

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹**

z dnia

w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych wymaganych przy prowadzeniu wylęgania ryb, oraz hodowli i chowu ryb, skorupiaków i mięczaków.

Na podstawie art. 5 ust. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 752, z 2001 r. Nr 29, poz. 320, Nr 123, poz. 1350 i Nr 129, poz. 1438 oraz z 2002 r. Nr 112, poz. 976 i Nr....., poz.) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe warunki weterynaryjne wymagane przy wylęganiu ryb oraz przy hodowli ryb, skorupiaków i mięczaków.

§ 2. W rozumieniu rozporządzenia:

1) **“ryby, skorupiaki i mięczaki”** oznacza wszelkie ryby, skorupiaki i mięczaki hodowane w gospodarstwach;

2) **“mięczaki”** oznacza małże karmione przez filtr;

3) **“gospodarstwo”** oznacza każde przedsiębiorstwo lub urządzenie techniczne, w którym są wylęgane ryby lub hodowane ryby, skorupiaki lub mięczaki;

4) **“choroby z listy I”** oznacza choroby ryb, skorupiaków i mięczaków podane na liście I załącznika nr 1 do rozporządzenia;

5) **“choroby z listy II”** oznacza choroby ryb, skorupiaków i mięczaków podane na liście II, załącznika nr 1 do rozporządzenia;

6) **“ryby, skorupiaki i małże podejrzane o zakażenie”** oznacza ryby, skorupiaki i małże wykazujące objawy kliniczne choroby lub zmiany sekcyjne, albo odczyny wątpliwe w badaniach laboratoryjnych, dające uzasadnione podejrzenie obecności choroby z listy I lub II;

7) **“ryby, skorupiaki i małże zakażone”** oznacza ryby, skorupiaki i małże, u których stwierdzono w badaniach laboratoryjnych w laboratorium zatwierdzonym, występowanie jednej z chorób z listy I lub II;

8) **“gospodarstwo podejrzane o zakażenie”** oznacza gospodarstwo, w którym występują ryby, skorupiaki lub małże podejrzane o zakażenie;

9) **“gospodarstwo zakażone”** oznacza gospodarstwo, w którym są lub były zakażone ryby, skorupiaki lub małże;

10) **“zwiększona śmiertelność małż”** oznacza nagły wzrost śmiertelności tych mięczaków sięgający ok. 15% populacji, który miał miejsce w krótkim czasie, pomiędzy dwoma kontrolami (potwierdzona w przeciągu 15 dni); w wylęgarni śmiertelność uznaje się za zwiększoną, gdy hodowca nie może uzyskać wylęgu larw z ikry złożonej podczas różnych kolejnych wylęgów; w hodowli wstępnej śmiertelność jest uznawana za zwiększoną, gdy w wielu rurach wystąpi nagła śmiertelność małż, w krótkim czasie i znacznych rozmiarach;

11) **“krajowe laboratorium referencyjne”** oznacza specjalistyczne laboratorium wyznaczone (uznane) przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, dysponujące niezbędnymi urządzeniami i odpowiednio przeszkolonym personelem, które może zawsze określić typ,

podtyp i wariant czynników chorobotwórczych oraz potwierdzić lub nie potwierdzić wyniki uzyskane przez uznane laboratoria regionalne, szczególnie gdy choroba pojawia się po raz pierwszy;

12) “uznane laboratorium regionalne” oznacza laboratorium wyznaczone (uznane) przez Głównego Lekarza Weterynarii do prowadzenia badań ryb, skorupiaków i małży;

13) “kontrola zdrowotna” oznacza wizytę w gospodarstwie Powiatowego Lekarza Weterynarii lub upoważnionego przez niego lekarza weterynarii specjalistę chorób ryb, mającą na celu kontrolę zdrowotną ryb, skorupiaków lub mięczaków.

§ 3. Gospodarstwa prowadzące wylęganie ryb oraz hodowlę ryb, skorupiaków i mięczaków podlegają rejestracji w Powiatowym Inspektoracie Weterynarii.

§ 4. 1. Główny Lekarz Weterynarii utworzy systemy zwalczania chorób ryb, skorupiaków i małż oraz ich diagnozowania w uznanych laboratoriach regionalnych, których praca będzie koordynowana i weryfikowana przez krajowe laboratorium referencyjne.

2. Główny Lekarz Weterynarii powoła uznane laboratoria regionalne.

3. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi powoła Krajowe Laboratorium Referencyjne.

Rozdział 2

Warunki weterynaryjne wymagane przy wylęganiu ryb

§ 5. 1. Wylęg ryb może być prowadzony w warunkach naturalnych lub sztucznych.

2. Wylęg ryb prowadzony w warunkach naturalnych powinien odbywać się w specjalnych stawach, zwanych dalej “tarliskami”.

3. Wylęg ryb prowadzony w warunkach sztucznych powinien odbywać się w specjalnym obiekcie, zwanym dalej “wylęgarnią”.

§ 6. Odczyn wody użytej do wylęgu ryb w tarliskach lub wylęgarni oraz zawartość tlenu, azotu amonowego, azotanów, azotynów, fosforanów rozpuszczonych i żelaza ogólnego powinny kwalifikować ją do I klasy czystości wód podczas wylęgu ryb łososiowatych, a do II klasy czystości wód podczas wylęgu innych gatunków ryb.

§ 7. 1. Urządzenia do wylęgu ryb w wylęgarni powinny być wykonane z materiałów nieprzepuszczalnych i nienasiąkliwych, umożliwiających łatwe utrzymanie czystości.

2. Powierzchnia wewnętrzna urządzeń, o których mowa w ust. 1, powinna być gładka.

3. W urządzeniach, o których mowa w ust. 1 oraz w tarliskach powinien być zapewniony stały i w odpowiedniej ilości przepływ wody.

4. Instalacja dopływu wody w wylęgarni powinna zapewnić właściwe jej oczyszczenie, odpowiednie natlenienie i temperaturę - w zależności od gatunku ryb.

5. Instalacja, o której mowa w ust. 4 nie może być wykonana z blachy miedzianej, a w przypadku systemu recyrkulacyjnego - z blachy miedzianej lub cynkowej.

§ 8. 1. Osoby postronne mogą wejść do pomieszczeń wylęgarni ryb wyłącznie w odzieży ochronnej.

2. Przy wejściu do pomieszczeń wylęgarni winna znajdować się mata nasączona płynem dezynfekującym posiadającym aktualny atest.

§ 9. 1. Ikra i mlecz użyte do rozrodu ryb powinny pochodzić tylko od zdrowych tarlaków.

2. Opinię o stanie zdrowia tarlaków wydaje lekarz weterynarii specjalista chorób ryb na podstawie badania klinicznego i ewentualnie innych badań.

3. Gospodarstwo rybackie, z którego pochodzą tarlaki, zarodki, ikra lub mlecz, powinno być wolne od chorób zakaźnych ryb, wymienionych w liście I i II.

§ 10. Podmiot zajmujący się wylęganiem ryb powinien:

- 1) spełniać warunki podane w § 5 - 9 niniejszego rozporządzenia,
- 2) przeprowadzać przynajmniej dwukrotnie w ciągu roku kontrolę stanu zdrowia tarlaków i jakości wody oraz jednorazowo wylęgu przed przeniesieniem go do innego obiektu rybackiego,
- 3) prowadzić dokumentację zawierającą:
 - a) wyniki przeprowadzonych badań,
 - b) dane dotyczące pochodzenia selektów, tarlaków, ikry, mleczu i zarodków z uwzględnieniem ich ilości lub masy, wielkości, przeznaczenia, źródła pochodzenia, daty dostawy i nazwy dostawcy,
 - c) imię i nazwisko, miejsce zamieszkania albo nazwę i siedzibę odbiorcy żywych ryb, produktów płciowych i zarodków, z podaniem ich ilości lub masy, wielkości, przeznaczenia i daty wysłania,
 - d) dane o ewentualnej śmiertelności.

Rozdział 3

Warunki weterynaryjne wymagane przy hodowli ryb

§ 11. Każde podejrzenie wystąpienia w gospodarstwie choroby ryb wymienionej w liście I powinno być jak najszybciej zgłoszone Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii.

§ 12. Powiatowy Lekarz Weterynarii, natychmiast po otrzymaniu zgłoszenia o podejrzeniu wystąpienia choroby z listy I, wszczyna postępowanie mające na celu potwierdzenie lub wykluczenie obecności choroby, a mianowicie:

- 1) przeprowadza wizytację gospodarstwa,
- 2) wykonuje badanie kliniczne ryb,
- 3) pobiera próby ryb i przesyła je do badań w uznanym laboratorium regionalnym lub krajowym laboratorium referencyjnym.

§ 13. Powiatowy Lekarz Weterynarii poddaje ponadto w tym czasie gospodarstwo urzędowej kontroli i wydaje stosowne decyzje, a mianowicie:

- 1) przeprowadza urzędowy spis wszystkich gatunków i roczników ryb, ich ilości, ilości sztuk śniętych, zakażonych lub podejrzanych o zakażenie, oddzielnie dla każdego gatunku; spis ten powinien być uaktualniany przez właściciela gospodarstwa tak, aby uwzględniał ewentualne zmiany liczebności ryb i ich śmiertelności w okresie podejrzenia o zakażenie; informacje w spisie muszą być udostępniane każdorazowo na życzenie Inspekcji Weterynaryjnej podczas przeprowadzanych kontroli,
- 2) wydaje zakaz, aby żadna ryba żywa lub śnięta, ikra, mlecz lub zarodki nie opuszczały terenu gospodarstwa,
- 3) wydaje zakaz przyjmowania ryb, ikry, mleczu lub zarodków do gospodarstwa,
- 4) nadzoruje usuwanie śniętych ryb i ich odpadów,
- 5) wydaje zgodę lub jej nie wydaje na:
 - a) wwiezienie lub wywiezienie do i z gospodarstwa paszy, sprzętu lub innych rzeczy, które mogą przenosić chorobę,
 - b) wchodzenie lub niewychodzenie osób do i z gospodarstwa,
 - c) wjazd lub wyjazd pojazdów.
- 6) określa rodzaj i sposób stosowania środków dezynfekcyjnych,
- 7) przeprowadza dochodzenie epizootyczne zgodnie z § 20.

§ 14. Wszystkie inne gospodarstwa usytuowane w tej samej zlewni wodnej lub rejonie przybrzeżnym muszą zostać poddane nadzorowi Inspekcji Weterynaryjnej tak, aby żadna

ryba, ikra, mlecz lub zarodki nie opuściły gospodarstwa bez zezwolenia terenowo właściwego Powiatowego Lekarza Weterynarii; w przypadku bardzo rozległych rejonów zlewni wodnej lub stref przybrzeżnych, Powiatowy Lekarz Weterynarii może podjąć decyzję o ograniczeniu tego środka do mniejszego obszaru, jedynie w pobliżu gospodarstwa podejrzanego o zakażenie, jeżeli uzna, że wspomniany obszar zapewni maksimum gwarancji zapobieżeniu rozprzestrzenienia się choroby.

§ 15. O ile to będzie wskazane, Inspekcja Weterynaryjna powinna powiadomić o podejrzeniu wystąpienia choroby, urzędowe służby weterynaryjne sąsiednich państw.

§ 16. Do czasu, kiedy urzędowe zarządzenia podane w § 13 zostaną wydane, właściciel lub kierownik gospodarstwa podejrzanego o zakażenie powinien podjąć działania zgodne z § 13, za wyjątkiem pkt 7.

§ 17. Powiatowy Lekarz Weterynarii odwołuje podejrzenie wystąpienia choroby z listy I i wycofuje zarządzenia wymienione w § 13 na podstawie ujemnego wyniku badań uzyskanego z uznanego laboratorium regionalnego, potwierdzonego ujemnym wynikiem badań w krajowym laboratorium referencyjnym.

§ 18. 1. Powiatowy Lekarz Weterynarii, po otrzymaniu dodatniego wyniku badań z uznanego laboratorium regionalnego, potwierdzonego w uzasadnionych przypadkach przez krajowe laboratorium referencyjne, stwierdza występowanie choroby z listy I i zarządza co następuje:

- 1) uznaje gospodarstwo za zakażone,
- 2) nakazuje likwidację wszystkich ryb i podjęcie innych działań zgodnie z programem zwalczania danej choroby z listy I ustanowionym przez Głównego Lekarza Weterynarii, o którym mowa w § 24 ust. 1 pkt 1,
- 3) nakazuje, w przypadku gospodarstw śródlądowych, osuszenie, oczyszczenie z ryb i dezynfekcję stawów,
- 4) nakazuje utylizację ikry, mlecza, zarodków, śniętych ryb oraz żywych wykazujących objawy choroby, jako materiału wysoce zakaźnego,
- 5) nakazuje i nadzoruje ubój pozostałych żywych ryb, a następnie ich utylizację, a w przypadku ryb, które osiągnęły już wielkość handlową przekazanie do przetwórstwa lub do bezpośredniego spożycia; w tym ostatnim przypadku ryby powinny zostać natychmiast ubite i wypatroszone w sposób uniemożliwiający rozszerzenie się czynnika zakaźnego, a odpady rybne i wodę używaną do tych prac należy potraktować jako materiał wysoce zakaźny i poddać je zabiegom mającym na celu skuteczne zniszczenie zarazków,
- 6) nakazuje dezynfekcję sprzętu i wyposażenia gospodarstwa, które mogły ulec zakażeniu,
- 7) przeprowadza kolejne dochodzenie epizootyczne, które dokonuje zgodnie z postanowieniami § 20.
- 8) pobiera kolejny raz próby ryb i przesyła je do badań laboratoryjnych.

2. Wszystkie gospodarstwa zlokalizowane w danej zlewni wodnej lub strefie przybrzeżnej, w których znajduje się gospodarstwo zakażone zostają poddane kontroli zdrowotnej; jeżeli kontrola ta i badanie laboratoryjne ujawni przypadki choroby z listy I Powiatowy Lekarz Weterynarii zarządza działania podane w ust. 1.

3. Ponowne zarybienie gospodarstwa może mieć miejsce na podstawie decyzji Powiatowego Lekarza Weterynarii, po stwierdzeniu, że wszystkie decyzje wydane przez niego zostały wykonane w sposób właściwy; decyzja może zostać wydana po upływie okresu niezbędnego do zniszczenia czynnika zakaźnego choroby z listy I.

4. Powiatowy Lekarz Weterynarii powinien współpracować z urzędową służbą weterynaryjną państw sąsiednich, o ile wymaga tego realizacja działań podanych w ust. 1-3; współpraca ta dotyczy okresu 3 miesięcy od wystąpienia choroby.

§ 19. Jeżeli zakażenie lub podejrzenie zakażenia dotyczy ryb nie należących do żadnego gospodarstwa, dzikich, ozdobnych lub ryb służących do wędkowania Powiatowy Lekarz Weterynarii podejmuje postępowanie wymienione w § 13-18 w stosunku do właściciela tych ryb.

§ 20. 1. Dochodzenie epizootyczne powinno obejmować ustalenie:

- 1) prawdopodobnego czasu trwania choroby w gospodarstwie, z uwzględnieniem okresu przed zgłoszeniem podejrzenia,
- 2) prawdopodobnego źródła choroby w gospodarstwie,
- 3) innych gospodarstw, które są lub mogą być zakażone,
- 4) przemieszczania się ryb, ikry, mleczka i zarodków lub pojazdów, sprzętu, urządzeń, substancji i osób, które mogły przenieść czynnik zakaźny do lub z innych gospodarstw,
- 5) występowania ewentualnych nosicieli czynnika zakaźnego i ich lokalizację.

2. Jeżeli dochodzenie epizootyczne wykaże, że choroba mogła zostać przeniesiona w sposób podany w ust. 1 pkt 4 i 5 gospodarstwa należące do takiej zlewni lub rejonów przybrzeżnych uznaje się za podejrzone o zakażenie i stosuje się zarządzenie podane w § 13. Jeżeli natomiast występowanie choroby zostanie potwierdzone badaniem laboratoryjnym, to powinny być wówczas zastosowane zarządzenia podane w § 18.

3. Jeżeli dochodzenie epizootyczne wykaże, że wymagana jest współpraca urzędowych służb weterynaryjnych innych państw, Powiatowy Lekarz Weterynarii zgłasza tą sprawę Wojewódzkiemu Lekarzowi Weterynarii.

4. W przypadkach uzasadnionych należy powołać sztab kryzysowy celem zapewnienia pełnej koordynacji wszystkich działań niezbędnych do przeprowadzenia pełnego dochodzenia epizootycznego i możliwie szybką likwidację choroby.

§ 21. 1. Jeżeli zachodzi podejrzenie i /lub potwierdzenie przypadku wystąpienia choroby z listy II w strefie zatwierdzonej wolnej od chorób z listy I i II lub w gospodarstwie zatwierdzonym wolnym od tych chorób, a zlokalizowanym w strefie nie posiadającej zatwierdzenia przeprowadza się dochodzenie epizootyczne według postanowień § 20.

2. Jeżeli dochodzenie epizootyczne wykaże, że choroba mogła zostać wprowadzona do gospodarstwa ze strefy lub z gospodarstwa posiadających status zatwierdzenia w sposób podany w § 20 ust. 1 pkt 4, to wówczas ta strefa lub to gospodarstwo zostają uznane za podejrzone o zakażenie i stosuje się wobec nich środki podane w § 13.

3. Jeżeli dochodzenie epizootyczne wykaże, że choroba mogła zostać przeniesiona z gospodarstwa zakażonego do innej strefy lub gospodarstwa posiadających status zatwierdzenia za pośrednictwem środków podanych w § 20 ust. 1 pkt 4, to wówczas ta strefa lub to gospodarstwo zostają uznane za podejrzone o zakażenie i stosuje się wobec nich środki podane w § 13.

4. Powiatowy Lekarz Weterynarii może wyrazić zgodę na dalszy chów ryb w gospodarstwie podejrzanym o zakażenie lub gospodarstwie zakażonym, aż osiągną one wielkość handlową. Ubój tych ryb przeprowadza się wówczas pod nadzorem Powiatowego Lekarza Weterynarii i przeznaczają się je do przetwórstwa lub do bezpośredniego spożycia.

5. W przypadku podejrzenia wystąpienia choroby status zatwierdzenia gospodarstwa i strefy ulega zawieszeniu, a w przypadku potwierdzenia status ten ulega wycofaniu. Sposób przywrócenia tego statusu podaje § ... Rozporządzenia w sprawie warunków zdrowotnych decydujących o umieszczeniu na rynku ryb

6. Sposób postępowania epizootycznego w przypadku stwierdzenia choroby z listy II zostanie podany w Programie Zwalczenia Chorób Ryb z listy II opracowanego przez

Głównego Lekarza Weterynarii, zależnie od sytuacji epizootycznej danej jednostki chorobowej.

§ 22. 1. Jeżeli zachodzi podejrzenie i /lub potwierdzenie wystąpienia choroby z listy II w gospodarstwie i strefie nie posiadających statusu zatwierdzenia Powiatowy Lekarz Weterynarii przeprowadza:

- 1) dochodzenie epizootyczne wraz z ewentualnym pobraniem prób do badań w regionalnym zatwierdzonym laboratorium, celem potwierdzenia lub wykluczenia choroby z listy II,
- 2) urzędowy spis gospodarstw zakażonych,
- 3) nadzór nad przemieszczaniem się z gospodarstwa zakażonego żywych ryb, ikry, mleczka lub zarodków wyłącznie do innych gospodarstw zakażonych tą chorobą lub na ubój z przeznaczeniem do przetwórstwa albo do bezpośredniego spożycia.

2. Powiatowy Lekarz Weterynarii podejmuje zwalczanie chorób z listy II w gospodarstwach lub strefach nie posiadających statusu zatwierdzenia, jako wolnych od tych chorób, na podstawie dobrowolnego lub obowiązkowego programu zwalczania chorób z listy II, o którym mowa w § 24 ust. 1 pkt 2.

§ 23. Zwalczanie chorób z listy III może być dokonywane na podstawie Krajowego Programu Zwalczania Chorób Ryb z Listy III, o którym mowa w § 24 ust. 1 pkt 3.

§ 24. 1. Główny Lekarz Weterynarii opracuje:

- 1) program zwalczania każdej z chorób ryb z listy I oraz szczegółowe instrukcje dotyczące diagnozowania i zwalczania tych chorób,
- 2) dobrowolny lub obowiązkowy program zwalczania każdej z chorób ryb z listy II oraz szczegółowe instrukcje dotyczące diagnozowania i zwalczania tych chorób,
- 3) krajowy program zwalczania każdej z chorób ryb z listy III oraz szczegółowe instrukcje dotyczące diagnozowania i zwalczania tych chorób, o ile będzie taka potrzeba.

2. Program zwalczania chorób ryb z listy I i II powinien zostać przedłożony Komisji Unii Europejskiej, celem dokonania oceny, ewentualnych poprawek i akceptacji.

Rozdział 4

Warunki weterynaryjne wymagane przy hodowli skorupiaków

§ 25. Gospodarstwa prowadzące hodowlę skorupiaków powinny prowadzić dokumentację zawierającą dane podane w § 10.

§ 26. 1. Zwalczanie chorób skorupiaków z listy III jest regulowane zapisami Krajowego Programu Zwalczania Chorób Skorupiaków z Listy III oraz instrukcji diagnozowania i zwalczania tych chorób, opracowanymi przez Głównego Lekarza Weterynarii, zależnie od potrzeb wynikających z aktualnej sytuacji epizootycznej.

2. W przypadku wystąpienia chorób skorupiaków, które zostaną zakwalifikowane do listy I lub II stosuje się zasady postępowania podane w § 4 oraz w § 11-20.

Rozdział 5

Warunki weterynaryjne wymagane przy hodowli małż

§ 27. 1. Gospodarstwa prowadzące hodowlę małż powinny prowadzić dokumentację zawierającą:

- 1) ilość lub masę żywych małż wprowadzanych do gospodarstwa, z uwzględnieniem ich wieku, wielkości, pochodzenia i daty dostawy,
- 2) ilość lub masę małż opuszczających gospodarstwo, z uwzględnieniem ich wieku, wielkości, przeznaczenia i daty wysłania,
- 3) dane o ewentualnej zwiększonej śmiertelności małż.

2. Dokumentacja wymieniona w ust. 1 powinna być:

- 1) regularnie uaktualniana,
- 2) przechowywana przez cztery lata,
- 3) zawsze dostępna na żądanie Powiatowego Lekarza Weterynarii, celem przeprowadzenia kontroli zdrowotnej gospodarstwa.

§ 28. 1. Główny Lekarz Weterynarii zapewni stosowanie programu monitorowania połączonego z pobieraniem prób z gospodarstw hodujących małże, obszarów produkcyjnych i obszarów naturalnych odłowów, aby śledzić sytuację zdrowotną małż oraz obserwować czy nie występuje tam ich zwiększona śmiertelność.

2. Program wymieniony w ust. 1 Powiatowy Lekarz Weterynarii może stosować w stosunku do ośrodków oczyszczania oraz zbiorników do przechowywania małż.

3. W przypadku stwierdzenia zwiększonej śmiertelności podczas realizacji programu, o którym mowa w ust. 1, lub gdy jest podejrzenie choroby Powiatowy Lekarz Weterynarii podejmie następujące działania:

- 1) sporządzi wykaz miejsc, w których występują choroby małż wymienione w liście II w załączniku nr 1,
- 2) sporządzi wykaz miejsc, w których stwierdzono zwiększoną śmiertelność małż spowodowaną przez choroby wymienione w załączniku nr 2 lub których obecność Powiatowy Lekarz Weterynarii ma podstawy podejrzewać,
- 3) stosuje monitorowanie rozwoju i rozprzestrzeniania się chorób, o których mowa w pkt 1 i 2.

§ 29. 1. Hodowca małż lub inne osoby, które zaobserwowały zwiększoną śmiertelność małż w gospodarstwach, obszarach produkcyjnych lub w obszarach naturalnych ich odłowu, albo w ośrodkach oczyszczania lub zbiornikach służących do ich przechowywania, a z których woda wypuszczana jest bezpośrednio do morza, zobowiązane są powiadomić o tym możliwie szybko Powiatowego Lekarza Weterynarii.

2. Po otrzymaniu powiadomienia, o którym mowa w ust.1 Powiatowy Lekarz Weterynarii podejmuje następujące działania:

- 1) pobiera próby małż i przesyła je do badań do uznanego laboratorium regionalnego,
- 2) wstrzymuje przemieszczanie się małż z podejrzanego gospodarstwa, obszaru produkcyjnego

lub obszaru naturalnego odłowu, albo ośrodków oczyszczania lub zbiorników służących do ich przechowywania, a z których woda jest wypuszczana bezpośrednio do morza; dopuszcza się możliwość okresowego uchylenia tego zakazu przez Powiatowego Lekarza Weterynarii; wstrzymanie powyższe powinno obowiązywać do czasu otrzymania wyników badań, o których mowa w pkt 1.

§ 30. Powiatowy Lekarz Weterynarii odwołuje zarządzenia o których mowa w § 28 ust. 2 pkt 2, po otrzymaniu ujemnego wyniku badań z uznanego laboratorium regionalnego.

§ 31. 1. Po otrzymaniu dodatniego wyniku badań, potwierdzonego w uzasadnionych przypadkach przez krajowe laboratorium referencyjne, Powiatowy Lekarz Weterynarii stwierdza występowanie chorób małż wymienionych w załączniku nr 1 i 2 i przeprowadza:

- 1) dochodzenie epizootyczne, celem określenia dróg zakażenia oraz czy małże opuściły gospodarstwo, obszar produkcyjny lub obszar naturalnego odłowu w związku z ich przemieszczeniem w inne miejsce, w okresie poprzedzającym odnotowaną zwiększoną śmiertelność,
- 2) wprowadza postępowanie podane w § 28, w przypadku, kiedy dochodzenie epizootyczne wykaże przemieszczenie się chorych małż do innych gospodarstw, obszarów produkcyjnych lub obszarów naturalnych odłowów,

2. Powiatowy Lekarz Weterynarii może zezwolić na przemieszczenie żywych małż do innych gospodarstw, obszarów produkcyjnych i obszarów naturalnych odłowów, które są zarażone tą samą chorobą.

§ 32. Zwalczanie chorób małż wymienionych w załączniku nr 1 i 2 zostanie przeprowadzone według programów i instrukcji wydanych przez Głównego Lekarza Weterynarii, o których mowa w § 33.

§ 33. 1. Główny Lekarz Weterynarii opracuje dobrowolny lub obowiązkowy program zwalczania i monitorowania każdej z chorób małż oraz instrukcje diagnozowania i zwalczania tych chorób, o ile będzie taka potrzeba.

2. Program zwalczania i monitorowania chorób małż z listy II powinien spełnić warunek podany w § 24 ust. 2.

Rozdział 6

Laboratoria prowadzące diagnostykę chorób ryb, skorupiaków i mięczaków

§ 34. 1. Minister Rolnictwa powoła krajowe laboratorium referencyjne, celem prowadzenia badań odwoławczych ryb, skorupiaków i mięczaków.

2. Krajowe Laboratorium Referencyjne powinno spełniać następujące warunki:

- 1) posiadać niezbędne pomieszczenia, aparaturę i sprzęt laboratoryjny,
- 2) posiadać przeszkolony personel posiadający odpowiednie kwalifikacje,
- 3) prowadzić badania zgodnie z przyjętym systemem jakości,
- 4) każdego roku poddawać się egzaminowi sprawdzającemu w laboratorium referencyjnym Unii Europejskiej,
- 5) gromadzić dokumentację wymagań wymienionych w pkt 1-4.

3. Do zadań Krajowego Laboratorium Referencyjnego należy:

- 1) ścisła współpraca z laboratorium referencyjnym Unii Europejskiej w zakresie metod stosowanych w diagnozowaniu chorób wymienionych w liście I i II w załączniku nr 1 oraz koordynacja działań w tym zakresie z tym laboratorium,
- 2) prowadzenie typowania oraz przechowywanie i dostarczanie uznanym laboratoriom regionalnym szczepów czynników zakaźnych danych chorób do testów serologicznych i przygotowania surowicy odpornościowej,
- 3) dostarczanie standardowej surowicy uznanym laboratoriom regionalnym w celu znormalizowania testów,
- 4) tworzenie i utrzymywanie kolekcji szczepów,
- 5) organizowanie corocznych egzaminów sprawdzających dla uznanych laboratoriów regionalnych,
- 6) prowadzenie badań izolatów czynnika zakaźnego danej choroby, przy użyciu najbardziej nowoczesnych metod celem większego zrozumienia epizootiologii danej choroby,
- 7) wykazanie się znajomością najnowszych osiągnięć w zakresie kontrolowania, epizootiologii, diagnozowania i zwalczania chorób na świecie,

- 8) prowadzenie badań odwoławczych,
- 9) wnioskowanie do Głównego Lekarza Weterynarii działań i zgłaszanie potrzeby opracowania programu lub instrukcji zwalczania danej choroby,
- 10) opracowanie projektów dokumentów wymienionych w pkt 9,
- 11) uczestniczenie w realizacji programów zwalczania chorób,
- 12) prowadzenie szkolenia i doksztalcania specjalistów z uznanych laboratoriów regionalnych,
- 13) opracowywanie lub opiniowanie projektów programów szczepień.

§ 35. 1. Główny Lekarz Weterynarii powoła uznane laboratoria regionalne prowadzące badania ryb, skorupiaków i mięczaków.

2. Uznane Laboratorium Regionalne powinno spełniać następujące warunki:

- 1) posiadać niezbędne pomieszczenia, aparaturę i sprzęt laboratoryjny,
- 2) posiadać przeszkolony personel.,
- 3) prowadzić badania zgodnie z przyjętym systemem jakości,
- 4) każdego roku poddawać się egzaminowi sprawdzającemu w Krajowym Laboratorium Referencyjnym z zakresu diagnostyki czynników wywołujących choroby z listy I, II i III (załącznik nr 1) oraz choroby wymienione w załączniku nr 2,
- 5) gromadzić dokumentację wymagań wymienionych w pkt 1-4.

3. Do zadań uznanego laboratorium regionalnego należy:

- 1) konsultacja i koordynacja działań w zakresie metod stosowanych w diagnozowaniu chorób ryb, skorupiaków i mięczaków z Krajowym Laboratorium Referencyjnym,
- 2) prowadzenie badań diagnostycznych zleconych przez Powiatowych Lekarzy Weterynarii,
- 3) wykazywanie się wysokim poziomem wiedzy w zakresie diagnozowania, epizootiologii i zwalczania chorób ryb, skorupiaków i mięczaków.

¹ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. Nr 32, poz. 305).

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych wymaganych przy prowadzeniu wylęgania ryb oraz hodowli i chowu ryb, skorupiaków i mięczaków jest wykonaniem upoważnienia zawartego w art. 5 ust. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu

zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 752 z późn. zm.).

W celu uzyskania harmonizacji z prawem Unii Europejskiej projekt podporządkowany jest szczegółowym przepisom zawartym zwłaszcza w dyrektywach 91/67 EEC z 28 stycznia 1991r. oraz 93/53 EEC z 24 lipca 1993r.

Podstawowym celem projektu rozporządzenia jest zapobieganie rozprzestrzenianiu się zakaźnych chorób ryb, skorupiaków i mięczaków, a w przypadku ich wystąpienia podjęcia specjalnych działań.

W związku z powyższym gospodarstwo rybackie, z którego pochodzi materiał maticzny (tarlaki), produkty płciowe (ikra, mlecz) lub zarodki (ikra zaoczkowana) powinno być wolne od chorób, szczególnie zakaźnych, podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania lub obowiązkowi rejestracji (§9 projektu). Powinno również zostać ograniczone działanie czynników immunosupresyjnych, stąd warunek używania do wylęgu ryb wody spełniającej niezbędne kryteria jakości (I lub II klasa czystości, zależnie od gatunku ryb), która będzie doprowadzana rurami wykonanymi z innych materiałów niż blach cynkowa lub miedziana (§6 i 7 projektu), bowiem zarodki ryb są bardzo wrażliwe na nawet minimalne stężenie jonów tych metali.

Bardzo istotnym zagadnieniem jest również zapobieganie możliwości zawleczenia choroby przez osoby postronne i inne wchodzące do pomieszczeń wylęgarni. Stąd potrzeba używania odzieży ochronnej oraz stosowania mat nasączonych środkami dezynfekującymi (§8 projektu). Służy temu też zbudowanie urządzeń do wylęgu ryb z materiałów wodoodpornych i zmywalnych (o powierzchni gładkiej), co umożliwi utrzymanie czystości oraz zapewni możliwość dezynfekcji (§7 projektu). Opracowanie i wydanie rozporządzenia w sprawie warunków weterynaryjnych przy hodowli ryb (§11-19 oraz § 21-22), a szczególnie postępowanie w przypadku wystąpienia chorób podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania (lista I) lub obowiązkowi rejestracji (lista II) jest konieczne, ponieważ nie ma dotychczas w polskim prawodawstwie takiego aktu prawnego, a jest to niezbędne ze względów merytorycznych oraz w związku z koniecznością dostosowania polskiego prawodawstwa z zakresu ochrony zdrowia ryb, do wymagań weterynaryjnych Unii Europejskiej (dyrektywa 91/67 EEC z 28.01.1991r. oraz 93/53 EC z 24.07.1993 r.). Szczegółowe opracowanie sposobu prowadzenia dochodzenia epizootycznego (§ 20 projektu) jest istotnym elementem w procesie zwalczania zaraźliwych chorób ryb, skorupiaków i mięczaków, a poza tym zapewnia to zgodność z odpowiednimi dyrektywami 91/67 EEC z 28.01.1991 r. oraz 93/53 EC z 24.07.1993 r. oraz 95/70 EEC z 22.12.1995 r.

Podobne uzasadnienie dotyczy również zwalczania chorób skorupiaków (§ 25-26), oraz mięczaków (§ 27-33), a należy nadmienić, że potrzeba ochrony zdrowia tych zwierząt nabiera w ostatnich latach dużego znaczenia. Nastąpił bowiem znaczny wzrost ilości gospodarstw hodujących różne gatunki raka, który jest zagrożony dżumą raków (choroba ta w latach dziewięćdziesiątych zniszczyła hodowlę raków w krajach basenu Morza Śródziemnego).

Jest również możliwość sprawdzania i przetrzymywania, a być może i hodowli, niektórych gatunków mięczaków. Przepisy weterynaryjne Unii Europejskiej jednoznacznie zalecają objęcie nadzorem weterynaryjnym hodowlę skorupiaków i mięczaków.

Dyrektywy Unii Europejskiej zalecają również utworzenie (powołanie) Krajowego Laboratorium Referencyjnego (§34 projektu) oraz uznanych laboratoriów (§35 projektu), w których będzie prowadzona diagnostyka chorób ryb, skorupiaków i małż z zapewnieniem powszechnie przyjmowanego systemu badań.

W projekcie rozporządzenia jest zawarta również potrzeba gromadzenia dokumentacji dotyczącej ochrony zdrowia ryb przy prowadzeniu wylęgania (§10 projektu), hodowli ryb (§13.1 projektu), skorupiaków (§25 projektu) i mięczaków (§27 projektu).

Wejście w życie rozporządzenia, nie spowoduje dodatkowych skutków budżetowych.

Nadzór nad przestrzeganiem warunków weterynaryjnych, określony rozporządzeniem, będzie sprawowany przez Inspekcję Weterynaryjną, w ramach środków przewidzianych ustawą budżetową.

ZAŁĄCZNIK Nr 1

Lista chorób oraz podatnych na nie gatunków ryb, skorupiaków i mięczaków

Nazwa choroby	Gatunki podatne
LISTA I Ryby Zakaźna anemia łososia (ISA)	Łosoś atlantycki (<i>Salmo salar</i>)
LISTA II Ryby Wirusowa posocznica krwotoczna ryb łososiowatych (VHS) Zakaźna martwica układu krwiotwórczego ryb łososiowatych (IHN) Mięczaki Bonamioza ostrygi Marteiloza	Ryby łososiowate (<i>Salmonidae</i>) Lipień (<i>Thymallus thymallus</i>) Sielawa (<i>Coregonus spp.</i>) Szczupak (<i>Esox lucius</i>) Turbot (<i>Scophthalmus maximus</i>) Ryby łososiowate (<i>Salmonidae</i>) Szczupak (<i>Esox lucius</i>) Ostryga płaska (<i>Ostreae edulis</i>) Ostryga płaska (<i>Ostreae edulis</i>)
LISTA III Ryby Zakaźna martwica trzustki (IPN) Wiosenna wiremia karpia (SVC) Bakteryjna choroba nerek (BKD) Wrzodzienica łososiowatych Jersinioza (ERM) Gyrodaktyloza ryb łososiowatych Skorupiaki Dżuma raków	Ryby łososiowate (<i>Salmonidae</i>) Ryby karpowate (<i>Cyprinidae</i>) Ryby łososiowate (<i>Salmonidae</i>) Ryby łososiowate (<i>Salmonidae</i>) Ryby łososiowate (<i>Salmonidae</i>) Ryby łososiowate (<i>Salmonidae</i>) Ryby łososiowate (<i>Salmonidae</i>) Rak szlachetny (<i>Astacus astacus</i>) Rak błotny (<i>Astacus leptodactylus</i>) Rak amerykański (<i>Pacifastacus leniusoncus</i>)

Wykaz chorób małż

Nazwa choroby	Patogeny	Wrażliwe gatunki
Haplosporidioza	<i>Haplosporidium nelsoni</i> <i>Haplosporidium costale</i>	<i>Crassostrea virginica</i> <i>Crassostrea virginica</i>
Perkinoza	<i>Perkinsus marinus</i> <i>Perkinsus olseni</i>	<i>Crassostrea virginica</i> <i>Haliotis rubra</i> <i>Haliotis laevis</i>
Mikrokytoza	<i>Mikrokytos mackini</i> <i>Mikrokytos roughleyi</i>	<i>Crassostrea gigas</i> <i>Ostrea edulis</i> <i>Ostrea puelchelana</i> <i>Ostrea denselomellosa</i> <i>Tiostrea chilensis</i> <i>Saccostrea commercialis</i>
Indowiroza	<i>Oyster velar virus</i>	<i>Crassostrea gigas</i>
Marteilioza	<i>Marteilia sidneyi</i>	<i>Saccostrea commercialis</i>

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹**

z dnia 2002 r.

w sprawie wykazu materiałów niskiego, wysokiego i szczególnego ryzyka.

Na podstawie art. 9 ust. 10 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 752, z 2001 r. Nr 29, poz. 320, Nr 123, poz. 1350 i Nr 129, poz. 1438 oraz z 2002 r. Nr 112, poz. 976 i Nr....., poz.) zarządza się, co następuje:

§ 1. Następujące uboczne produkty zwierzęce określa się jako materiały niskiego ryzyka :

1. ryby złowione na otwartym morzu przeznaczone na mączkę rybną;
2. uboczne produkty zwierzęce z ryb pochodzące z zakładów przetwórstwa rybnego;
3. wszystkie uboczne produkty zwierzęce, które nie stanowią zagrożenia dla zdrowia ludzi i zwierząt pochodzące od zwierząt uznanych za zdatne do spożycia, w tym skórę, wełnę, sierść, pióra, rogi, racice, krew;

§ 2. Następujące uboczne produkty zwierzęce określa się jako materiały wysokiego ryzyka :

1. zwłoki zwierząt, w tym zwierząt zabitych ze względów humanitarnych i w trakcie likwidacji choroby zakaźnej, z wyjątkiem zwłok zwierząt wymienionych w § 3 ust. 4 i 7;
2. płody i zwierzęta martwo urodzone;
3. poubojowe uboczne produkty zwierzęce, w tym krew, pochodzące od zwierząt, u których stwierdzono objawy choroby zakaźnej niebezpiecznej dla ludzi lub zwierząt;
4. nie badane części zwierząt rzeźnych, z wyjątkiem skóry, włosów, sierści, piór, rogów, wełny i krwi;
5. zwierzęta rzeźne, ryby, dziczyznę i produkty pochodzenia zwierzęcego niewłaściwej jakości;
6. zwierzęta rzeźne, dziczyznę, mięso, ryby, produkty mleczne importowane z innych krajów, nie spełniające wymagań polskich przepisów;
7. odpady zwierzęce i produkty żywnościowe zawierające pozostałości stanowiące zagrożenie dla zdrowia ludzi i zwierząt;
8. ryby wykazujące objawy kliniczne choroby przenoszącej się na zwierzęta;
9. zawartość przewodu pokarmowego przeżuwaczy;
10. osad z oczyszczalni zakładów przetwarzających materiał wysokiego i niskiego ryzyka,

§ 3. Następujące uboczne produkty zwierzęce uznaje się jako materiał szczególnego ryzyka:

1. czaszka łącznie z mózgiem, gałkami ocznymi i migdałkami z wyłączeniem języka oraz rdzeń kręgowy, pozyskiwane od bydła powyżej dwunastego miesiąca życia, a także otrzymane z nich produkty;
 2. kręgosłup bez wyrostków poprzecznych odcinka lędźwiowego, włączając w to zwój nerwowy korzenia grzbietowego, od bydła w wieku powyżej 30 miesięcy;
 3. jelita oraz krezka, pozyskiwane od bydła niezależnie od wieku;
 4. zwłoki bydła, z których nie usunięto materiałów wymienionych w pkt 1 – 3;
 5. głowa łącznie z mózgiem, gałkami ocznymi i migdałkami z wyłączeniem języka oraz rdzeń kręgowy, pozyskiwane od owiec i kóz powyżej dwunastego miesiąca życia lub od tych, u których wyróżnął się pierwszy stały siekacz, a także otrzymane z nich produkty,
 6. śledziona owiec i kóz bez względu na wiek;
 7. zwłoki owiec i kóz, z których nie usunięto materiałów wymienionych w pkt 5 i 6;
 8. stałe odpady powstające przy uboju i obróbce poubojowej bydła, owiec i kóz;
 9. osad z oczyszczalni ścieków w zakładach przetwarzających materiał szczególnego ryzyka.
- § 4. Rozporządzenie wchodzi w życie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. Nr 32, poz. 305).

UZASADNIENIE

Konieczność określenia wykazu materiałów niskiego, wysokiego i szczególnego ryzyka przez ministra właściwego do spraw rolnictwa wynika z przepisu art. 9, ust.10 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej. Ustawa w aktualnej wersji jedynie wymienia pojęcia materiałów niskiego, wysokiego i szczególnego ryzyka, bez ich szczegółowego opisu.

Jako podstawę wykazu materiałów szczególnego ryzyka TSE użyto Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 999/2001(WE) z dnia 22 maja 2001r. ustanawiające przepisy w zakresie zapobiegania, zwalczania oraz likwidacji pewnych zakaźnych encefalopatii gąbczastych oraz Rozporządzenie Komisji (WE) nr. 270/2002 z dnia 14 lutego 2002r. zmieniające Rozporządzenie (WE) nr 999/2001 Parlamentu Europejskiego oraz Rady dotyczące wyszczególnionych materiałów niebezpiecznych oraz nadzoru epidemiologicznego zakaźnych gąbczastych encefalopatii oraz zmieniające Rozporządzenie (WE) nr 1326/2001 dotyczące żywienia zwierząt oraz umieszczania na rynku zwierząt z gatunku owce i kozy oraz produktów od nich pochodzących.

Rozporządzenie nie powoduje skutków dla Budżetu Państwa.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹**

z dnia

**w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych przy zgłaszaniu, zbieraniu,
przekazywaniu, segregowaniu, oznakowaniu, przetwarzaniu oraz postępowaniu z
materiałami niskiego, wysokiego i szczególnego ryzyka.**

Na podstawie art. 9 ust. 10 pkt 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 752, z 2001 r. Nr 29, poz. 320, Nr 123, poz. 1350 i Nr 129, poz. 1438 oraz z 2002 r. Nr 112, poz. 976 i Nr....., poz.) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1. Przepisy ogólne

§ 1. 1) Działalność polegająca na przetwarzaniu zwłok zwierzęcych i ich części oraz odpadów poubojowych, zwanych dalej "materiałami niskiego, wysokiego i szczególnego ryzyka", może być prowadzona wyłącznie w specjalnie do tego celu przeznaczonym i zatwierdzonym obiekcie, zwanym dalej "zakładem utylizacyjnym". */rendering plant/*

2) W zależności od rodzaju przetwarzanego materiału zatwierdzony zakład utylizacyjny określany jest odpowiednio jako zakład utylizacyjny niskiego, wysokiego i szczególnego ryzyka.

§1a. W zakładzie utylizacyjnym :

1. niskiego ryzyka, przetwarzane są:

- 1) materiały nie wymienione w ust 2 i 3 oraz
- 2) ryby złowione na otwartym morzu przeznaczone na mączkę rybną;
- 3) odpady z ryb pochodzące z zakładów przetwórstwa rybnego;
- 4) wszystkie odpady pochodzenia zwierzęcego, które nie stanowią zagrożenia dla zdrowia ludzi i zwierząt pochodzące od zwierząt uznanych za zdatne do spożycia, w tym skórę, wełnę, sierść, pióra, rogi, racice, krew;

2. wysokiego ryzyka, przetwarzane są :

- 1) zwłoki zwierząt, z wyjątkiem wymienionych w ust 3. jako materiał szczególnego ryzyka, w tym zwierząt zabitych ze względów humanitarnych i w trakcie likwidacji choroby zakaźnej;
- 2) płody i zwierzęta martwo urodzone;

- 3) odpady zwierzęce poubojowe, w tym krew, pochodzące od zwierząt, u których stwierdzono objawy choroby zakaźnej niebezpiecznej dla ludzi lub zwierząt;
- 4) nie badane części zwierząt rzeźnych, z wyjątkiem skóry, włosów, sierści, piór, rogów, wełny i krwi;
- 5) zwierzęta rzeźne, ryby, dziczyznę i produkty pochodzenia zwierzęcego niewłaściwej jakości;
- 6) zwierzęta rzeźne, dziczyznę, mięso, ryby, produkty mleczne importowane z innych krajów, nie spełniające wymagań polskich przepisów weterynaryjnych;
- 7) odpady zwierzęce i produkty żywnościowe zawierające pozostałości stanowiące zagrożenie dla zdrowia ludzi i zwierząt;
- 8) ryby wykazujące objawy kliniczne choroby przenoszącej się na zwierzęta;
- 9) zawartość przewodu pokarmowego przeżuwaczy;
- 10) osad z oczyszczalni zakładów przetwarzających materiał wysokiego i niskiego ryzyka;
- 11) materiał niskiego ryzyka, który wprowadzono do części produkcyjnej zakładu utylizacyjnego wysokiego ryzyka staje się materiałem wysokiego ryzyka.

3. szczególnego ryzyka, przetwarzane są:

- 1) czaszka łącznie z mózgiem, gałkami ocznymi i migdałkami z wyłączeniem języka, pozyskiwane od bydła powyżej dwunastego miesiąca życia, a także otrzymane z nich produkty,
- 2) jelita oraz krezka bydła niezależnie od wieku,
- 3) kręgosłup bydła z wyłączeniem kręgów ogonowych i wyrostków poprzecznych kręgów lędźwiowych, lecz włącznie ze zwojami grzbietowymi i rdzeniem kręgowym bydła w wieku powyżej 12 miesięcy
- 4) głowa łącznie z mózgiem, gałkami ocznymi i migdałkami z wyłączeniem języka oraz rdzeń kręgowy, pozyskiwane od owiec i kóz powyżej dwunastego miesiąca życia lub od tych, u których wyróżnął się pierwszy stały siekacz, a także otrzymane z nich produkty,
- 5) śledziona owiec i kóz bez względu na wiek,
- 6) całe zwłoki przeżuwaczy lub części zwłok zawierające materiały wymienione w pkt. 1 do 4;
- 7) stałe odpady powstające przy uboju i obróbce poubojowej bydła, owiec i kóz,
- 8) osad z oczyszczalni ścieków w zakładach przetwarzających materiał szczególnego ryzyka;
- 9) tusze zwierząt zabrudzone wodą z uboju przeżuwaczy;
- 10) tusze zwierząt, i ich części, łącznie z narządami wewnętrznymi i skórą, u których stwierdzono dodatni wynik szybkiego testu na BSE,
- 11) tusza znajdująca się bezpośrednio przed tuszą z wynikiem dodatnim i dwie tusze następujące po tuszy z wynikiem dodatnim na tej samej linii uboju, w przypadku gdy u zwierzęcia poddanego ubojowi z przeznaczeniem do konsumpcji przez ludzi, wynik szybkiego testu na BSE jest dodatni;

12) materiał niskiego i wysokiego ryzyka wprowadzony do zakładu utylizacyjnego szczególnego ryzyka staje się materiałem szczególnego ryzyka.

Rozdział 2. Warunki lokalizacyjne i techniczne

§ 2. 1. Zakład utylizacyjny powinien być położony:

- 1) w terenie zalesionym lub zadrzewionym, jeżeli warunki terenowe na to zezwalają;
- 2) sektor produkcyjny oddalony minimum 50 m od drogi publicznej;
- 3) w odległości od budynków mieszkalnych, nie powodującej uciążliwości dla osób przebywających w tych budynkach, jeżeli inne przepisy nie określają obowiązku zachowania wskazanych odległości dla budynków;
- 4) w obrębie działki oddzielonej trwale od obiektów przetwórstwa rolno-spożywczego, budynków dla zwierząt i wytwórni środków żywienia zwierząt;
- 5) w dolnym biegu wód płynących do osiedla ludzkiego, gdy do tych wód mają być odprowadzone wody opadowe z terenu zakładu.

2. Zakład utylizacyjny wolnostojący lub zlokalizowany w całkowicie wydzielonej części budynku powinien być oddzielony od obiektów budowlanych nie wymienionych w ust. 1 pkt 4.,

3. Zakładów utylizacyjnych nie należy budować po zachodniej stronie dróg publicznych.

4. Lokalizacja zakładu utylizacyjnego powinna być uzależniona od możliwości zaopatrywania go w wodę w ilości co najmniej 20 m³ na 1000 kg odpadów zwierzęcych, na dobę, jak również od możliwości usuwania ścieków.

§ 3. W sektorze produkcyjnym zakładu utylizacyjnego wyróżnia się część zakaźną i niezakaźną, w skład których powinny wchodzić w szczególności następujące pomieszczenia:

1. W części zakaźnej:

- 1) hala przyjęcia surowca (podjazd), wyposażona w muldy do odbioru materiałów zwierzęcych lub hermetycznie zamykane muldy zewnętrzne o pojemności gwarantującej przyjęcie całego dostarczonego surowca;
- 2) do sekcjonowania, skórowania i rozbiórki zwłok zwierzęcych (oprarialnia), jeżeli w zakładzie utylizacyjnym przetwarza się zwłoki zwierzęce i ich części;
- 3) na przechowywanie skór (skład skór), jeżeli w zakładzie utylizacyjnym przetwarza się zwłoki zwierzęce i ich części,
- 4) dla lekarza weterynarii w zakładach utylizacyjnych wysokiego i szczególnego ryzyka;
- 5) transportowe jeżeli w hali przyjęć surowca nie ma stanowiska do mycia i dezynfekcji środków transportu;
- 6) pomieszczenie na odpady nie podlegające przetworzeniu w zakładzie;
- 7) szatnia typu śluzy, toalety i natryski dla pracowników, o rozmiarach i ilości odpowiedniej do liczby pracowników

8) do odkażania odzieży roboczej po zakończonej zmianie.

2. W części niezakaźnej:

- 1) na przechowywanie mączki (skład mączki) lub silosy zewnętrzne,
- 2) na przechowywanie tłuszczu (skład tłuszczu) lub zbiorniki zewnętrzne,
- 3) na szatnie, toalety i natryski dla pracowników,
- 4) hala maszyn na urządzenia i aparaty przetwórcze;
- 5) kotłownia i magazyn opału, które mogą być zlokalizowane również poza sektorem produkcyjnym zakładu;
- 6) dla lekarza weterynarii w zakładach utylizacyjnych niskiego ryzyka.
- 7) pomieszczenia biurowe, o ile nie są zlokalizowane poza sektorem produkcyjnym zakładu.
- 8) stanowisko do dezynfekcji środków transportu.

3. Sektor produkcyjny zakładu utylizacyjnego powinien być rozplanowany w ten sposób, że po jednej stronie, w miarę możliwości północnej, powinny być rozmieszczone pomieszczenia i urządzenia części zakaźnej, a w szczególności podjazd, oprawialnia, skład skór, skład części zwłok i odpadów poubojowych, stanowisko do dezynfekcji środków transportowych, pokój dla lekarza weterynarii, a w drugiej części pozostałe pomieszczenia i urządzenia (część niezakaźna).

4. 1) Część zakaźna zakładu utylizacyjnego powinna być odizolowana od części niezakaźnej litą przegrodą. Przy przejściach i przejazdach z części zakaźnej do niezakaźnej zakładu utylizacyjnego oraz przy bramie wjazdowej do części zakaźnej z zewnątrz powinny być umieszczone urządzenia do odkażania i oczyszczania.

2) Jeżeli wszystkie pomieszczenia i urządzenia części zakaźnej zakładu zlokalizowano w obrysie budynku a ściany nie posiadają otworów technologicznych z wyjątkiem wejścia i wjazdu, zabezpieczonych w urządzenia do dezynfekcji, to część zakaźna sektora produkcyjnego może zamykać się w obrysie budynku.

§ 4. Sektor produkcyjny zakładu utylizacyjnego powinien być :

1. otoczony ogrodzeniem z oddzielnym wejściem i wjazdem do części zakaźnej i do części niezakaźnej zakładu utylizacyjnego.
2. zadrzewiony.
3. zabezpieczony przed dostępem ptaków i gryzoni.

§ 5. 1. W pomieszczeniach zakładu utylizacyjnego należy zapewnić oświetlenie naturalne i elektryczne, a także skuteczną wentylację z odrębnym obiegiem dla części zakaźnej i niezakaźnej.

2. Przy toalecie w części zakaźnej zakładu utylizacyjnego należy zainstalować komorę dezynfekcyjną do odkażania odzieży.

§ 6. 1. Zakład utylizacyjny powinien być wyposażony w instalację elektryczną, zapewniać możliwość komunikacji telefonicznej, być podłączony do sieci wodociągowej lub posiadać własne ujęcie wody zdatnej do picia w ilości co najmniej 100 l na dobę na pracownika, kanalizację, podczyszczalnię i urządzenia do sterylizacji ścieków.

2. Ścieki z zakładu utylizacyjnego po sterylizacji i podczyszczeniu poddawane są oczyszczaniu w oczyszczalni ścieków.

§ 7. 1. W pomieszczeniach sektora produkcyjnego zakładu utylizacyjnego należy zapewnić posadzki o nieprzepuszczalnej i nienasiąkliwej powierzchni, ze spadkami umożliwiającymi spływ ścieków.

2. 1) spływy lub rowki ściekowe do kanalizacji powinny być tak urządzone, aby ścieki nie wydostawały się poza pomieszczenie hali.

2) kratki ściekowe winny być wykonane z materiałów nie ulegających korozji

3. Ściany pomieszczeń sektora produkcyjnego powinny być gładkie, nienasiąkliwe, nieprzepuszczalne oraz łatwe do zmywania i dezynfekcji.

4. Okna w sektorze produkcyjnym mogą być otwierane, pod warunkiem że system dezodoryzujący jest sprawny a otwory okienne zabezpieczone siatką chroniącą przed owadami, ptakami i gryzoniami.

5. Przed progiem drzwi na całej ich szerokości, po stronie zewnętrznej, należy umieścić specjalne urządzenie dezynfekujące obuwie osób wychodzących z w części zakaźnej sektora produkcyjnego.

6. W hali przyjęć surowca należy zapewnić urządzenia sygnalizacyjne umożliwiające porozumiewanie się z pracownikami hali maszyn i kotłowni.

§ 8. 1. W hali przyjęć surowca lub jej bezpośrednim sąsiedztwie winno być wydzielone miejsce do wykonywania sekcji zwłok zwierzęcych, wyposażone w stół do sekcji oraz pomieszczenie na odzież ochronną i narzędzia do wykonywania sekcji zwłok zwierzęcych.

2. Podłoga w miejscu wykonywania sekcji zwłok zwierzęcych powinna być zaopatrzona w urządzenia do odprowadzania ścieków połączone z kanalizacją.

§ 9. Otwory służące do ładowania destruktorów powinny być hermetycznie izolowane od hali maszyn i wmurowane w przegrodę oddzielającą tę halę;

§ 10. Na odpady zwierzęce nie podlegająca dalszemu przetworzeniu w zakładzie należy przeznaczyć pomieszczenie ciemne i chłodne, połączone bezpośrednio z halą przyjęć surowca.

§ 11. Na skład skór należy przeznaczyć ciemne i chłodne pomieszczenia, położone w łączności z halą przyjęcia surowca.

§ 12. W pomieszczeniu do przechowywania kopyt, racic, rogów, włosa, szczeciny, wełny i piór należy zapewnić wentylację.

§ 13. 1. Magazyn mączki w formie pomieszczenia lub silosu musi być zabezpieczony przed przeciekaniem lub podsiąkaniem wody.

2. Przy magazynie mączki powinno znajdować się pomieszczenie do składowania opakowań na mączkę.

3. Opakowania na mączkę oraz mączka nie powinny być składowane bezpośrednio przy ścianach lub na podłodze.

4. Przepisy ust. 2 i 3 nie dotyczą zakładów utylizacyjnych szczególnego ryzyka.

5. Urządzenia do pneumatycznego załadunku mączki powinny gwarantować szczelność załadunku.

6. Mączka rozsypana poza pomieszczeniami produkcyjnymi lub magazynowymi powinna być niezwłocznie sprzątnięta a miejsce zdezynfekowane 2% wodnym roztworem NaOH.

§ 14. 1. Magazyn tłuszczu lub wolnostojący w części niezakaźnej zbiornik winien być wyposażony w sprawne i szczelne urządzenia do przepompowywania tłuszczu do cystern.

2. pakownia tłuszczu winna być zlokalizowana w bezpośrednim sąsiedztwie magazynu tłuszczu.

§ 15. Zakład utylizacyjny powinien być wyposażony w sprawne urządzenia odwanające, unieszkodliwiające pary i gazy powstające podczas procesu przerobu odpadów zwierzęcych i urządzenia unieszkodliwiające ścieki z części zakaźnej.

§ 16. 1. Ścieki pochodzące z części zakaźnej zakładu utylizacyjnego, a w przypadku zakładu szczególnego ryzyka również z części niezakaźnej, powinny być odprowadzone do wspólnego zbiornika (sterylizatora) i poddane w nim odkażeniu przez ogrzewanie w temperaturze powyżej 100°C przez 30 minut,

2. 1) W zakładach utylizacyjnych niskiego i szczególnego ryzyka dopuszcza się inny sposób sterylizacji ścieków zapewniający zniszczenie drobnoustrojów oraz grzybów chorobotwórczych;

2) dopuszczenie innego sposobu sterylizacji ścieków może nastąpić na podstawie decyzji powiatowego lekarza weterynarii po udokumentowaniu przez występującego o zatwierdzenie, że ścieki po sterylizacji badane przez 30 dni w uznanym laboratorium na obecność drobnoustrojów patogennych występujących u zwierząt nie zawierają tych patogenów.

4. Temperatura i czas sterylizacji muszą być rejestrowane, przyrządy pomiarowe kalibrowane raz w roku a zapis procesu przechowywany przez 2 lata.

§ 21. 1. Osoby pracujące w części zakaźnej zakładu utylizacyjnego nie mogą wejść do części niezakaźnej bez uprzedniej zmiany odzieży i obuwia roboczego albo ich uprzedniego dokładnego odkażenia.

2. Narzędzia i sprzęt używane w części zakaźnej zakładu utylizacyjnego nie mogą być przenoszone do części niezakaźnej.

§ 22. 1. Materiały zwierzęce powinny być przetworzone możliwie jak najwcześniej po ich przyjęciu do zakładu utylizacyjnego.

2. Pojemniki, zbiorniki i pojazdy używane do transportu materiałów powinny być oczyszczone, umyte i zdezynfekowane po każdym użyciu.

§ 23. 1. Materiały niskiego, wysokiego i szczególnego ryzyka pochodzące ze ssaków, powinny być ogrzewane do wewnętrznej temperatury co najmniej 133°C przez 20 minut przy ciśnieniu 3 barów, przy czym wielkość cząstek surowca przed przetworzeniem powinna być nie większa niż 50 mm.

2. Wymienione w ust. 1 parametry procesu muszą być rejestrowane, zapis procesu należy przechowywać co najmniej przez 2 lata a przyrządy pomiarowe kalibrowane minimum co 12 miesięcy

3. Materiały szczególnego ryzyka wymienione w § 1a ust. 3 nie przetworzone lub po przetworzeniu w warunkach wymienionych w ust. 1 podlegają spopieleniu w temperaturze minimum 850⁰C i czasie spopielenia cząstek nie krótszym niż 2 sek.

4. W wyjątkowych przypadkach materiały szczególnego ryzyka wymienione w § 1a ust. 3 nie przetworzone lub po przetworzeniu w warunkach wymienionych w ust. 1 mogą być, po spryskaniu środkiem dezynfekcyjnym, zagrzebane na podstawie decyzji powiatowego lekarza weterynarii na grzybowisku spełniającym wymogi ochrony środowiska.

5. W zakładzie utylizacyjnym prowadzić i przechowywać co najmniej przez 2 lata dokumentację zawierającą informacje o:

- 1) źródle i ilości pozyskanego surowca,
- 2) dobowej ilości przetwarzanego surowca,
- 3) dobowej ilości otrzymanego produktu po przetworzeniu surowca,
- 4) ilości i przeznaczeniu otrzymanego produktu.

§ 24. 1. Podmiot prowadzący zakład utylizacyjny powinien zapewnić przeprowadzenie laboratoryjnych badań bakteriologicznych każdej wytworzonej partii produktu, potwierdzającej spełnienie wymagań mikrobiologicznych, określonych w załączniku do rozporządzenia, i przechowywać wyniki badań przez okres 3 lat.

2. Wytworzone produkty nie spełniające warunków mikrobiologicznych, określonych w załączniku do rozporządzenia, nie mogą być wprowadzone do obrotu.

3. Wytworzone produkty powinny być przechowywane w zakładzie utylizacyjnym i transportowane w taki sposób, aby nie uległy wtórnemu zakażeniu.

4. Skóry w zakładzie utylizacyjnym powinny być solone chlorkiem sodu oraz odpowiadać warunkom mikrobiologicznym zawartym w załączniku do rozporządzenia.

5. Tłuszcze utylizacyjne, z wyłączeniem tłuszczów wyprodukowanych z materiałów szczególnego ryzyka,

- 1) wyprodukowane z materiałów niskiego ryzyka, używane do środków żywienia zwierząt lub jako tłuszcze techniczne;
- 2) wyprodukowane z materiałów wysokiego ryzyka używane jako tłuszcze techniczne; mogą być wprowadzane do obrotu pod warunkiem, że zawierają poniżej 0,15% zanieczyszczeń stałych a

tłuszcze z przeżuwaczy dodatkowo nie zawierają białka.

§ 25. Podmiot prowadzący zakład utylizacyjny powinien posiadać w zakładzie utylizacyjnym książkę kontroli przeznaczoną do wpisywania zaleceń, uwag i wniosków wynikających z kontroli przeprowadzonych przez organy Inspekcji Weterynaryjnej.

§ 26. 1. Podmiot zajmujący się zbieraniem odpadów zwierzęcych powinien posiadać wydzielone pomieszczenia do przyjmowania i magazynowania tych odpadów.

2. Pomieszczenia, o których mowa w ust. 1, powinny być:

- 1) oddzielone od dróg publicznych, budynków przeznaczonych na pobyt ludzi, obiektów przetwórstwa rolno-spożywczego i innych obiektów budowlanych, a w szczególności rzeźni,
- 2) zabezpieczone przed dostępem zwierząt, a w szczególności ptaków, gryzoni i owadów,
- 3) wyposażone w szczególności w urządzenia do czyszczenia i odkazania pojemników, do których odpady zwierzęce są odbierane, oraz pojazdów.

3. W pomieszczeniach, o których mowa w ust. 1, należy systematycznie przeprowadzać dezynsekcję i deratyzację.

§ 27. Ściany i podłogi pomieszczeń, o których mowa w § 26 ust. 1, powinny być wykonane z materiałów nienasiąkliwych i nieprzepuszczalnych oraz zmywalnych, umożliwiających łatwe czyszczenie i dezynfekcję, a podłogi powinny być ułożone w sposób ułatwiający odprowadzenie płynów.

§ 28. 1. Środki transportu do przewożenia odpadów zwierzęcych powinny być szczelne, całkowicie obudowane i zabezpieczone przed wypadaniem lub wyciekaniem.

2. Dopuszcza się przewożenie odpadów zwierzęcych środkami transportowymi przykrytymi plandekami, pod warunkiem że środki transportu będą wyposażone w szczelne i przykryte pojemniki lub zbiorniki.

3. Pojemniki, zbiorniki i pojazdy używane do transportu odpadów zwierzęcych powinny być oczyszczone, umyte i zdezynfekowane po każdym użyciu.

4. Pojemniki i zbiorniki, o których mowa w ust. 2, powinny być oznakowane napisem o treści "Nie przeznaczone do spożycia przez ludzi", wykonanym literami o wysokości co najmniej 2 cm.

§ 29. 1. Podmiot, o którym mowa w § 26 ust. 1, powinien prowadzić rejestr i dokumentację zawierającą informacje o rodzaju i pochodzeniu odpadów zwierzęcych.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, należy dołączyć do każdej przesyłki odpadów zwierzęcych.

§ 30. Osoby zatrudnione przy zbieraniu lub przewożeniu odpadów zwierzęcych powinny nosić środki ochrony indywidualnej oraz odzież roboczą, odkażane codziennie po zakończeniu pracy.

§ 31. 1. Podmiot zajmujący się grzebaniem materiałów zwierzęcych powinien zapewnić, aby działalność ta była zlokalizowana w miejscu zabezpieczonym przez zakażeniem wody zdatnej do picia i nie powodowała uciążliwości dla środowiska naturalnego.

2. Teren grzebowiska materiałów zwierzęcych powinien odpowiadać przepisom o ochronie środowiska.

3. Podmiot zajmujący się grzebaniem lub spalaniem odpadów zwierzęcych powinien zapewnić w miejscach, o których mowa w ust. 2, wydzielone pomieszczenie do tymczasowego przetrzymywania odpadów zwierzęcych oraz urządzenia do dezynfekcji.

§ Podmiot zajmujący spalaniem materiałów zwierzęcych

§ 32. 1. Grzebanie odpadów zwierzęcych powinno być dostatecznie głębokie, a warstwa ziemi nad nimi powinna wynosić co najmniej 150 cm.

2. Przed zagrzebaniem odpady zwierzęce powinny być zlane lub posypane środkiem dezynfekującym.

§ 32a. obowiązek posiadania przez zakłady systemu kontroli własnej opartego na Analizie Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontroli, którego wymogiem jest szczegółowe dokumentowanie dla każdej partii produktu pochodzenia surowca. Dodatkowo kontrola własna obejmuje identyfikację surowca poprzez śledzenie jego drogi w trakcie procesu produkcyjnego od surowca do wyrobu gotowego i parametrów procesu przetwarzania.

§ 33. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem § 10, 19, 23 ust. 2 i § 24 ust. 1, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2002 r.

¹ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. Nr 32, poz. 305).

Uzasadnienie

Projekt niniejszego rozporządzenia będzie stanowić wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 9 ust.10 pkt 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej .

Przy opracowaniu projektu rozporządzenia wykorzystane zostały w szczególności :

Dyrektywa Rady 90/667 EWG z 27 września 1990 w sprawie wymagań weterynaryjnych przy unieszkodliwianiu, przerabianiu i obrocie materiałów zwierzęcych i zabezpieczenia pasz pochodzenia zwierzęcego również z ryb przed czynnikami patogennymi zmieniająca Dyrektywę 90/425 (Dz. Urz. EWG Nr L 363, s.51), zmieniona poprzez akty przystąpienia Austrii, Finlandii, Szwecji w wersji Postanowienia Rady z 1 stycznia 1995r (Dz. Urz. UE Nr L 1, s.1) w zakresie przetwarzania materiałów zwierzęcego pochodzenia w tym ryb i materiałów kuchennych,

Decyzja Rady 1999/534UE z 19 lipca 1999 w sprawie postępowania z niektórymi materiałami wysokiego ryzyka pochodzenia zwierzęcego w aspekcie ochrony przed transmisyjnymi encefalopatiami i zmieniająca Decyzję 97/735 UE,

Decyzja Komisji 2000/418UE z 29 czerwca 2000 w sprawie postępowania z określonymi materiałami stanowiącymi zagrożenie w aspekcie transmisyjnych encefalopatii i zmieniająca Decyzję 94/474

Decyzja Komisji 2001/2UEz dnia 27 grudnia 2000r w sprawie zmiany Decyzji 2000/418 w zakresie regulacji postępowania z określonym materiałem zwierzęcym w aspekcie zagrożenia czynnikami odpowiedzialnymi za transmisyjne encefalopatie

Decyzja Rady 2000/766UE z 4 grudnia 2000 w sprawie działań ochronnych przed transmisyjnymi encefalopatiami i żywienia białkiem zwierzęcym.

Decyzja 2001/25UE z 27 grudnia 2000 w sprawie zastosowania określonych materiałów zwierzęcych w żywieniu zwierząt

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 999/2001/WE z dnia 22 maja 2001r. ustanawiające przepisy w zakresie zapobiegania, zwalczania oraz likwidacji pewnych zakaźnych encefalopatii gąbczastych

Rozporządzenie Komisji Nr 1248/2001/ WE z dnia 22 czerwca 2001r. zmieniające Załączniki III, X i XI do Rozporządzenia (WE) Nr 999/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady odnośnie nadzoru epidemiologicznego oraz przeprowadzania testów w kierunku zakaźnych encefalopatii gąbczastych(*Dz.U. Nr L 173, 27.06.2001r., str. 12*)

Rozporządzenie Komisji Nr 1326/2001 /WE z dnia 29 czerwca 2001r. ustanawiające środki przejściowe w celu umożliwienia przejścia do Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 999/2001 ustanawiającego przepisy w zakresie zapobiegania, zwalczania oraz likwidacji określonych zakaźnych encefalopatii gąbczastych, oraz zmieniające Załączniki VII i XI do tego Rozporządzenia(*Dz.U. Nr L 177, 29.06.2001r., str. 60*)

Rozporządzenie Komisji (WE) nr. 270/2002z dnia 14 lutego 2002 zmieniające Rozporządzenie nr 999/2001/WE Parlamentu Europejskiego oraz Rady dotyczące wyszczególnionych materiałów niebezpiecznych oraz nadzoru epidemiologicznego zakaźnych gąbczastych encefalopatii oraz zmieniające Rozporządzenie (WE) nr 1326/2001 dotyczące żywienia zwierząt oraz umieszczania na rynku zwierząt z gatunku owce i kozy oraz produktów od nich pochodzących

Rozporządzenie scala zagadnienia zapisane w dwóch artykułach ustawy, przekazane do uregulowania przez ministra właściwego do spraw rolnictwa. Ponadto rozporządzenie porządkuje nazewnictwo zakładów zajmujących się zbieraniem, przetwarzaniem, grzebaniem i spalaniem. Rozporządzenie powoduje skutki dla Budżetu Państwa, z tytułu zwiększonych obowiązków, które nakłada na Inspekcję Weterynaryjną rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych wymaganych przy zarobkowym zbieraniu, przetwarzaniu, obrocie i materiałach szczególnego ryzyka.

Rozporządzenie zharmonizowało przepisy polskie z przepisami UE w zakresie wymagań stawianych ubocznym produktom zwierzęcym określanym jako materiały niskiego, wysokiego i szczególnego ryzyka. Wejście w życie rozporządzenia wpłynie na podniesienie bezpieczeństwa zdrowia publicznego w zakresie chorób odzwierzęcych oraz czynników ryzyka chorób prionowych (vCJ). W rozporządzeniu uwzględniono uwagi wniesione podczas uzgodnień wewnątrzresortowych

ZALĄCZNIK

WARUNKI MIKROBIOLOGICZNE, JAKIE POWINNY SPEŁNIAĆ PRODUKTY WYTWORZONE W ZAKŁADZIE UTYLIZACYJNYM

1. Próbki produktów wytworzonych ze zwłok zwierzęcych, ich części lub odpadów poubojowych pochodzących ze zwierząt, których mięso zostało uznane za niezdatne do spożycia, poddanych systemowi działania cieplnego, pobrane bezpośrednio po działaniu cieplnym, powinny być wolne od ciepłoodpornych zarodników bakterii patogennych (*Clostridium perfringens* - nieobecne w 1 g produktu).

2. Próbki produktów wytworzonych z odpadów zwierzęcych, pobrane podczas lub po ustalonym okresie składowania, powinny spełniać następujące warunki mikrobiologiczne:

Salmonelle - nieobecność w 25 g: $n=5$, $C=0$, $m=0$, $M=0$;

Enterobacteriaceae: $n=5$, $c=2$, $m=10$, $M=3 \times 10^2$ w 1 g

gdzie:

n = liczba próbek

m = wielkość progowa dla liczby bakterii; wynik uznany jest jako zadowalający, jeśli liczba bakterii we wszystkich próbkach jednostkowych nie przekroczy liczby m

M = wartość maksymalna liczby bakterii; wynik uznany jest jako niezadowalający, jeśli liczba bakterii w jednej lub w większej liczbie prób jednostkowych wynosi M lub więcej

Rozporządzenie

Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi¹

z dnia2002 r.

w sprawie postępowania przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Na podstawie art. 21 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 1999r. Nr 66, poz.752, z 2001 r. Nr 29, poz. 320, Nr 123, poz. 1350 i Nr 129, poz. 1438 oraz z 2002r. Nr 112, poz. 976, Nr, poz. ...) zarządza się, co następuje:

R o z d z i a ł 1
Przepisy ogólne

§ 1.

Rozporządzenie określa:

- 1) procedury postępowania przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, których wykaz stanowi załącznik 1 do ustawy,
- 2) procedury stwierdzania i wygaszania ognisk chorób zakaźnych zwierząt oraz sposób prowadzenia dokumentacji w tym zakresie,
- 3) procedurę uznawania obszaru kraju lub regionu za urzędowo wolne od chorób zakaźnych zwierząt,

§ 2.

Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1) dochodzenie epizootyczne – czynności mające na celu wykrycie źródła zakażenia, określenie czasu trwania choroby oraz stwierdzenie wszelkich okoliczności, wskazujących na możliwość jej rozprzestrzenienia na inne zwierzęta, do innych gospodarstw lub do innych miejscowości,
- 2) choroba zakaźna zwierząt – choroba wymieniona w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 752, wraz z późniejszymi zmianami), zwanej dalej ustawą,
- 3) zwierzę podatne – zwierzę wrażliwe, które nie jest szczepione lub było szczepione, ale minął okres odporności i po zetknięciu się z czynnikiem zakaźnym może zachorować,
- 4) zwierzę podejrzanе o chorobę – zwierzę wrażliwe, u którego objawy kliniczne lub niektóre zmiany pośmiertne wskazują na chorobę zakaźną, ale brak ostatecznego potwierdzenia laboratoryjnego danej choroby,
- 5) ognisko choroby zakaźnej – gospodarstwo albo obszar, gdzie przebywają lub przebywały zwierzęta, u których urzędowo stwierdzono chorobę zakaźną,
- 6) ognisko pierwotne – ognisko choroby nie mające epizootycznego związku z wcześniej stwierdzonym ogniskiem w tym samym regionie albo ognisko choroby po raz pierwszy stwierdzonej w tym regionie,

- 7) ognisko wtórne – ognisko związane epizootycznie z ogniskiem pierwotnym stwierdzonym w kraju lub regionie,
- 8) obszar zakażony - ustalony przez powiatowego lekarza weterynarii teren położony wokół ogniska choroby zakaźnej, w odniesieniu do którego wojewoda na wniosek wojewódzkiego lekarza weterynarii zarządza stosowanie środków dla zwalczania choroby zakaźnej.
- 9) obszar zagrożony - obszar zagrożony - ustalony przez powiatowego lekarza weterynarii teren położony wokół obszaru zakażonego, w odniesieniu do którego wojewoda na wniosek wojewódzkiego lekarza weterynarii zarządza stosowanie środków dla zwalczania choroby zakaźnej,
- 10) jednodniówki – pisklęta w wieku 72 godzin i młodsze, jeszcze nie karmione (z wyjątkiem kaczek-Cairina moschata lub ich krzyżówek, które mogą być karmione),
- 11) okres inkubacji - prawdopodobny okres czasu między narażeniem zwierzęcia na działanie czynnika chorobotwórczego i pierwszymi objawami klinicznymi.
- 12/ zwierzę wrażliwe – zwierzę, które może chorować na daną chorobę zakaźną lub też być jej bezobjawowym nosicielem lub *istnieje prawdopodobieństwo jego udziału w epizootii choroby jako nosiciela lub rezerwuaru zarazków*,
- 13/ zwierzę podatne – *każde zwierzę wrażliwe, które nie jest szczepione lub było szczepione, ale minął okres odporności i po zetknięciu się z czynnikiem zakaźnym może zachorować*,
- 14/ zwierzę chore na chorobę zakaźną - oznacza zwierzę wrażliwe, u którego stwierdzono typowe objawy kliniczne dla danej choroby zakaźnej lub spowodowane taką chorobą zmiany pośmiertne,
- 15/ zwierzę zakażone – oznacza zwierzę wrażliwe, u którego w wyniku badań laboratoryjnych stwierdzono określoną chorobę, ale u którego nie wystąpiły objawy kliniczne lub zmiany pośmiertne charakteryzujące daną chorobę,
- 16/ zwierzę podejrzanе o chorobę – zwierzę wrażliwe, u którego objawy kliniczne lub *niektóre* zmiany pośmiertne wskazują na chorobę zakaźną, *ale brak ostatecznego potwierdzenia laboratoryjnego danej choroby*,
- 17/ zwierzę podejrzanе o kontakt z czynnikiem zakaźnym – zwierzę wrażliwe, *bez objawów klinicznych i bez zmian pośmiertnych*, ale które w wyniku dochodzenia epizootycznego uznano, że mogło bezpośrednio lub pośrednio zetknąć się ze zwierzętami chorymi,
- 18/ wektor – kręgowce lub bezkręgowce zwierzę, które jako nosiciel lub w sposób mechaniczny rozprzestrzenił chorobę zakaźną,
- 19/ *urzędowe stwierdzenie choroby zakaźnej – oznacza formalne - potwierdzone decyzją administracyjną organu inspekcji weterynaryjnej – stwierdzenie choroby zakaźnej, zarówno u zwierząt żywych, jak i w zwłokach albo tuszach zwierzęcych*,
- 20/ region – obszar administracyjny kraju o powierzchni co najmniej 2000 km² i nie mniejszy niż powiat,
- 21/ status zdrowotny stada – zwierzę lub grupa zwierząt tego samego gatunku trzymanych w gospodarstwie, w którym nie występują określone choroby zakaźne (status epizootyczny),
- 22/ gospodarstwo urzędowo wolne – gospodarstwo, w którym zwierzęta były poddane określonymi przepisami badaniami w wyniku których powiatowy lekarz weterynarii nadał gospodarstwu status urzędowo wolnego od danej choroby zakaźnej,
- 23/ region (kraj) urzędowo wolny – region (kraj), w którym określony dla poszczególnych chorób zakaźnych procent gospodarstw posiada status urzędowo wolnych, a ponadto dana choroba nie występuje wśród innych niż zwierzęta gospodarskie gatunków wrażliwych, co zostało potwierdzone określonymi przepisami badaniami przeglądowymi (monitorowymi),
- 24/ plany gotowości – opracowane dla poszczególnych powiatów, województw, a także w skali całego kraju i stale aktualizowane plany określające zadania oraz sposób postępowania organów administracji rządowej i samorządowej oraz poszczególnych podmiotów na wypadek wystąpienia chorób zakaźnych zwierząt o wysokim stopniu zaraźliwości,

- 25/ wystawy, pokazy, aukcje i.t.p.- zatwierdzone przez powiatowego lekarza weterynarii miejsca gromadzenia zwierząt różnych gatunków pochodzących z różnych gospodarstw w celach prezentacji lub zbycia dla dalszej hodowli,
- 26/ odkażanie (dezynfekcja) - niszczenie drobnoustrojów chorobotwórczych za pomocą czynników fizycznych, chemicznych lub biologicznych,
- 27/ *dezynsekcja – niszczenie owadów i ich form rozwojowych będących nosicielami i mechanicznymi przenosicielami czynnika zakaźnego chorób zwierząt za pomocą środków fizycznych, chemicznych i biologicznych,*
- 28/ *utylizacja – unieszkodliwienie w sposób określony zwłok zwierzęcych i ich części, martwo urodzonych płodów, odpadów rzeźnianych, zakażonych bądź niewłaściwej jakości surowców i produktów zwierzęcego pochodzenia itp. materiałów,*
- 29/ drób - kury, indyki, perliczki, kaczki, gęsi, przepiórki, gołębie, bażanty, kuropatwy i ptaki bez grzebieniowe trzymane w zamknięciu dla reprodukcji, mięsa lub jaj spożywczych oraz jako ptaki ozdobne,
- 30/ *zwierzęta gospodarskie - przeznaczone do chowu i reprodukcji bydło, utrzymywane w warunkach fermowych bizona, jelenie i daniela, świnie, owce, kozy i inne zwierzęta niż rzeźne przeznaczone do produkcji mleka, mięsa, wełny albo dla celów specjalnych, takich jak pokazy i wystawy, z wyjątkiem zwierząt biorących udział w wydarzeniach widowiskowych i sportowych,*
- 31/ *rodzina pszczela- w okresie zimy matka i pszczoły robotnice w ilości około 15-20 tysięcy, w pozostałych porach roku ponadto trutnie i czerw.*

R o z d z i a ł 2

Stwierdzanie chorób zakaźnych zwierząt.

§ 3.

1. Powiatowy lekarz weterynarii, po otrzymaniu zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia choroby zakaźnej u zwierząt, podejmuje niezwłocznie czynności mające na celu wykrycie lub wykluczenie choroby.
2. Czynności, o których mowa w ust. 1, obejmują:
 - 1) badanie kliniczne zwierząt, a w razie potrzeby sekcję zwłok zwierzęcych lub badanie poubojowe,
 - 2) dochodzenie epizootyczne,
3. W przypadkach, gdy konieczne jest wykonanie testów diagnostycznych albo laboratoryjnych badań rozpoznawczych, powiatowy lekarz weterynarii wykonuje odpowiedni test diagnostyczny albo pobiera próbki materiału, zabezpiecza je, znakuje i przesyła do uprawnionego laboratorium.

§ 4.

Na podstawie przeprowadzonych badań oraz dochodzenia epizootycznego powiatowy lekarz weterynarii stwierdza wystąpienie lub podejrzenie choroby zakaźnej zwierząt albo wyklucza chorobę.

§ 5.

1. O stwierdzeniu lub podejrzeniu pierwszego ogniska choroby zakaźnej zwierząt na obszarze danego powiatu, powiatowy lekarz weterynarii powiadamia wojewódzkiego lekarza weterynarii oraz powiatowych lekarzy weterynarii sąsiednich powiatów telefonicznie, a następnie potwierdza tę informację pisemnie. Informację o stwierdzeniu kolejnych ognisk choroby oraz o wygaszeniu ostatniego jej ogniska powiatowy lekarz weterynarii przekazuje wojewódzkiemu lekarzowi weterynarii pisemnie.
2. O stwierdzeniu lub podejrzeniu pierwszego ogniska choroby zakaźnej zwierząt na obszarze województwa, o stwierdzeniu kolejnych ognisk choroby, oraz o wygaszeniu ostatniego jej ogniska wojewódzki lekarz weterynarii powiadamia Głównego Lekarza Weterynarii oraz wojewódzkich lekarzy weterynarii sąsiednich województw w sposób określony w ust. 1.
3. Wzór powiadomienia, o którym mowa w ust. 1 i 2, określa załącznik nr 4 do rozporządzenia.

R o z d z i a ł 3. **Dokumentacja chorób zakaźnych zwierząt**

§ 6.

Dokumentacja czynności związanych z wykrywaniem i likwidowaniem chorób zakaźnych zwierząt obejmuje:

- 1) protokół z dochodzenia epizootycznego i badań wymienionych w § 3 ust. 2, którego wzór stanowi załącznik Nr 1 do rozporządzenia,
- 2) protokół dodatkowy z oceny aktualnej sytuacji w ognisku choroby, którego wzór stanowi załącznik Nr 2 do rozporządzenia,
- 3) protokół sekcji, którego wzór stanowi załącznik Nr 3 do rozporządzenia.

R o z d z i a ł 4. **Oczyszczanie i odkażanie przy chorobach zakaźnych zwierząt**

§ 7.

1. W każdym przypadku podejrzenia lub stwierdzenia choroby zakaźnej zwierząt, a także w celu zapobiegania chorobom zakaźnym przeprowadza się oczyszczanie i odkażanie.
2. Sposób oczyszczania i odkażania przy poszczególnych chorobach zakaźnych określa załącznik nr 4 do rozporządzenia.

R o z d z i a ł 5. **Postępowanie przy zwalczaniu poszczególnych chorób zakaźnych zwierząt.**

P r y s z c z y c a **(Foot and mouth disease)**

§ 8.

Do stwierdzenia pierwotnego ogniska pryszczycy, oprócz czynności, o których mowa w § 3 ust. 2, niezbędne jest przeprowadzenie laboratoryjnych badań rozpoznawczych określonych w załączniku Nr 6 do rozporządzenia.

§ 9.

Powiatowy lekarz weterynarii:

- 1) poddaje badaniu klinicznemu wszystkie zwierzęta, które w wyniku dochodzenia epizootycznego uznał za podejrzane o zakażenie pryszczycą,
- 2) powiadamia niezwłocznie właściwego powiatowego lekarza weterynarii, jeżeli zwierzęta podejrzane o zakażenie pryszczycą zostały przewiezione na teren innego powiatu.

§ 10.

W przypadku gospodarstwa składającego się z wielu obiektów, w których zwierzęta przebywają w oddzielnych budynkach o litych ścianach, z oddzielnymi wejściami i wjazdami i personelem obsługującym, nie posiadających wspólnych urządzeń udojowych, wymiany powietrza, podawania karmy i usuwania odchodów, powiatowy lekarz weterynarii może wyłączyć takie obiekty z ogniska choroby, stwierdzając pryszczycę lub jej podejrzenie jedynie w obiekcie, w którym wystąpiły zachorowania.

§ 11.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko pryszczycy za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta wrażliwe na pryszczycę znajdujące się w ognisku padły lub zostały zabite, a zwłoki ich zostały usunięte,
- 2) oczyszczenie i odkażenie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku Nr 5 do rozporządzenia.

§ 12.

Wprowadzanie do byłego ogniska choroby zwierząt wrażliwych na pryszczycę może nastąpić, po uzgodnieniu z powiatowym lekarzem weterynarii, po upływie 21 dni od uznania choroby za wygasłą oraz wykonania ostatecznego oczyszczenia i odkażania oraz dezynsekcji gospodarstwa.

§ 13.

1. Region może być uznany za wolny od pryszczycy, jeżeli:

- 1) upłynęły co najmniej 24 miesiące od uznania za wygasłe ostatniego ogniska pryszczycy,
- 2) szczepienia przeciwko pryszczycy nie były stosowane co najmniej od 12 miesięcy,
- 3) prowadzone są regularne badania laboratoryjne, które potwierdzają fakt nie występowania wirusa pryszczycy na danym obszarze,
- 4) wprowadzanie zwierząt wrażliwych, oraz produktów pochodzących od takich zwierząt, odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od pryszczycy, spełniających warunki, o których mowa w pkt 1 - 3.

2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje region za wolny od pryszczycy na podstawie wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Pęcherzykowe zapalenie jamy ustnej (Vesicular stomatitis)

§ 14.

Stwierdzenie ogniska pęcherzykowego zapalenia jamy ustnej, oprócz czynności, o których mowa w § 3 ust. 2, wymaga przeprowadzenia laboratoryjnych badań rozpoznawczych, określonych w załączniku Nr 6 do rozporządzenia.

§ 15.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko pęcherzykowego zapalenia jamy ustnej za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta wrażliwe na pęcherzykowe zapalenie jamy ustnej, znajdujące się w ognisku choroby padły lub zostały zabite, a ich zwłoki zostały usunięte, albo wśród pozostałych zwierząt w ciągu 21 dni od dnia wyzdrowienia ostatniego chorego lub podejrzanego o chorobę zwierzęcia nie wystąpił nowy przypadek zachorowania lub podejrzenia choroby,
- 2) oczyszczanie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku Nr 5 do rozporządzenia.

§ 16.

Wprowadzanie do byłego ogniska choroby zwierząt podatnych na pęcherzykowe zapalenie jamy ustnej może nastąpić, po uzgodnieniu z powiatowym lekarzem weterynarii, po upływie 21 dni od uznania choroby za wygasłą oraz wykonania oczyszczania i odkażania gospodarstwa.

§ 17.

1. Region może być uznany za wolny od pęcherzykowego zapalenia jamy ustnej, jeżeli:
 - 1) w okresie ostatnich 2 lat nie zarejestrowano przypadków klinicznych pęcherzykowego zapalenia jamy ustnej oraz nie ma podstaw epizootycznych wskazujących na obecność wirusa tej choroby na danym obszarze,
 - 2) przywóz zwierząt wrażliwych oraz produktów pochodzących od takich zwierząt, odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od pęcherzykowego zapalenia jamy ustnej z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1.
2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje region za wolny od pęcherzykowego zapalenia jamy ustnej na podstawie uzasadnionego wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Choroba pęcherzykowa świń (Swine vesicular disease)

§ 18.

Stwierdzenie ogniska choroby pęcherzykowej świń, oprócz czynności, o których mowa w § 3 ust. 2 wymaga przeprowadzenia laboratoryjnych badań rozpoznawczych, określonych w załączniku Nr 6 do rozporządzenia.

§ 19.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko choroby pęcherzykowej świń za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta wrażliwe znajdujące się w ognisku choroby padły lub zostały zabite, a ich zwłoki zostały usunięte, albo wśród pozostałych zwierząt w ciągu 28 dni od dnia wyzdrowienia ostatniego chorego lub podejrzanego o chorobę zwierzęcia nie wystąpił nowy przypadek zachorowania lub podejrzenia choroby,
- 2) oczyszczenie i odkażenie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku Nr 5 do rozporządzenia.

§ 20.

1. Wprowadzanie do byłego ogniska choroby świń podatnych na chorobę pęcherzykową może nastąpić, po uzgodnieniu z powiatowym lekarzem weterynarii, po upływie 21 dni od dnia uznania choroby za wygasłą oraz wykonania oczyszczenia i odkażania oraz dezynsekcji gospodarstwa.

2. Wprowadzane świny powinny pochodzić z obszarów wolnych od choroby pęcherzykowej świń i uzyskać ujemne wyniki badań serologicznych w kierunku choroby pęcherzykowej świń.

3. Do gospodarstwa, w którym prowadzi się chów świń w pomieszczeniach letnich lub na wolnym powietrzu, wprowadza się ograniczoną ilość świń rozmieszczając je na terenie całego gospodarstwa.

4. Po upływie 28 dni od dnia wprowadzenia świń do gospodarstwa, o którym mowa w ust. 3, poddaje się je badaniu klinicznemu i serologicznemu. Jeżeli wynik tych badań jest ujemny, pęcherzykową chorobę świń w tym gospodarstwie uznaje się za wygasłą.

5. Do gospodarstw, w których chów jest prowadzony w inny sposób, niż określony w ust. 3, ponowne wprowadzenie świń może nastąpić poprzez pełną obsadę, jeżeli:

- 1) obsada będzie dokonana w ciągu 8 dni,
- 2) przez okres 60 dni od dnia wprowadzenia ostatniego zwierzęcia, żadna świnia nie zostanie wyprowadzona z gospodarstwa,
- 3) po upływie 28 dni od dnia wprowadzenia ostatniego zwierzęcia do gospodarstwa stado zostanie poddane badaniu klinicznemu i serologicznemu w kierunku choroby pęcherzykowej świń, a wynik tych badań będzie ujemny.

§ 21.

1. Region może być uznany za wolny od choroby pęcherzykowej świń, jeżeli:

1) od uznania ostatniego ogniska tej choroby za wygasłe upłynęły co najmniej 24 miesiące, a w przypadku, kiedy wszystkie zwierzęta w ogniskach choroby zostały zabite, od uznania ostatniego ogniska choroby za wygasłe upłynęło co najmniej 9 miesięcy,

2) szczepienia przeciwko chorobie pęcherzykowej świń nie były stosowane co najmniej od 24 miesięcy,

3) prowadzone są regularne badania laboratoryjne, które potwierdzają fakt nie występowania wirusa choroby pęcherzykowej świń na danym obszarze,

4) przywóz świń oraz dzików, jak również produktów pochodzących od tych zwierząt, odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od choroby pęcherzykowej świń, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1 – 3, lub przywożone produkty są poddane sterylizacji skutecznie niszczącej wirusa tej choroby.

2. Główny Lekarz Weterynarii uznaje region za wolny od choroby pęcherzykowej świń, na podstawie uzasadnionego wniosku wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Księgosusz (Rinderpest)

§ 22.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko księgosuszu za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta wrażliwe znajdujące się w ognisku padły lub zostały zabite, a ich zwłoki usunięte,
- 2) oczyszczanie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku Nr 5 do rozporządzenia.

§ 23.

Wprowadzenie do byłego ogniska choroby zwierząt wrażliwych może nastąpić, po uzgodnieniu z powiatowym lekarzem weterynarii, po upływie 21 dni od dnia uznania księgosuszu za wygasły.

§ 24.

Region może być uznany za wolny od księgosuszu, jeżeli:

- 1) upłynęły co najmniej 3 lata od uznania za wygasłe ostatniego ogniska księgosuszu,
- 2) szczepienia przeciwko księgosuszowi nie były stosowane co najmniej od 24 miesięcy, prowadzone są regularne badania laboratoryjne, które potwierdzają fakt nie występowania wirusa księgosuszu na danym obszarze,
- 3) przywóz przeżuwaczy i świń oraz produktów pochodzących od takich zwierząt, odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od księgosuszu, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1 – 3, lub wprowadzane produkty są poddane sterylizacji skutecznie niszczącej wirusa tej choroby.

Pomór małych przeżuwaczy (Peste des petits ruminants)

§ 25.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko pomoru małych przeżuwaczy za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta wrażliwe znajdujące się w ognisku padły lub zostały zabite, a ich zwłoki usunięte,
- 2) oczyszczanie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku Nr 5 do rozporządzenia.

§ 26.

Wprowadzenie do byłego ogniska choroby zwierząt wrażliwych może nastąpić, po uzgodnieniu z powiatowym lekarzem weterynarii, po upływie 21 dni od dnia uznania pomoru małych przeżuwaczy za wygasły.

§ 27.

Region może być uznany za wolny od pomoru małych przeżuwaczy, jeżeli:

- 1) upłynęły co najmniej 3 lata od uznania za wygasłe ostatniego ogniska pomoru małych przeżuwaczy,

- 2) szczepienia przeciwko pomorowi małych przeżuwaczy nie były stosowane co najmniej od 24 miesięcy,
- 3) prowadzone są regularne badania laboratoryjne, które potwierdzają fakt nie występowania wirusa pomoru małych przeżuwaczy na danym obszarze,
- 4) przywóz zwierząt wrażliwych oraz produktów pochodzących od takich zwierząt, odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od pomoru małych przeżuwaczy, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1 – 3, lub przywożone produkty są poddane sterylizacji skutecznie niszczącej wirusa tej choroby.

Zaraza płucna bydła (Contagious bovine pleuropneumonia)

§ 28.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko zarazy płucnej bydła za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta wrażliwe znajdujące się w ognisku padły lub zostały zabite, a ich zwłoki usunięte,
- 2) oczyszczenie i odkażenie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku Nr 5 do rozporządzenia.

§ 29.

Wprowadzenie do byłego ogniska choroby zwierząt wrażliwych może nastąpić, po uzgodnieniu z powiatowym lekarzem weterynarii, po upływie 21 dni od dnia uznania zarazy płucnej bydła za wygasłą.

§ 30.

Region może być uznany za wolny od zarazy płucnej bydła, jeżeli:

- 1) upłynęło co najmniej 12 miesięcy od uznania za wygasłe ostatniego ogniska zarazy płucnej bydła,
- 2) szczepienia przeciwko zarazie płucnej bydła nie były stosowane co najmniej od 12 miesięcy,
- 3) prowadzone są regularne badania laboratoryjne, które potwierdzają fakt nie występowania wirusa zarazy płucnej bydła na danym obszarze,
- 4) przywóz zwierząt wrażliwych oraz produktów pochodzących od takich zwierząt, odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od zarazy płucnej bydła, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1 – 3, lub przywożone produkty są poddane sterylizacji skutecznie niszczącej wirusa tej choroby.

Guzowata choroba skóry bydła (Lumpy skin disease)

§ 31.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko guzowatej choroby skóry bydła za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta wrażliwe znajdujące się w ognisku padły lub zostały zabite, a ich zwłoki usunięte,
- 2) oczyszczenie i odkażenie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku Nr 5 do rozporządzenia.

§ 32.

Wprowadzenie do byłego ogniska choroby zwierząt wrażliwych może nastąpić, po uzgodnieniu z powiatowym lekarzem weterynarii, po upływie 21 dni od dnia uznania guzowatej choroby skóry bydła za wygasłą.

§ 33.

Region może być uznany za wolny od guzowatej choroby skóry bydła, jeżeli:

- 1) upłynęły co najmniej 3 lata od uznania za wygasłe ostatniego ogniska guzowatej choroby skóry bydła,
- 2) szczepienia przeciwko guzowatej chorobie skóry bydła nie były stosowane co najmniej od 24 miesięcy,
- 3) prowadzone są regularne badania laboratoryjne, które potwierdzają fakt nie występowania wirusa guzowatej choroby skóry bydła na danym obszarze,
- 4) przywóz zwierząt wrażliwych na guzowatą chorobę skóry bydła oraz produktów pochodzących od takich zwierząt, odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od guzowatej choroby skóry bydła, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1 – 3, lub przywożone produkty są poddane sterylizacji skutecznie niszczącej wirusa tej choroby.

**Gorączka doliny Rift
(Rift valley fever)**

§ 34.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko gorączki doliny Rift za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta wrażliwe znajdujące się w ognisku padły lub zostały zabite, a ich zwłoki usunięte,
- 2) oczyszczenie i odkażenie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku Nr 5 do rozporządzenia.

§ 35.

Wprowadzenie do byłego ogniska choroby zwierząt wrażliwych na gorączkę doliny Rift może nastąpić, po uzgodnieniu z powiatowym lekarzem weterynarii, po upływie 21 dni od dnia uznania gorączki doliny Rift za wygasłą.

§ 36.

Region może być uznany za wolny od gorączki doliny Rift, jeżeli:

- 1) upłynęły co najmniej 3 lata od uznania za wygasłe ostatniego ogniska gorączki doliny Rift,
- 2) szczepienia przeciwko gorączce doliny Rift nie były stosowane co najmniej od 36 miesięcy,
- 3) prowadzone są regularne badania laboratoryjne, które potwierdzają fakt nie występowania wirusa gorączki doliny Rift na danym obszarze,
- 4) przywóz zwierząt wrażliwych na gorączkę doliny Rift oraz produktów pochodzących od takich zwierząt, odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od gorączki doliny Rift, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1 – 3, lub przywożone produkty są poddane sterylizacji skutecznie niszczącej wirusa tej choroby.

Choroba niebieskiego języka (Bluetongue)

§ 37.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko choroby niebieskiego języka za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta wrażliwe na chorobę niebieskiego języka znajdujące się w ognisku padły lub zostały zabite, a ich zwłoki usunięte,
- 2) oczyszczenie i odkażenie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku Nr 5 do rozporządzenia.

§ 38.

Wprowadzenie do byłego ogniska choroby zwierząt wrażliwych na chorobę niebieskiego języka może nastąpić, po uzgodnieniu z powiatowym lekarzem weterynarii, po upływie 21 dni od dnia uznania choroby niebieskiego języka za wygasłą.

§ 39.

Region może być uznany za wolny od choroby niebieskiego języka, jeżeli:

- 1) w okresie ostatnich 2 lat nie zarejestrowano przypadku choroby niebieskiego języka w postaci klinicznej ani dodatniego wyniku badań serologicznych,
- 2) szczepienia przeciwko chorobie niebieskiego języka nie były stosowane co najmniej od 24 miesięcy,
- 3) prowadzone są regularne badania laboratoryjne, które potwierdzają fakt nie występowania wirusa choroby niebieskiego języka na danym obszarze,
- 4) przywóz zwierząt wrażliwych na chorobę niebieskiego języka oraz produktów pochodzących od takich zwierząt, odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od choroby niebieskiego języka, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1 – 3, lub przywożone produkty są poddane sterylizacji skutecznie niszczącej wirusa tej choroby.

O s p a o w i e c i k ó z (Sheep and goat pox)

§ 40.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko ospy owiec i kóz za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta wrażliwe na ospę owiec i kóz znajdujące się w ognisku padły lub zostały zabite, a ich zwłoki usunięte, albo
- 2) w ciągu 21 dni od dnia padnięcia, zabicia lub wyzdrowienia ostatniego chorego zwierzęcia, nie wystąpił przypadek ospy owiec i kóz,
- 3) oczyszczenie i odkażenie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku Nr 5 do rozporządzenia.

§ 41.

Wprowadzenie do byłego ogniska choroby zwierząt wrażliwych na ospę owiec i kóz może nastąpić, po uzgodnieniu z powiatowym lekarzem weterynarii, po upływie 21 dni od dnia uznania ospy owiec i kóz za wygasłą.

§ 42.

Region może być uznany za wolny od ospy owiec i kóz, jeżeli:

- 1) od uznania za wygasłe ostatniego ogniska ospy owiec i kóz upłynęły co najmniej 3 lata, a w przypadku, gdy wszystkie zwierzęta w ognisku choroby zostały zabite - upłynęło co najmniej sześć miesięcy,
- 2) przywóz owiec i kóz odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od ospy owiec i kóz, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1.

Afrykański pomór koni (African horse sickness)

§ 43.

Stwierdzenie ogniska afrykańskiego pomoru koni, oprócz czynności, o których mowa w § 3 ust. 2, wymaga przeprowadzenia laboratoryjnych badań rozpoznawczych, określonych w załączniku Nr 6 do rozporządzenia.

§ 44.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko afrykańskiego pomoru koni za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta koniowate z ogniska padły, zostały zabite i usunięte, albo
- 2) w ciągu 40 dni po wyzdrowieniu ostatniego chorego lub podejrzanego o chorobę zwierzęcia nie wystąpił przypadek afrykańskiego pomoru koni,
- 3) oczyszczanie, odkażanie i dezynsekcja zostały przeprowadzone w sposób określony w załączniku Nr 5 do rozporządzenia.

§ 45.

Region może być uznany za wolny od afrykańskiego pomoru koni, jeżeli:

- 1) w okresie ostatnich 2 lat nie zarejestrowano przypadku afrykańskiego pomoru koni w postaci klinicznej ani dodatniego wyniku badań serologicznych,
- 2) szczepienia przeciwko afrykańskiemu pomorowi koni są zabronione i nie były prowadzone co najmniej od 12 miesięcy,
- 3) wprowadzanie zwierząt koniowatych, odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od afrykańskiego pomoru koni, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1-2.

A f r y k a ń s k i p o m ó r ś w i ń African swine fever

§ 46.

Stwierdzenie ogniska afrykańskiego pomoru świń, oprócz czynności, o których mowa w § 3 ust. 2, wymaga przeprowadzenia laboratoryjnych badań rozpoznawczych, określonych w załączniku Nr 6 do rozporządzenia.

§ 47.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko afrykańskiego pomoru świń za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie świny z ogniska choroby padły lub zostały zabite, a zwłoki ich unieszkodliwione,
- 2) oczyszczanie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku Nr 5 do rozporządzenia.

§ 48.

Wprowadzenie zwierząt wrażliwych na afrykański pomór świń do byłego ogniska choroby może nastąpić nie wcześniej niż po upływie 3 miesięcy od uznania choroby za wygasłą. Przed wprowadzeniem pełnej obsady, do gospodarstwa wprowadza się kilka wrażliwych świń na okres 40 dni w celu potwierdzenia braku czynnika zakaźnego.

§ 49.

Region może być uznany za wolny od afrykańskiego pomoru świń, jeżeli:

- 1) od co najmniej 3 lat nie zarejestrowano przypadku choroby w postaci klinicznej ani dodatniego wyniku badań serologicznych,
- 2) szczepienia przeciwko afrykańskiemu pomorowi świń są zabronione,
- 3) wprowadzanie świń i produktów pochodzących od tych zwierząt odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od afrykańskiego pomoru świń z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1-2 albo produkty są poddawane sterylizacji skutecznie niszczącej wirusa choroby.

K l a s y c z n y p o m ó r ś w i Ń (Classical swine fever, Hog cholera)

§ 50.

Stwierdzenie ogniska klasycznego pomoru świń, oprócz czynności, o których mowa w § 3 ust. 2, wymaga przeprowadzenia laboratoryjnych badań rozpoznawczych, określonych w załączniku Nr 6 do rozporządzenia.

§ 51.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko klasycznego pomoru świń za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie świnię z ogniska padły lub zostały zabite, a zwłoki ich unieszkodliwione,
- 2) oczyszczanie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku Nr 5 do rozporządzenia.

§ 52.

1. Wprowadzanie świń do byłego ogniska choroby może nastąpić, po uzgodnieniu z powiatowym lekarzem weterynarii, po upływie 30 dni od dnia uznania choroby za wygasłą oraz wykonania ostatecznego oczyszczania i odkażania gospodarstwa.
2. Wprowadzane świnię powinny pochodzić z obszaru wolnego od klasycznego pomoru świń oraz być klinicznie zdrowe, a wynik przeprowadzonych badań serologicznych w kierunku klasycznego pomoru świń powinien być ujemny.
3. Do gospodarstwa, w którym prowadzi się chów świń na wolnym powietrzu, wprowadza się kilka świń rozmieszczając je na terenie całego gospodarstwa, a po upływie 28 i 41 dni od dnia ich wprowadzenia poddaje się je badaniu klinicznemu i serologicznemu w kierunku klasycznego pomoru świń. Jeżeli wynik tych badań jest ujemny, klasyczny pomór świń w tym gospodarstwie uznaje się za wygasły.
4. Do gospodarstw, w których chów jest prowadzony w inny sposób, niż określony w ust. 3, wprowadzenie pełnej obsady świń może nastąpić, jeżeli:
 - 1) świnię zostaną wprowadzone w ciągu 8 dni,
 - 2) przez okres 60 dni od dnia wprowadzenia ostatniego zwierzęcia żadna świnię nie zostanie wprowadzona z gospodarstwa,

3) po upływie 30 dni od dnia wprowadzenia ostatniego zwierzęcia stado zostanie poddane badaniu klinicznemu i serologicznemu w kierunku klasycznego pomoru świń, a wynik tych badań będzie ujemny.

5. Badaniu serologicznemu, o którym mowa w ust. 4 pkt 3, poddaje się, z wyłączeniem prosiąt ssących:

- 1) w stadzie liczącym poniżej 20 świń - wszystkie zwierzęta,
- 2) w stadzie liczącym od 20 do 100 świń - 20 sztuk oraz 20% pozostałych,
- 3) w stadzie liczącym powyżej 100 świń - 20 sztuk oraz 10% pozostałych, ale nie mniej niż 36 zwierząt.

§ 53.

Gospodarstwo może być uznane za wolne od klasycznego pomoru świń, jeżeli:

- 1) zostały spełnione warunki, o których mowa w § 52,
- 2) szczepienia przeciwko klasycznemu pomorowi świń nie były stosowane od co najmniej 12 miesięcy,
- 3) w żywieniu świń nie stosuje się odpadków kuchennych,
- 4) w promieniu 2 km od gospodarstwa nie wykryto żadnego przypadku klasycznego pomoru świń od co najmniej 12 miesięcy.

§ 54.

Region może być uznany za wolny od klasycznego pomoru świń, jeżeli:

- 1) upłynęło co najmniej 12 miesięcy od uznania za wygasłe ostatniego ogniska klasycznego pomoru świń,
- 2) szczepienia przeciwko klasycznemu pomorowi świń nie były stosowane od co najmniej 12 miesięcy,
- 3) prowadzone są regularne badania laboratoryjne, które potwierdzają fakt nie występowania wirusa klasycznego pomoru świń na danym obszarze, w tym również u dzików,
- 4) w żywieniu świń nie stosuje się odpadków kuchennych,
- 5) wprowadzanie świń i dzików oraz produktów od tych zwierząt odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od klasycznego pomoru świń, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1-4, albo produkty takie są poddawane sterylizacji skutecznie niszczącej wirusa choroby.

Influenza ptaków o wysokiej zjadliwości d. pomór drobiu (Highly pathogenic avian influenza d. Fowl plague)

§ 55.

Stwierdzenie ogniska grypy ptaków o wysokiej zjadliwości d. pomoru drobiu, zwanej dalej grypą ptaków, oprócz czynności, o których mowa w § 3 ust. 2, wymaga przeprowadzenia laboratoryjnych badań rozpoznawczych, określonych w załączniku Nr 6 do rozporządzenia.

§ 56.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko grypy ptaków za wygasłe, jeżeli:

- 1) minął okres 30 dni od padnięcia lub zabicia ostatnich ptaków wrażliwych, a ich zwłoki oraz jaja zostały unieszkodliwione,
- 2) oczyszczenie i odkażenie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku Nr 5 do rozporządzenia.

§ 57.

Wprowadzanie drobiu do byłego ogniska grypy ptaków może nastąpić po upływie 21 dni od uznania ogniska za wygasłe.

§ 58.

Region może być uznany za wolny od grypy ptaków, jeżeli :

- 1) w okresie ostatnich 3 lat nie rejestrowano żadnego przypadku grypy ptaków,
- 2) szczepienie przeciwko grypie ptaków jest zabronione,
- 3) wprowadzanie ptaków wrażliwych na grypę ptaków, jak również jaj wylęgowych, nasienia, mięsa oraz produktów pochodzących od ptaków wrażliwych, przeznaczonych na środki żywienia zwierząt odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od grypy ptaków, z uwzględnieniem warunków określonych w pkt 1 i 2, lub produkty te są poddane sterylizacji skutecznie niszczącej wirusa choroby.

Rzekomy pomór drobiu (Newcastle disease)

§ 59

Stwierdzenie ogniska rzekomego pomoru drobiu, oprócz czynności, o których mowa w § 3 ust. 2, wymaga przeprowadzenia laboratoryjnych badań rozpoznawczych, określonych w załączniku Nr 6 do rozporządzenia.

§ 60.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko rzekomego pomoru drobiu za wygasłe, jeżeli:

- 1) minął okres 30 dni od dnia padnięcia lub zabicia ostatnich ptaków wrażliwych, a ich zwłoki oraz jaja zostały unieszkodliwione,
- 2) oczyszczanie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku Nr 5 do rozporządzenia.

§ 61.

Wprowadzanie drobiu do byłego ogniska rzekomego pomoru drobiu może nastąpić po upływie 21 dni od uznania ogniska za wygasłe.

§ 62.

Region może być uznany za wolny od rzekomego pomoru drobiu, jeżeli :

- 1) w okresie ostatnich 3 lat nie rejestrowano żadnego przypadku rzekomego pomoru drobiu, albo
- 2) w okresie ostatnich 6 miesięcy nie rejestrowano żadnego przypadku rzekomego pomoru drobiu, a w danym kraju (regionie) stosowana jest metoda zabijania wszystkich ptaków w ognisku choroby,
- 3) wprowadzanie ptaków wrażliwych na rzekomy pomór drobiu, jak również jaj wylęgowych, nasienia, mięsa oraz produktów pochodzących od ptaków wrażliwych, przeznaczonych na środki żywienia zwierząt odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od rzekomego pomoru drobiu, z uwzględnieniem warunków określonych w pkt 1 lub 2, albo produkty te są poddane sterylizacji skutecznie niszczącej wirusa choroby.

**Enterowirusowe zapalenie mózgu i rdzenia u świń
d. choroba cieszyńska i taflańska
(Enterovirus encephalomyelitis)**

§ 63.

Stwierdzenie ogniska enterowirusowego zapalenia mózgu i rdzenia u świń, oprócz czynności, o których mowa w § 3 ust. 2, wymaga przeprowadzenia laboratoryjnych badań rozpoznawczych, określonych w załączniku Nr 6 do rozporządzenia.

§ 64.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko enterowirusowego zapalenia mózgu i rdzenia u świń za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie świny z ogniska padły lub zostały zabite, a zwłoki ich unieszkodliwione,
- 2) oczyszczanie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku Nr 5 do rozporządzenia.

§ 65.

1. Wprowadzanie świń do byłego ogniska enterowirusowego zapalenia mózgu i rdzenia u świń może nastąpić, po uzgodnieniu z powiatowym lekarzem weterynarii, po upływie 30 dni od dnia uznania choroby za wygasłą oraz wykonania oczyszczania i odkażania gospodarstwa.
2. Wprowadzane świny powinny pochodzić z obszaru wolnego od enterowirusowego zapalenia mózgu i rdzenia u świń.

§ 66.

Region może być uznany za wolny od enterowirusowego zapalenia mózgu i rdzenia u świń, jeżeli:

- 1) od co najmniej 3 lat nie zarejestrowano żadnego przypadku enterowirusowego zapalenia mózgu i rdzenia świń.
- 2) wprowadzanie świń oraz produktów od tych zwierząt odbywa się wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od enterowirusowego zapalenia mózgu i rdzenia u świń, z uwzględnieniem warunków, o których mowa w pkt 1, albo produkty takie są poddawane sterylizacji skutecznie niszczącej wirusa choroby.

**Zakaźna martwica układu krwiotwórczego ryb łososiowatych
(Infectious haematopoietic necrosis, IHN)**

§ 67.

Stwierdzenie ogniska zakaźnej martwicy układu krwiotwórczego ryb łososiowatych, oprócz czynności, o których mowa w § 3 ust. 2, wymaga przeprowadzenia laboratoryjnych badań rozpoznawczych, określonych w załączniku Nr 6 do rozporządzenia.

§ 68.

1. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko zakaźnej martwicy układu krwiotwórczego ryb łososiowatych za wygasłe, jeżeli:
 - 1) wszystkie ryby z ogniska padły lub zostały zabite a zwłoki ich unieszkodliwione,
 - 2) oczyszczanie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku Nr 5 do rozporządzenia.

Wścieklizna (Rabies)

§ 69.

1. Stwierdzenie ogniska wścieklizny, oprócz czynności, o których mowa w § 3 ust. 2, wymaga:
 - 1) przeprowadzenia laboratoryjnych badań rozpoznawczych, określonych w załączniku Nr 6 do rozporządzenia.
 - 2) poddania obserwacji zwierzęcia podejrzanego o wściekliznę, które mogło zakazić wirusem wścieklizny człowieka.
2. Obserwację, o której mowa w ust. 1 pkt 2, powiatowy lekarz weterynarii przeprowadza w warunkach zapewniających bezpieczeństwo dla ludzi i zwierząt, badając klinicznie podejrzanę o wściekliznę zwierzę w dniu pierwszym, piątym, dziesiątym i piętnastym od dnia prawdopodobnego zakażenia przez to zwierzę człowieka.

§ 70.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko wścieklizny za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta chore z ogniska padły albo zostały zabite a ich zwłoki zostały zniszczone,
- 2) w ognisku wścieklizny zwierząt gospodarskich, gdzie szczepieniu przeciwko wściekliznie poddano wszystkie zwierzęta, od ostatniej iniekcji szczepionki upłynął okres 30 dni,
- 3) w ognisku wścieklizny małych zwierząt gospodarskich, w szczególności świń, owiec i kóz, gdzie zwierząt nie poddano szczepieniu przeciwko wściekliznie oraz w ognisku wścieklizny zwierząt domowych, w szczególności psów i kotów, upłynął okres 3 miesięcy od ostatecznego oczyszczenia i dezynfekcji,
- 4) w ognisku wścieklizny dużych zwierząt gospodarskich, w szczególności zwierząt jednokopytnych i bydła, gdzie zwierząt nie poddano szczepieniu przeciwko wściekliznie oraz w ognisku wścieklizny dużych zwierząt wolno żyjących, w szczególności niedźwiedzi, łosi i żubrów, upłynął okres 6 miesięcy od ostatecznego oczyszczenia i odkażenia,
- 5) w ognisku wścieklizny zwierząt wolno żyjących innych, niż wymienione w pkt 4, oddalonym od osiedli ludzkich, upłynął okres 30 dni od ostatecznego oczyszczenia i odkażenia,
- 6) w ognisku wścieklizny, o którym mowa w pkt 5, stwierdzonym w osiedlach ludzkich albo na terenie ogródków działkowych czy rekreacyjnych upłynął okres 3 miesięcy od ostatecznego oczyszczenia i odkażenia.

§ 71.

Region może być uznany za wolny od wścieklizny jeżeli:

- 1) od co najmniej 2 lat nie zarejestrowano przypadku wścieklizny u zwierząt ani u ludzi,
- 2) stosowane są środki zwalczania wścieklizny wśród zwierząt domowych oraz dziko żyjących, w tym zwłaszcza profilaktyczne szczepienie przeciwko wściekliznie psów, kotów i wolno żyjących lisów,
- 3) prowadzone są regularne badania laboratoryjne, które dokumentują fakt nie występowania wirusa wścieklizny na obszarze uznanym za wolny od tej choroby oraz skuteczność szczepienia lisów,
- 4) w obrocie zwierzętami, a zwłaszcza imporcie stosowane są środki skutecznie chroniące przed wprowadzeniem wścieklizny na obszar uznany za wolny od tej choroby.

Wąglik (Anthrax)

§ 72.

Stwierdzenie ogniska wąglika, oprócz czynności, o których mowa w § 3 ust. 2, wymaga przeprowadzenia laboratoryjnych badań rozpoznawczych, określonych w załączniku Nr 6 do rozporządzenia.

§ 73.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko wąglika za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta w ognisku choroby wrażliwe na wąglik padły, zostały zabite i usunięte, albo w ciągu 14 dni od usunięcia lub wyzdrowienia zwierząt dotkniętych wąglikiem albo podejrzanych o tę chorobę nie wystąpił nowy przypadek wąglika lub podejrzenia o tę chorobę,
- 2) oczyszczanie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku Nr 5 do rozporządzenia.

Gruźlica bydła Bovine tuberculosis

§ 74.

Stwierdzenie ogniska gruźlicy, oprócz czynności, o których mowa w § 3 ust. 2, wymaga przeprowadzenia testów diagnostycznych lub laboratoryjnych badań rozpoznawczych, określonych w załączniku Nr 6 do rozporządzenia.

§ 75.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko gruźlicy za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta dotknięte gruźlicą w ognisku padły lub zostały zabite, a ich zwłoki usunięte,
- 2) wyniki dwóch kolejnych badań pozostałych zwierząt testem tuberkulinizacji porównawczej potwierdzają nie występowanie gruźlicy,
- 3) oczyszczanie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku Nr 5 do rozporządzenia.

§ 76.

1. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje stado bydła za wolne od gruźlicy, jeżeli:

- 1) żadne ze zwierząt z tego stada nie wykazuje klinicznych objawów gruźlicy,
- 2) wszystkie zwierzęta powyżej sześciu tygodni życia nie wykazują dodatnich reakcji w przynajmniej dwóch kolejnych testach tuberkulinowych, z których pierwszy został przeprowadzony nie wcześniej, niż po sześciu miesiącach od eliminacji zwierząt dotkniętych gruźlicą, a następny po kolejnych sześciu miesiącach, albo, w razie utworzenia stada wyłącznie ze zwierząt pochodzących ze stad wolnych od gruźlicy, zwierzęta te nie wykazują dodatnich reakcji w pojedynczym teście tuberkulinowym przeprowadzonym nie wcześniej, niż po 60 dniach od zakończenia kompletowania stada,
- 3) zwierzęta wprowadzane do stada pochodzą wyłącznie ze stad wolnych od gruźlicy, a zwierzęta w wieku powyżej 6 tygodni zostały zbadane testem tuberkulinowym w okresie 30 dni przed wprowadzeniem i uzyskały wynik ujemny, albo, zwierzęta wprowadzone do stada

pozostają w ścisłej izolacji od innych zwierząt wrażliwych do czasu uzyskania ujemnego wyniku testu tuberkulinowego, przeprowadzonego w okresie do 30 dni po wprowadzeniu.

2. Powiatowy lekarz weterynarii może uznać stado za wolne od gruźlicy bez wykonania badań, o których mowa w ust. 1 pkt 3, jeżeli zwierzęta pochodzą ze stada wolnego od gruźlicy znajdującego się na terenie tego samego powiatu.

3. Stado bydła zachowuje status wolnego od gruźlicy, jeżeli:

1) spełnia warunki określone w ust.1,

2) wszystkie zwierzęta z tego stada w wieku powyżej 6 tygodni są jeden raz w roku badane testem tuberkulinizacji i uzyskują wyniki ujemne.

§ 77.

1. Powiatowy lekarz weterynarii zawiesza status stada wolnego od gruźlicy bydła, jeżeli:

1) zostały w nim wykryte zwierzęta z dodatnimi wynikami testu tuberkulinizacji,

2) podczas badań poubojowych albo sekcyjnych u zwierząt z gatunku bydła pochodzących z tego stada zostały stwierdzone zmiany wskazujące na gruźlicę bydła.

3) nie są przestrzegane warunki określone w § 76 ust. 1 pkt 3 i ust. 3 pkt 2.

2. Powiatowy lekarz weterynarii przywraca zawieszony status stada wolnego od gruźlicy bydła, jeżeli w wyniku dalszych badań, z laboratoryjnymi badaniami rozpoznawczymi włącznie, zostanie w nim wykluczona gruźlica bydła.

3. Powiatowy lekarz weterynarii uchyla status stada wolnego od gruźlicy bydła po stwierdzeniu w nim gruźlicy bydła i jednocześnie określa je jako ognisko gruźlicy.

4. Powiatowy lekarz weterynarii może uchylić zawieszony uprzednio status stada wolnego od gruźlicy bydła, jeżeli stwierdzi, że nadal nie są w nim przestrzegane warunki określone w § 76 ust. 1 pkt 3 i ust. 3 pkt 2.

§ 78.

Region uznaje się, z zastrzeżeniem § 79, za wolny od gruźlicy bydła, jeżeli:

1) liczba zakażonych gruźlicą stad bydła, określona na podstawie regularnych badań kontrolnych testem tuberkulinizacji, nie przekracza w ciągu sześciu kolejnych lat 0,1 % wszystkich stad,

2) przynajmniej 99,9 % wszystkich stad bydła zostało uznane za urzędowo wolne od gruźlicy w ciągu sześciu kolejnych lat, a obliczenia tego dokonuje się w dniu 31 grudnia każdego roku,

3) system rejestracji gospodarstw i znakowania bydła umożliwia zidentyfikowanie stada pochodzenia i stada przejściowego dla każdego zwierzęcia należącego do gatunku bydła,

4) wszystkie zwierzęta rzeźne z gatunku bydła są poddawane urzędowemu badaniu poubojowemu,

5) przestrzegane są procedury zawieszania i uchylania statusu stada urzędowo wolnego od gruźlicy, o których mowa w § 77.

6) szczepienie bydła przeciwko gruźlicy oraz leczenie bydła chorego na gruźlicę jest zabronione.

7) wprowadzane dla celów chowu lub hodowli bydło pochodzi wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od gruźlicy bydła i uzyskuje ujemny wynik tuberkulinizacji.

§ 79.

Region może być uznany za wolny od gruźlicy bydła, jeżeli:

1) liczba stad zakażonych gruźlicą określona na podstawie badań przeprowadzanych w odstępie jednego roku nie przekracza na danym obszarze w każdym z dwóch kolejnych badań 1% wszystkich stad, to następne badania mogą być przeprowadzane co dwa lata, a

- samce przeznaczone wyłącznie do opasu, znajdujące się w odizolowanych stadach i pochodzące ze stad urzędowo wolnych od gruźlicy mogą być zwolnione od badań,
- 2) liczba stad zakażonych gruźlicą określona na podstawie badań przeprowadzanych w odstępie dwuletnim nie przekracza na danym obszarze w każdym z dwóch kolejnych badań 0,2%, to następne badania mogą być przeprowadzane w odstępach trzyletnich a wiek zwierząt podlegających badaniom może być podwyższony do 12 lub 24 miesięcy,
 - 3) liczba stad zakażonych gruźlicą określona na podstawie badań przeprowadzanych w odstępie trzyletnim nie przekracza na danym obszarze w każdym z kolejnych badań 0,1% wszystkich stad, to następne badania mogą być przeprowadzane w odstępach czteroletnich, pod warunkiem, że zwierzęta wprowadzane na tym obszarze do stad bydła są uprzednio badane testem tuberkulinizacji i uzyskują wynik ujemny, oraz że bydło rzeźne jest badane po uboju w kierunku gruźlicy, a wszystkie wskazujące na gruźlicę zmiany w narządach i tkankach są poddawane badaniom laboratoryjnym.

§ 80.

1. Region zachowuje status obszaru urzędowo wolnego od gruźlicy bydła, jeżeli:
 - 1) są w nim przestrzegane warunki określone w § 78 i 79,
 - 2) wprowadzane na ten obszar bydło pochodzi wyłącznie ze stad urzędowo wolnych od gruźlicy bydła i jest wyposażone w aktualne wyniki indywidualnych testów tuberkulinizacji,
 - 3) są prowadzone regularne badania kontrolne testem tuberkulinizacji, a w szczególności:
 - a) w stadach liczących powyżej 50 krów i jałówek w wieku powyżej 2 lat badanie przeprowadza się jeden raz w roku,
 - b) w stadach liczących poniżej 50 krów i jałówek w wieku powyżej 2 lat badanie przeprowadza się w 1/3 stad w danej miejscowości w każdym roku, tak aby w ciągu 3 lat badania zostały przeprowadzone we wszystkich stadach bydła.
2. W razie uzyskania dodatnich wyników badań, o których mowa w ust. 1, badania kontrolne w roku następnym przeprowadza się:
 - 1) w 1/3 stad bydła w danej miejscowości, jeżeli liczba zwierząt uznanych za dotknięte gruźlicą w danym roku kalendarzowym nie przekroczy 0,2%,
 - 2) ½ stad bydła w danej miejscowości, jeżeli liczba zwierząt uznanych za dotknięte gruźlicą wynosi w danym roku kalendarzowym od 0,2 do 0,5%,
 - 3) u całego pogłowia bydła podlegającego badaniu w danej miejscowości, jeżeli liczba zwierząt uznanych za dotknięte gruźlicą przekracza 0,5%.

Bruceloza bydła (*B. Abortus*), kóz i owiec, (*B. Melitensis*), świń (*B. suis*, *B. Abortus*), owiec (*B. ovis*) Brucellosis

§ 81.

Stwierdzenie ogniska brucelozy bydła wywoływanej przez *Brucella abortus*, brucelozy kóz i owiec wywoływanej przez *Brucella melitensis*, brucelozy świń wywoływanej przez *Brucella suis*, *Brucella abortus* oraz brucelozy owiec wywoływanej przez *Brucella ovis*, zwanych brucelozą w § 82, 83 i 84, oprócz czynności, o których mowa w § 3 ust. 2, wymaga przeprowadzenia laboratoryjnych badań rozpoznawczych, określonych w załączniku Nr 6 do rozporządzenia.

§ 82.

Powiatowy lekarz weterynarii:

- 1) poddaje badaniu klinicznemu wszystkie zwierzęta, które w wyniku dochodzenia epizootycznego uznał za podejrzane o zakażenie brucelozą,
- 2) powiadamia niezwłocznie właściwego powiatowego lekarza weterynarii, jeżeli zwierzęta podejrzane o zakażenie brucelozą zostały przewiezione na teren innego powiatu.

§ 83.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko brucelozy za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie dotknięte brucelozą zwierzęta w ognisku padły lub zostały zabite, a ich zwłoki usunięte,
- 2) pozostawione w ognisku zwierzęta wrażliwe zostały poddane laboratoryjnym badaniom rozpoznawczym w kierunku brucelozy, w sposób określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia, i uzyskały wynik ujemny,
- 3) oczyszczenie, odkażenie i deratyzacja zostały przeprowadzone w sposób określony w załączniku Nr 5 do rozporządzenia.

§ 84.

1. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje stado bydła za wolne od brucelozy bydła, jeżeli:

- 1) w okresie co najmniej ostatnich 6 miesięcy nie wystąpił w nim kliniczny przypadek tej choroby,
- 2) nie ma w nim zwierząt szczepionych przeciwko brucelozie bydła, z wyjątkiem samic szczepionych żywą szczepionką w wieku poniżej 6 miesięcy i wykazujących miano przeciwciał pomiędzy 30 a 50 jednostek międzynarodowych, albo samic szczepionych szczepionką inaktywowaną w wieku poniżej 15 miesięcy,
- 3) wszystkie zwierzęta w wieku powyżej 12 miesięcy uzyskały ujemne wyniki badań rozpoznawczych w kierunku brucelozy bydła, określonych w załączniku Nr 6 do rozporządzenia, a w szczególności:
 - a) ujemne wyniki dwóch kolejnych badań serologicznych przeprowadzonych w odstępach nie krótszych, niż 3 miesiące i nie dłuższych, niż 12 miesięcy, albo
 - b) ujemne wyniki trzech kolejnych badań próbek mleka przeprowadzonych w odstępach trzymiesięcznych oraz ujemnego wyniku badania serologicznego, przeprowadzonego po 6 tygodniach od ostatniego badania próbki mleka,
- 4) zwierzęta wprowadzane do stada pochodzą ze stada wolnego od brucelozy bydła, a zwierzęta w wieku powyżej 12 miesięcy zostały poddane badaniu serologicznemu testem aglutynacji próbkowej z wynikiem poniżej 30 jednostek międzynarodowych albo uzyskały ujemny wynik innego badania serologicznego, zatwierdzonego przez głównego lekarza weterynarii.

2. Badania u zwierząt, o których mowa w ust. 1 pkt 4 powinny być przeprowadzone w okresie ostatnich 30 dni przed wprowadzeniem zwierzęcia do stada, albo w okresie 30 dni po wprowadzeniu zwierzęcia na teren gospodarstwa, pod warunkiem, że zwierzę to będzie pozostawało w izolacji od innych zwierząt do czasu uzyskania ujemnego wyniku badania.

§ 85.

1. Stado bydła zachowuje status wolnego od brucelozy bydła, jeżeli:

- 1) nadal spełnia warunki określone w § 84 ust.1,
- 2) zwierzęta z tego stada są jeden raz w roku badane w sposób określony w załączniku Nr 6 i uzyskują wyniki ujemne.

2. Badania określone w § 84 ust. 1 pkt 3 sposób, dla stad bydła znajdujących się w obszarze nie uznanym za urzędowo wolny od brucelozы bydła, mogą zostać zmienione za zgodą głównego lekarza weterynarii w sposób następujący:

- 1) jeżeli liczba stad zakażonych brucelozą bydła stanowi mniej niż 1% wszystkich stad, badanie w kierunku brucelozы można ograniczyć do dwóch badań testem ELISA albo dwóch badań prób mleka rocznie,
- 2) jeżeli liczba stad zakażonych brucelozą bydła w ostatnich czterech latach stanowiła nie więcej niż 99,8% wszystkich stad, kolejne badania mogą być przeprowadzane w odstępach dwuletnich.

§ 86.

1. Powiatowy lekarz weterynarii zawiesza status stada bydła wolnego od brucelozы bydła, jeżeli:

- 1) zostały w nim wykryte zwierzęta, u których wyniki badań klinicznych lub laboratoryjnych wskazują na zakażenie się brucelozą bydła,
 - 2) nie są przestrzegane warunki określone w § 84 ust. 1 pkt 4.
2. Powiatowy lekarz weterynarii przywraca zawieszony status stada bydła wolnego od brucelozы bydła, jeżeli w wyniku dalszych badań choroba ta została w nim wykluczona.
3. Powiatowy lekarz weterynarii uchyla status stada bydła wolnego od brucelozы bydła po stwierdzeniu w nim tej choroby i jednocześnie określa je jako ognisko brucelozы.
4. Powiatowy lekarz weterynarii może uchylić zawieszony uprzednio status stada bydła wolnego od brucelozы bydła, jeżeli stwierdzi, że nadal nie są w nim przestrzegane warunki określone w § 84 ust. 1 pkt 4.

§ 87.

1. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje stado bydła za urzędowo wolne od brucelozы bydła, jeżeli:

- 1) stado to spełnia warunki określone w § 84 ust. 1 pkt 1 i 3,
 - 2) nie ma w nim zwierząt szczepionych przeciwko brucelozie bydła, z wyjątkiem samic zaszczepionych co najmniej 3 lata wstecz,
 - 3) zwierzęta wprowadzane do stada pochodzą, z zastrzeżeniem ust. 2, ze stada urzędowo wolnego od brucelozы bydła, a zwierzęta w wieku powyżej 12 miesięcy zostały poddane badaniom, o których mowa w § 84 ust. 1 pkt 4 i ust. 2.
2. Powiatowy lekarz weterynarii może wyrazić zgodę na wprowadzenie do stada urzędowo wolnego od brucelozы bydła zwierząt ze stada wolnego od brucelozы bydła, jeżeli wprowadzane zwierzęta są w wieku powyżej 18 miesięcy i spełniają pozostałe warunki, o których mowa w § 84 ust. 1 pkt 4 i ust. 2.

§ 88.

Stado bydła zachowuje status urzędowo wolnego od brucelozы bydła, jeżeli:

- 1) nadal spełnia warunki określone w § 87,
- 2) zwierzęta z tego stada są jeden raz w roku badane w sposób określony w załączniku Nr 6 i uzyskują wyniki ujemne.

§ 89.

1. Powiatowy lekarz weterynarii zawiesza status stada bydła urzędowo wolnego od brucelozы bydła, jeżeli:

- 1) zostały w nim wykryte zwierzęta, u których wyniki badań klinicznych lub laboratoryjnych wskazują na zakażenie się brucelozą bydła,
- 2) nie są przestrzegane warunki określone w § 88.

2. Powiatowy lekarz weterynarii przywraca zawieszony status stada bydła urzędowo wolnego od brucelozy bydła, jeżeli w wyniku dalszych badań choroba ta została w nim wykluczona.
3. Powiatowy lekarz weterynarii uchyla status stada bydła urzędowo wolnego od brucelozy bydła po stwierdzeniu w nim tej choroby i jednocześnie określa je jako ognisko brucelozy.
4. Powiatowy lekarz weterynarii może uchylić zawieszony uprzednio status stada bydła urzędowo wolnego od brucelozy bydła, jeżeli stwierdzi, że nadal nie są w nim przestrzegane warunki określone w § 88.

§ 90.

1. Region uznaje się za urzędowo wolny od brucelozy bydła, jeżeli:
 - 1) w okresie ostatnich trzech lat nie wystąpił kliniczny przypadek brucelozy bydła, a laboratoryjnym badaniom rozpoznawczym poddaje się każdy poroniony płód lub martwo urodzone cielę oraz jego matka,
 - 2) co najmniej 99,8 % wszystkich stad bydła zostało uznane za urzędowo wolne od brucelozy bydła w ciągu pięciu kolejnych lat, a obliczenia tego dokonuje się w dniu 31 grudnia każdego roku,
 - 3) system rejestracji gospodarstw i znakowania bydła umożliwia zidentyfikowanie stada pochodzenia i stada przejściowego dla każdego zwierzęcia należącego do gatunku bydła,
 - 4) przestrzegane są procedury zawieszania i uchylania statusu stada bydła wolnego, oraz urzędowo wolnego od brucelozy bydła, o których mowa w § 86 i 89.
 - 5) wprowadzane dla celów chowu lub hodowli bydło pochodzi wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od brucelozy bydła i uzyskało ujemny wynik badania serologicznego.

§ 91.

1. Region zachowuje status obszaru urzędowo wolnego od brucelozy bydła, jeżeli:
 - 1) są w nim przestrzegane warunki określone w § 90,
 - 2) wprowadzane na ten obszar bydło pochodzi wyłącznie ze stad urzędowo wolnych od brucelozy bydła i jest wyposażone w aktualne wyniki laboratoryjnych badań rozpoznawczych w kierunku brucelozy,
 - 3) w co najmniej 20% stad, u bydła w wieku powyżej 24 miesięcy, przeprowadza się corocznie regularne badania kontrolne w kierunku brucelozy bydła, tak żeby wszystkie stada zostały objęte badaniem w okresie pięciu lat.

§ 92.

1. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje stado owiec lub kóz za wolne od brucelozy owiec i kóz, jeżeli:
 - 1) w okresie co najmniej ostatnich 12 miesięcy nie wystąpił w nim kliniczny przypadek brucelozy owiec i kóz,
 - 2) nie ma w nim zwierząt szczepionych przeciwko brucelozie owiec i kóz,
 - 3) wszystkie zwierzęta w wieku powyżej sześciu miesięcy uzyskały ujemne wyniki dwukrotnych badań serologicznych w kierunku brucelozy owiec i kóz, określonych w załączniku Nr 6 do rozporządzenia, przeprowadzonych w odstępie co najmniej sześciu miesięcy
 - 4) zwierzęta wprowadzane do stada pochodzą ze stada wolnego albo urzędowo wolnego od brucelozy owiec i kóz, a ponadto zostały poddane badaniu serologicznemu w kierunku brucelozy owiec i kóz i uzyskały ujemny wynik tego badania.
2. Stado owiec i kóz zachowuje status wolnego od brucelozy owiec i kóz, jeżeli:
 - 1) nadal spełnia warunki określone w ust. 1,

2) zwierzęta z tego stada są jeden raz w roku badane w sposób określony w załączniku Nr 6 i uzyskują wyniki ujemne, przy czym badaniu temu są poddawane:

- a) wszystkie nie kastrowane tryki i kozły w wieku powyżej sześciu miesięcy,
- b) 25% samic dojrzałych płciowo, jednak nie mniej niż 50 takich zwierząt, a w stadach, gdzie liczba dojrzałych płciowo samic nie przekracza 50, wszystkie takie zwierzęta

§ 93.

1. Powiatowy lekarz weterynarii zawiesza status stada owiec lub kóz wolnego od brucelozy owiec i kóz, jeżeli:

- 1) zostały w nim wykryte zwierzęta, u których wyniki badań klinicznych lub laboratoryjnych wskazują na zakażenie się brucelozą owiec i kóz,
- 2) nie są przestrzegane warunki określone w § 92 ust. 1 pkt 4 i ust. 2 pkt 2.

2. Powiatowy lekarz weterynarii przywraca zawieszony status stada owiec lub kóz wolnego od brucelozy owiec i kóz, jeżeli w wyniku dalszych badań choroba ta została w nim wykluczona.

3. Powiatowy lekarz weterynarii uchyla status stada owiec lub kóz wolnego od brucelozy owiec i kóz po stwierdzeniu w nim tej choroby i jednocześnie określa je jako ognisko brucelozy.

4. Powiatowy lekarz weterynarii może uchylić zawieszony uprzednio status stada owiec lub kóz wolnego od brucelozy owiec i kóz, jeżeli stwierdzi, że nadal nie są w nim przestrzegane warunki określone w § 92 ust. 1 pkt 4 i ust. 2 pkt 2.

§ 94.

1. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje stado owiec lub kóz za urzędowo wolne od brucelozy owiec i kóz, jeżeli:

- 1) stado to spełnia warunki określone w § 92 ust. 1 pkt 1 – 2,
- 2) zwierzęta wprowadzane do stada pochodzą ze stada urzędowo wolnego od brucelozy owiec i kóz, a ponadto zostały poddane badaniu serologicznemu w kierunku brucelozy owiec i kóz i uzyskały ujemny wynik tego badania.

2. Stado owiec i kóz zachowuje status urzędowo wolnego od brucelozy owiec i kóz, jeżeli:

- 1) nadal spełnia warunki określone w ust. 1,
- 2) zwierzęta z tego stada spełniają warunki dotyczące badań w kierunku brucelozy owiec i kóz określone w § 92 ust. 2.

3. W stadach owiec lub kóz znajdujących się w regionie urzędowo wolnym od brucelozy owiec i kóz, w którym ponad 99% stad jest uznanych za urzędowo wolne, badania, o których mowa w ust. 2 pkt 2 mogą być przeprowadzane w odstępach trzyletnich.

§ 95.

1. Powiatowy lekarz weterynarii zawiesza status stada owiec lub kóz urzędowo wolnego od brucelozy owiec i kóz, jeżeli:

- 1) zostały w nim wykryte zwierzęta, u których wyniki badań klinicznych lub laboratoryjnych wskazują na zakażenie się brucelozą owiec i kóz,
- 2) nie są przestrzegane warunki określone w § 94.

2. Powiatowy lekarz weterynarii przywraca zawieszony status stada owiec lub kóz urzędowo wolnego od brucelozy owiec i kóz, jeżeli w wyniku dalszych badań choroba ta została w nim wykluczona.

3. Powiatowy lekarz weterynarii uchyla status stada owiec lub kóz urzędowo wolnego od brucelozy owiec i kóz po stwierdzeniu w nim tej choroby i jednocześnie określa je jako ognisko brucelozy.

4. Powiatowy lekarz weterynarii może uchylić zawieszony uprzednio status stada owiec lub kóz urzędowo wolnego od brucellozy owiec i kóz, jeżeli stwierdzi, że nadal nie są w nim przestrzegane warunki określone w § 94.

§ 96.

1. Region uznaje się za urzędowo wolny od brucellozy owiec i kóz, jeżeli:

- 1) co najmniej 99,8% stad owiec lub kóz jest uznanych za urzędowo wolne od brucellozy owiec i kóz,
- 2) w okresie ostatnich pięciu lata nie stwierdzono żadnego przypadku urzędowego potwierdzenia występowania brucellozy owiec i kóz,
- 4) szczepienie zwierząt przeciwko brucellozie owiec i kóz jest zabronione od co najmniej trzech lat,
- 5) wprowadzane dla celów chowu lub hodowli owce i kozy pochodzą wyłącznie z krajów (regionów) wolnych od brucellozy owiec i kóz i uzyskują ujemny wynik badań serologicznych w kierunku brucellozy.

2. Region utrzymuje status urzędowo wolnego od brucellozy owiec i kóz, jeżeli:

- 1) nadal są spełniane warunki określone w ust. 1,
- 2) prowadzone są w nim regularne badania kontrolne owiec i kóz, którymi:
 - a) w pierwszym roku po uznaniu regionu za urzędowo wolny od brucellozy owiec i kóz poddaje się badaniom serologicznym co najmniej 10% owiec i kóz w wieku powyżej 6 miesięcy w losowo wybranych stadach owiec lub kóz i uzyskuje się wyłącznie wyniki ujemne, albo poddaje się badaniom przed- i po-ubojowym co najmniej 99% zabijanych owiec i kóz i wyniki tych badań wskazują, że liczba stad zakażonych brucellozą owiec i kóz nie przekracza 0.2% wszystkich stad,
 - 3) rozpoczynając od drugiego roku po uznaniu regionu za urzędowo wolny od brucellozy owiec i kóz poddaje się corocznie badaniom serologicznym co najmniej 5% owiec i kóz w wieku powyżej 6 miesięcy w losowo wybranych stadach i uzyskuje się wyłącznie wyniki ujemne, albo poddaje się badaniom przed- i poubojowym co najmniej 95% zabijanych owiec i kóz i wyniki tych badań wskazują, że liczba stad zakażonych brucellozą owiec i kóz nie przekracza 0,2% wszystkich stad.

§ 97.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje stado owiec za wolne od brucellozy owiec, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta są trwale oznakowane w sposób umożliwiający ich identyfikację,
- 2) w okresie ostatnich 12 miesięcy nie stwierdzono klinicznego przypadku brucellozy owiec,
- 3) w stadzie prowadzi się regularne badania kontrolne w kierunku brucellozy owiec, w sposób określony w załączniku Nr 6 do rozporządzenia i eliminację zwierząt uzyskujących dodatnie wyniki tych badań,
- 4) wprowadzane do stada tryki:
 - a) pochodzą ze stad pozostających pod nadzorem sprawowanym przez urzędowego lekarza weterynarii, w którym od 12 miesięcy badaniem klinicznym ani laboratoryjnym lub nie stwierdzono przypadku brucellozy owiec
 - b) przebywały w tym samym gospodarstwie od co najmniej 60 dni,
 - c) w wieku powyżej sześciu miesięcy uzyskały w okresie 30 dni przed wysyłką ujemne wyniki badań serologicznych w kierunku brucellozy owiec.

§ 98.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje stado świń za wolne od brucellozy świń, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta są trwale oznakowane w sposób umożliwiający ich identyfikację,

- 2) w okresie ostatnich 12 miesięcy nie stwierdzono klinicznego przypadku brucelozы świń,
- 3) w stadzie prowadzi się regularne badania kontrolne w kierunku brucelozы świń, w sposób określony w załączniku Nr 6 do rozporządzenia i eliminację zwierząt uzyskujących dodatnie wyniki tych badań,
- 4) wprowadzane do stada zwierzęta pochodzą ze stad wolnych od brucelozы świń i uzyskały ujemne wyniki badań serologicznych w kierunku brucelozы świń.

Enzootyczna białaczka bydła /EBB/ Enzootic bovine leucosis

§ 99.

Stwierdzenie ogniska enzootycznej białaczki bydła, oprócz czynności, o których mowa w § 3 ust. 2, wymaga przeprowadzenia laboratoryjnych badań rozpoznawczych, określonych w załączniku Nr 6 do rozporządzenia.

§ 100.

Powiatowy lekarz weterynarii:

- 1) poddaje badaniu klinicznemu wszystkie zwierzęta, które w wyniku dochodzenia epizootycznego uznał za podejrzane o zakażenie enzootyczną białaczką bydła,
- 2) powiadamia niezwłocznie właściwego powiatowego lekarza weterynarii, jeżeli zwierzęta podejrzane o zakażenie enzootyczną białaczką bydła zostały przewiezione na teren innego powiatu.

§ 101.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko enzootycznej białaczki bydła za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta dotknięte enzootyczną białaczką bydła oraz ich potomstwo padły a ich zwłoki zostały usunięte, albo zostały poddane ubojowi sanitarnemu,
- 2) pozostałe zwierzęta w wieku powyżej 12 miesięcy, po co najmniej trzech miesiącach od usunięcia z ogniska ostatniego zwierzęcia dotkniętego enzootyczną białaczką bydła zostały poddane dwukrotnemu badaniu serologicznemu w kierunku enzootycznej białaczki bydła z odstępem co najmniej 4-miesięcznym i uzyskały ujemne wyniki tych badań,
- 3) oczyszczenie i odkażenie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku Nr 5 do rozporządzenia.

§ 102.

1. Wszystkie zwierzęta, z wyjątkiem przewożonych bezpośrednio do rzeźni, muszą pozostać w stadzie przez 24 miesiące od usunięcia z ogniska ostatniego zwierzęcia dotkniętego enzootyczną białaczką bydła,
2. Powiatowy lekarz weterynarii może odstąpić od nakazania uboju cieląt pochodzących od zakażonych krów, jeżeli cielęta te:
 - 1) zostały oddzielone od matki bezpośrednio po urodzeniu i nie były pojone jej siarą,
 - 2) z wyjątkiem zwierząt przewożonych bezpośrednio do rzeźni, pozostaną w stadzie do osiągnięcia wieku 24 miesięcy,
 - 3) po ukończeniu 6 miesięcy życia będą poddane dwukrotnemu badaniu serologicznemu w kierunku enzootycznej białaczki bydła, w odstępie co najmniej 4-miesięcznym.

§ 103.

1. Stado uznaje się za urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła, jeżeli:
 - 1) w ciągu ostatnich dwóch lat nie stwierdzono w enzootycznej białaczki bydła badaniem klinicznym ani laboratoryjnym,
 - 2) w ciągu ostatniego roku zwierzęta w wieku powyżej 2 lat zostały poddane dwóm kolejnym badaniom serologicznym w kierunku enzootycznej białaczki bydła, przeprowadzonym w odstępie co najmniej 4-miesięcznym i uzyskały wyniki ujemne,
 - 3) wprowadzane zwierzęta pochodzą ze stad urzędowo wolnych od enzootycznej białaczki bydła.
2. Stado bydła zachowuje status urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła, jeżeli:
 - 1) nadal spełnia warunki określone w ust. 1,
 - 2) zwierzęta z tego stada w wieku powyżej 2 lat są co trzy lata badane w kierunku enzootycznej białaczki bydła w sposób określony w załączniku Nr 6 i uzyskują wyniki ujemne.

§ 104.

1. Powiatowy lekarz weterynarii zawiesza status stada urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła, jeżeli:
 - 1) zostały w nim wykryte zwierzęta, u których wyniki badań klinicznych lub laboratoryjnych wskazują na zakażenie enzootyczną białaczką bydła,
 - 2) nie są przestrzegane warunki określone w § 103.
2. Powiatowy lekarz weterynarii przywraca zawieszony status stada urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła, jeżeli w wyniku dalszych badań choroba ta została w nim wykluczona.
3. Powiatowy lekarz weterynarii uchyla status stada urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła po stwierdzeniu w nim tej choroby i jednocześnie określa je jako ognisko enzootycznej białaczki bydła.
4. Powiatowy lekarz weterynarii może uchylić zawieszony uprzednio status stada urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła, jeżeli stwierdzi, że nadal nie są w nim przestrzegane warunki określone w § 103.

§ 105.

1. Region uznaje się za urzędowo wolny od enzootycznej białaczki bydła, jeżeli:
 - 1) w okresie ostatnich dwóch lat nie stwierdzono klinicznej (guzowatej) postaci tej choroby,
 - 2) w ciągu ostatnich 12 miesięcy całe pogłowie bydła w wieku powyżej 2 lat zostało poddane dwóm kolejnym badaniom serologicznym w kierunku enzootycznej białaczki bydła, przeprowadzonym w odstępie co najmniej 4-miesięcznym i uzyskało wyniki ujemne,
 - 3) co najmniej 99,8% stad bydła jest uznane za urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła.
2. Region uznaje się również za urzędowo wolny od enzootycznej białaczki bydła, jeżeli:
 - 1) w okresie ostatnich 3 lat nie stwierdzono klinicznej (guzowatej) postaci tej choroby,
 - 2) w ciągu ostatnich 2 lat poddano badaniom serologicznym w kierunku enzootycznej białaczki bydła 10 % losowo wybranych stad bydła i wszystkie zwierzęta w wieku powyżej 24 miesięcy w tych stadach uzyskały ujemne wyniki, z tym, że może być użyta inna metoda określająca wskaźnik badanych stad ale musi ona zapewnić 99% dokładności dla wykazania, że mniej niż 0,2% stad w kraju lub regionie jest zakażonych enzootyczną białaczką bydła.

G ą b c z a s t a e n c e f a l o p a t i a b y d ł a (BSE)
Bovine spongiform encephalopathy

§ 106.

Stwierdzenie ogniska gąbczastej encefalopatii bydła, oprócz czynności, o których mowa w § ust. 2, wymaga przeprowadzenia laboratoryjnych badań rozpoznawczych, określonych w załączniku Nr 6 do rozporządzenia.

§ 107.

Powiatowy lekarz weterynarii:

- 1) poddaje badaniu klinicznemu wszystkie zwierzęta, które w wyniku dochodzenia epizootycznego uznał za podejrzane o zakażenie gąbczastą encefalopatią bydła,
- 2) powiadamia niezwłocznie właściwego powiatowego lekarza weterynarii, jeżeli zwierzęta podejrzane o zakażenie gąbczastą encefalopatią bydła zostały przewiezione na teren innego powiatu.

§ 108.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko gąbczastej encefalopatii bydła za wygasłe, jeżeli:

- 1) wszystkie zwierzęta wrażliwe z ogniska padły albo zostały zabite a ich zwłoki i części zwłok oraz środki żywienia zwierząt zawierające białko zostały usunięte i zniszczone przez poddanie utylizacji w czasie 20 minut przy temperaturze 133⁰C i ciśnieniu 3 barów,
- 2) oczyszczanie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 5 do rozporządzenia.

Z g n i l e c a m e r y k a ń s k i p s z c z ó ł
Histalysis infectiosa larve, pestis apium americana

§ 109.

Stwierdzenie ogniska zgnilca amerykańskiego pszczoł, oprócz czynności, o których mowa w § 3 ust. 2, wymaga przeprowadzenia laboratoryjnych badań rozpoznawczych.

§ 110.

Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko zgnilca amerykańskiego pszczoł za wygasłe po sprawdzeniu efektów przesiedlenia, odkażenia i leczenia, to jest po 4-6 tygodniach od zakończenia tych zabiegów albo wiosną następnego roku.

Rozdział 6

Przepisy końcowe

§ 111.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie trzech miesięcy od dnia ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

¹ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. Nr 32, poz. 305).

Załącznik nr 1.

Nr sprawy

P R O T O K Ó Ł DOCHODZENIA I BADANIA

Przeprowadzonego w dniu 20.....r. przez Powiatowego Lekarza Weterynarii

.....
(Imię i nazwisko)

w, gmina, poczta, powiat

.....
(wymienić miejscowość)

na skutek zgłoszenia nr z dnia

.....
(Lp. księgi zgłoszeń)

20.....r. o podejrzeniu

.....
(wymienić chorobę)

w gospodarstwie

.....
(Imię i nazwisko lub nazwa posiadacza i dokładny adres)

W miejscowości znajduje się ogółem gospodarstw, gospodarstw posiadających

zwierzęta z gatunku podatnego, w tym gospodarstw zapowietrzonych

chorobą

.....
(wymienić chorobę)

I. Stan zwierząt wrażliwych w gospodarstwie zapowietrzonym

RODZAJ ZWIERZĄT	W gospodarstwie zapowietrzonym	–	UWAGI
	OGNIŠKO PIERWOTNE / WTÓRNE *		
	w tym	zabito na polecenie władzy	
	Podjejrza- nych	Podjejrza- nych	
	padłych		
	dobitych		

1	2	3	4	5 o chorobę	6 o zakażenie	7 ogółem	8 z tego okazano badania	9 ogółem	10 z tego okazano badania	11	12 o chorobę	13 o zakażenie	14	15
Jednokopytne														
Bydło														
Owce														
Kozy														
Świnie														
Drób														
Psy														
Koty														
x														
x														
x														

II. DOCHODZENIE EPIZOOTYCZNE

1. Posiadacz zwierzęcia – zwierząt, uprzedzony o odpowiedzialności cywilnej za podanie fałszywych danych o chorobie zwierząt -zeznaje:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(data i podpis składającego zeznania)

*) niepotrzebne skreślić

x) wpisać gatunki podatne

W rubrykach 8 i 10 należy podać tę ilość zwierząt jaką zastał lekarz wet. w chwili przybycia do danego gospodarstwa.

2. Zeznania świadków : Imię i nazwisko oraz adres

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

(podpisy świadków)

3. Powiatowy Lekarz Weterynarii^{1/} - upoważniony lekarz weterynarii , po zbadaniu sprawy ustalił, co następuje:

- wystąpienie objawów, wzbudzających podejrzenie o chorobę zakaźną podlegającą obowiązkowi zwalczania w myśl art. 3, ust.1. ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. Z 1999 r. Nr 66, poz. 752), wymienioną w poz. Załącznika Nr I. do ustawy, zostało zauważone w dniu o godz. przez

(podać przez kogo)

w – na o fakcie tym został powiadomiony:

(pomieszczeniu, pastwisku itp.)

.....
(Powiatowy Lekarz Weterynarii, Wójt, Burmistrz, Prezydent Miasta)

Zwierzę(ta) był... własnego chowu – zostało(y) nabyte

.....
(wymienić gdzie, kiedy i od kogo)

.....
(w razie sprowadzenia z zagranicy podać czy zostały zachowane obowiązujące przepisy)
.....
.....

Przepisy art. 19 wyżej wymienionej ustawy zostały – nie zostały – zachowane.

4. Wyniki dochodzenia i badania :

(należy uwzględnić wynik badania klinicznego, przebieg i czas trwania choroby*, ewentualne źródło zakażenia oraz inne fakty mogące mieć znaczenie dla sprawy zebrane w trakcie dochodzenia epizootycznego).

.....
.....
.....

!/ niepotrzebne skreślić; *) Należy podać dokładną datę zachorowania zwierząt wykazanych w tabeli na pierwszej stronie, szczególnie w kolumnach 4-13.

III. BADANIE POUBOJOWE

Opis zwierzęcia	STWIERDZONE ZMIANY	Podpis i pieczęć lekarza weterynarii

W.w. zmiany nasuwają podejrzenie o

IV. BADANIE SEKCYJNE

Sekcja dokonana w
(miejsce dokonania sekcji)

dnia o godz.

wykazała zmiany anatomopatologiczne wskazujące na :

.....

Z przebiegu sekcji sporządzono protokół sekcji Nr

W celu wysłania do weterynaryjnej pracowni rozpoznawczej (Zakładu Higieny Weterynaryjnej w, Państwowego Instytutu Weterynaryjnego w Puławach (Oddział w, innego..... *), pobrano :

1. preparatów mazanych
2. preparatów odciskowych
3. próbki krwi
4. słoików z materiałem patologicznym

5.

V. WYNIK BADANIA LABORATORYJNEGO I INNYCH BADAŃ ROZPOZNAWCZYCH

1. Wynik badania laboratoryjnego wykonanego przez

.....
(nazwa laboratorium, numer i data badania)

.....
(rozpoznanie)

2. Wyniki innych badań rozpoznawczych

.....
(tuberkulinizacji, maleinizacji, itp.)

VI. ROZPOZNANIE

Na podstawie przebiegu choroby, wyników badania: klinicznego – poubojowego – sekcyjnego – laboratoryjnego – rozpoznawczego, została stwierdzona choroba – podejrzenie o chorobę

(wymieniń nazwę choroby)

....., dnia 20....r.

(podpis i pieczęć powiatowego lekarza weterynarii)

Na podstawie art. 25, ust.1. ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. Z 1999 r. Nr 66, poz. 752), posiadaczowi przysługuje – nie przysługuje prawo do odszkodowania – nagrody, w kwocie zł gr. stanowiącej 100% wartości rynkowej zwierząt, pomniejszonej o kwotę otrzymaną ze sprzedaży mięsa i niejadalnych surowców zwierzęcych uzyskanych ze zwierząt poddanych ubojowi sanitarnemu lub ze sprzedaży zwłok zwierzęcych albo ich części *).

Powiatowy Lekarz Weterynarii

.....
(podpis i pieczęć)

*) Niepotrzebne skreślić, podać pełną nazwę)

VII. UWAGI – powiatowego lekarza weterynarii dotyczące:

wydzanych decyzji, przeprowadzonych perlustracji, szczepieñ, oczyszczania i odkażania gospodarstw oraz miejsc uboju zwierząt i przerobu mięsa, a także innych miejsc przetwarzania artykułów zwierzęcego pochodzenia min. młeczarni, garbarni, zakładów utylizacyjnych, miejsc spalania zwłok zwierzęcych, grzebówisk itp., przebiegu epizootii, daty wygaszenia ogniska choroby itp.

.....

Załącznik nr 2.

Nr sprawy

Protokół dodatkowy

spisany w dniu 20....r.

z czynności dokonanych w czasie kolejnego dojazdu do miejscowości

gmina, powiat, do gospodarstwa

(Imię i nazwisko lub nazwa posiadacza i dokładny adres)

Dojazd Nr

Data poprzedniego dojazdu/ 20.....

1.Stan zwierząt wrażliwych w gospodarstwie zapowietrzonym

Rodzaj zwierząt	W gospodarstwie zapowietrzonym																		
	stan w dniu poprzedniego dojazdu				przy badaniu w dniu dojazdu stwierdzono następujący stan faktyczny									zabitych na polecenie organów władzy			pozostało		
	ozdrowieńców	chorych	podejrzanych		chorych	podejrzanych		wyzdrowiało	padłych		Dobitych		chorych	Podejrzanych		chorych	podejrzanych		ozdrowieńców
			o chorobę	o zakażenie		o chorobę	o zakażenie		ogółem	z tego okazano do badania	ogółem	z tego okazano do badania		o chorobę	o zakażenie		o chorobę	o zakażenie	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Jednokopytne																			
Bydło																			
Owce																			
Kozy																			
Świnie																			
Drób																			
Psy																			
Koty																			
X																			
X																			
X																			

X. wpisz gatunki podatne. W kolumnie 11 i 13 wpisz ilości zwierząt w dniu dojazdu.

2. Przebieg choroby od dnia poprzedniego dojazdu do chwili obecnej i wykonane czynności.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
(data i podpis posiadacza zwierząt)

.....
(podpis i pieczęć powiatowego lekarza weterynarii)

Załącznik nr 3

PROTOKÓŁ SEKCJI

Nr

Spisany w, dnia, 20....r.

Dnia o godz. dokonano sekcji zwłok

..... padłe zabite dnia.....

Sekcję przeprowadził powiatowy lekarz weterynarii

Przy sekcji poza tym byli obecni ¹⁾

.....

A. Badanie zewnętrzne.

1. Opis zwierzęcia

1) rodzaj i płeć

2) oznakowanie, nr kolczyka, tatuaż, inne

3) maść, oznaki

4) wiek i wielkość

5) budowa oraz stan odżywienia i utrzymania

6) oznaki śmierci (stężenie pośmiertne)

7) widoczne oznaki rozkładu

2. Oględziny zewnętrzne

8) skóra

9) głowa i jej naturalne otwory

10) szyja

11) klatka piersiowa

12) brzuch

13) grzbiet i lędźwie

-
- 14) ogon
 - 15) odbył
 - 16) zewnętrzne organy płciowe
 - 17) gruczoły mleczne, wymię
 - 18) kończyny

1). Należy wymienić posiadacza, względnie jego przedstawiciela, lekarza weterynarii powołanego przez posiadacza, przedstawicieli władz.

B. Badanie wewnętrzne

Jama brzuszna

- 19) niewłaściwa zawartość
 - 20) położenie widocznych części
 - 21) wygląd widocznych części
 - 22) przepona
 - 23) sieć i otrzewna
 - 24) jelito czcze i biodrowe
 - 25) okrężnica
 - 26) jelito ślepe
 - 27) krezka wraz z gruczołami chłonnymi
 - 28) śledziona
 - 29) trzustka
 - 30) dwunastnica i żołądek
 - u przeżuwaczy: a) żwacz
 - b) czepiec
 - c) księgi
 - d) trawieniec
 - 31) wątroba
 - 32) pęcherzyk żółciowy
 - 33) nerki i nadnercza
 - 34) pęcherz moczowy i moczowody
 - 35) wewnętrzne organy płciowe
 - 36) aorta brzuszna i większe naczynia krwionośne
 - 37) mięśnie kręgosłupa i miednicy
 - 38) kości kręgosłupa i miednicy
- ### *Jama piersiowa*
- 39) mięśnie klatki piersiowej
 - 40) mostek i części chrzęstne żeber
 - 41) opłucna i jama opłucnowa
 - 42) wygląd i wielkość widocznych części płuc

-
- 43) śródpiersie wraz z węzłami chłonnymi
- 44) większe naczynia krwionośne
- 45) worek osierdziowy wraz z zawartością
- 46) serce
- 47) płuca
- 48) oskrzela
- 49) część piersiowa przełyku
- 50) górne odcinki żeber

S z y j a

- 51) większe naczynia krwionośne i nerwy
- 52) krtań i tchawica
- 53) gardło i przełyk
- 54) migdałki i węzły chłonne
- 55) ślinianki
- 56) tarczycyca i gruczoły przytarczycowe
- 57) mięśnie szyi
- 58) kręgi szyjne

G ł o w a

- 59) kości głowy
- 60) części miękkie głowy
- a) wargi
 - b) nozdrza
 - c) śluzawica
 - d) tarcza ryjowa świń
- 61) naczynia krwionośne
- 62) opony mózgu
- 63) mózg, mózdzek, rdzeń przedłużony
- 64) oczy, powieki, spojówki
- 65) uszy i zewnętrzne przewody słuchowe

J a m a n o s o w a i g ę b o w a

- 66) błona śluzowa jam
- 67) wewnętrzna powierzchnia warg
- 68) policzki
- 69) podniebienie miękkie i twarde
- 70) język
- 71) dziąsła i zęby
- 72) zatoka szczękowa i czołowa
- 73) niewłaściwa zawartość jam

K o ń c z y n y

- 74) kości i stawy

75) mięśnie, naczynia, nerwy, węzły chłonne

77) kopyta, racice i szpara międzyracicowa

C. O r z e c z e n i e

Na podstawie wyniku sekcji i dochodzeń stwierdzam, że wyżej opisane zwierzę(ta)

- padło(y)*
- zabito na polecenie władzy*

było(y) dotknięte chorobą zakaźną,
(podać nazwę choroby zakaźnej)

padło(y) wskutek zastosowania zabiegów nakazanych przez organy Inspekcji Weterynaryjnej.

Według wyniku dochodzeń zachodzi wypadek, w którym w myśl art. 25. ust. 4, pkt..... lit., ustawy z 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. Z 1999 r. Nr 66, poz. 752), odszkodowanie nie przysługuje.

.....
(Powiatowy Lekarz Weterynarii)

Podpisy osób obecnych przy sekcji:

.....
.....
.....

* Niepotrzebne skreślić

Załącznik nr 4

Do rozporządzenia (zakaźne)

.....
(miejscowość, data)

Wojewódzki/Powiatowy *
Lekarz Weterynarii
w

Nr sprawy.....

ZAWIADOMIENIE O STWIERDZENIU / WYGAŚNIĘCIU *

CHOROBY ZAKAŻNEJ ZWIERZĄT

Zawiadamiam o stwierdzeniu / wygaśnięciu * z dniem dzisiejszym

.....
(nazwa choroby zakaźnej)

w gospodarstwie
(imię i nazwisko lub nazwa posiadacza zwierząt)

zamieszkałego
(miejscowość, ulica, nr domu, kod pocztowy)

powiat, województwo

.....
(pieczęć i podpis składającego zawiadomienie)

*) niepotrzebne skreślić

Załącznik nr 5.

Oczyszczanie, odkażanie (dezynfekcja), dezynsekcja deratyzacja

1. Środki ostrożności.

Przed przystąpieniem do oczyszczania ,jak i przygotowania roztworów środków dezynfekcyjnych oraz przy wykonywaniu dezynfekcji lub dezynsekcji obsługa winna być przeszkolona o zasadach obchodzenia się głównie ze środkami chemicznymi używanymi do odkażania.

Ponadto obsługa winna być zaopatrzona w ochronne okulary lub maski, kombinezon oraz rękawice i buty gumowe by nie ulec poparzeniu lub zatruciu środkiem dezynfekcyjnym.

- 1) Podczas dezynfekcji należy zwrócić uwagę na przewody elektryczne i na czas odkażania, najbezpieczniej jest wyłączyć z nich energię , by zapobiec porażeniu prądem.
- 2) Przy dezynfekcji wybiegów i placów obsługa aparatury dezynfekcyjnej musi brać pod uwagę siłę i kierunek wiatru, nie ustawiać się tak by polewać pod wiatr.

2. Oczyszczanie – jest to usunięcie z pomieszczeń inwentarskich i współlistniejących np. magazyn, paszarka itp. oraz otoczenia budynków dla zwierząt, a także wybiegów wszelkiego rodzaju zanieczyszczeń.

3. Oczyszczanie ma na celu usunięcie i bezpieczne unieszkodliwienie najbardziej zakażonych odchodów zwierzęcych, innych wydaliny i wydzieliny, które wraz ze śliną ,krwią, sierścią, wełną, naskórkiem itp. zakażają ściółkę tworząc łącznie: obornik (gnój), gnojowicę lub gnojówkę,

- 3.1. obornik, nawóz, gnój – odchody i odpady zwierzęce zmieszane ze

-
- ściółką,
- 3.2. gnojowica – odchody zwierzęce splukane wodą stanowią półpłynną masę zbieraną w specjalnych zbiornikach,
 - 3.3. gnojówka – mocz zwierząt z domieszką kału i wody zbierane w podziemnych zbiornikach zwanych szambem.
4. Oczyszczanie może być:
- 4.1. fizyczne – przeprowadzone przy pomocy ręcznych narzędzi, sprzętu mechanicznego lub wody pod ciśnieniem, a następnie
 - 4.2. chemiczne – przy użyciu środków chemicznych odtłuszczających np. ciepły wodny roztwór 1 % sody żrącej, 3 % ciepły roztwór sody do prania (kalcyfikowanej) lub bardziej nowoczesne środki odtłuszczająco-myjące lub dezynfekcyjno-myjące, które mają słabsze działanie drobnoustrojóbójcze.
5. Kolejność oczyszczania:
- 5.1. Przed przystąpieniem do oczyszczania należy dokonać wstępnego spryskania środkiem dezynfekcyjnym miejsc przebywania zwierząt zakażonych po ich usunięciu. Stężenie środka dezynfekcyjnego winno być takie same jak użyte do dezynfekcji po oczyszczeniu, szczególnie ważne jest to przy występowaniu wirusowych chorób zakaźnych, a najbardziej przy wystąpieniu pryszczycy.
 - 5.2. Oczyszczanie pomieszczeń należy rozpocząć od sufitu (powąły), następnie ściany począwszy od góry w kierunku podłogi, po kolei okna i drzwi, żłoby, koryta, drabiny, przegrody itp. a na końcu podłoga posadzka, czy ziemia na wybiegach. Zebrane zanieczyszczenia stałe łącznie z obornikiem należy poddać utylizacji, spalaniu lub biologicznemu samoodkażeniu według zasad pkt. 6.3.1.)
 - 5.3. Drewniane przedmioty jak żłoby, koryta, przegrody, zepsuta podłoga i inne sprzęty należy po wstępnej dezynfekcji spalić w bezpiecznym miejscu na terenie gospodarstwa. oczyszczeniu podlega także: sprzęt, przedmioty, narzędzia, które były używane przy obsłudze zwierząt zakażonych, najpierw należy je mechanicznie oskrobać z zanieczyszczeń, a następnie umyć ciepłą wodą z mydłem. Oczyszczeniu podlega także ubranie ochronne i obuwie osób obsługujących zwierzęta.
6. Celem odkażania (dezynfekcji) jest niszczenie (dewastacja) zarazka zakaźnego – chorobotwórczego w środowisku. Od środków dezynfekcyjnych wymagana jest duża skuteczność – siła bójcza. Winien być nietoksyczny (lub o niskiej toksyczności) dla ludzi i zwierząt działać w każdym środowisku, a głównie w obecności substancji organicznych. Powinien dobrze rozpuszczać się w wodzie, być łatwy w użyciu i tani. Obowiązuje zasada ilościowa : przy dezynfekcji profilaktycznej pół litra roztworu dezynfekcyjnego na 1 m², a przy dezynfekcji w środowisku zakażonym (ognisko choroby) minimum 1 litr na 1 m² powierzchni dezynfekowanej. *Przy zwalczaniu zakaźnych chorób zwierzęcych dezynfekcja ma być przeprowadzona pod urzędowym nadzorem, a użyty środek i jego stężenie musi być zatwierdzone przez Głównego Lekarza Weterynarii.*
- Dezynfekcja może być przeprowadzona przy użyciu następujących środków:
- 6.1. Fizyczne: opalenie sprzętów metalowych, gorąca woda lub para wodna itp.
 - 6.2. Chemiczne – bardzo liczna grupa, a przede wszystkim są to :
 - 6.2.1. soda żrąca w wodnych roztworach, która niszczy głównie bakterie i wirusy chorób zwierzęcych np. pryszczycy, pomór świń, choroba pęcherzykowa świń, enzootyczne zapalenie mózgu i rdzenia świń, zgnilec amerykański pszczoł,
 - 6.2.2. soda kalcynowana (węglan sodowy bezwodny) w wodnych roztworach do dezynfekcji głównie pomieszczeń i odzieży w mleczarniach (do gotowania 3 % roztwór),
 - 6.2.3. wapno niegaszone (palone, tlenek wapnia) jako roztwór wodny jedna część wapna cztery części wody – mleko wapienne posiada średnią siłę bójczą, ale służy głównie do bielienia (malowania) ścian pomieszczeń inwentarskich,
 - 6.2.4. chlor i jego związki – chlor w środowisku wilgotnym działa z dość dużą siłą bójczą w stosunku do drobnoustrojów, a także wchodzi w reakcję z substancjami organicznymi i stąd wniosek, by przed dezynfekcją chlorem lub jego związkami dokładnie oczyścić i umyć pomieszczenie do dezynfekcji,
 - 6.2.5. wapno chlorowane – jego działalność dezynfekcyjna przejawia się głównie w środowisku wilgotnym. Rozpuszczone w wodzie należy użyć jak najszybciej, gdyż z upływem czasu traci moc bójczą, ponieważ uwalnia się chlor. Do dezynfekcji używane są wodne roztwory najczęściej w stężeniu 5 – 8 % wapna chlorowanego, natomiast do odkażania gnojowicy używa się suchego

-
- wapna chlorowanego w proporcji 1 kg wapna na 20 litrów gnojowicy (po dodaniu wapna należy rozmieszać),
- 6.2.6. chloramina nieoczyszczona jest tanim środkiem dezynfekcyjnym o dużych właściwościach bójczych, szczególnie w stosunku do wirusów, najczęściej stosowana w wodnych roztworach 1 – 5 %,
 - 6.2.7. lizol – do dezynfekcji używane są 5 – 10 % roztwory wodne, a szczególnie przy zwalczaniu gruźlicy zwierząt używany jest 10 % roztwór,
 - 6.2.8. kreolina – w roztworze wodnym 6 % może być stosowana przy zwalczaniu gruźlicy zwierząt. Należy pamiętać, że po dezynfekcji pomieszczeń kreoliną lub lizolem przed wprowadzeniem krów mlecznych trzeba przewietrzyć te pomieszczenie,
 - 6.2.9. formalina - może być stosowana w postaci roztworów wodnych w stężeniu 2 – 5 % (przy węgliku 5 %), w stanie gazowym szczególnie przy chorobach zakaźnych drobiu, lub w postaci aerozoli. Formalina skuteczna jest do dezynfekcji gnojowicy i wybiegów dla zwierząt. W temperaturze poniżej 10⁰C traci moc bójczą, a przy temperaturze 0⁰C zanika całkowicie,
 - 6.2.10. pollena Jod K stosowana do dezynfekcji w wodnych roztworach 2 – 3 % przy chorobach bakteryjnych i wirusowych (np. pryszczycza, choroba pęcherzykowa świń). Zaletą polleny Jod K jest to, że można ją stosować w pomieszczeniach w obecności zwierząt,
 - 6.2.11. środki dezynfekcyjne nowej generacji, które po zarejestrowaniu zostały wprowadzone do kraju to głównie preparaty bakterio – wirusobójcze z pozytywną opinią Państwowego Instytutu Weterynarii: Lysoformin 3000, Sterydial, Desoform do stosowania w 3 % wodnych roztworach przy zwalczaniu gruźlicy zwierząt. Należy zaznaczyć, że na nowe środki dezynfekcyjne stosowane do zwalczania zakaźnych chorób zwierzęcych powinna być zgoda Głównego Lekarza Weterynarii.
 - 6.2.12. *kwasek cytrynowy – do dezynfekcji rąk i odkrytych części ciała w roztworze 0,2% może mieć zastosowanie przy zapobieganiu i zwalczaniu pryszczycy.*
- 6.3. Biologiczne – samoodkażenie z udziałem bakterii nitrifikacyjnych. Metoda ta głównie dotyczy odkażania (samoodkażania) obornika i po części gnojowicy. Przy zwalczaniu zakaźnych chorób zwierzęcych, jeżeli brak jest możliwości na utylizację obornika (gnoju) i gnojowicy może być zastosowana metoda biologiczna:
- 6.3.1. miejsce na kopiec z obornikiem o wymiarach 2 m szerokości i nie ograniczonej długości winno być na terenie gospodarstwa zakażonego w pobliżu pomieszczeń inwentarskich na glebie ściślej w miarę nieprzepuszczalnej. Pod kopiec najpierw wyrównać ziemię dno kopca wyłożyć folią, a na nią położyć warstwę obornika nie zakażonego (najlepiej pochodzącego od koni lub bydła), następnie układa się obornik, resztki paszy i zmiotki z oczyszczenia pomieszczeń w kształcie stożka na wysokość do półtora metra. Następnie na wierzch przykrywa się ściółką i warstwą ziemi co najmniej 20 cm. Tak przygotowany obornik pozostawia się na okres w zależności od występującej choroby zakaźnej zwierząt. Po ułożeniu obornika, kopiec i jego okolice należy połączyć środkiem dezynfekcyjnym.
 - 6.3.2. Gnojowicę i gnojówkę odkaża się przez dodanie środka dezynfekcyjnego, mieszając go z zawartością w zbiorniku, przykrywa się przed dostępem zwierząt i ptactwa pozostawiając na okres czasu w zależności od rodzaju choroby zakaźnej celem samoodkażenia.
7. Ze względu na czas przeprowadzania dezynfekcji (odkażania) rozróżnia się:
- 7.1. Dezynfekcję zapobiegawczą (profilaktyczną) stosuje się gdy nie wystąpiła jeszcze choroba zakaźna zwierząt, a dotyczy ona głównie miejsc przebywania zwierząt (stajnie, obory, chlewnie, kurniki, fermy zwierząt futerkowych, królikarnie, bazy zbiorcze zwierząt, magazyny żywca, spędy, zakupy, targowice, wystawy zwierząt i.t.p.) ubojnie, rzeźnie, przetwórnice i masarnie, mleczarnie i zlewnie mleka, garbarnie, zbiornice padliny i zakłady utylizacyjne oraz środki transportu służące do przewozu zwierząt, do przewozu mięsa i jego przetworów.
 - 7.2. Dezynfekcja bieżąca przeprowadzana jest w gospodarstwie (ognisku) podczas podejrzenia lub stwierdzenia choroby zakaźnej zwierząt przy obecności tych zwierząt. Ma ona bardzo ważne znaczenie w niszczeniu wirusów wydalanych przez chore zwierzęta np. pryszczycza, choroba pęcherzykowa świń i.t.p.
 - 7.3. Dezynfekcja wstępna jest to czynność dezynfekcyjna kompleksowa wykonana po usunięciu zwierząt (chorych, podejrzanych o zakażenie) z gospodarstwa (ogniska choroby) spryskanie środkiem dezynfekcyjnym i przeprowadzenie czynności oczyszczania ewentualnie odtłuszczenia jeżeli zachodzi taka konieczność a po nich zmycie czystą wodą pod ciśnieniem i następnie przeprowadzenie dezynfekcji kompleksowej (całości gospodarstwa)

7.4. Dezynfekcja ostateczna wykonywana jest po ostatecznym oczyszczeniu (odfłuszczeniu jeżeli była taka konieczność) przed uznaniem choroby za wygasłą i uchyleniu zarządzeń dotyczących zwalczania tej choroby. Rzetelność wykonania ostatecznego oczyszczenia i dezynfekcji winna być bezwzględnie sprawdzona przez powiatowego lekarza weterynarii (lub jego zastępcę) co należy odnotować w protokole dochodzenia i badania. Płyn (roztwór) dezynfekcyjny winien pozostać na powierzchni objętej odkażaniem przez 24 godziny, natomiast na odkażanych środkach transportu używanych do przewozu zwierząt przez 3 godziny a następnie winien być zmyty czystą wodą pod ciśnieniem.

8. Dezynsekcja jest to niszczenie owadów stanowiących ważne ogniwo przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt głównie: afrykański pomór koni i świń, gorączka doliny Rift, guzowata choroba skóry bydła i t.p., gdzie *nosicielami* i przenosicielami wirusów są owady krwiopijne.

9. Deratyzacja jest to niszczenie gryzoni które mogą być przenosicielami chorób zakaźnych zwierząt a nawet rezerwuarem zarazka w środowisku (np. brucelozą, wścieklizną, klasyczny pomór świń).

10. Postępowanie przy poszczególnych chorobach zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania wymienionych w załączniku nr.1 ustawy:

1. Pryszczycą

10.1. W czasie stwierdzenia podejrzenia o wystąpienie pryszczycy i jej stwierdzenie – osoby, które miały styczność ze zwierzętami podejrzanymi o zakażenie, chorymi lub sprzętem do obsługi tych zwierząt, przed opuszczeniem tych miejsc (zagrody) winny oczyścić i odkażić ręce, ubranie i obuwie. W tym celu przed wyjściem z obiektów inwentarskich i gospodarstwa winny być przygotowane woda, mydło oraz roztwory dezynfekcyjne: 0,2% roztwór kwasu cytrynowego lub 1% wodny roztwór sody żrącej do dezynfekcji rąk i odkrytych części ciała oraz odzieży, a 2% roztwór wodny sody żrącej do dezynfekcji obuwia i mat dezynfekcyjnych.

10.2. Środki transportu, sprzęt i różne przedmioty, które miały styczność ze zwierzętami i były w środowisku zakaźnym (ognisku choroby), przed opuszczeniem gospodarstwa podlegają oczyszczeniu według zasad pkt 5.4. i dezynfekcji według pkt 6.2.1 załącznika nr.2

10.3. W czasie podejrzenia i stwierdzenia pryszczycy u zwierząt w gospodarstwie obowiązuje przeprowadzenie 1-2 razy dziennie dezynfekcji bieżącej według pkt 7.2. i przy użyciu 2% roztworu sody żrącej głównie korytarza i wolnych miejsc od zwierząt oraz paszy i polewając maty dezynfekcyjne.

10.4. Po likwidacji i usunięciu zwierząt (zwłok) z gospodarstwa (ogniska pryszczycy) według pkt 7.3. obowiązuje zlanie środkiem dezynfekcyjnym miejsc przebywania zwierząt, uboju i ich sekcji a następnie dokonanie oczyszczenia według pkt 5.1.- 5.4. Po dokonaniu oczyszczenia przeprowadza się pierwszą dezynfekcję wstępną całościową gospodarstwa. Natomiast obornik (gnój) należy złożyć w kopcu przygotowanym według pkt 6.3.1. który pozostaje po przykryciu przez 42 dni celem samoodkażenia. Gnojowica i gnojówka po polaniu po wierzchu 2 % roztworem sody żrącej w proporcji 100 litrów na 1000 litrów gnojowicy lub gnojówki, a następnie rozmieszania do osiągnięcia pH powyżej 12,5, lub dodania formaliny w stosunku 5 litrów na 1 m³ po czym przykryć przed dostępem zwierząt i ptactwa i pozostawia się na 45 dni celem samoodkażenia.

10.5. Po upływie 7 dni od dezynfekcji wstępnej należy przeprowadzić jeszcze 2- krotnie co 7 dni oczyszczenie dezynfekcją w myśl tych samych zasad jak w pkt 10.4. Trzecie oczyszczenie i dezynfekcja są ostateczne przed uznaniem pryszczycy za wygasłą winno być sprawdzone przez powiatowego lekarza weterynarii

10.6. Soda kaustyczna (żrąca) jest środkiem dezynfekcyjnym z wyboru przy zwalczaniu pryszczycy zwierząt.

10.7. Przygotowanie roztworu sody żrącej:
40% roztwór – powstaje po zalaniu 5 kg sody żrącej (in substancja) w odpowiednim naczyniu 7,5 litra wody ciepłej mieszając drewnianą łopatką do całkowitego rozpuszczenia. 2% roztwór – powstaje po rozcieńczeniu 1,8 litra roztworu podstawowego (40%) w 50 litrach wody. 1% roztwór - powstaje po rozcieńczeniu 1,8 litra roztworu podstawowego (40%) w 100 litrach wody.

2. Pęcherzykowe zapalenie jamy ustnej

- 7.4.1. Chorobę wywołuje wirus bardzo podobny do wirusa pryszczycy, jest nieco większy, ale cechy morfologiczne jak i zdolności inwazyjne szerzenia się choroby są analogiczne do pryszczycy. Odmienność stanowi fakt, że na pęcherzykowe zapalenie jamy ustnej chorują przede wszystkim konie i muły, ale też i inne zwierzęta gospodarskie.
- 7.4.2. Zgodnie z analogią co do zakaźności pęcherzykowego zapalenia jamy ustnej do pryszczycy oczyszczanie i dezynfekcję należy przeprowadzić w myśl zasad pkt 10.2.- 10.6.
- 7.4.3. Przy zwalczaniu pęcherzykowego zapalenia jamy ustnej obowiązuje 3-krotne oczyszczenie i dezynfekcja co 7 dni. Natomiast wygaszenie choroby i uchylenie zarządzeń następuje po 21 dniach od daty dezynfekcji wstępnej.

3. Choroba pęcherzykowa świń

- 10.3.1. Wirus wywołujący chorobę pęcherzykową świń jest dość odporny na działanie chemicznych środków dezynfekcyjnych. Siłę wirusobójczą środka odkażającego można podnieść przez podgrzanie go do temperatury 70-80⁰. Dość skutecznym sposobem dezynfekcyjnym po dokładnym oczyszczeniu jest fizyczne opalenie ogniem ale jest to niebezpieczne i praktycznie może być wykorzystane.
- 10.3.2. Po usunięciu zwłok zwierzęcych świń padłych i zabitych z gospodarstwa, miejsca przebywania tych świń oraz ich uboju w gospodarstwie należy spryskać środkiem dezynfekcyjnym. Następnie przeprowadza się dokładne oczyszczenie pomieszczeń, wybiegów i miejsc uboju w myśl zasad podanych w pkt 10.2. – 10.6. Po uboju świń w zagrodzie wszelkie tkanki lub krew winny być zebrane i razem z półtusząmi przekazane do utylizacji.
- 10.3.3. Obornik (gnój) ściółka, skażone resztki paszy itp. zanieczyszczenia po usunięciu z pomieszczeń inwentarskich należy ułożyć do kopca w myśl zasad pkt 6.3.1 celem samoodkażenia przez 42 dni. Natomiast gnojowica i gnojówka po polaniu 2 % roztworem sody żrącej w proporcji 100 litrów sody żrącej na 1000 litrów gnojowicy lub gnojówki do osiągnięcia pH powyżej 12,5 lub formaliną w stosunku 5 litrów na 1 m³ następnie rozmieszać i przykryć przed zwierzętami i ptactwem pozostawiając na 45 dni celem samoodkażenia.
- 10.3.4. Przenośny sprzęt i urządzenia po usunięciu z pomieszczeń należy oczyścić, umyć wodą z mydłem i poddać dezynfekcji. Wszystkie pomieszczenia należy poddać działaniu środka odtłuszczającego po czym zmyć wodą czystą pod ciśnieniem, a następnie przeprowadzić dezynfekcję.
- 10.3.5. Uszkodzone podłogi w chlewni winny być naprawione a właściwość naprawy sprawdzona przez powiatowego lekarza weterynarii.
- 10.3.6. Po zakończonym wstępnym oczyszczeniu i odtłuszczeniu pomieszczeń oraz oczyszczeniu otoczenia chlewni wraz z wybiegami przeprowadza się dezynfekcję środkiem podgrzanym (zimną) do 70-80⁰ (np. 3% roztwór wodny sody żrącej lub 2% roztwór chloraminy z dodatkiem 0,1 do 0,2% kwasu azotowego (63%) – mieszaninę przygotować bezpośrednio przed użyciem lub 5% roztwór wodny formaliny, w okresie chłódów poniżej 10⁰C należy zwiększyć stężenie do 10% a roztwór podgrzać do 50⁰C, może być stosowany też 5% roztwór wodny Polleny JodK (bez podgrzania). Pollena JodK w roztworze wodnym 3% może być stosowana w pomieszczeniach gdzie przebywają świny w czasie podejrzenia i stwierdzenia choroby pęcherzykowej do chwili zabicia tych zwierząt.
- 10.3.7. Każdy z podanych środków dezynfekcyjnych po zastosowaniu powinien pozostać na powierzchni odkażanej co najmniej przez 48 godzin.
- 10.3.8. Dezynfekcję po uprzednim oczyszczeniu i odtłuszczeniu podczas zwalczania choroby pęcherzykowej świń należy przeprowadzić 3-krotnie co 14 dni tak by oczyszczenie i dezynfekcja ostatecznie były wykonane nie wcześniej jak po 30 dniach od wstępnej dezynfekcji kompleksowej.
- 10.3.9. Do odkażania po dokładnym oczyszczeniu środków transportu używanych do przewozu świń może być użyty 5-10% roztwór wodny formaliny lub 5-10% roztwór chloraminy lub 3-5% roztwór Polleny JodK. W niskich temperaturach stężenie wszystkich środków dezynfekcyjnych winno być maksymalne.
- 10.3.10. Do dezynfekcji: wybiegów, ramp, placów targowych może być użyty na nawierzchni utwardzonej: 3% roztwór sody żrącej lub 5-10% roztwór formaliny, na nawierzchni nie utwardzonej po zdjęciu wierzchniej warstwy może być użyty: 3% roztwór sody żrącej lub 2% roztwór wapna chlorowanego. Dezynfekcję tych obiektów należy wykonać 2-krotnie w odstępach 24 godzin.

4. Księgosusz

- 10.4.1. Przy zwalczaniu należy mieć na uwadze, że wirus wywołujący księgosusz cechuje duża zaraźliwość. Po usunięciu z obory zwierząt padłych, chorych i podejrzanych o zakażenie księgosuszem natychmiast (nie później niż 2 godziny) miejsca w których one przebywały należy poleć środkiem dezynfekcyjnym (5% roztwór środków krezolowych lub 5% wapnem chlorowanym, 2% fenol), a następnie dokonuje się oczyszczenia i odkażenia w myśl zasad pkt 10.1. – 10.6.
- 10.4.2. Osoby które miały styczność ze zwierzętami chorymi na księgosusz lub środowiskiem i sprzętem do obsługi tych zwierząt winny przed opuszczeniem gospodarstwa zakażonego umyć ręce wodą z mydłem a następnie zdezynfekować się 1% roztworem sody żrącej lub 4% roztworem lizolu.
- 10.4.3. Do dezynfekcji przy zwalczaniu księgosuszu najbardziej skutecznymi środkami są: 3% roztwór fenolu, 5% roztwór wodny lizolu lub kreoliny, 5% wapno chlorowane. Należy pamiętać, że każdy środek dezynfekcyjny powinien pozostać na powierzchni odkażanej 24-48 godzin, a po dezynfekcji ostatecznej przed wstawieniem zwierząt należy go zmyć czystą wodą pod ciśnieniem, a szczególnie żłoby i koryta.
- 10.4.4. Przy występowaniu księgosuszu obowiązuje 3-krotne oczyszczenie i dezynfekcja w odstępach 7 dniowych. Wygaszenie księgosuszu i uchylene zarządzeń następuje po 21 dniach od chwili dezynfekcji wstępnej.

5. Pomór małych przeżuwaczy

- 10.5.1. Czynnikiem wywołujący pomór małych przeżuwaczy wykazuje cechy wysokiej zaraźliwości. Osoby, które miały kontakt ze zwierzętami padłymi, chorymi lub podejrzanymi o zakażenie pomorem małych przeżuwaczy lub ze sprzętem służącym do obsługi tych zwierząt przed opuszczeniem gospodarstwa, winny umyć ręce wodą z mydłem a następnie zdezynfekować 1% roztworem sody żrącej lub 4% roztworem lizolu, tak samo ubranie i obuwie.
- 10.5.2. Miejsca po usunięciu z pomieszczeń zwierząt padłych, chorych lub podejrzanych o zakażenie pomorem małych przeżuwaczy należy poleć natychmiast jednym ze środków dezynfekcyjnych: 3% roztwór wodny fenolu lub 5% roztwór wodny lizolu lub kreoliny lub 5% roztwór wodny wapna chlorowanego, a następnie przeprowadzić wstępne oczyszczenie i dezynfekcję w myśl zasad pkt 10.1 – 10.6. Należy pamiętać, że użyty do dezynfekcji każdy z w/w środków powinien pozostać na powierzchni odkażanej 24 – 48 godzin.
- 10.5.3. Przy występowaniu pomoru małych przeżuwaczy obowiązuje oczyszczenie i dezynfekcja 3-krotnie w odstępach 7 dniowych. W ostatecznej dezynfekcji po upływie 48 godzin należy zmyć czystą wodą pod ciśnieniem żłoby, koryta, jasła. Uchylene zarządzeń dotyczących zwalczania pomoru małych przeżuwaczy następuje po 21 dniach od wykonania wstępnej dezynfekcji.

6. Zaraza płucna bydła

- 10.6.1. Osoby które miały kontakt ze zwierzętami padłymi, chorymi lub podejrzanymi o zarazę płucną bydła lub sprzętem i narzędziami, czy zatrudnieni przy oczyszczaniu pomieszczeń zakażonych przed wyjściem z gospodarstwa winny umyć ręce wodą z

mydłem a następnie poddać się dezynfekcji 1% roztworem wodnym sody żrącej lub 4% roztworem wodnym lizolu lub 1% roztworem wodnym fenolu.

- 10.6.2 .Miejsca po usunięciu z gospodarstwa zakażonego zarazą płucną bydła zwierząt padłych, chorych, podejrzanych o zakażenie należy zlać 1 z podanych środków dezynfekcyjnych: 3% roztwór wodny fenolu, 5% roztwór wodny lizolu lub kreoliny lub 5% roztwór wodny wapna chlorowanego, a następnie oczyścić miejsca przebywania zwierząt z obornika, resztek paszy, ściółki itp. zanieczyszczeń składając do kopca a następnie postępując zgodnie z zasadami pkt 10.1. – 10.6. pozostawiając nawóz w kopcu na okres 42 dni celem samoodkażenia. Kopiec po zakryciu i jego otoczenie zlać środkiem dezynfekcyjnym. Oczyszczeniu i dezynfekcji wstępnej należy poddać środki transportu, sprzęt i narzędzia służące do obsługi zwierząt. Środek dezynfekcyjny na powierzchni odkażanej winien pozostać 48 godzin, a na środkach transportu 3 godziny.
- 10.6.3 .Przy występowaniu zarazy płucnej obowiązuje oczyszczenie i dezynfekcja 3-krotnie w odstępach 14 dni, tak by ostateczne oczyszczenie i dezynfekcja były przeprowadzone po 30 dniach od daty wstępnej dezynfekcji, a ich prawidłowe wykonanie zostanie sprawdzone przez powiatowego lekarza weterynarii. Po ostatecznej dezynfekcji należy zmyć czystą wodą pod ciśnieniem po 48 godzinach szczególnie żłoby, koryta, drabiny.

7. Guzowata choroba skóry bydła

- 10.7.1.Po usunięciu zwierząt padłych, chorych podejrzanych o zakażenie wirusem guzowatej choroby skóry bydła, miejsca ich przebywania należy zlać jednym ze środków dezynfekcyjnych: 3% roztwór wodny fenolu, 5% roztwór wodny środków krezolowych, 5% roztwór wodny wapna chlorowanego lub 2% roztwór wodny sody żrącej, a następnie dokonać oczyszczenia (mycia) pomieszczeń inwentarskich, sprzętu i narzędzi, oraz środków transportu do przewozu zwierząt, paszy, ściółki itp. Po dokonanych oczyszczeniach według zasad pkt 10.1 – 10.6. , obornik złożyć do kopca. Następnie przeprowadzić dezynfekcję kompleksową pomieszczeń inwentarskich, ich otoczenia jak podwórza wybiegów, miejsc sekcji i kopca z obornikiem.
- 10.7.2.Osoby które miały styczność z chorymi podejrzany lub chorymi zwierzętami na guzowatą chorobę skóry bydła oraz sprzętem, urządzeniami mającymi kontakt z tymi zwierzętami lub dokonującymi oczyszczenia i dezynfekcji winny po zakończonych czynnościach umyć ręce mydłem z wodą a następnie zdezynfekować 1% roztworem sody żrącej lub 3% roztworem lizolu.
- 10.7.3. Przy występowaniu guzowatej choroby skóry bydła obowiązuje 3-krotne oczyszczenie i dezynfekcja przeprowadzane w odstępach 14 dni od dezynfekcji wstępnej. Po ostatecznej dezynfekcji po 24 godzinach należy zmyć czystą wodą pod ciśnieniem przede wszystkim żłoby, koryta i drabiny. Uchylenie zarządzeń o wygaszeniu guzowatej choroby skóry bydła może nastąpić po 30 dniach od daty dezynfekcji wstępnej i sprawdzeniu prawidłowego jej wykonania przez powiatowego lekarza weterynarii.
- 10.7.4. Przy zwalczaniu guzowatej choroby skóry bydła należy uwzględnić dezynsekcję pomieszczeń inwentarskich oraz miejsc lęgowych owadów krwionośnych przenoszących tę chorobę.

8. Gorączka doliny Rift

-
- 10.8.1 .Osoby które miały kontakt ze zwierzętami padłymi, chorymi lub podejrzanymi o gorączkę doliny Rift, sprzętem, środkami transportu, narzędziami które mogły mieć styczność z tymi zwierzętami oraz osoby wykonujące czynności oczyszczania i dezynfekcji po zakończonych obowiązkach winny umyć ręce mydłem z wodą a następnie zdezynfekować się: 1% roztworem sody żrącej lub 3% roztworem lizolu.
- 10.8.2 .Po usunięciu z pomieszczeń wszystkich zwierząt zakażonych, pomieszczenia inwentarskie a głównie odchody (krwawy kał, śluzowe wycieki z nosa i mocz) zwierzęce, ściółkę, resztki paszy zakażonej wirusem gorączki Rift należy polać 1 ze środków dezynfekcyjnych jak: 2% roztwór wodny sody żrącej, 3% roztwór wodny fenolu, 5% roztwór wodny wapna chlorowanego, a następnie dokonać oczyszczenia według zasad pkt 10.1. – 10.6. włącznie ze złożeniem obornika, ściółki, resztek paszy i inne zanieczyszczenia do kopca przykrywając go warstwą ziemi na okres 42 dni celem samoodkażenia. Po dokonany oczyszczeniu należy poddać dezynfekcji jednym z w/w środków obejmując ją pomieszczenia inwentarskie z przyległościami, otoczeniem ich itp. a przede wszystkim miejsca ewentualnej sekcji zwierząt oraz kopca z obornikiem i jego otoczenia.
- 10.8.3 .Przy występowaniu gorączki doliny Rift obowiązuje 3-krotne oczyszczenie i dezynfekcja w odstępach 14 dni licząc od daty dezynfekcji wstępnej.
- 10.8.4 .Uchylenie zarządzeń dotyczącym zwalczania gorączki doliny Rift może nastąpić po 30 dniach od daty dezynfekcji wstępnej.
- 10.8.5 .Przy występowaniu gorączki doliny Rift u zwierząt należy przeprowadzić dezynsekcję pomieszczeń inwentarskich i miejsc lęgowych komarów przenoszących tę chorobę.

9. Choroba niebieskiego języka

Choroba niebieskiego języka wywołana jest przez wirus o przebiegu gwałtownej gorączki, krwiotocznego zapalenia jamy ustnej, obrzęku trzewioczaszki, a głównie okolicy krtani i języka, który staje się niebieski. Choroba występuje głównie u owiec rzadziej u bydła. Najbardziej zakaźną jest krew zwierzęcia chorego.

- 10.9.1. Po usunięciu z pomieszczeń wszystkich zwierząt padłych, chorych i podejrzanych o zakażenie chorobą niebieskiego języka, miejsca po tych zwierzętach należy polać środkiem dezynfekcyjnym a szczególnie odchody, ściółkę i resztki paszy zanieczyszczone biegunkowym kałem oraz wyciekami zapalnymi z jamy gębowej, nosa. Następnie dokonać oczyszczenia pomieszczeń, sprzętu i urządzeń z którymi miały kontakt chore zwierzęta. Zebrany obornik, resztki paszy i ściółka i inne zanieczyszczenia złożyć do kopca celem samoodkażenia przez 42 dni. Oczyszczenie i wstępną dezynfekcję wykonać według zasad pkt 10.1. – 10.6.
- 10.9.2. Do dezynfekcji pomieszczeń inwentarskich, ich otoczenia, podwórza, wybiegów i miejsc złożenia obornika należy użyć 1 z następujących środków dezynfekcyjnych: 2% roztwór sody żrącej, 3% roztwór fenolu, 5% roztwór wapna chlorowanego lub 5% roztwór wodny środków krezolowych.
- 10.9.3. Osoby mające kontakt ze zwierzętami chorymi, padłymi na chorobę niebieskiego języka i mające styczność ze środowiskiem zakażonym (ognisko choroby) winne przed opuszczeniem gospodarstwa

myć ręce i części odkryte ciała wodą z mydłem a następnie zdezynfekować jednym ze środków: 1% roztwór sody żrącej, 3% roztwór lizolu lub 1% roztwór fenolu.

10.9.4. Przy występowaniu choroby niebieskiego języka obowiązuje 3-krotne oczyszczanie i dezynfekcja w odstępach 14 dni licząc od dezynfekcji wstępnej.

10.9.5. Uchylenie zarządzeń może nastąpić po 30 dniach od dezynfekcji wstępnej i po przeprowadzeniu (trzeciej) dezynfekcji ostatecznej i sprawdzeniu jej przez powiatowego lekarza weterynarii.

10.9.6. Przy występowaniu choroby niebieskiego języka należy przeprowadzić też dezynsekcję pomieszczeń inwentarskich i miejsc lęgowych owadów krwio pijnych które są przenosicielami tej choroby.

10. Ospa owiec i kóz

Wirus wywołujący ospę owiec i kóz należy do zarazków o dużej zaraźliwości. Choroba zaczyna się zapaleniem grudkowatym skóry które zamienia się następnie w pęcherze i strupy. Choroba przenosi się na błony śluzowe przewodu pokarmowego i narządu oddechowego.

10.10.1. Osoby mające kontakt ze zwierzętami i środowiskiem zakażonym ospą owiec i kóz po skończonej pracy winny umyć ręce i odkryte części ciała wodą z mydłem a następnie zdezynfekować ręce, ubranie i obuwie: 1% roztworem fenolu lub 3% roztworem Polleny JodK.

10.10.2. Po usunięciu z pomieszczeń wszystkich zwierząt padłych, chorych i podejrzanych o zakażenie wirusem ospy owiec i kóz, miejsca po tych zwierzętach spryskać jednym z następujących środków dezynfekcyjnych: 3% roztwór wodny fenolu, 2,5% roztwór kwasu siarkowego lub 5% roztwór Polleny JodK a następnie dokonać oczyszczenia wg zasad pkt 10.1. – 10.6., ułożyć obornik, ściółkę i resztę paszy zakażonej w kopiec celem samoodkażenia w okresie 28 dni. Po wykonanym oczyszczeniu należy przeprowadzić dezynfekcję wstępną (kompleksową) budynków inwentarskich, ich otoczenia, wybiegów a szczególnie miejsc gdzie były bite lub sekcjonowane zwierzęta oraz kopca z obornikiem i jego otoczenie.

10.10.3. Przy występowaniu ospy owiec i kóz obowiązuje 2-krotna dezynfekcja jednym z w/w środków: pierwsza wstępna po usunięciu zwierząt i oczyszczeniu, druga przed uznaniem ospy owiec i kóz za wygasłą tj. 21 dni po dezynfekcji wstępnej.

11. Afrykański pomór koni

Chorobę wywołuje wirus który przenoszony jest głównie przez owady krwio pijne - komary. Choroba szerzy się przeważnie w porach deszczowych. Objawia się zapaleniem tkanki podskórnej i dużą wybroczynowością w narządach wewnętrznych..

10.11.1. Osoby obsługujące chore zwierzęta i przebywające w środowisku zakażonym afrykańskim pomorem koni po zakończonej pracy winny umyć ręce i odkryte części ciała a następnie zdezynfekować 1% roztworem sody żrącej.

10.11.2. Po usunięciu z gospodarstwa zwierząt chorych, padłych i podejrzanych o zakażenie afrykańskim pomorem koni, miejsca w których przebywały te zwierzęta należy

spryskać 3% roztworem sody żrącej a następnie dokonać oczyszczenia według zasad pkt 10.1. – 10.6. Obornik, ściółka, resztki paszy najbardziej zakażone wykrztusiniami i moczem należałoby spalić w bezpiecznym miejscu, jeżeli to nie możliwe to złożyć do kopca polewając obficie 3% roztworem sody żrącej pozostawiając na 42 dni celem samoodkażenia. Wirus afrykańskiego pomoru koni jest mało wrażliwy na chemiczne środki dezynfekcyjne natomiast wrażliwy jest na podgrzanie i gnicie.

10.11.3. Przy występowaniu afrykańskiego pomoru koni obowiązuje 3-krotne oczyszczenie i dezynfekcja w odstępach 14 dni od dezynfekcji wstępnej. Dezynfekcja ostateczna (trzecia) winna być przeprowadzona po oczyszczeniu i nie wcześniej niż 30 dni po dezynfekcji wstępnej, rzetelność jej wykonania zostanie sprawdzona przez powiatowego lekarza weterynarii który ogłosi chorobę za wygasłą.

10.11.4. Przy zwalczaniu afrykańskiego pomoru koni obowiązkowe jest przeprowadzenie dezynsekcji – niszczenia komarów z rodzaju *Culicoides* w pomieszczeniach inwentarskich i miejscach ich wylęgu.

12. Afrykański pomór świń

Wirus afrykańskiego pomoru świń jest jednym z najbardziej zjadliwych i wykazujących dużą inwazyjność. Szczególnie niebezpieczna jest krew zwierząt chorych.

10.12.1. Po zabiciu bezkrwawym wszystkich świń na miejscu w zagrodzie chorych i podejrzanych o zakażenie afrykańskim pomorem świń oraz zwłoki świń padłych należy spalić na terenie gospodarstwa zakażonego w bezpiecznym miejscu. Jeżeli na spalanie nie będzie warunków wtedy zakopać w głęboki dół w glebie ściślej na terenie gospodarstwa przesypując zwłoki obficie wapnem chlorowanym.

10.12.2. Po usunięciu wszystkich zwłok zabitych i padłych świń z pomieszczeń inwentarskich postąpić zgodnie z pkt 10.1. – 10.6. a szczególnie miejsca po nich obficie skropić 3% roztworem sody żrącej po czym przeprowadzić bardzo dokładne oczyszczenie pomieszczeń inwentarskich z obornika, ściółki, resztek paszy, sprzętów, urządzeń, środków transportu. Zebrany obornik i pozostałe zanieczyszczenia oraz ubrania ochronne obsługi powinny być spalone na terenie gospodarstwa w bezpiecznym miejscu. O ile spalanie będzie niemożliwe trzeba postąpić jak ze zwłokami zwierząt to znaczy zakopać w głębokim dole przesypując obficie wapnem chlorowanym.

10.12.3. Do dezynfekcji pomieszczeń inwentarskich, środków transportu jak i do dezynfekcji po likwidacji wszystkich świń z zagrody mogą być użyte: 3% roztwór sody żrącej najlepiej podgrzany do temperatury 70 – 80⁰ lub 5% roztwór wapna chlorowanego. Do dezynfekcji osób stężenie środka dezynfekującego odpowiednio niższe tj: 1% sody żrącej lub 2% wapna chlorowanego. Do dezynfekcji gnojowicy lub gnojówki należy użyć wapna chlorowanego w proporcji 5 kg na 10 litrów odchodów zwierzęcych po dokładnym wymieszaniu w zbiornikach po czym przykryć je przed dostępem zwierząt i ptactwa pozostawiając na okres 45 dni. Przy zwalczaniu afrykańskiego pomoru świń obowiązuje co najmniej 3-krotne oczyszczenie i dezynfekcja w odstępach 14 dni licząc od dezynfekcji wstępnej. Rzetelność wykonania dezynfekcji ostatecznej sprawdzi powiatowy lekarz weterynarii lub jego zastępca.

13. Klasyczny pomór świń

Przy zwalczaniu klasycznego pomoru świń najbardziej odpowiednim środkiem dezynfekcyjnym jest soda żrąca (kaustyczna). 1% roztwór sody żrącej do dezynfekcji osób i zwierząt, 2% roztwór do dezynfekcji obiektów inwentarskich, mat dezynfekcyjnych, placów, wybiegów dla zwierząt, środków transportu do przewozu zwierząt lub zwłok zwierzęcych itp.

10.13.1. Z chwilą stwierdzenia klasycznego pomoru świń poprzez trwanie choroby w gospodarstwie aż do jej wygaszenia maty dezynfekcyjne winny być w stałym nasączeniu 2% roztworem sody żrącej.

10.13.2. Po usunięciu świń padłych i zabitych na klasyczny pomór świń z pomieszczeń inwentarskich, miejsca te i wszystkie pozostałe budynki służące do uboju świń, oraz wybiegi i podwórze należy spryskać 2% roztworem sody żrącej. Następnie w myśl zasad pkt 10.1. – 10.6. przeprowadzić wstępne oczyszczenie i dezynfekcję 2% roztworem sody żrącej. Oczyszczaniem i dezynfekcją należy objąć sprzęt i urządzenia które miały kontakt ze zwierzętami chorymi a także zabijanymi. Każdorazowo po dezynfekcji środek dezynfekcyjny powinien pozostać na powierzchni odkażanej co najmniej przez 24 godziny. Po oczyszczeniu wszystkie tkanki i odpady jak krew i inne części po uboju i sekcji w gospodarstwie dokładnie zebrać i usunąć wraz ze zwierzętami zabitymi. Po oczyszczeniu a przed dezynfekcją zastosować odłuszczenie pomieszczeń następnie zmyć czystą wodą pod ciśnieniem. Obornik wraz ze ściółką, resztki paszy i wszelkie zanieczyszczenia zebrane podczas oczyszczania należy złożyć w kopcu na terenie gospodarstwa po zlanu 2% roztworem sody żrącej. Kopiec pozostawia się na 42 dni celem samoodkażenia. Gnojowica i gnojówka po zlanu 2% roztworem sody żrącej (w proporcji 100 litrów sody żrącej na 1000 litrów odchodów) przykryta przed zwierzętami pozostaje na 42 dni celem samoodkażenia.

10.13.3. Przy występowaniu klasycznego pomoru świń obowiązuje 3-krotne oczyszczenie i dezynfekcja co 7 dni licząc od dezynfekcji wstępnej. Podczas drugiego i trzeciego oczyszczania winien być zastosowany środek odłuszczący który należy zmyć wodą czystą przed dezynfekcją.

14. Wysoce zjadliwa influenza ptaków d.pomór drobiu

Przy zwalczaniu wysoce zjadliwej grypy ptaków d.pomór drobiu można stosować środki dezynfekcyjne w roztworach wodnych do dezynfekcji rąk i ubrania ochronnego oraz butów obsługi, a przede wszystkim do polewania mat dezynfekcyjnych w okresie zagrożenia lub podejrzenia tej choroby. Mogą też być stosowane środki dezynfekcyjne pod postacią aerozolu (pary) np. pary formaliny lub chloru. Płynne roztwory to: 5% wapno chlorowane, 5% roztwór lizolu lub kreoliny, 1% roztwór wodny kreoliny lub 5% roztwór wodny krezoli. Po dezynfekcji obiektów należy dokonać bielienia ścian 5% mlekiem wapiennym stężonym.

10.14.1. Natychmiast po usunięciu tuszek drobiu i zwłok drobiu padłego i jaj, oraz odpadów i krwi pozostałych po uboju lub sekcji drobiu w gospodarstwie (ognisku choroby), całość gospodarstwa gdzie przebywał drób chory i podejrzany o chorobę, padły, a także miejsca jego

uboju, należy spryskać jednym z w/w środków dezynfekcyjnych. Po 24 godzinach dokonać mechanicznego oczyszczenia pomieszczeń gdzie przebywał drób oraz oczyścić sprzęt i narzędzia do obsługi drobiu według zasad określonych w pkt 10.1.- 10.6. Zebrane odchody, zanieczyszczenia, ściółka,

Należy spalić na terenie gospodarstwa w bezpiecznym miejscu, lub poddać utylizacji – działaniem pary wodnej o temperaturze 70⁰ C lub złożyć w kopcu obficie zlewając środkiem dezynfekcyjnym i po przykryciu ziemią pozostawić na 42 dni celem samoodkażenia. Po oczyszczeniu dokonać wstępnej dezynfekcji całości obiektu, placu, miejsc złożenia odchodów i kopca.

10.14.2. Następnie po dezynfekcji w pomieszczeniach inwetarskich i miejsc uboju drobiu zastosować środki chemiczne w celu odtłuszczenia po czym dokonać ponownego oczyszczenia i zmycia czystą wodą. Po raz drugi przeprowadzić dezynfekcję. Po 7 dniach ponownie dokonać odtłuszczenia środkiem chemicznym, oczyścić, spłukać czystą wodą środkiem odtłuszczającym i przeprowadzić dezynfekcję ostateczną, której rzetelność wykonania sprawdzi powiatowy lekarz weterynarii.

15. Rzekomy pomór drobiu

Choć rzekomy pomór drobiu jest wywołany przez inny typ wirusa jak wysoce zjadliwa influenza ptaków d.pomór drobiu to, środki dezynfekcyjne jak i metody zwalczania są analogiczne w obu jednostkach chorobowych.

10.15.1. Przy zwalczaniu rzekomego pomoru drobiu mogą być wykorzystane w pełni metody środki jak w pkt 10.14. – 10.14.2. załącznika nr 2 rozporządzenia.

16. Enterowirusowe zapalenie mózgu i rdzenia u świń d.choroba cieszyńska i taflańska

Wirus wywołujący zapalenie mózgu i rdzenia u świń d.choroba cieszyńska i taflańska jest zarazkiem neurotropowym atakuje wybiórczo ośrodkowy układ nerwowy.

10.16.1. Po usunięciu z gospodarstwa wszystkich świń padłych, chorych i podejrzanych o zakażenie enterowirusowym zapaleniem mózgu i rdzenia u świń d.choroba cieszyńska i taflańska wszystkie pomieszczenia gdzie przebywały świny zakażone, wybiegi, miejsca gdzie były poddane zabiciu i sekcji należy skropić 2% roztworem formaliny lub 2% roztworem sody żrącej a następnie dokonać oczyszczenia mechanicznego według zasad pkt 10.1. – 10.6.

Zebrany obornik, ściółka, resztki paszy zakażonej oraz inne zanieczyszczenia należy spalić na terenie gospodarstwa zakażonego w bezpiecznym miejscu, a jeżeli na spalanie brak warunków bezwzględnie złożyć to w kopiec obficie polewając 2% roztworem sody żrącej i po przykryciu pozostawić na 28 dni celem samoodkażenia.

10.16.2. Części ogrodzenia, podłogi czy zużyte sprzęty drewniane bezwzględnie spalić w bezpiecznym miejscu, pozostałe sprzęty oczyścić mechanicznie i zdezynfekować.

10.16.3. Po dokładnym oczyszczeniu przeprowadzić odtłuszczenie pomieszczeń dla świń oraz miejsca ich uboju lub sekcji a następnie zmyć czystą wodą pod ciśnieniem. Po zmyciu środka odtłuszczającego przeprowadzić wstępną dezynfekcję kompleksową wszystkich pomieszczeń i wybiegów gdzie przebywały świny zakażone oraz miejsca ich zabicia i sekcji, kopca z obornikiem i jego okolic a także podwórza.

Zdezynfekować sprzęt, narzędzia i środki transportu służące do przewozu świń, zwłok zwierzęcych, paszy, ściółki używając 2% wodny roztwór sody żrącej.

10.16.4. Oczyszczenie i dezynfekcję przy zwalczaniu enterowirusowego zapalenia mózgu i rdzenia u świń należy przeprowadzić 3-krotnie w odstępach 14 dni i po każdym oczyszczeniu obowiązuje odłuszczenie po którym winno być zmycie czystą wodą pod ciśnieniem, a następnie dezynfekcja 2% roztworem sody żrącej.

10.16.5. Trzecie oczyszczenie i dezynfekcja powinny być przeprowadzone 30 dni od dezynfekcji wstępnej. Rzetelność tej dezynfekcji sprawdzi powiatowy lekarz weterynarii przed wygaszeniem choroby i uchynieniem zarządzeń.

17. Zakaźna martwica układu krwiotwórczego ryb łososiowatych.

Zakaźna martwica układu krwiotwórczego ryb łososiowatych dotyczy ryb tego gatunku w różnym wieku a nawet ikry zakażonej.

10.17.1. Podczas podejrzenia i stwierdzenia zakaźnej martwicy układu krwiotwórczego ryb łososiowatych we wszystkich wjazdach na terenie gospodarstwa zakażonego należy wyłożyć maty dezynfekcyjne i utrzymywać je w stałym nasączeniu 2% roztworem sody żrącej, a sprzęt do połowu i przechowywania ryb po oczyszczeniu każdorazowo dezynfekować w mleku wapiennym (1 część wapna palonego i 4 części wody po rozmieszaniu daje zagęszczone mleko wapienne , którego 1 część rozmieszać w 20 częściach wody daje mleko wapienne do dezynfekcji)

10.17.2. Po spuszczeniu wody z wszystkich stawów zakażonych, zbiorników do podchowu wylęgu i aparatów łęgowych, wszystkie miejsca zakażone należy posypać rozdrobnionym wapnem palonym w proporcji 2,5 do 3 ton na 1 ha powierzchni stawów, kanałów doprowadzających i odprowadzających wodę i innych urządzeń hydrotechnicznych, a następnie dopuścić wody do pokrycia wapna, następnie rozmieszać go z napuszczoną wodą i pozostawić na 8 – 10 dni. Po czym spuścić wodę przeprowadzić dokładne oczyszczenie mechaniczne stawów, urządzeń hydrotechnicznych z mułu i innych zanieczyszczeń.

Po oczyszczeniu ponownie rozsypać wapno w proporcji jak podano wyżej na dno stawów, rowów, urządzeń hydrotechnicznych i zalać wodą do pokrycia wapna pozostawiając na 10 dni po czym uzupełnić wodą do pojemności obiektów i pozostawić na 1 miesiąc bez zasiedlania ryb.

10.17.3. Po tym okresie pobrać próby wody i przesłać do laboratorium referencyjnego celem zbadania na obecność patogenów. Wynik ujemny badania upoważnia powiatowego lekarza weterynarii do wydania zezwolenia na zasiedlanie obiektów rybami, wynik dodatni na dalsze postępowanie odkażające.

18. Wścieklizna

Przy zwalczaniu wścieklizny zwierząt należy pamiętać, że najbardziej zakaźna jest ślina zwierzęcia chorego i podejrzanego o zakażenie wścieklizną i to nie tylko dla zwierząt ale i dla człowieka.

10.18.1. Po stwierdzeniu podejrzenia o wściekliznę u zwierząt, zwierzęta podejrzone należy bezwzględnie izolować od zwierząt i ludzi. W przypadku stwierdzenia wścieklizny u zwierząt gospodarskich przy wejściu do pomieszczeń ze zwierzętami gospodarskimi należy wyłożyć maty dezynfekcyjne i utrzymywać je w stałym nasyceniu 2% roztworem sody żrącej. Osoby opiekujące się zwierzęciem chorym lub podejrzanym o wściekliznę po zakończonej obsłudze winny dezynfekować się 1% roztworem sody żrącej.

10.18.2. Po usunięciu zwierząt chorych, podejrzanых o zakażenie jak i padłych na wściekliznę miejsca ich przebywania należy polać 2 % roztworem sody żrącej a następnie oczyścić (jeżeli dotyczy to zwierząt gospodarskich obornik złożyć do kopca celem samoodkażenia na 42 dni). Po oczyszczeniu powtórzyć dezynfekcję 2% roztworem sody żrącej.

Przy wściekłości zwierząt domowych kosze, legowiska, należy spalić, a miejsca ich przebywania zdezynfekować 1% roztworem chloraminy lub 1% roztworem sody żrącej.

19. Wąglik

Przy zwalczaniu wąglika u zwierząt należy pamiętać że laseczka wąglika jest zakaźna też dla człowieka, może przenikać przez uszkodzony naskórek a nawet picie surowego mleka od krów chorych. W niekorzystnych warunkach (tlenowych) laseczka wąglika przekształca się w zarodniki które nawet po kilkudziesięciu latach gdy dostaną się do organizmu zwierzęcia mogą wywołać zakażenie wąglikiem.

- 10.19.1. Po usunięciu zwierząt chorych, podejrzanych o zakażenie wąglikiem, padłych na wąglik miejsca ich przebywania należy skropić 1 z następujących środków dezynfekcyjnych: 5% roztwór formaliny, 5% roztwór wapna chlorowanego lub zagęszczone mleko wapienne (1 część wapna palonego plus 4 części wody). Następnie dokonać oczyszczenia tych miejsc i sprzętów oraz narzędzi i środków transportu które miały styczność ze środowiskiem zakażonym według zasad pkt 10.1. – 10.6. załącznika nr 2, a zebrany obornik, resztki paszy i inne zanieczyszczenia spalić w bezpiecznym miejscu lub poddać działaniu gorącej pary wodnej, a o ile to niewykonalne, złożyć do kopca, poleć obficie środkiem dezynfekcyjnym i po przykryciu pozostawić na 42 dni celem samoodkażenia. Po oczyszczeniu przeprowadzić dezynfekcję wstępną miejsc przebywania zwierząt chorych na wąglik jednym z podanych powyżej środków dezynfekcyjnych.
- 10.19.2. Po 14 dniach od dezynfekcji wstępnej należy powtórzyć oczyszczenie i dezynfekcję według zasad podanych jak wyżej, a rzetelność ich wykonania sprawdzi powiatowy lekarz weterynarii.
- 10.19.3. Zgromadzona pasza objętościowa (siano, słoma) podejrzane o zakażenie wąglikiem podlega spaleni. Może być dopuszczona do skarmiania ale tylko zwierzętami zaszczepionymi przeciw wąglikowi w 1 miesiąc po zakończonym zaszczepieniu.

20. Gruźlica bydła

Przy zwalczaniu gruźlicy zwierząt należy pamiętać, że prątek typu bydłowego jest zakaźny dla innych gatunków zwierząt a także i dla człowieka drogą pokarmową i aerogenną.

- 10.20.1. Po usunięciu zwierząt chorych podejrzanych o zakażenie jak i padłych na gruźlicę pomieszczenia w których one przebywały należy oczyścić według zasad pkt 10.1. – 10.6. załącznika nr 2 a następnie poddać dezynfekcji jednym z następujących środków dezynfekcyjnych: 6 – 10% roztwór kreoliny, 10% roztwór lizolu, 5 – 8% roztwór fenolu, a środki nowszej generacji 3% roztwory wodne: lysoformin 3000, sterydial lub desform. Przy dezynfekcji środowiska zarażonego gruźlicą nie wskazane jest stosowanie roztworów sody żrącej i formaliny. Obornik, ściółka, resztki paszy oraz inne zanieczyszczenia należy złożyć do kopca, przykryć 10 cm warstwą ziemi i pozostawić na minimum 21 dni celem samoodkażenia. Gnojowicę lub gnojówkę odkaża się suchym wapnem chlorowanym w stosunku 1 kg wapna na 20 litrów gnojowicy lub gnojówki , po dodaniu wapna rozmieszać. Wybiegi zakażone można dezynfekować rozsypując wapno chlorowane lub wapno niegaszone, a następnie wymieszać z ziemią.
- 10.20.2. Oczyszczanie i dezynfekcję należy powtórzyć przed uznaniem gospodarstwa za wolne od gruźlicy zwierząt.

21. Bruceloza: bydła, kóz i owiec, świń, owiec (B.ovis)

Prowadząc zwalczanie brucelozы zwierząt należy mieć na uwadze że wszystkie brucelle są zakaźne dla człowieka mogą przenikać do organizmu przez skórę i picie surowego mleka, a szczególnie B.abortus i mellitensis. Bardzo zakaźne są wody płodowe i wycieki po porodzie a szczególnie po poronieniu.

10.21.1. Po usunięciu z gospodarstwa zwierząt chorych, podejrzanych o zakaźenie brucelozą, padłych jak i zabitych z powodu brucelozы, pomieszczenia i wybiegi na których one przebywały, należy zlać obficie 2% roztworem sody żrącej i zamknąć szczelnie na 24 godziny. Następnie pomieszczenia, wybiegi, sprzęt i urządzenia oczyścić w myśl zasad pkt 10.1. – 10.6. załącznika nr 2, a zebrany obornik, resztki paszy zakaźonej, ściółkę oraz inne zanieczyszczenia należałoby spalić w bezpiecznym miejscu na terenie gospodarstwa, o ile spalenie nie mogło być zrealizowane to nieczystości te trzeba złożyć do kopca, polać 2% roztworem sody żrącej i po przykryciu pozostawić na 42 dni celem samoodkażenia. Do gnojowicy i gnojówki należy dodać 2 % roztwór sody żrącej do osiągnięcia pH powyżej 12,5 (100 litrów sody 2 % na 1000 litrów gnojowicy, gnojówki). Po wymieszaniu przykryć i pozostawić na 45 dni celem samoodkażenia.

Następnie po oczyszczeniu przeprowadzić dezynfekcję wstępną kompleksową wszystkich pomieszczeń inwentarskich i ich okolice oraz wybiegi dla zwierząt i podwórze. De dezynfekcji osób obsługujących zwierzęta zakaźone i wykonujące oczyszczenie użyć 1% roztwór sody żrącej.

10.21.2. Przy zwalczaniu brucelozы zwierząt obowiązuje 3-krotne oczyszczanie i dezynfekcja w odstępach 7 dniowych. Rzetelność trzeciego oczyszczania i dezynfekcji winna być sprawdzona przez powiatowego lekarza weterynarii.

Przy zwalczaniu brucelozы należy pamiętać, iż jest to choroba zakaźna sięgająca w głąb środowiska stąd jest konieczność przeprowadzenia deratyzacji równocześnie z dezynfekcją.

22. Enzootyczna białaczka bydła

Wirus enzootycznej białaczki bydła jest zakaźny dla bydła, ale może być czynnikiem usposabiającym do zachorowania człowieka na białaczkę. Najbardziej zakaźna jest krew, mleko i siara zwierzęcia zakaźonego.

10.22.1 Jeżeli z gospodarstwa zostaną usunięte sztuki chore i padłe na enzootyczną białaczkę bydła należy pozostałe zwierzęta usunąć z pomieszczeń a całość obiektów gospodarskich zlać 2% roztworem sody żrącej, następnie przeprowadzić oczyszczenie tych pomieszczeń i wybiegów dla zwierząt według zasad pkt 10.1. – 10.6. załącznika nr 2. Zebrany obornik, ściółka i reszta paszy zakaźonej oraz inne zanieczyszczenia złożyć do kopca, który po przykryciu ziemią pozostawia się na 42 dni celem samoodkażenia. Gnojowicę lub gnojówkę należy polać 2 % roztworem sody żrącej w proporcji 100 litrów sody na 1000 litrów gnojowicy, gnojówki, następnie rozmieszać, przykryć i pozostawić na 45 dni celem samoodkażenia.

10.22.2. Przy zwalczaniu enzootycznej białaczki bydła obowiązuje 2-krotne oczyszczanie i dezynfekcja. Drugie oczyszczenie i dezynfekcja winny być przeprowadzone przed uznaniem gospodarstwa za wolne od enzootycznej białaczki bydła.

23. Gąbczasta encefalopatia bydła – BSE

Gąbczasta encefalopatia bydła jest chorobą zakaźną wywołaną przez prion białka przeżuwaczy pochodzący z mączki mięsno- kostnej od przeżuwaczy. Bardzo intensywne prowadzone są badania naukowe nad tą jednostką chorobową i każdy dzień przynosi nowe osiągnięcia (informacje). W chwili obecnej nie znany jest żaden środek chemiczny, który by w pełni prowadził do destrukcji prionu, jedynie gwarancją jest spalenie na popiół w bardzo wysokiej temperaturze ponad 600⁰C.

10.23.1. Po usunięciu z gospodarstwa wszystkich zwierząt chorych i podejrzanych o zakażenie gąbczastą encefalopatią bydła BSE, pomieszczenia i wybiegi na których zwierzęta zakażone przebywały należy zlać obficie podgrzanym do 70-80⁰C – 3% roztworem sody żrącej lub 5% roztworem fenolu. Następnie przeprowadzić oczyszczenie pomieszczeń inwentarskich i wybiegów z obornika, ściółki, resztek zakażonej paszy i innych zanieczyszczeń. Zanieczyszczenia te należałoby spalić w bezpiecznym miejscu na terenie gospodarstwa zakażonego, gdy nie ma możliwości spalania należy je zakopać do głębokiego dołu na glebie ściślej (o małej przepuszczalności) zlać obficie jednym z wyżej podanych środków odkażających i zawalić ziemią co najmniej 1 m do górnej powierzchni zanieczyszczeń. Po dokładnym oczyszczeniu przeprowadzić kompleksową dezynfekcję wstępną (jednym z wyżej podanych środków odkażających) wszystkich pomieszczeń inwentarskich wraz z sąsiednimi pomieszczeniami jak magazyn paszowy, pomieszczenia na urządzenia mleczarskie, wybiegi, sprzęt i narzędzia oraz środki transportu używane do przewozu zwierząt, paszy itp.

10.23.2. Przy zwalczaniu gąbczastej encefalopati bydła BSE wskazane jest przeprowadzić 3-krotne oczyszczanie i dezynfekcję w odstępach co 14 dni od daty dezynfekcji.

Zgnilec amerykański pszczoł.

Zgnilec amerykański pszczoł jest chorobą zakaźną pszczoł, głównie dotyczy czerwia pszczelego wywołaną przez bakterie o kształcie laseczki (*Bacillus larvae*). Zarodniki tej bakterii w martwych larwach czerwia wykazują zakaźność przez ponad 30 lat.

Celem odkażania jest zniszczenie form wegetatywnych i przetrwalników zarazków patogennych dla czerwia i pszczoł na sprzętach i narzędziach pasiecznych, pasieczysku oraz w produktach pszczelich (miód, воск).

Każde odkażanie winno poprzedzone (sanityzacją) mechanicznym oczyszczeniem i umyciem powierzchni zakażonej, sprzętu, narzędzi itp.

1. Odkazanie sprzętu i narzędzi:

1/ stare, zniszczone ule zakażone wraz z ramkami i beleczkami oraz matami ocieplającymi winny być spalone,

natomiast ule nadające się do odkażania po mechanicznym oczyszczeniu i umyciu można:

a/ opalić ogniem lampy benzynowej lub nałożyć do połowy ula suchej słomy i podpalić (do zbrązowienia drewna),

b/ gorącym 2-3 % roztworem sody żrącej wyszorować wnętrza, zewnętrzne ściany i dach ula, a także beleczki, ramki oraz cały sprzęt i narzędzia. Ul po 15 minutach od zakończonej dezynfekcji należy umyć czystą wodą lub z dodatkiem octu,

c/ nadstawki, beleczki i ramki odkaża się przez opalenie (mniej wartościowe należy spalić) lub można gotować w 2% roztworze sody żrącej

2/ pasieczysko przed ulami zakażonymi posypać wapnem palonym lub zlać 20 % mlekiem wapiennym i przekopać na głębokość 30 cm.

2. Odkazanie plastrów, miodu i wosku:

1/ plastry z czerwiem zakażonym bezwzględnie należy spalić,

2/ plastry z pozostałych rodzin chorych przetopić na wosk sprzedać do wytwórni węzy i z powiadomieniem, że wosk pochodzi z rodzin chorych,

3/ miód zanieczyszczony bakteriami (*Bacillus larvae*) i ich przetrwalnikami może być przeznaczony tylko do produkcji miodów spożywczych lub wyrobów cukierniczych (gdyż gotowanie nie zabija przetrwalników),

4/ woszczyna (wosk) pochodząca od rodzin chorych na zgnilec amerykański pszczoł tylko po przetopieniu w autoklawie (o temperaturze 121°C, 0,1, MPa, 30 minut) gwarantuje zniszczenie przetrwalników (*B.larvae*).

3. Do odkazani rąk po pracy w pasiece zakażonej należy używać 1% roztwór sody żrącej lub 1-2% roztwór lizolu lub denaturatu.

Załącznik nr 6.

Pobieranie prób do badań laboratoryjnych przy zwalczaniu zakaźnych chorób zwierzęcych

Laboratoryjne badania rozpoznawcze w kierunku chorób zakaźnych zwalczanych z urzędu (lista A) do ustawy prowadzi laboratorium krajowe – Państwowy Instytut Weterynarii lub inne regionalne laboratoria referencyjne wytypowane przez Państwowy Instytut Weterynarii, a wyznaczone przez Głównego Lekarza Weterynarii dla poszczególnych chorób zakaźnych zwierząt z tej listy.

Do badań laboratoryjnych mogą być pobierane różne tkanki ze zwierząt: żywych, zabitych lub padłych. Każda próba winna być pobrana przy pomocy sterylnego sprzętu i do jałowych probówek, naczyń czy innych opakowań, które powinny być szczelne i zawierać wkładki chłonne i amortyzujące (gąbka) i przed włożeniem do chłodzonego kontenera zdezynfekować jego powierzchnię oraz włożyć pismo przewodnie. Każde opakowanie należy uszczelnić taśmą klejącą i dołączyć pismo przewodnie, którego wzór stanowi Aneks III do załącznika nr

6. Miejsca z których pobierane są próby nie mogą być dezynfekowane ,gdyż często najmniejsza ilość środka dezynfekcyjnego inaktywuje zarazka (najczęściej wirusa.

Przy podejrzeniu o występowanie chorób zakaźnych zwierząt do badań laboratoryjnych pobierane są próby od zwierząt żywych:

1. Krew:

- 1.1. z dodatkiem środka zapobiegającego krzepliwości (np. sole heparyny) , gdy chodzi o wykrycie zarazka we krwi (podejrzenie wiremii lub bakteremii),
 - 1.2. bez dodatków, gdy chodzi o badanie w kierunku wykrycia przeciwciał danej choroby zakaźnej,
 - 1.3. krew należy pobierać igłą jednorazową do sterylnej probówki (lub tubostrzykawki),
 - 1.4. krew z igły winna wolno spływać do probówki po ścianie wewnętrznej do 2/3 pojemności,
 - 1.5. krew po pobraniu należy stopniowo schłodzić, ale nigdy zamrażać,
 - 1.6. preparaty mazane krwi na szkiełku podstawowym należy zasuszyć.
2. Mleko bez dodatków pobrać do sterylnych probówek (po kilku strzyknięciach do przedzajacza)
 3. Śluz z jamy gardłowej zwierząt (przy podejrzeniu nosicielstwa wirusa pryszczycy) minimum 2 ml z dodatkiem płynu buforowego (o składzie: płyn do hodowli tkankowej i gliceryna w stosunku 1:1 z dodatkiem 1000 j.m/ml penicyliny) razem zamrozić.
 4. Wymazy jałowym wacikiem z nosa , pyska, tchawicy, kloaki itp. konserwowane jak w punkcie 3.
 5. Ściany i zawartość pęcherzy z dodatkiem płynu buforowego (PBS/glicerynę w stosunku 1:1 plus 1000 j.m / ml penicyliny) transportować do Instytutu Weterynarii w temperaturze 0⁰C do plus 4⁰C,
- 5.1. wycinki łożyska szczególnie po poronieniu.

Od zwierząt zabitych lub padłych:

6. Racice, strzyki z wymion lub tarcza ryjowa (przy podejrzeniu pryszczycy u świń),
7. Kawałki skóry (małżowiny usznej) lub grubej kości (wąglik).
8. Chorobowo zmienione narządu, tkanki i lokalne węzły chłonne lub całe ryby.
9. Mocz szczególnie przy księgosuszu itp.
10. Pobieranie prób do badań laboratoryjnych przy podejrzeniu, stwierdzeniu choroby zakaźnej z listy A lub badań monitoringowych w kierunku tych chorób:

1. Pryszczycza

W przypadku podejrzenia o występowanie pryszczycy powiatowy lekarz weterynarii udający się do gospodarstwa podejrzanego winien zabrać ze sobą zestaw, którego skład zawiera Aneks I do załącznika nr 6 rozporządzenia i przed przystąpieniem do badań zwierząt podejrzanych założyć ubrania i obuwie ochronne z tego zestawu, przed bramą gospodarstwa.

Po przeprowadzeniu wywiadu epizootycznego i badań klinicznych przystępuje do pobierania prób:

- 10.1.1. Krwi według pkt 1.1 – 1.5
- 10.1.2. Ścian pęcherzy minimum 3 gramy i płyn z pęcherzy według pkt. 5
- 10.1.3. Mleko według pkt. 2
- 10.1.4. Wymazy według pkt. 3.

2. Pęcherzykowe zapalenie jamy ustnej.

Postępowanie przygotowawcze powiatowego lekarza weterynarii jak przy podejrzeniu pryszczycy. Pobieranie prób:

- 10.2.1. Krwi według pkt. 1.1 – 1.5.
- 10.2.2. Ścian pęcherzy minimum 3 gramy i płyn z pęcherzy według pkt. 5.
- 10.2.3. Wymazy według pkt. 3.

3. Choroba pęcherzykowa świń.

W przypadku podejrzenia o występowanie choroby pęcherzykowej świń powiatowy lekarz weterynarii udając się do gospodarstwa podejrzanego winien zabrać ze sobą zestaw ,którego skład zawiera Aneks I do załącznika nr 6 rozporządzenia i przed przystąpieniem do badań zwierząt podejrzanym ubrać się w ubranie ochronne tego zestawu, przed bramą gospodarstwa. Po czynnościach przeprowadzenia wywiadu epizootycznego i badań klinicznych zwierząt należy przystąpić do pobierania prób:

- 10.3.1. Krwi według pkt.1.1. – 1.5.
- 10.3.2. Ścian pęcherzy minimum 3 gramy i płyn z pęcherzy według pkt. 5.
- 10.3.3. Przy braku pęcherzy (stare zmiany) od zwierząt padłych lub zabitych pobrać całe racice ze zmianami chorobowymi na koronkach i w szparze racicowej.

4. Księgosusz.

Podczas stwierdzenia podejrzenia o występowanie księgosuszu należy pobrać następujący materiał do badań laboratoryjnych:

- 10.4.1. Krew według pkt. 1.1. - 1.5.
- 10.4.2. Mocz według pkt. 9.
- 10.4.3. Mleko według pkt.2.
- 10.4.4. Od sztuk padłych lub zabitych wycinki jelit chorobowo zmienionych według pkt. 8.

5. Pomór małych przeżuwaczy.

Przy podejrzeniu o występowanie pomoru małych przeżuwaczy do badań laboratoryjnych od zwierząt żywych należy pobrać:

- 10.5.1 Krew według pkt. 1.1. – 1.5.
- 10.5.2 Mocz według pkt. 9. Od zwierząt padłych lub zabitych:
- 10.5.3. Wycinki narządów chorobowo zmienionych i lokalne węzły chłonne według pkt. 8

6. Zaraza płucna bydła.

Przy podejrzeniu o występowanie zarazy płucnej bydła do badań laboratoryjnych od zwierząt żywych należy pobrać:

- 10.6.1 Krew według pkt. 1.1. – 1.5.
- 10.6.2 Mocz według pkt. 9.
- 10.6.3 Wymazy z gardła według pkt.3.
Od zwierząt padłych lub zabitych:
- 10.6.4 Wycinki płuc chorobowo zmienione i okoliczne węzły chłonne.

7. Guzowata choroba skóry bydła.

W przypadku podejrzenia występowania guzowatej choroby skóry bydła do badań laboratoryjnych od zwierząt żywych należy pobrać:

- 10.7.1. Krew według pkt. 1.1. – 1.5.
- 10.7.2. Mocz według pkt. 9.
- 10.7.3. Wymazy z gardła według pkt. 3.

Od zwierząt padłych lub zabitych

- 10.7.4. Wycinki chorobowo zmienione oraz lokalne węzły chłonne według pkt. 8

8. Gorączka doliny Rift.

Przy podejrzeniu u owiec i innych przeżuwaczy jak bydło, kozy wystąpienia gorączki doliny Rift do badań laboratoryjnych od zwierząt żywych należy pobrać:

- 10.8.1 Krew według pkt. 1.1. – 1.5.
- 10.8.2 Wymazy z nosa lub gardła według pkt. 3.

9. Choroba niebieskiego języka.

W przypadku podejrzenia występowania choroby niebieskiego języka u owiec i innych przeżuwaczy od zwierząt żywych gorączkujących należy pobrać:

- 10.9.1. Krew według zasad pkt. 1.1 – 1.5.
- 10.9.2. Wymazy z jamy gębowej według zasad pkt. 3.

10. Ospa owiec i kóz.

W przypadku podejrzenia występowania ospy owiec i kóz od zwierząt żywych należy pobrać:

- 10.10.1. Krew od zwierząt gorączkujących według pkt. 1.1. – 1.5.
- 10.10.2. Ściany i zawartość pęcherzy oraz wycinki łożyska, szczególnie sztuk roniących według zasad pkt. 5. – 5.1.
Od zwierząt padłych lub zabitych:
- 10.10.3. Wycinki chorobowo zmienione płuc i innych narządów oraz lokalne węzły chłonne tych narządów.

11. Afrykański pomór koni.

Przy podejrzeniu występowania afrykańskiego pomoru koni od zwierząt chorych należy pobrać:

- 10.11.1. Krew według zasad pkt. 1.1. – 1.5.

-
- 10.11.2. Wymazy z krtani według zasad pkt. 3.
10.11.3. Mocz według zasad pkt. 9.

12. Afrykański pomór świń.

Przy podejrzeniu o występowanie afrykańskiego pomoru świń od zwierząt żywych do badań laboratoryjnych należy pobrać:

- 10.12.1. Krew według zasad 1.1. – 1.5.
Ze zwierząt zabitych w szczycie choroby:
10.12.2. Wycinki śledziony i wątroby po około 10 dkg oraz okoliczne węzły chłonne tych narządów według zasad punktu 8.

13. Klasyczny pomór świń.

Mając podejrzenie występowania klasycznego pomoru świń od zwierząt żywych do badań laboratoryjnych należy pobrać:

- 10.13.1. Krew według zasad pkt. 1.1. – 1.5.
Ze zwłok zwierząt padłych (świeżo) lub zabitych w szczycie choroby:
10.13.2. Wycinki narządów wewnętrznych według zasad pkt. 8., a przede wszystkim: migdałki, śledziona, węzły chłonne: podszczękowe, zagardzielowe, przyusznice, krezkowe, nerkę, mózg przy przebiegu atypowym choroby.

14. Wysoce zjadliwa influenza ptaków d. Pomór drobiu.

Przy podejrzeniu występowania wysoce zjadliwej grypy ptaków d. Pomór drobiu, od ptaków żywych do badań laboratoryjnych należy pobrać:

- 10.14.1. Wymazy z tchawicy i kloaki (lub kał) według zasad pkt. 4.,
Od ptaków padłych (świeżo) lub zabitych:
10.14.2. Wycinki narządów według zasad pkt. 8, a szczególnie: mózg, tchawica, płuca, śledziona, wątroba, jelito podwiązane z treścią pokarmową i inne narządy chorobowo zmienione.

15. Rzekomy pomór drobiu.

Przy podejrzeniu występowania rzekomego pomoru drobiu do badań laboratoryjnych należy pobrać próby jak w pkt. 10.14 – 10.14.2 oraz od ptaków nieszczepionych krew według pkt 1.1 – 1.5.

16. Enterowirusowe zapalenie mózgu i rdzenia u świń d. choroba cieszyńska i taflańska.

Gdy zachodzi podejrzenie występowania enterowirusowego zapalenia mózgu i rdzenia u świń d. choroba cieszyńska i taflańska należy pobrać od świń żywych:

- 10.16.1 Krew według zasad 1.1. – 1.5.
Ze świń padłych (świeżo) lub zabitych:
10.16.2 *Mózg i* wycinek rdzenia kręgowego odcinka lędźwiowego według zasad pkt. 8.

17. Zakaźna martwica układu krwiotwórczego ryb łososiowatych.

Gdy zachodzi podejrzenie o występowanie zakaźnej martwicy układu krwiotwórczego ryb łososiowatych do badań laboratoryjnych należy pobrać według zasad pkt. 8 :

- 10.17.1. Z wylęgu całe ryby po usunięciu woreczka żółtkowego.
10.17.2. Z narybku łososia długości 4 – 6 cm – próbkę stanowią nie rozdzielone wszystkie narządy jamy ciała, a mózg oddzielnie z każdej ryby.
10.17.3. Ryby łososiowate długości powyżej 6 cm – próbę stanowią oddzielnie: nerka, wątroba, śledziona i mózg z każdej ryby.
10.17.4. Ikrzyce ryb łososiowatych – próbę stanowi oddzielnie płyn jajnikowy od każdej ryby, nerka, wątroba, śledziona i mózg.

18. Wścieklizna.

Przy podejrzeniu o wystąpienie wścieklizny do badań laboratoryjnych ze zwierząt padłych lub zabitych należy pobrać:

10.18.1. Głowę zwierząt małych według zasad pkt. 8 lub mózg zwierząt dużych (konie, bydło).

10.18.2. Przy badaniach kontrolnych po szczepieniu doustnym lisów wolnożyjących do badań laboratoryjnych po upływie 1 miesiąca od wyłożenia szczepionki z odstrzelonych lisów przesłać krew i szczękę (żuchwę).

19. Wąglík.

Gdy zachodzi podejrzenie wystąpienia węgla do badań laboratoryjnych od zwierząt żywych należy pobrać:

10.19.1. Krew według zasad 1.1. – 1.5. oraz preparaty mazane na szkiełkach podstawowych .

10.19.2. Wycinki skóry (małżowiny usznej), śledziony oraz innych narządów wewnętrznych według zasad pkt. 8

20. Gruźlica bydła.

We wszystkich przypadkach uboju bydła tuberkulinododatniego, przy stwierdzeniu zmian anatomo – patologicznych podczas badania poubojowego bydła rzeźnego jak i przy sekcji zwierząt padłych należy pobrać próby do badań laboratoryjnych:

10.20.1. We wszystkich przypadkach stwierdzonych zmian gruźliczych pobrać próby według zasad pkt.8 ,a szczególnie wycinki narządów ze zmianami chorobowymi i lokalne węzły chłonne tych narządów.

10.20.2. W przypadku braku zmian gruźliczych u sztuk tuberkulinododatnich należy pobrać do badań laboratoryjnych następujące węzły chłonne: okołogardzielowe, oskrzelowe, śródpiersiowe, nadwymiennie, węzły wątroby oraz kreskowe.

21. Bruceloza bydła, kóz i owiec, świń, owiec (B. Ovis).

Przy podejrzeniu o występowanie brucelozы u zwierząt do badań laboratoryjnych należy przesłać:

10.21.1. Gdy nastąpiło poronienie to płód lub wycinki łożyska (2 – 3 kotyledony) chorobowo zmienione według zasad pkt. 8.

10.21.2. Krew według zasad pkt. 1.1. – 1.5. ,a od sztuki roniącej w terminie 12 do 20 dni po poronieniu.

10.21.3. *Mleko do badań monitoringowych według punktu 2.*

22. Enzootyczna białaczka bydła.

We wszystkich przypadkach podejrzenia o wystąpienie enzootycznej białaczki bydła do badań laboratoryjnych od zwierząt żywych należy pobrać:

10.22.1. Krew według zasad 1.2. – 1.4.

Ze zwierząt padłych lub zabitych ,gdy stwierdzono zmiany nowotworowe:

10.22.2. Wycinki narządów (tkanek) chorobowo zmienionych według zasad pkt. 8.

23. Gąbczasta encefalopatia bydła – BSE

We wszystkich przypadkach podejrzenia o wystąpienie gąbczastej encefalopatii bydła – BSE ze zwierząt padłych, zabitych: chorych i podejrzaných o zakażenie BSE należy pobrać próby:

10.23.1. Od zwierząt z objawami nerwowymi przesyła się całą głowę do ZHW, który po przeprowadzeniu badań w kierunku wścieklizny, drugą połowę mózgu prześle do Państwowego Instytutu Weterynarii celem przeprowadzenia badań histopatologicznych w kierunku BSE.

10.23.2. Ze sztuk bez objawów nerwowych należy pobrać do badania testem Pronic – Check próbki z rdzenia przedłużonego następującą zasadą: po odcięciu głowy ustawia się ją otworem potylicznym do góry przez który wprowadza się po stronie brzusznej rdzenia między otoczką rdzenia ,a samym rdzeniem łyżeczkę firmy Pronic na głębokość 7 – 8 cm ,następnie obraca się łyżeczką do dołu, po czym ostrze obróci o 90⁰ w lewo i prawo celem obcięcia gałązek nerwowych, a następnie wyciągamy łyżeczkę z próbką materiału i kładziemy do płytki Petriego, dokonujemy oznakowania i wysyłamy, z pismem przewodnim, do laboratorium referencyjnego.

24. Zgnilec amerykański pszczoł.

Zgnilec amerykański pszczoł głównie dotyczy czerwia. Larwy czerwia po zakażeniu zamierają, a ich oskórek z perłowo-białego zmienia się na brązowy.

1. Do badań laboratoryjnych w kierunku zgnilca amerykańskiego pszczoł należy pobrać:

1/ wycinek plastra o wymiarach 10x10 cm z zamartwym lub chorym czerwiem (bez miodu) po dokładnym i szczelnym opakowaniu i oznakowaniu numerem ula (rodziny pszczelej),

2/ mogą być przesłane także martwe pszczoły, pyłek, wosk i miód.

2. Próby po dokładnym opakowaniu wraz z pismem przewodnim należy przesłać do laboratorium uznanego (pracowni chorób pszczoł).

Aneks I

**Do załącznika nr 6 rozporządzenia
ZESTAW DO BADANIA ZWIERZĄT
I POBIERANIA PRÓBEK MATERIAŁU BIOLOGICZNEGO
PRYSZCZYCA
CHOROBA PEŁCZERZYKOWA ŚWIŃ**

ZAWARTOŚĆ:

1. Kombinezon ochronny z kapturem.....	szt.	2
2. Fartuch gumowy.....	szt.	2
3. Pokrowce ochronne na buty lub buty gumowe.....	pary	2
4. Rękawice gumowe	pary	2
5. Okulary ochronne lub maska na twarz.....	szt.	2
6. Środki przeciwbólowe i uspokajające – wg uznania		
7. Pęsety.....	szt.	2
8. Nożyczki chirurgiczne z ostrym końcem.....	szt.	2
9. Łyżeczki z ostrymi krawędziami.....	szt.	2
10. Skalpele.....	szt.	2
11. Strzykawki jednorazowe	szt.	5
12. Igły do strzykawek		
13. Probówki z igłą do pobierania krwi, 10 ml		
14. Kleszcze do nosowe dla bydła.....	szt.	1
15. Kleszcze do nosowe dla świń.....	szt.	1
16. Zgłębnik do pobierania próbek śluzu w przypadku podejrzenia o nosicielstwo	szt.	1
17. Pałeczki do wymazów z nosa dla świń, jałowe w probówce,	szt.	10
18. Pojemnik na próbki do badania mały np.20 - 30 ml odporny na rozbicie z zakręcanym korkiem	szt.	4
19. Pojemnik duży np.100, 200 ml wyłożony materiałem amortyzacyjnym i resorbującym z zakręcanym korkiem.....	szt.	2
20. Kontener do transportu, chłodzony		
21. Soda kaustyczna w płatkach - g 500 lub inne środki wymienione w Zał. Nr 5		
22. Pisak wodoodporny.....	szt.	2
23. Długopis.....	szt.	2
24. Notatnik.....	szt.	1
25. Naklejki samoprzylepne, taśma uszczelniająca		
26. Worki foliowe na zużyte materiały		

Uwaga ! Sprzęt w punkt. 7 - 18 sterylizować termicznie, środki dezynfekcyjne chemiczne, nawet w niewielkich ilościach, mogą spowodować natychmiastową inaktywację wirusa w próbce.

Aneks II

do załącznika nr 6 rozporządzenia

Inspekcja Weterynaryjnadnia.....
Powiatowy Lekarz Weterynarii
Dokładny adres.....
Tel / fax

Państwowy Instytut Weterynaryjny

Pismo Nr

Zakład Pryszczycy
98-220 Zduńska Wola ul. Wodna 7
Tel. (0-43) 823-51-34; 823-51-35
Fax (0-43) 823-52-75

1. Właściciel: nazwisko i imię lub pełna nazwa firmy, dokładny adres.....
.....
.....
2. Liczba posiadanych zwierząt racicowych w gospodarstwie : buhajów....., krów....., jałówek....., cieląt....., owiec....., kóz....., trzody chlewnej....., innych.....
3. Ogólna liczba zwierząt chorych/podejrzanych/*..... w tym:
buhajów....., krów....., jałówek....., cieląt....., owiec....., kóz....., trzody chlewnej....., innych
4. Liczba sztuk padłych w tym: buhajów....., krów....., jałówek....., cieląt....., owiec....., kóz....., trzody chlewnej....., innych
5. Data stwierdzenia pierwszych objawów chorobowych.....
6. Krótki wywiad – przebieg choroby, wynik badania klinicznego, wynik badania sekcyjnego.....
.....
7. Zachorowanie pierwotne, wtórne */. Jeżeli wtórne, to kiedy i gdzie zachorowanie wystąpiło po raz pierwszy.....
8. Czy stosowano szczepionkę:, kiedy, jaką, typ, seria, data.....
9. Materiał biologiczny (wymienić jaki np. krew, nabłonek, surowica itp.) oraz numery próbek.....
.....
10. Badanie w kierunku **pryszczycy** /* **choroby pęcherzykowej świń** /*
na obecność **wirusa** /* **przeciwciał** /*
Powiatowy lekarz weterynarii

*/ - niepotrzebne skreślić

Aneks III
załącznika nr 6 rozporządzenia

Pieczęć Inspekcji Weterynaryjnej
Adres.....
Nr tel./fax.....

.....

Nr.....

Państwowy Instytut Weterynarii *
Zakład Higieny Weterynaryjnej *
Laboratorium Referencyjne *

miejsowość i data

w

Pismo przewodnie do przesyłanych prób

1. Właściciel zwierząt nazwisko i imię.....
2. Adres: miejscowość, gmina, powiat.....
3. Rodzaj i wiek zwierzęcia od którego pochodzą próby.....
4. Data zachorowania
5. Data padnięcia (zabicia)
6. Data i godzina sekcji
7. Stwierdzone: objawy kliniczne, zmiany anatomo-pat.....
8. Podejrzenie choroby (jakiej ?)
9. Rodzaj i ilość przesłanych prób
10. Kierunek badań

*) niepotrzebne skreślić

.....
Powiatowy Lekarz Weterynarii
podpis i pieczęć

UZASADNIENIE

Przedłożony projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi stanowi wykonanie delegacji zawartych w art. 21 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 752 z późn.zm.) zobowiązujących ministra właściwego do spraw rolnictwa do określenia postępowania przy zwalczaniu poszczególnych chorób zakaźnych zwierząt, a w szczególności procedur stwierdzania i wygaszania ognisk tych chorób oraz sposobu prowadzenia niezbędnej dokumentacji w tym zakresie oraz procedury uznawania kraju lub jego części za urzędowo wolne od poszczególnych chorób zakaźnych zwierząt.

Projekt odnosi się kompleksowo do zagadnień dotyczących szeroko pojętego zwalczania chorób zakaźnych zwierząt na terenie kraju, z uwzględnieniem obowiązujących w tym zakresie przepisów Unii Europejskiej.

Rozdział 1 projektu rozporządzenia zawiera przepisy ogólne, przy czym w § 1 określono w skrócie przedmiot rozporządzenia a w § 2 zdefiniowano pojęcia używane w

dalszej części rozporządzenia, z uwzględnieniem określeń stosowanych w prawodawstwie unijnym.

Rozdział 2 (§ 3 – 5) jest poświęcony ogólnie procedurze stwierdzania choroby zakaźnej zwierząt i określa czynności podejmowane przez powiatowego lekarza weterynarii po otrzymaniu zawiadomienia o prawdopodobnym wystąpieniu takiej choroby, mające na celu jej wykrycie albo wykluczenie oraz niedopuszczenie do jej ewentualnego szerzenia się. Ponadto rozdział ten określa tryb powiadamiania innych organów Inspekcji Weterynaryjnej o podejrzeniu, stwierdzeniu oraz wygaszeniu choroby zakaźnej zwierząt.

Rozdział 3 (§ 6) określa dokumentację i sprawozdawczość związaną z wykrywaniem i likwidowaniem chorób zakaźnych zwierząt, prowadzoną przez powiatowego lekarza weterynarii, w tym dotyczącą przekazywania informacji o chorobach zakaźnych zwierząt nadrzędnym i równorzędnym organom Inspekcji Weterynaryjnej.

Przepisy rozdziałów 2 i 3 (§ 3 – 6) dostosowują omawiany w nich sposób postępowania do wymogów unijnych (Dyrektywa Rady **82/894/** o notyfikacji chorób zwierzęcych wewnątrz Wspólnoty wraz z późniejszymi zmianami).

Rozdział 4 (§ 7) określa ogólne zasady oczyszczania i odkażania z podziałem na oczyszczanie i odkażanie bieżące i ostateczne. Szczegółowe zasady oczyszczania i odkażania przy poszczególnych chorobach zakaźnych są przedstawione w załączniku nr 5 do projektu rozporządzenia.

Rozdział 5 zawiera przepisy o postępowaniu przy zwalczaniu poszczególnych chorób zakaźnych zwierząt i rozpoczyna się omówieniem **pryszczycy** w § 8 – 13 projektu rozporządzenia. Podano w nich sposób postępowania powiatowego lekarza weterynarii po otrzymaniu zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia pryszczycy i podejmowane przez niego środki zmierzające do rozpoznania i likwidacji choroby, a także tryb uznawania jej za wygasłą oraz warunki uzyskania i utrzymania statusu obszaru wolnego od pryszczycy. Ta część projektu rozporządzenia dostosowuje polskie przepisy o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt do wymagań unijnych, a ściślej do dyrektywy Rady **85/511**, wraz z późniejszymi zmianami.

Zasady rozpoznawania i zwalczania **pęcherzykowego zapalenia jamy ustnej**, uznawania choroby za wygasłą i uznawania kraju (regionu) za obszar wolny od pęcherzykowego zapalenia jamy ustnej są treścią § 14 – 17 projektu rozporządzenia. Odpowiadają one przepisom unijnym zawartym w dyrektywie Rady **92/119**.

Rozpoznawanie i zwalczanie **choroby pęcherzykowej świń** zostało przedstawione w § 18 – 21 projektu rozporządzenia, wraz z trybem uznawania tej choroby za wygasłą i uznawania kraju za wolny. Zasady te odpowiadają przepisom UE zawartym w decyzji Komisji EWG: **73/53** i w dyrektywie Rady **92/119**.

§ 22 – 24 projektu rozporządzenia są poświęcone zasadom rozpoznawania i zwalczania **księgosuszu**, a także uznawania tej choroby za wygasłą oraz warunkom, na jakich kraj (region) może być uznany za wolny od księgosuszu. Zasady te odpowiadają przepisom dyrektywy Rady EWG **92/119**.

Pomór małych przeżuwaczy omówiono w § 25 – 27 w sposób identyczny, jak w odniesieniu do księgosuszu. Podobnie też zasady i tryb postępowania odpowiadają przepisom wymienionej wyżej dyrektywy Rady EWG **92/119**.

Zasady rozpoznawania i zwalczania **zarazy płucnej bydła** wraz z trybem uznania choroby za wygasłą i trybem uznawania kraju (regionu) za wolny od niej zostały przedstawione w § 28 – 30. **Brak odniesienia do prawa UE.**

Guzowata choroba skóry bydła w aspekcie jej rozpoznawania, zwalczania i uznawania za wygasłą oraz kryteria według których obszar kraju (regionu) uznaje się za

wolny od niej jest omówiona w § 31 – 33. Przepisy te odpowiadają przepisom unijnym dyrektywy Rady EWG **92/119**.

Projekt rozporządzenia w podobny sposób przedstawia zasady odnoszące się do **gorączki Doliny Rift**, (§ 34 – 36), **choroby niebieskiego języka** (§ 37 – 39) oraz **ospy owiec i kóz** (§ 40 – 42). Zasady te w przypadku wszystkich trzech omawianych chorób odpowiadają przepisom dyrektywy Rady EWG **92/119**.

Afrykański pomór koni, zasady jego rozpoznawania i zwalczania wraz ze środkami zmierzającymi do umiejscowienia i likwidacji tej choroby, a następnie tryb uznawania choroby za wygasłą a kraj (region) wolny - omawiają § 43 – 45 projektu rozporządzenia. Stanowi to dostosowanie polskich przepisów weterynaryjnych do prawodawstwa unijnego, w tym przypadku do dyrektywy Rady EWG **92/35**.

Zasady rozpoznawania i zwalczania **afrykańskiego pomoru świń** są treścią § 46 – 49. Podany jest też tryb uznawania choroby za wygasłą a kraju (regionu) za wolny. **Brak odniesienia do prawa UE**.

Klasyczny pomór świń, zakaźna choroba zwierząt znacznie częściej występująca w Europie niż inne, dotychczas przedstawione w projekcie rozporządzenia zajmuje w nim również więcej miejsca (§ 50 – 54). Podane są w nich działania podejmowane przez powiatowego lekarza weterynarii w celu rozpoznania i umiejscowienia choroby. Następnie został przedstawiony tryb uznawania choroby za wygasłą, kraju (regionu) za wolny od klasycznego pomoru świń. Zasady te są zgodne z przepisami UE podanymi w dyrektywach Rady EWG: **80/217** wraz z późniejszymi zmianami i **80/1095**.

Influenza ptaków o wysokiej zjadliwości, dawniej pomór drobiu zajmuje § 55 – 58 projektu rozporządzenia. Podane są w nich zasady rozpoznawania i zwalczania choroby oraz tryb, w jakim influencę ptaków uznaje się za wygasłą a obszar kraju (regionu) za wolny. Przepisy projektu rozporządzenia odpowiadają założeniom dyrektywy Rady EWG **92/40** oraz decyzji Komisji EWG **93/342 i 94/438**.

Kolejna choroba zakaźna ptactwa objęta projektem rozporządzenia **to rzekomy pomór drobiu**. W § 59 – 62 przedstawiono postępowanie powiatowego lekarza weterynarii w celu jej stwierdzenia i likwidacji, tryb uznawania choroby za wygasłą a obszaru kraju (regionu) za wolny. Przepisy projektu rozporządzenia odpowiadają zasadom określonym w dyrektywie Rady EWG **92/66** oraz w decyzjach Komisji EWG **90/539, 93/342, 94/327 i 94/438**.

Enterowirusowe zapalenie mózgu i rdzenia u świń, było nazywane dawniej chorobą cieszyńską i taflańską. Zasady rozpoznawania i zwalczania tej choroby, tryb uznawania jej za wygasłą oraz kryteria kraju wolnego od niej zostały przedstawione w § 63 – 66 projektu rozporządzenia. Ich treść odpowiada założeniom Dyrektywy Rady EWG **92/119**.

W § 67 – 68 projektu rozporządzenia przedstawiono zasady rozpoznawania i zwalczania **zakaźnej martwicy układu krwiotwórczego ryb łososiowatych** oraz tryb uznawania tej choroby za wygasłą. Zasady te odpowiadają przepisom unijnym dotyczącym zwalczania chorób ryb, zawartym w dyrektywie Rady EWG **93/53**.

Zasady postępowania przy rozpoznawaniu i zwalczaniu **wścieklizny** u zwierząt zawarte w § 69 – 71 projektu rozporządzenia różnią się w sposób istotny od przepisów dotyczących zwalczania innych zakaźnych chorób zwierząt. Jest to podyktowane szczególnym charakterem tej choroby, jej występowaniem u wielu gatunków, również wolno żyjących i zagrożeniem jakie stanowi ona dla człowieka. Przewiduje się szczególny sposób postępowania w stosunku do zwierząt „podejrzanych o wściekliznę” i określa zasady ich obserwacji. W dalszej części projektu rozporządzenia podano tryb uznawania wścieklizny za wygasłą i tryb uznawania kraju (regionu) za wolny od wścieklizny. Przepisy projektu rozporządzenia w odniesieniu do wścieklizny odpowiadają przepisom dyrektywy Rady EWG **92/117**.

Przepisy dotyczące rozpoznawania i zwalczania *wąglika* oraz tryb uznawania tej choroby za wygasłą są treścią § 72 i 73 projektu rozporządzenia. **Brak odniesienia do prawa UE.**

Gruźlica bydła stanowiąca również zagrożenie dla zdrowia ludzkiego jako zoonoza, czyli choroba odzwierzęca została przedstawiona w § 74 – 80 projektu rozporządzenia. Podane są w nich zasady przeprowadzania badań diagnostycznych i postępowanie zmierzające do uzdrowienia zakażonego gruźlicą stada. Podany jest też tryb uznawania kraju (regionu) za wolny od gruźlicy bydła oraz zasady i częstotliwość prowadzenia badań kontrolnych (monitoringowych). Projekt rozporządzenia w części poświęconej gruźlicy bydła stanowi dostosowanie polskich przepisów weterynaryjnych do prawa UE zawartego w dyrektywach Rady EWG: **64/432, 77/391, 78/52, 82/400 i 92/117.**

W § 81 – 98 projektu rozporządzenia przedstawiono *brucelozę bydła, brucelozę owiec i kóz, brucelozę świń oraz brucelozę owiec*, choroby wywoływane przez drobnoustroje różniące się między sobą, również stopniem zagrożenia dla zdrowia publicznego. Projekt rozporządzenia określa działania podejmowane przez powiatowego lekarza weterynarii po otrzymaniu zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia brucelozy zwierząt, w tym czynności mające na celu stwierdzenie bądź wykluczenie choroby i środki zmierzające do jej umiejscowienia. Następnie projekt przedstawia tryb uznawania choroby za wygasłą i tryb uznawania stada zwierząt, jak również kraju (regionu) za wolny od brucelozy z uwzględnieniem wyników badań monitoringowych. Ustanawia się przy tym różne kryteria w odniesieniu do różnych typów czynnika etiologicznego. Przedstawione w projekcie rozporządzenia zasady odpowiadają przepisom prawa unijnego dyrektyw Rady EWG: **64/432, 77/391, 78/52, 82/400 i 92/117.**

Zasady rozpoznawania i zwalczania *enzootycznej białaczki bydła*, w skrócie EBB, a następnie tryb uznawania choroby za wygasłą a stado bydła i kraj (region) za wolny od EBB są zawarte w § 99 – 105 projektu rozporządzenia. Przedstawiono w nich szczegółowe zasady prowadzenia badań monitoringowych stad bydła i tryb uznawania ich za urzędowo wolne od EBB a wreszcie tryb uznawania kraju (regionu) za wolny od tej choroby. Podane zasady postępowania w odniesieniu do enzootycznej białaczki bydła odpowiadają założeniom dyrektyw Rady EWG: **64/432, 77/391, 78/52 i 82/400.**

Gąbczastej encefalopatii bydła - BSE poświęcono § 106 – 108 projektu rozporządzenia. Określa się w nich zasady dochodzenia epizootycznego w przypadku podejrzenia o BSE i czynności mające na celu potwierdzenia lub wykluczenie choroby. Projekt przewiduje też środki niezbędne do likwidacji choroby i sposób postępowania ze zwłokami i tuszami zwierząt padłych i zabitych w związku z BSE, zapewniających zniszczenie czynnika zakaźnego. Następnie jest podany tryb uznawania ogniska choroby za wygasłe. Przedstawione zasady postępowania w przypadku BSE są zgodne ze stanem prawnym obowiązującym w UE, określonym decyzjami Komisji EW **96/239, 00/764 i 00/766.**

Procedura związana z wystąpieniem *zgnilca amerykańskiego pszczoł* jest treścią § 109 i 110 projektu rozporządzenia. Przedstawione są w nich czynności podejmowane przez powiatowego lekarza weterynarii po otrzymaniu zawiadomienia o jej wystąpieniu, a także sposób, w jaki ognisko zgnilca amerykańskiego pszczoł uznaje się za wygasłe. **Brak odniesienia do prawa UE.**

Rozdział 6 – przepisy końcowe – zawiera § 111, określający termin wejścia w życie rozporządzenia.

Uzupełnieniem projektu rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie sposobów postępowania przy zwalczaniu poszczególnych chorób zakaźnych zwierząt,

procedury stwierdzania i wygaszania ognisk tych chorób oraz sposobu prowadzenia dokumentacji w tym zakresie jest siedem załączników, a mianowicie:

Wzór Księgi zgłoszeń chorób zakaźnych (załącznik 1) podlegających natychmiastowemu zgłoszeniu – przewidzianej jako dokument przechowywany w Powiatowym Inspektoracie Weterynarii i przeznaczonej do zapisywania zawiadomienia o wystąpieniu choroby. Wzór Księgi zawiera następujące rubryki: Lp; Data i godzina zgłoszenia; Podmiot zgłaszający; Nazwa choroby lub charakterystyczne objawy i u jakiego gatunku zwierząt występuje; Nazwisko i imię lub nazwa posiadacza zwierząt oraz adres; Opis chorych zwierząt; Data wystąpienia pierwszych objawów choroby; Stan zwierząt w gospodarstwie wg gatunków; Nazwisko i podpis przyjmującego zgłoszenie; Uwagi.

Wzór Protokołu z dochodzenia epizootycznego i badań (załącznik 2) – składający się z: części wstępnej, gdzie jest wymieniony powiatowy lekarz weterynarii prowadzący dochodzenie oraz przedmiot dochodzenia; części I, zawierającej dochodzenie epizootyczne, w którym podaje się stan zwierząt w gospodarstwie dotkniętym chorobą zakaźną, oświadczenia posiadacza zwierząt i świadków oraz ustalenia dokonane przez powiatowego lekarza weterynarii; części II z wynikami badania poubojowego, części III z wynikami sekcji zwierzęcia, części IV z wynikami laboratoryjnych badań rozpoznawczych, części V z ostatecznym rozpoznaniem dokonany przez powiatowego lekarza weterynarii i części VII z uwagami powiatowego lekarza weterynarii prowadzącego dochodzenie epizootyczne.

Uzupełnienie załącznika nr 2 stanowi załącznik nr 2a – Protokół dodatkowy (załącznik 2a) spisywany przez powiatowego lekarza weterynarii podczas kolejnych dojazdów oraz załącznik nr 2b – Protokół sekcji (załącznik 3) zwierzęcia wraz orzeczeniem.

Wzór Zawiadomienia o stwierdzeniu / wygaśnięciu choroby zakaźnej zwierząt (załącznik 4) – dokument sporządzany przez wojewódzkiego lub powiatowego lekarza weterynarii.

Oczyszczanie, odkażanie (dezynfekcja), dezynsekcja, deratyzacja - (załącznik 5). Jest to uzupełniająca projekt rozporządzenia instrukcja zawierająca w pierwszej części ogólne informacje o środkach ostrożności, celach i zasadach przeprowadzania oczyszczania, odkażania, dezynsekcji i deratyzacji oraz o stosowanych w tym celu preparatach. W dalszej części załącznika są wymienione poszczególne choroby zakaźne zwierząt w kolejności przyjętej w projekcie rozporządzenia i przy każdej z nich jest szczegółowo określony sposób i terminy przeprowadzania oczyszczania i odkażania oraz podane środki odkażające, skuteczne przeciwko danemu czynnikowi chorobotwórczemu.

Pobieranie prób do badań laboratoryjnych (załącznik 6) przy zwalczaniu zakaźnych chorób zwierzęcych. Część wstępna załącznika określa ogólnie laboratoria przewidziane do wykonywania laboratoryjnych badań rozpoznawczych i sposób przygotowania próbek do wysyłki. Następnie określa się sposób pobierania prób od zwierząt żywych: krew, mleko, śluz z jamy gardła, wymazy z nosa, pyska, tchawicy, kloaki itp., ściany i zawartość pęcherzy, wycinki łożyska, oraz od zwierząt martwych: racice, strzyki, tarcza ryjowa, kawałki skóry lub kości, chorobowo zmienione narządy, tkani i węzły chłonne, moczu. W dalszej części załącznika jest podany rodzaj prób pobieranych przy poszczególnych chorobach zakaźnych w kolejności przyjętej w projekcie rozporządzenia. Uzupełnieniem tego załącznika są trzy aneksy:

Aneks I określa Zestaw do badania zwierząt i pobierania materiału biologicznego w przypadku pryszczycy i choroby pęcherzykowej świń.

Aneks II jest wzorem pisma przewodniego towarzyszącego próbkom przesyłanym przez powiatowego lekarza weterynarii do Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Zakładu Badania Pryszczycy w celu ich zbadania w kierunku pryszczycy.

Aneks III jest wzorem pisma przewodniego towarzyszącego próbkom przesyłanym przez powiatowego lekarza weterynarii do określonego laboratorium diagnostycznego w celu ich zbadania w kierunku choroby zakaźnej zwierząt.

Treść załączników 1 – 4 odpowiada przepisom prawa UE zawartym w dyrektywie EWG **82/894**, wraz z późniejszymi zmianami.

Treść załącznika nr 5 odpowiada przepisom prawa unijnego zawartego w dyrektywach Rady względnie decyzjach Komisji odnoszących się do poszczególnych chorób podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania, wymienionych w akapitach niniejszego uzasadnienia, poświęconych tym chorobom.

Treść załącznika nr 6 (w części dotyczącej pryszczycy) odpowiada decyzji Rady EWG **89/531**.

Treść załącznika nr 7 odpowiada założeniom zawartym w decyzji Komisji EWG **94/381**.

Rozwiązania proponowane w przedłożonym projekcie rozporządzenia są nowelizacją dotychczas obowiązujących przepisów, odpowiadają obecnej sytuacji w zakresie chorób zakaźnych zwierząt oraz zapewniają wysoki poziom ochrony zdrowia publicznego i zabezpieczenia pogłowa zwierząt przed następstwami wybuchu i rozprzestrzeniania się tych chorób. Ponadto wprowadzają one harmonizację przepisów polskich w tym zakresie z prawem obowiązującym w Unii Europejskiej.

Przyjęcie projektu rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie sposobów postępowania przy zwalczaniu poszczególnych chorób zakaźnych zwierząt, procedury stwierdzania i wygaszania ognisk tych chorób oraz sposobu prowadzenia dokumentacji w tym zakresie spowoduje koszty rzędu 120milionów złotych z budżetu państwa.

W ramach konsultacji społecznych projekt rozporządzenia zostanie przesłany organizacjom społeczno-zawodowym: Krajowej Izbie Lekarsko-Weterynaryjnej, Ogólnopolskiemu Związkowi Zawodowemu Lekarzy Weterynarii Inspekcji Weterynaryjnej, NSZZ Solidarność Pracowników Weterynarii Sekcja Krajowa oraz Krajowej Radzie Izb Rolniczych.

Regulacje zawarte w projekcie rozporządzenia nie będą miały wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną, na rynek pracy i sytuację regionów.

**Rozporządzenie
Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi¹
z dnia.....**

**w sprawie wykazu zoonoz podlegających obowiązkowi rejestracji lub zwalczania,
procedur ich monitorowania oraz sposobu postępowania w przypadku wystąpienia
poszczególnych chorób lub wykrycia biologicznych czynników chorobotwórczych.**

Na podstawie art.25a ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r.o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz.U. z 1999r. Nr 66, poz.752, z 2001 r. Nr 29, poz. 320, Nr 123, poz. 1350 i Nr 129, poz. 1438 oraz z 2002 r. Nr 112, poz. 976 i Nr....., poz.....) zarządza się, co następuje:

§ 1

1. Rozporządzenie określa:

- 1) wykaz zoonoz podlegających obowiązkowi zwalczania (załącznik 1),
- 2) wykaz zoonoz podlegających obowiązkowi rejestracji (załącznik 2),
- 3) wykaz biologicznych czynników chorobotwórczych (załącznik 3),
- 4) procedury monitorowania zoonoz.

2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

zoonozie – rozumie się przez to chorobę odzwierzęcą, która została wywołana przez drobnoustroje, ich toksyczne produkty, a także przez pasożyty lub inne biologiczne czynniki chorobotwórcze, które ze względu na charakter i sposób szerzenia się od zwierząt i produktów zwierzęcego pochodzenia stanowią zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi.

§ 2

1. Rejestrację chorób zakaźnych zwierząt, o których mowa w § 1 pkt 2, prowadzą powiatowi lekarze weterynarii.
2. Lekarze weterynarii leczący zwierzęta przekazują właściwemu powiatowemu lekarzowi weterynarii w odstępach miesięcznych informacje zawierające następujące dane:
 - 1) nazwa choroby, według załącznika nr 1, do rozporządzenia,
 - 2) liczbę stwierdzonych ognisk,
 - 3) liczbę zwierząt wrażliwych w ogniskach,
 - 4) liczbę zwierząt chorych (leczonych),
 - 5) liczbę zwierząt padłych,
 - 6) uwagi (potwierdzenie laboratoryjne).

§ 3

1. Rejestrację biologicznych czynników zakaźnych, o których mowa w § 1 ust. 1 pkt 3, prowadzą powiatowi lekarze weterynarii.
2. Zakłady higieny weterynaryjnej lub inne uprawnione laboratoria powiadamiają o stwierdzeniu biologicznego czynnika zakaźnego w badanym materiale, powiatowego lekarza weterynarii właściwego dla miejsca, gdzie pobrano próby do badań.

§ 4

1. Podmioty prowadzące działalność lub zajmujące się:

- 1) prowadzeniem gospodarstwa, w którym są utrzymywane zwierzęta gospodarskie,
- 2) produkcją niejadalnych produktów zwierzęcych,

- 3) wytwarzaniem środków żywienia zwierząt,
 - 4) wylęgiem drobiu,
 - 5) pozyskiwaniem jaj wylęgowych lub konsumpcyjnych oraz wytwarzaniem produktów jajczarskich,
 - 6) przetwórstwem mleka, ryb, skorupiaków i mięczaków,
 - 7) przetwórstwem mięsa oraz produkcją mięsa mielonego i wyrobów mięsnych,
 - 8) przetwórstwem innych środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego
- są obowiązane prowadzić badania prób materiału pobieranego w sposób i z częstotliwością określoną przez powiatowego lekarza weterynarii.
2. Podmioty, o których mowa w ust. 1, są obowiązane do prowadzenia dokumentacji wyników badań.

§ 5

Rozporządzenie wchodzi w życie 14 dni po ogłoszeniu.

W porozumieniu:
Minister Zdrowia

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

¹ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. Nr 32, poz. 305).

Załącznik Nr 1.

Wykaz zoonoz podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania

- 1) Gruźlica bydła (*Mycobacterium bovis*)
- 2) Brucelloza
 - a) bydła (*Brucella abortus*)
 - b) kóz i owiec (*B. melitensis*)
 - c) świń (*B. suis*, *B. abortus*)

d) owiec (*B. ovis*)

3) Wścieklizna

Załącznik Nr 2.

Wykaz zoonoz podlegających obowiązkowi rejestracji

1) salmoneloza

a) bydła i świń (Salmonellosis of cattle and pigs)

b) drobiu (*S. enteritidis*, *S. typhimurium*, *S. gallinarum*, *S. pullorum*,
S. typhimurium, *S. arisonae*).

2) włośnica (*Trichinella spiralis*).

3) kamylobakterioza (*Campylobacter jejuni*),

4) echinokokoza (*Echinococcus granulosus*),

5) listerioza (*Listeria monocytogenes*),

6) toksoplazmoza (*Toxoplasma gondi*),

7) jersinioza (*Yersinia enterocolica*).

Załącznik Nr 3.

Wykaz odzwierzęcych biologicznych czynników chorobotwórczych podlegających obowiązkowi rejestracji

1) *Bacillus anthracis*,

2) *Campylobacter jejuni*,

3) *Coxiella burneti*,

4) *Leptospira species*,

5) *Listeria monocytogenes*,

6) *Mycobacterium* (prątki chorobotwórcze dla ludzi),

7) *Salmonella* (odzwierzęce typy serologiczne).

8) *Toxoplasma gondii*,

9) *Trichinella spiralis*,

10) wirus wścieklizny,

11) *Yersinia enterocolitica*

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wykazu zoonoz podlegających obowiązkowi rejestracji lub zwalczania, procedur ich monitorowania oraz sposobu postępowania w przypadku wystąpienia poszczególnych chorób lub wykrycia biologicznych czynników chorobotwórczych jest wykonaniem upoważnienia zawartego w art. 25a, ust.2 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej. (Dz.U. z 1999r. Nr 66, poz.752, z późn. zm.).

Projekt implementuje postanowienia Dyrektywy Rady 92/117 EEC z 17 grudnia 1992r. dotyczącej środków ochrony przed określonymi w dyrektywie chorobami przenoszonymi przez zwierzęta lub przed określonymi biologicznymi czynnikami chorobotwórczymi przenoszonymi przez zwierzęta lub produkty pochodzenia zwierzęcego. Określone w projekcie rozporządzenia sposoby postępowania mają na celu zapobieganie wybuchom tych chorób oraz zatruciom pokarmowym u ludzi.

W § 1 rozporządzenia określono iż wykazy zoonoz oraz biologicznych czynników chorobotwórczych stanowią załączniki nr 1 do 3 zawierających odpowiednio wykazy: zoonoz podlegających obowiązkowi (1) zgłaszania i zwalczania, (2) rejestracji oraz (3) wykaz

biologicznych czynników chorobotwórczych. W załączniku nr 4 są określone procedury monitorowania poszczególnych zoonoz.

W § 2 – 4 określono procedury związane z monitorowaniem zoonoz.

W § 2 i 3 określono iż rejestrację chorób odzwierzęcych jak również biologicznych czynników chorobotwórczych prowadzą powiatowi lekarze weterynarii na podstawie danych przekazywanych przez lekarzy weterynarii leczących zwierzęta (§ 2) oraz przez zakłady higieny weterynaryjnej lub inne uprawnione laboratoria. Przepis określa rodzaj informacji oraz częstotliwość ich przekazywania powiatowemu lekarzowi weterynarii.

W § 4 wymienione są podmioty prowadzące działalność lub zajmujące się chowem zwierząt gospodarskich lub przetwarzaniem surowców pochodzenia zwierzęcego, którym może być nakazane przez powiatowego lekarza weterynarii, prowadzenie badań laboratoryjnych w kierunku określonych zoonoz lub biologicznych czynników chorobotwórczych oraz prowadzenia odpowiedniej dokumentacji w tym zakresie.

Wprowadzenie programów monitorowania zoonoz lub biologicznych czynników chorobotwórczych będzie wiązało się z kosztami, które obciążą podmioty wymienione w § 4 i zajmujące się określoną w rozporządzeniu działalnością (koszty badań laboratoryjnych, prowadzenia dokumentacji).

W przypadku wykrycia określonej choroby bądź obecności czynnika chorobotwórczego, wymienionego w załączniku 1 czyli na wykazie chorób podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania stosowane będą środki określone w art. 19-21 i art. 22-25 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej.

Szacuje się, że zadania związane z monitorowaniem i zwalczaniem zoonoz obciążą również budżet państwa kwotą około 23 mln zł w skali roku, w tym 15,2 mln zł na monitoring oraz 7,8 mln zł na odszkodowania za zwierzęta zabite z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej oraz przewóz i utylizacji zwłok zwierzęcych. Kwota 23 mln zł została uwzględniona w planie budżetu na 2003 rok.

PROJEKT

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹

z dnia2002 r.

w sprawie sposobu badania zwierząt rzeźnych, badania, oceny i znakowania mięsa zwierząt rzeźnych oraz mięsa zwierząt łownych, wykorzystywania mięsa warunkowo zdatnego do spożycia, mięsa niezdatnego do spożycia oraz prowadzenia dokumentacji w tym zakresie.

Na podstawie art. 32 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 752, z 2001 r. Nr 29, poz. 320, Nr 123, poz. 1350 i Nr 129, poz. 1438 oraz z 2002 r. Nr 112, poz. 976 i Nr....., poz.) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1 Przepisy ogólne

§ 1.1 Rozporządzenie określa:

- 1) sposób badania zwierząt rzeźnych;
 - 2) sposób badania mięsa zwierząt rzeźnych i łownych;
 - 3) sposób oceny mięsa;
 - 4) znakowanie mięsa po zbadaniu;
 - 5) sposób wykorzystania mięsa warunkowo zdatnego do spożycia i mięsa niezdatnego do spożycia;
 - 6) sposób prowadzenia dokumentacji;
 - 7) wzory świadectw zdrowia:
 - a) dla zwierząt rzeźnych przeznaczonych do uboju,
 - b) dla drobiu przeznaczonego do uboju,
 - c) dla zwierząt przeznaczonych do uboju z konieczności.
2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:
- 1) tuszy (tuszcze) – rozumie się przez to ubite lub odstrzelone zwierzę, przedstawione do badania po wykonaniu określonych zabiegów technologicznych;
 - 2) mięsie zdatnym do spożycia – rozumie się przez to mięso po zbadaniu i oznakowaniu dopuszczone do spożycia;
 - 3) mięsie warunkowo zdatnym do spożycia – rozumie się przez to mięso zbadane, oznakowane i dopuszczone do spożycia po poddaniu go zabiegom uzdatniającym, które są określone w odrębnych przepisach;
 - 4) mięsie niezdatnym do spożycia – rozumie się przez to mięso zbadane i niedopuszczone do spożycia, oznakowane jako nienadające się do spożycia;

- 5) znakowaniu – rozumie się przez to umieszczanie na mięsie, na opakowaniu jednostkowym, zbiorczym, transportowym znaków weterynaryjnych, potwierdzających wydaną ocenę;

Rozdział 2

Badanie przedubojowe

§ 2.1 Badanie przedubojowe obejmuje:

- 1) kontrolę dokumentów towarzyszących zwierzętom przeznaczonym do uboju, w tym świadectw zdrowia dla zwierząt rzeźnych przeznaczonych do uboju;
 - 2) określenie stanu zdrowia zwierząt przed skierowaniem ich do uboju;
2. Wzór świadectwa zdrowia dla zwierząt, o których mowa w ust. 1 pkt 1 zawiera załącznik nr 1 do rozporządzenia.

§ 3.1 Ocena stanu zdrowia zwierząt, o którym mowa w § 2 pkt 2, polega na sprawdzeniu, czy zwierzęta :

- 1) wykazują objawy chorobowe charakterystyczne dla chorób zakaźnych lub podejrzewa się je o zakażenie tymi chorobami;
- 2) wykazują inne objawy chorobowe, zaburzenia ogólne lub objawy wskazujące, że są pod wpływem działania środków farmaceutycznych bądź innych substancji mających wpływ na ocenę mięsa;
- 3) są zmęczone, zranione lub nadmiernie pobudzone (w szczególności dotyczy to bydła, świń, owiec, kóz, koni i ich mieszańców);
- 4) nie wykazują śladów podawania (iniekcji) leków.

2. Ocena stanu zdrowia zwierząt, o którym mowa w ust. 1, obejmuje ponadto sprawdzenie:

- 1) powierzchni ciała, a w szczególności obrażeń, obrzęków, opuchlizn;
- 2) układu oddechowego;
- 3) układu pokarmowego, przeżuwania, konsystencji i barwy wydaliny;
- 4) układu moczowo-płciowego;
- 5) gruczołu mlekowego;
- 6) stanu odżywienia;
- 7) wypływów z naturalnych otworów ciała;
- 8) sposobu reagowania zwierzęcia na bodźce zewnętrzne;
- 9) sposobu zachowania się zwierząt w spoczynku i ruchu,
- 10) ciepłoty ciała w przypadkach podejrzenia o chorobę.

3. Zmęczone, zranione lub nadmiernie pobudzone zwierzęta, o których mowa w ust. 1 pkt 3, przed ubojem odpoczywają przez 24 godziny.

§ 4. Zwierzęta rzeźne poddaje się badaniu przedubojowemu w ciągu 24 godzin po przybyciu do rzeźni, nie później jednak niż na 24 godziny przed ubojem, z tym że drób, króliki i nutrie poddaje się badaniu ponownie przed ubojem, jeżeli upłynęły więcej niż 24 godziny od poprzedniego badania.

§ 5. Króliki, nutrie oraz drób pochodzący z ferm, w których produkcja roczna przekracza 20 tysięcy brojlerów, 15 tysięcy kaczek, 10 tysięcy indyków, 10 tysięcy gęsi poddaje się badaniu przed ubojem w miejscu ich pochodzenia.

§ 6. 1. Ubój drobiu jest dopuszczalny jeżeli jest załączone świadectwo zdrowia którego wzór zawiera załącznik nr 2 do rozporządzenia

2. Wzór świadectwa zdrowia drobiu przewożonego do rzeźni, o którym mowa w ust. 1, zawiera załącznik nr 2 do rozporządzenia.

3. Badanie przedubojowe partii drobiu można ograniczyć do zbadania urazów mechanicznych powstałych w czasie transportu do rzeźni, jeżeli od badania drobiu w celu wystawienia świadectwa zdrowia upłynęły nie więcej niż 24 godziny.

4. Jeśli w ciągu 72 godzin od dnia wystawienia świadectwa zdrowia drobiu przeznaczonego do rzeźni ubój nie będzie przeprowadzony, należy powtórzyć badanie przedubojowe w celu wydania nowego świadectwa.

§ 7.1. Jeżeli badanie przedubojowe nie daje pewności, czy zwierzę można skierować do uboju, a dla postawienia diagnozy konieczne jest przeprowadzenie badania poubojowego, zwierzę takie poddaje się ubojowi oddzielnie po zakończeniu cyklu ubojowego, a w szczególnych przypadkach przed cyklem ubojowym.

2. Badanie, o którym mowa w ust. 1, w razie potrzeby może być uzupełnione o badania laboratoryjne, w tym na obecność pozostałości środków farmakologicznych.

Rozdział 3 **Badanie poubojowe**

§ 8. 1. Badanie poubojowe obejmuje określenie przydatności mięsa do spożycia, poprzez wykluczenie:

- 1) zmian chorobowych stanowiących zagrożenie dla zdrowia ludzi;
- 2) obecności w mięsie czynników chorobotwórczych, wpływających na ocenę mięsa;
- 3) zmian, takich jak niedostateczne wykrwawienie, niedojrzałość, wodnistość, konsystencja, zapach, smak;
- 4) zmian wskazujących, że zwierzę otrzymywało środki farmaceutyczne lub inne substancje pozostające w mięsie i wpływające na jego ocenę.

§ 9. 1. Badanie poubojowe ogranicza się do niezbędnej ilości nacięć tuszy i narządów.

2. Narządy wewnętrzne, w których w czasie oględzin lub omacywania stwierdzono zmiany anatomopatologiczne, nacina się w taki sposób, aby nie dopuścić do zanieczyszczenia tusz, wyposażenia lub pomieszczeń.

§ 10. 1. Badanie poubojowe bydła, świń, owiec, kóz, zwierząt jednokopytnych oraz jeleni i danieli utrzymywanych w warunkach fermowych, obejmuje:

- 1) oględziny poddanego ubojowi zwierzęcia oraz jego narządów;
- 2) omacywanie narządów wewnętrznych;
- 3) nacinanie niektórych narządów wewnętrznych i węzłów chłonnych;
- 4) badanie konsystencji, zabarwienia i zapachu tuszy oraz smaku w uzasadnionych przypadkach;
- 5) badanie na obecność wągrowskiej choroby u świń i przeżuwaczy poprzez oględziny mięśni międzyżebrowych, serca, języka, mięśni okołgardłowych i uwolnionych z tłuszczu mięśni lędźwiowych; u bydła w wieku powyżej 6 tygodni oraz u danieli i jeleni utrzymywanych w warunkach fermowych oględziny powierzchniowych warstw mięśni odnóg przepony i naciętych mięśni żwaczy i mięśni skrzydłowych;

- 6) badanie w kierunku nosaczyny zwierząt jednokopytnych poprzez oględziny błony śluzowej tchawicy, krtani, jam nosowych i przegrody nosowej po podłużnym przepołowieniu głowy;
- 7) badanie na włośnię mięsa świń, nutrii i koni;
- 8) w razie konieczności badania laboratoryjne.

2. Badania na włośnię części tuszy, elementu mięsnego, lub wyrobów z mięsa przeprowadzane są, jeżeli istnieje podejrzenie, że mięso to nie było poddane badaniu na włośnię.

3. Szczegółowy sposób badania poubojowego bydła, świń, owiec, kóz, zwierząt jednokopytnych oraz jeleni i danieli utrzymywanych w warunkach fermowych określa załącznik nr 3 do rozporządzenia.

§ 11. Badanie na włośnię, o którym mowa w § 10 ust. 1 pkt 7 i ust. 2, przeprowadza się jedną z metod określonych w załączniku nr 4 do rozporządzenia.

§ 12. 1 Badanie na włośnię, o którym mowa w § 10 ust. 1 pkt 7 i ust. 2, wykonuje się niezwłocznie po uboju w rzeźni lub po uboju w gospodarstwie.

2. Wynik badania, o którym mowa w § 10 ust.2, dotyczy badanej tuszy, części tuszy, elementu mięsnego lub partii wyrobu mięsnego, z której pobrano próby.

§ 13. 1. Jeżeli badanie na włośnię nie wykazało ich obecności, mięso, w tym tusze, głowy, łopatki przed oznakowaniem jako zdatne do spożycia, znakuje się okrągłym znakiem o średnicy 2,5 cm, zawierającym czytelnie umieszczoną w środku dużą literę "T" o ramionach o długości 1 cm i o szerokości 0,2 cm, pod którą znajdują się litery "IW" o wysokości 0,4 cm – znakowanie dokonuje się poprzez ich ostemplowanie lub wypalenie znaku.

2. Znakowania, o którym mowa w ust. 1, można również dokonać za pomocą okrągłego znaku umieszczonego na etykiecie wykonanej z trwałego materiału, przymocowanej do każdej tuszy lub każdej jej części, w sposób uniemożliwiający powtórne jej użycie.

§ 14. 1. Mięso ze zwierząt poddanych ubojowi z konieczności poza rzeźnią można przeznaczyć do wprowadzenia na rynek lokalny, jeżeli:

- 1) zwierzę pochodzi z gospodarstwa, w którym nie występują choroby zakaźne zwierząt;
- 2) zwierzę przed ubojem zostało zbadane przez lekarza weterynarii;
- 3) zwierzę po uboju zostało wykrwawione, a jeżeli to możliwe wytrzewione i jak najszybciej przewiezione do rzeźni;
- 4) w przypadku gdy zwierzę, o którym mowa w pkt 3, nie może być przewiezione do rzeźni w ciągu godziny powinno być przewożone w kontenerze lub innym środkiem transportu w temperaturze od 0 do 4⁰C;
- 5) zwierzęciu, o którym mowa w pkt 4, towarzyszy świadectwo zdrowia dla zwierząt poddanych ubojowi z konieczności poza rzeźnią, wystawione przez lekarza weterynarii zlecającego ubój, potwierdzające wykonanie badania przedubojowego, czas uboju oraz nazwę stosowanych leków;
- 6) do czasu przeprowadzenia badania poubojowego, tuszę przetrzymuje się w oddzielnym pomieszczeniu lub miejscu wyznaczonym dla tusz tymczasowo zajętych.

2. Wzór świadectwa zdrowia, o którym mowa w ust. 1 w pkt 5, zawiera załącznik nr 5 do rozporządzenia.

§ 15. 1. Badanie poubojowe drobiu oraz zwierzyny drobnej obejmuje:

- 1) oględziny tuszki i narządów wewnętrznych;
- 2) omacywanie i nacinanie tuszki i narządów wewnętrznych w razie konieczności;

- 3) określenie konsystencji, zabarwienia, zapachu ewentualnie smaku tuszki;
- 4) badania laboratoryjne w razie konieczności.

2. W przypadku patroszenia częściowego (kuropatwy, przepiórki) bada się 5% ptaków z każdej partii po całkowitym wypatroszeniu, w sposób określony w ust. 1.

3. Jeżeli w wyniku badania, o którym mowa w ust. 2, stwierdzi się zmiany chorobowe, przeprowadza się badanie całej partii ptaków w sposób określony w ust. 1.

4. W badaniu poubojowym strusi, przepisy określone w ust. 1, stosuje się odpowiednio.

§ 16. Badanie poubojowe królików i nutrii obejmuje:

- 1) oględziny tuszki i narządów wewnętrznych;
- 2) omacywanie lub w razie konieczności nacinanie płuc, wątroby, śledziony, nerek oraz części tuszki, w których występują zmiany;
- 3) określenie zmian w konsystencji, zabarwieniu, zapachu tuszki;
- 4) badania laboratoryjne w razie konieczności;

§ 17. 1. Po odstrzeleniu zwierzyny łownej wszystkie części ciała tych zwierząt poddaje się, badaniom w ciągu 18 godzin od chwili przyjęcia do zakładu rozbioru mięsa w celu ustalenia, czy mięso jest zdatne do spożycia.

2. Badanie po odstrzeleniu obejmuje:

- 1) oględziny nieoskórowanej zwierzyny grubej i jej narządów wewnętrznych;
- 2) oględziny oskórowanej zwierzyny grubej i jej narządów wewnętrznych przy czym, jeżeli wyniki oględzin nie pozwalają na dokonanie oceny, przeprowadza się badania laboratoryjne;
- 3) oględziny oskórowanej lub pozbawionej piór tuszy i narządów wewnętrznych drobnej dziczyzny;
- 4) określenie zmian w konsystencji, zabarwieniu i ewentualnie zapachu tuszy;
- 5) badanie na włośnię mięsa dzików lub innych gatunków zwierząt łownych podatnych na włośnię (niedźwiedzie);
- 6) badanie na włośnię, o którym mowa w pkt 5, przeprowadza się w zakładzie rozbioru lub w innym miejscu badania tuszy i narządów wewnętrznych jedną z metod określonych w zał. nr 4 do rozporządzenia.

3. Lekarz weterynarii może wykonać także inne badania konieczne do dokonania oceny mięsa.

§ 18. Szczegółowy sposób oceny mięsa określa załącznik nr 6 do rozporządzenia.

Rozdział 4

Znakowanie mięsa

§ 19. 1. Znakowanie mięsa polega na umieszczeniu znaku weterynaryjnego bezpośrednio na mięsie lub na opakowaniu jednostkowym, zbiorczym i transportowym.

2. Znak weterynaryjny jest umieszczany:

- 1) przy użyciu stempla;
- 2) poprzez wypalenie;
- 3) w formie etykiet lub wykonanych z trwałego materiału zawieszek.

3. Znak, o którym mowa w ust. 2 w pkt 1, odciska się w taki sposób, aby jego brzegi i napisy były czytelne.

4. Tusz używany do znakowania mięsa powinien spełniać wymagania określone w przepisach o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia.

5. Narzędzia i przyrządy do znakowania mięsa wydane przez powiatowego lekarza weterynarii przechowuje urzędowy lekarz weterynarii uprawniony do badania mięsa.

§ 20. 1. Do znakowania mięsa zwierząt rzeźnych z wyjątkiem drobiu, królików, nutrii i zwierząt łownych wprowadza się następujące znaki weterynaryjne:

1) dla mięsa zdatnego do spożycia:

a) pozyskanego w rzeźni posiadającej uprawnienia do produkcji na rynek państw Unii Europejskiej - znak weterynaryjny owalny o wymiarach 4,5 cm x 6,5 cm z napisami:

- w górnej części „POLAND”,

- w środku weterynaryjny numer identyfikacyjny zakładu,

- w dolnej części litery „IW”,

b) pozyskanego w rzeźni nie posiadającej uprawnień, o których mowa w lit. a – znak weterynaryjny okrągły o średnicy 6 cm, z napisami:

- w górnej części „POLAND”,

- w środku weterynaryjny numer identyfikacyjny zakładu,

- w dolnej części litery „IW”,

c) znak weterynaryjny, o którym mowa w lit. b stosuje się do znakowania mięsa ze zwierząt poddanych ubojowi z konieczności poza rzeźnią, bez względu na uprawnienia rzeźni,

d) pozyskanego ze zwierzęcia poddanego ubojowi w gospodarstwie na jego własne potrzeby - znak weterynaryjny okrągły o średnicy 6 cm z napisami:

- w górnej części „UBÓJ DOMOWY”,

- w środku numer statystyczny lekarza weterynarii przeprowadzającego badanie,

- w dolnej części litery „IW”; ponadto znak weterynaryjny w kształcie prostokąta o wymiarach : 3 cm x 5 cm z napisem ”Mięso do użytku własnego”,

2) dla mięsa warunkowo zdatnego do spożycia – znak weterynaryjny o kształcie prostokąta o wymiarach 4 cm x 6 cm z napisami:

- w górnej części „POLAND”,

- w środku weterynaryjny numer identyfikacyjny zakładu,

- w dolnej części litery „IW”,

3) dla mięsa niezdatnego do spożycia – znak weterynaryjny o kształcie trójkąta równobocznego skierowanego wierzchołkiem do góry o długości boku 5 cm, z napisami:

- w górnej części litery „IW”,

- w dolnej części „POLAND”.

2. Do znakowania mięsa zwierząt łownych wprowadza się następujący znak weterynaryjny:

1) dla mięsa zdatnego do spożycia – znak weterynaryjny o kształcie pięciokąta o wymiarach: podstawa o długości 6,5 cm, bok o wysokości 2,5 cm, wysokość pięciokąta od podstawy 4,5 cm z napisami:

- w górnej części litery „PL”,

- w środku weterynaryjny numer identyfikacyjny zakładu,

- w dolnej części litery „IW”,

2) dla mięsa niezdatnego do spożycia - znak o kształcie trójkąta równobocznego o boku o długości 5 cm z literami, o których mowa w ust. 1, w pkt 3.

3. Do znakowania mięsa drobiu, królików i nutrii wprowadza się następujące znaki weterynaryjne:

1) dla mięsa zdatnego do spożycia:

- a) pozyskanego w rzeźni posiadających uprawnienia do produkcji na rynek państw Unii Europejskiej – znak weterynaryjny owalny o wymiarach 4,5 cm x 6,5 cm z napisami
 - w górnej części litery "PL",
 - w środku weterynaryjny numer identyfikacyjny zakładu,
 - na dolnej części litery „IW”;
 - b) pozyskanego w rzeźni nie posiadających uprawnień, o których mowa w lit. a - znak weterynaryjny okrągły o średnicy 3 cm z napisami:
 - w górnej części litery "PL",
 - w środku weterynaryjny numer identyfikacyjny zakładu,
 - w dolnej części litery „IW”;
- 2) dla mięsa warunkowo zdatnego do spożycia znak weterynaryjny o kształcie prostokąta o wymiarach 4 cm x 6 cm, zawierający litery i numer, o których mowa w pkt 1,
- 3) dla mięsa niezdatnego do spożycia znak weterynaryjny o kształcie trójkąta równobocznego skierowanego wierzchołkiem do góry o boku o długości 2,5 cm, zawierającego litery, o których mowa w pkt 1.

4. Wymiary w znakach weterynaryjnych o których mowa w ust. 1-3 wynoszą:

- 1) dla liter - 0,8 cm;
- 2) dla cyfr - 1cm.

5. Wymiary znaków weterynaryjnych w tym liter i cyfr, o których mowa w ust.3 w pkt 1, dla znakowania opakowań jednostkowych mięsa drobiu, królików i nutrii mogą być zmniejszone z tym, że wysokość liter i cyfr wynoszą nie mniej niż 0,2 cm.

6. Znakowanie mięsa drobiu, królików i nutrii polega na:

- 1) umocowaniu zawieszki ze znakiem weterynaryjnym, o którym mowa w ust. 3 w pkt 1, w części grzbietowej każdej nieopakowanej tuszki;
- 2) umieszczenie znaku weterynaryjnego, o którym mowa w ust. 3 w pkt 1, na opakowaniu zbiorczym lub transportowym w przypadku nieopakowanych jednostkowo tuszek lub ich elementów;
- 3) umieszczenie na opakowaniu jednostkowym znaku weterynaryjnego, o którym mowa w ust.3 w pkt 1.

7. Wymiary znaków weterynaryjnych, w tym liter i cyfr, mogą być zmniejszone dla znakowania tusz jagniąt, cieląt, kozłat i prosiąt; oznakowanie tych tusz może być również dokonane poprzez umieszczenie znaku weterynaryjnego na etykietce jednorazowego użycia lub zawieszce dołączonej do tuszy.

8. Znak weterynaryjny nanosi się na tuszę przy użyciu stempla lub poprzez wypalenie, przy czym:

- 1) tusze o ciężarze powyżej 65 kg oznacza się na każdej półtuszy co najmniej na zewnętrznych powierzchniach mięśni uda, mięśni lędźwiowych, w okolicy mostka i grzbietu;
- 2) tusze jagniąt, kozłat i prosiąt oznacza się na każdej stronie tuszy na łopatce lub zewnętrznej powierzchni ud;
- 3) tusze nie wymienione w pkt 1 i 2, oznacza się co najmniej w czterech miejscach - na łopatce lub zewnętrznej powierzchni ud.

9. Na narządach wewnętrznych nieopakowanych jednostkowo, znak weterynaryjny nanosi się poprzez wypalenie.

§ 21. Na opakowanym mięsie znak weterynaryjny umieszcza się w taki sposób, aby został zniszczony podczas otwierania opakowania.

§ 22. Mięso zbadane i ocenione jako niezdatne do spożycia podlega zniszczeniu lub przeznaczeniu na środki żywienia zwierząt albo dla celów naukowo – badawczych.

§ 23. Mięso warunkowo zdatne do spożycia może być wykorzystane wyłącznie w zakładach przetwórstwa mięsa.

§ 24. 1. Lekarze weterynarii wyznaczeni przez powiatowego lekarza weterynarii do badania zwierząt rzeźnych i mięsa prowadzą:

- 1) dziennik badania przedubojowego zwierząt;
- 2) dziennik badania poubojowego zwierząt rzeźnych i łownych.

2. Dzienniki, o których mowa w ust. 1, wydawane są lekarzom weterynarii przez powiatowego lekarza weterynarii.

3. Dziennik, o którym mowa w ust. 1 w pkt 1, zawiera w szczególności dane dotyczące:

- 1) identyfikacji zwierząt dopuszczonych w danym dniu do uboju;
- 2) pochodzenia zwierząt;
- 3) zdrowotności zwierząt.

4. Dziennik, o którym mowa w ust. 1 w pkt 2, zawiera w szczególności dane dotyczące:

- 1) identyfikacji zwierząt dopuszczonych w danym dniu do uboju;
- 2) pochodzenia zwierząt;
- 3) oceny mięsa;
- 4) powodu uznania mięsa za niezdatne do spożycia oraz warunkowo zdatne do spożycia i sposobu wykorzystania tych mięs;

5. Wzór dziennika badania przedubojowego i poubojowego zwierząt rzeźnych i łownych zawiera załącznik nr 7 do rozporządzenia.

Rozdział 5

Przepisy końcowe

§ 25. Traci moc rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 11 grudnia 1998 r. w sprawie sposobu badania zwierząt rzeźnych, badania, oceny i znakowania mięsa, wykorzystania mięsa o ograniczonej przydatności do spożycia, mięsa niezdatnego do spożycia oraz prowadzenia dokumentacji z tym związanej (Dz. U. Nr 154, poz. 1011).

§ 26. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. Nr 32, poz. 305).

Załączniki do rozporządzenia

Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

z dnia..... 2002 r.

ZAŁĄCZNIK Nr 1

Wzór

Świadectwo zdrowia

Dla zwierząt rzeźnych przeznaczonych do uboju*

I. Identyfikacja zwierząt

Gatunek.....

Liczba zwierząt.....

Identyfikator.....

II. Pochodzenie zwierząt

Województwo.....

Powiat.....

Gmina/ Miejscowość.....

Wysyłający (nazwisko, adres).....

III. Przeznaczenie zwierząt

Zwierzęta będą transportowane do rzeźni

miejsowość, adres

Środkiem transportu.....

nr rej.

IV. Świadectwo

Ja, niżej podpisany lekarz weterynarii, zaświadczam, że zwierzęta opisane powyżej zostały zbadane przed załadunkiem i nie wykazują klinicznych objawów chorobowych.

Zwierzęta pochodzą z gospodarstw i obszaru, które nie podlegają ograniczeniom z powodu chorób zakaźnych.

Świadcstwo niniejsze ważne jest 24 godziny od daty wystawienia.

Miejscowość, data

podpis i pieczęć lekarza weterynarii

* z wyjątkiem drobiu

ZAŁĄCZNIK Nr 2

Wzór

**Świadcstwo zdrowia dla drobiu przeznaczonego do uboju
przewożonego do rzeźni**

Nr

I. Identyfikacja zwierząt

Gatunek zwierząt

Ilość zwierząt

II. Pochodzenie zwierząt

Adres i numer identyfikacyjny fermi drobiu.....
.....
.....

III. Zdrowotność stada

Data wprowadzenia piskląt do chowu.....

Pochodzenie piskląt

Ilość zwierząt padłych w trakcie tuczu

Nazwa producenta paszy stosowanej podczas tuczu.....
.....

Rodzaje stosowanych dodatków do pasz i okresy karencji

Ilość zużytej paszy i wody(w kg i l na kg przyrostu wagi ciała).....
.....

Urzędowe badania stanu zdrowia zwierząt, diagnozy oraz wyniki badań laboratoryjnych.....

Rodzaje szczepionek i data ich zastosowania.....

Stosowane leki, nazwa, data podania, okres karencji

Przyrosty masy ciała w trakcie tuczu.....

IV. Przeznaczenie zwierząt

Zwierzęta przewozi się do rzeźni:.....

(podać nazwę i adres)

Środkiem transportu.....

(podać numer rejestracyjny)

V. Poświadczenie zdrowotności

Ja, niżej podpisany lekarz weterynarii, zaświadczam, że zwierzęta opisane powyżej zbadałem przed ubojem w gospodarstwie, z którego pochodzą w dniu..... o godz.....i uznałem za zdrowe.

Niniejsze świadectwo ważne jest 72 godziny od czasu dokonania badania

.....
(pieczęć i podpis urzędowego
lekarza weterynarii)

.....
(miejscowość)

.....
(data)

ZAŁĄCZNIK Nr 3

SZCZEGÓŁOWY SPOSÓB BADANIA POUBOJOWEGO BYDŁA, ŚWIŃ, OWIEC, KÓZ, ZWIERZĄT JEDNOKOPYTNYCH ORAZ JELENI I DANIELI UTRZYMYWANYCH W WARUNKACH FERMOWYCH

1. Badanie bydła oraz jeleni i danieli utrzymywanych w warunkach fermowych powyżej sześciu tygodni życia obejmuje:
 - 1) oględziny tuszy ze szczególnym uwzględnieniem wykrwawienia, żółtaczki, wodnicy, inwazji pasożytniczych, zmian występujących przy syndromie mięsa bladego, miękkiego, wodnistego (PSE) i mięsa czerwonego, twardego, suchego (DFD); w uzasadnionych przypadkach nacięcie dostępnych węzłów chłonnych;
 - 2) oględziny głowy oraz jamy gardłowej, nacięcie węzłów chłonnych zagardłowych, mięśni żwaczy, mięśni skrzydłowych, wykonanie dwóch nacięć mięśni zewnętrznych żuchwy równoległe do skrzydła żuchwy oraz jednego

-
- nacięcia mięśni wewnętrznych żuchwy wzdłuż ich płaszczyzny, oględziny i omacywanie języka po wcześniejszym jego uwolnieniu, pozwalającym na szczegółowe oględziny jamy ustnej i gardła, usunięcie migdałków;
- 3) badanie tchawicy; oględziny i omacywanie płuc i przełyku, nacięcie węzłów chłonnych tchawiczo-oskrzelowych i śródpiersiowych, przecięcie tchawicy i głównych pni oskrzelowych wzdłuż ich przebiegu, nacięcie każdego płuca od strony grzbietowej poprzecznie do osi długiej w połowie długości płuca, a w razie potrzeby w jednej trzeciej dolnej płuca;
 - 4) oględziny worka osierdziowego i serca przecięcie jednym podłużnym cięciem obydwu komór serca i przegrody międzykomorowej;
 - 5) oględziny przepony;
 - 6) oględziny i omacywanie wątroby oraz węzłów chłonnych wątrobowych, nacięcie dwukrotne powierzchni trzewnej płata lewego wątroby prostopadle do przewodów żółciowych oraz nacięcie prowadzone przez płat prawy obok płata ogoniastego wzdłuż przewodów żółciowych, w uzasadnionych przypadkach nacięcie węzłów chłonnych wątrobowych;
 - 7) oględziny przewodu pokarmowego, trzustki, krezki i węzłów chłonnych znajdujących się w krezce, a w razie potrzeby ich omacywanie i nacięcie;
 - 8) oględziny, a w razie potrzeby, omacywanie i przecięcie śledziony;
 - 9) oględziny nerek po wyluszczeniu z torebki tłuszczowej i otoczki, a w razie potrzeby nacięcie nerek i węzłów chłonnych nerkowych;
 - 10) oględziny opłucnej i otrzewnej;
 - 11) oględziny narządów płciowych;
 - 12) oględziny, a w razie potrzeby omacywanie i nacięcie wymienia i przynależnych węzłów chłonnych; u krów obie połowy wymienia przecina się długim cięciem poprowadzonym w taki sposób, aby zatoki mleczne oraz węzły chłonne wymienia zostały nacięte, przy czym nie jest to konieczne, jeśli wymię nie jest przeznaczone do spożycia przez ludzi;
 - 13) badanie laboratoryjne bydła powyżej 30 miesiąca życia w kierunku gąbczastej encefalopatii bydła (BSE);
 - 14) oględziny kanału kręgowego bydła w wieku powyżej 12 miesiąca życia w celu stwierdzenia czy usunięto z niego rdzeń kręgowy, oponę twardą oraz tkankę tłuszczową.
2. Badanie bydła oraz jeleni i danieli utrzymywanych w warunkach fermowych poniżej sześciu tygodni życia obejmuje:
- 1) oględziny tuszy ze szczególnym uwzględnieniem wykrawienia, żółtaczki, wodnicy, inwazji pasożytniczych i innych;
 - 2) oględziny głowy i jamy gardłowej, nacięcie węzłów chłonnych pozagardłowych, omacywanie języka, usunięcie migdałków;
 - 3) oględziny płuc, tchawicy i przełyku, omacywanie płuc, zbadanie i nacięcie węzłów chłonnych, tchawiczo-oskrzelowych i śródpiersiowych, oględziny worka osierdziowego i serca, przecięcie serca podłużnym cięciem dla otwarcia komór oraz przecięcie podłużnie przegrody międzykomorowej;
 - 4) oględziny przepony;
 - 5) oględziny i omacywanie wątroby oraz węzłów chłonnych wątrobowych i trzustkowych, a w razie potrzeby nacięcie wątroby oraz przynależnych węzłów chłonnych;
 - 6) oględziny przewodu pokarmowego, krezki, węzłów chłonnych żołądkowych i krezkowych, a w razie potrzeby ich nacięcie;
 - 7) oględziny, a w razie potrzeby omacywanie śledziony;
 - 8) oględziny nerek, a w razie potrzeby nacięcie nerek i węzłów chłonnych nerkowych;
 - 10) oględziny opłucnej i otrzewnej;
 - 11) oględziny i omacywanie okolic pępownicy oraz stawów, a w przypadku wątpliwości nacięcie okolic pępownicy i otwarcie stawów;
 - 12) w przypadku wątpliwości można dokonać dalszych nacięć i badań odpowiednich części ciała zwierzęcia, jeśli są one niezbędne do podjęcia ostatecznej oceny;
 - 13) jeżeli nacięcia węzłów chłonnych są obligatoryjne, to liczba nacięć (plasterkowanie) nie powinna być mniejsza niż 3.
3. Badanie świń obejmuje:
- 1) oględziny tuszy;
 - 2) oględziny głowy i jamy gardłowej, badanie i nacięcie węzłów chłonnych żuchwowych; oględziny jamy ustnej, gardła oraz języka, usunięcie migdałków;

- 3) oględziny płuc, tchawicy i przełyku, omacywanie płuc oraz nacinanie węzłów chłonnych tchawicz-oskrzelowych i śródpiersiowych, przecięcie tchawicy i głównych pni oskrzelowych wzdłuż ich przebiegu, nacięcie płuc poprzecznie do ich osi w 1/3 dolnej; nacięcia te nie są konieczne, jeżeli płuca nie są przeznaczone do spożycia przez ludzi;
- 4) oględziny worka osierdziowego i serca, przecięcie serca podłużnym cięciem w celu otworzenia komór oraz przecięcie podłużnie przegrody międzykomorowej;
- 5) oględziny przepony;
- 6) oględziny wątroby oraz węzłów chłonnych wątrobowych i trzustko-dwunastniczych, omacywanie wątroby oraz jej węzłów chłonnych;
- 7) oględziny przewodu pokarmowego, krezki, węzłów chłonnych żołądkowych i krezkowych, omacywanie węzłów chłonnych żołądkowych i krezkowych, a w razie potrzeby ich nacięcie;
- 8) oględziny, a w razie potrzeby omacywanie śledziony;
- 9) oględziny nerek i, jeśli to konieczne, nacięcie nerek i węzłów chłonnych nerkowych;
- 10) oględziny opłucnej i otrzewnej;
- 11) oględziny narządów płciowych;
- 12) oględziny i omacywanie wymienia i przynależnych węzłów chłonnych, nacięcie węzłów chłonnych wymieniowych u macior;
- 13) w przypadku wątpliwości można dokonać dalszych nacięć i badań odpowiednich części ciała zwierzęcia, jeśli są one niezbędne do podjęcia ostatecznej oceny;
- 14) jeżeli nacięcia węzłów chłonnych są obligatoryjne, to liczba nacięć (plasterkowanie) nie powinna być mniejsza niż 3.

4. Badanie owiec i kóz obejmuje:

- 1) oględziny tuszy;
- 2) oględziny głowy po zdjęciu skóry oraz w przypadku wątpliwości badanie jamy ustnej, gardła, języka i węzłów chłonnych pozagardłowych oraz przyusznicznych; badanie to nie jest konieczne, jeżeli głowa wraz z językiem i mózgiem nie będzie przeznaczona do spożycia przez ludzi;
- 3) oględziny płuc, tchawicy i przełyku, omacywanie płuc oraz węzłów chłonnych tchawicz-oskrzelowych i śródpiersiowych, a w razie potrzeby nacięcie tych narządów oraz przynależnych do nich węzłów chłonnych;
- 4) oględziny worka osierdziowego i serca, a w razie potrzeby jego przecięcie i zbadanie;
- 5) oględziny przepony;
- 6) oględziny wątroby oraz węzłów chłonnych wątrobowych i trzustkowo-dwunastniczych, oględziny i omacywanie wątroby oraz jej węzłów chłonnych trzustkowo-dwunastniczych, nacięcie żołądkowej części wątroby w celu zbadania przewodów wątrobowych;
- 7) oględziny przewodu pokarmowego, krezki, węzłów chłonnych żołądkowych i krezkowych;
- 8) oględziny, a w razie potrzeby omacywanie śledziony;
- 9) oględziny nerek, a w razie potrzeby nacięcie nerek i węzłów chłonnych nerkowych;
- 10) oględziny opłucnej i otrzewnej;
- 11) oględziny narządów płciowych;
- 12) oględziny wymienia wraz z węzłami chłonnymi;
- 13) oględziny i omacywanie okolic pępownicy oraz stawów u młodych zwierząt; a w razie potrzeby nacięcie okolicy pępownicy i otwarcie stawów;
- 14) oględziny kanału kręgowego owiec i kóz w wieku powyżej 12 miesięcy życia w celu stwierdzenia, czy usunięto z niego rdzeń kręgowy, oponę twardą oraz tkankę tłuszczową, jeżeli w trakcie obróbki poubojowej dokonano przepołowienia tuszy;
- 15) w przypadku wątpliwości można dokonać dalszych nacięć i badań odpowiednich części ciała zwierzęcia, jeśli są one niezbędne do podjęcia ostatecznej oceny;
- 16) jeżeli nacięcia węzłów chłonnych są obligatoryjne, to liczba nacięć (plasterkowanie) nie powinna być mniejsza niż 3.

5. Badanie koni, osłów i ich mieszańców obejmuje

- 1) oględziny tuszy;
- 2) oględziny głowy po uwolnieniu języka i odsłonięciu jamy gardłowej, a w razie potrzeby nacięcie węzłów chłonnych zagardłowych bocznych i przyśrodkowych, żuchwowych oraz oględziny błony śluzowej przegrody nosowej, usunięcie migdałków;
- 3) oględziny płuc, tchawicy i przełyku, omacywanie płuc, nacięcie i zbadanie węzłów tchawicz-oskrzelowych i śródpiersiowych, przecięcie tchawicy i głównych pni oskrzelowych wzdłuż ich przebiegu, przecięcie płuc

-
- poprzecznie do ich osi w dolnej 1/3 długości, przy czym nacięcia te nie są konieczne, jeżeli płuca nie są przeznaczone do spożycia przez ludzi;
- 4) oględziny worka osierdziowego i serca, przecięcie podłużnie mięśnia sercowego oraz przegrody międzykomorowej;
 - 5) oględziny przepony;
 - 6) oględziny i omacywanie wątroby oraz węzłów chłonnych wątrobowych i trzustkowo-dwunastniczych, a w razie potrzeby nacięcie wątroby i przynależnych węzłów chłonnych;
 - 7) oględziny przewodu pokarmowego, krezki, węzłów chłonnych żołądkowych i krezkowych, a w razie potrzeby nacięcie tych węzłów;
 - 8) oględziny, a w razie potrzeby omacywanie śledziony;
 - 9) oględziny nerek, a w razie potrzeby ich nacięcie wraz z węzłami chłonnymi;
 - 10) oględziny opłucnej i otrzewnej;
 - 11) oględziny narządów płciowych ogierów i klaczy;
 - 12) oględziny i omacywanie wymienia i przynależnych węzłów chłonnych, a w razie potrzeby nacięcie węzłów chłonnych pachwinowych powierzchownych;
 - 13) oględziny i omacywanie okolic pępownicy oraz stawów młodych zwierząt, w razie potrzeby nacięcie okolicy pępownicy, otwarcie stawów;
 - 14) zbadanie wszystkich siwych i białych koni w kierunku występowania czerniako-mięsaków w mięśniach i węzłach chłonnych, poprzez wykonanie głębokich cięć pod łopatkami poniżej chrząstki łopatkowej, zbadanie wyluszczonej z torebki nerek poprzez wykonanie nacięcia przez cały miąższ organu;
 - 15) w przypadku wątpliwości można dokonać dalszych nacięć i badań odpowiednich części ciała zwierzęcia, jeśli są one niezbędne do podjęcia ostatecznej oceny;
 - 16) jeżeli nacięcia węzłów chłonnych są obligatoryjne, to liczba nacięć (plasterkowanie) nie powinna być mniejsza niż 3.

ZALĄCZNIK Nr 4

METODY BADANIA NA WŁOŚNIE

I. Badanie kompresorowe

1. Sprzęt i odczynniki:

- 1) trychoskop o powiększeniu 50 x i 80 -100 x;
- 2) kompresor składający się z dwóch płytek szklanych, z których jedna jest podzielona na równe obszary;
- 3) małe zakrzywione nożyczki;
- 4) pinceta, nóż do wycinania próbek;
- 5) małe ponumerowane pojemniki do oddzielnego przechowywania próbek;
- 6) zakraplacz;
- 7) kwas octowy i roztwór wodorotlenku potasu do rozjaśniania zwapnień lub zmiękczenia suszonego mięsa.

2. Pobieranie próbek:

- 1) w przypadku całych tusz, pobiera się przynajmniej jedną próbkę o wielkości orzecha laskowego z obu odnóg przepony na odcinku przejścia części mięśniowej w ścięgniastą;
- 2) jeżeli jest tylko jedna odnoga przepony, pobiera się jedną próbkę o wielkości orzecha laskowego;
- 3) w przypadku braku obu odnóg przepony, pobiera się dwie próbki o przybliżonej wielkości orzecha laskowego z części żebrowej lub mostkowej przepony lub też z mięśni okołojęzykowych, żuchwowych lub brzusznych;
- 4) w przypadku części tuszy, pobiera się z każdej części z różnych miejsc, w miarę możliwości położonych w okolicy kości i ścięgien trzy próbki mięśni szkieletowych, o wielkości orzecha laskowego.

3. Metoda:

- 1) jeżeli są obie odnogi przepony, z każdej odnogi wycina się po 7 skrawków o wielkości ziarna owsa - łącznie 14 skrawków, a jeżeli jest jedna odnoga przepony wycina się z niej 14 skrawków z różnych miejsc;
- 2) w przypadku całych tusz, próbki trzeba pobiera się z części żebrowej lub mostkowej przepony, mięśni okołojęzykowych, żuchwowych lub mięśni brzusznych; wycina się 14 skrawków o wielkości ziarna owsa z każdej próbki, łącznie 28;

3) skrawki ściska się między płytkami szklanymi w taki sposób, aby można było przez przygotowany diapozytyw odczytać normalny druk;

4) jeżeli mięso próbek do badania jest suche i stare, preparaty zmiękcza się w mieszance o składzie jedna część roztworu wodorotlenku potasu i dwie części wody, przez 10 do 20 minut przed rozpoczęciem badania;

5) z każdej próbki pobranej z części tuszy (elementu mięsnego) wycina się po 8 skrawków o wielkości ziarna owsa, łącznie 24 skrawki;

6) jeżeli uzyskane wyniki badania nie są jednoznaczne badanie kontynuuje się na większej liczbie próbek za pomocą większych powiększeń lub pod mikroskopem lub metodą wytrawiania;

7) badanie przeprowadza się przy powiększeniu 30-40 x, w czasie nie krótszym niż 5 minut, przy czym w przypadku próbek zastępczych, pobranych z części żebrowej lub mostkowej przepony, mięśni okołojęzykowych, żuchwowych lub mięśni brzusznych, przeprowadza się je przez przynajmniej 10 minut, minimalny czas ustalony dla badania nie zawiera czasu koniecznego do pobierania próbek i przygotowania preparatów;

8) badający nie powinien sprawdzić więcej niż 840 skrawków dziennie; w wyjątkowych przypadkach dopuszcza się zbadanie do 1050 skrawków dziennie.

II. Metoda wytrawiania

1. Sprzęt i materiał:

- 1) nóż do pobierania próbek;
- 2) małe ponumerowane pojemniki z zamknięciem, do przechowywania próbek, w razie konieczności do powtórzenia badania;
- 3) cieplarka;
- 4) 2-3-litrowy rozdzielacz szklany ze statywem, gumowy przewód łączący, klamry do mocowania przewodu łączącego;
- 5) sito plastikowe (o średnicy ok. 18 cm i o średnicy otworów ok. 1 mm),
- 6) gaza;
- 7) mała, stożkowa kolba ze szczelnym zamknięciem;
- 8) zlewka szklana;
- 9) rozdrabniacz mięsa;
- 10) stereomikroskop (powiększenie 15-40 x) z odpowiednim źródłem światła;
- 11) płyn wytrawiający sporządzony w następujący sposób: 10 g pepsyny (1.200 u/g; 80 u/g FIP), 5 ml HCl (przynajmniej 37%), dopełniony do objętości 1 l wodą.

2. Pobieranie próbek:

1) w przypadku całych tusz, pobiera się próbkę o wadze co najmniej 20 g z odnogi przepony w miejscu przejściu w części ścięgnowej;

2) w przypadku braku odnogi przepony, pobiera się próbki o wadze co najmniej 20 g z części żebrowej lub mostkowej przepony, z mięśni okołojęzykowych, mięśni żuchwowych, lub z mięśni brzusznych;

3) w przypadku części tuszy, pobiera się próbkę o wadze co najmniej 20 g z mięśni szkieletowych, jeśli to możliwe bez tłuszczu, z miejsc położonych blisko kości lub ścięgien.

3. Metoda:

1) dla badania łącznej próbki mięsa z 10 świń przygotowuje się po 10 g z każdej pojedynczej próbki 20-gramowej, a pozostałe 10 g zatrzymuje się na wypadek, gdyby dodatkowe badanie pojedynczej próbki okazało się konieczne;

2) 10 próbek, każda o wadze 10 g, łączy się w jedną próbkę, którą się rozdrabnia w rozdrabniaczu mięsa (z otworami średnicy 2 mm) i rozmieszcza się luźno na sicie wyścielonym warstwą gazy, które następnie umieszcza się na lejku nałożonym na rozdzielacz połączony przewodem gumowym z małą stożkową kolbą, rozdzielacz napełnia się do krawędzi płynem wytrawiającym do momentu, w którym materiał badany nie zostanie przykryty; proporcje materiału poddanego badaniu do płynu wytrawiającego wynoszą w przybliżeniu 1 : 20 do 1 : 30;

3) po 18-20 godzinach inkubacji w temperaturze 37-39°C odłącza się stożkową kolbę, po czym, po ostrożnym odciągnięciu cieczy sklarowanej nad osadem, osad znajdujący się w końcówce kolby ostrożnie przenosi się na płytkę, a następnie bada na obecność włóśni za pomocą stereomikroskopu o powiększeniu 20-40-krotnym;

4) w przypadku pozytywnego lub niepewnego wyniku próbki łącznej, bada się pozostałe pojedyncze próbki, każdą z osobna po dodaniu do nich dalszych 20 g próbek z mięsa każdej świni, lub w wypadku części tusz, po dodaniu 20 g próbki z mięsa każdej części, zgodnie z ust. 2.

III. Metoda wytrawiania prób zbiorczych

1. Sprzęt i odczynniki:

- 1) nóż i pinceta do pobierania próbek;
- 2) rozdrabniacz mięsa z otworami średnicy od 2 do 3 mm;
- 3) kolba Erlenmeyera o pojemności 3 ml z korkiem gumowym lub bawełnianowelnianym;
- 4) rozdzielacz stożkowy oddzielający o pojemności 2000 ml;
- 5) statyw długości ok. 28 cm z 80 cm korpusem;
- 6) pierścień średnicy 10 lub 11 cm przymocowany do statywu;
- 7) uchwyt z płaskimi zaciskami (23 x 40 mm), przymocowany do statywu z podwójną złączką;
- 8) sito (o oczkach 177 mikronów) o zewnętrznej średnicy 11 cm z siatką mosiężną lub ze stali nierdzewnej;
- 9) plastikowy lejek z wewnętrzną średnicą nie mniejszą niż 12 cm;
- 10) stereomikroskop (powiększenie 15-40 x) z odpowiednim źródłem światła lub trychinoskop ze stołem poziomym;
- 11) w przypadku stosowania trychinoskopu: rynienka do liczenia larw o pojemności ok. 60-65 cm³, wykonana z akrylowych płytek o grubości 3 mm w ten sposób, że podzielone na pola dno rynienki, ma wymiary 180 x 40 mm; boki mają wymiary 230 x 20 mm, a szczyty - 40 x 20 mm; dno i szczyty rynienki umieszcza się pomiędzy jej bokami, co tworzy dwa uchwyty na końcach; dno rynienki powinno być wyniesione 7-9 mm od podstawy ramy utworzonej przez boki i szczyty;
- 12) płytki Petriego o średnicy 9 cm, w przypadku używania stereomikroskopu, podzielone od spodu na pola 10 x 10 mm;
- 13) kalibrowane 100 ml szklane cylindry;
- 14) kwas solny o stężeniu 37 %;
- 15) pepsyna o mocy 1:10000 NF (Narodowy Receptariusz USA) odpowiadającej 1:12.500 BP (Farmakopea Brytyjska) lub 2000 FIP (Międzynarodowa Federacja Farmacji);
- 16) tace odpowiednie do zgromadzenia 50 lub 100 prób;
- 17) waga z dokładnością do 0,1 g.

2. Pobieranie próbek:

- 1) w przypadku całych tusz pobiera się próbkę o wadze ok. 2 g z odnóg przepony w przejściu do części ścięgniastej;
- 2) w przypadku braku odnóg przepony pobiera się próbkę o wadze ok. 2 g z części żebrowej lub mostkowej przepony, z mięśni okołojęzykowych lub zuchwowych lub z mięśni brzusznych;
- 3) w przypadku kawałków mięsa pobiera się próbkę o wadze ok. 2 g z mięśni szkieletowych, o możliwie najmniejszej zawartości tłuszczu, w miarę możliwości z miejsca w pobliżu kości lub ścięgien.

3. Metoda:

- 1) tworzenie próby zbiorczej ze 100 próbek:
 - a) próbkę o wadze ok. 1 g pobiera się, z każdej z pojedynczych próbek pobranych z mięsa 100 świń, a następnie umieszcza się je w rozdrabniaczu mięsa,
 - b) rozdrobnione mięso umieszcza się w trzylitrowej kolbie Erlenmeyera razem z 7 g pepsyny, 2 l wody podgrzanej do temperatury 40-41°C i 25 ml stężonego kwasu solnego, a następnie wstrząsa się tą mieszką w celu rozpuszczenia pepsyny; zasadowość roztworu powinna wynosić 1,5-2,0 pH,
 - c) dla ułatwienia wytrawiania kolbą Erlenmeyera umieszcza się w cieplarni o temperaturze 40-41°C na ok. 4 godziny; w tym czasie kolbę regularnie wstrząsa się, co najmniej 2 razy na godzinę,
 - d) roztwór po wytrawieniu przefiltrowuje się przez sito do rozdzielacza o pojemności 2 l i pozostawia na stojaku przez przynajmniej 1 godzinę,
 - e) uzyskany płyn o objętości ok. 45 ml przelewa się do kalibrowanego cylindra, a następnie rozdziela się na trzy płytki Petriego, po 15 ml na każdą płytkę, której dno jest podzielone na kwadraciki 10 x 10 mm,
 - f) każdą płytkę Petriego bada się przez 1 minutę na obecność larw pod stereomikroskopem,
 - g) przy stosowaniu rynienek do liczenia larw uzyskany płyn równo rozdziela się na dwie rynienki i bada się pod trychinoskopem; płyn bada się niezwłocznie,
 - h) jeżeli płyn jest mętny lub nie został zbadany w czasie 30 minut od jego uzyskania, oczyszcza się go w następujący sposób:
 - 45 ml pozyskanego płynu przelewa się do kalibrowanego cylindra i pozostawia na 10 minut,

-
- po upływie tego czasu poprzez zassanie odejmuje się 30 ml supernatantu, a pozostałe 15 ml uzupełnia się do 45 ml wodą,
 - po upływie kolejnych 10 minut ponownie 30 ml supernatantu usuwa się, a pozostałe 15 ml przelewa się na płytkę Petriego lub na rynienkę do liczenia larw,
- i) kalibrowany cylinder opłukuje się 10 ml wody, a następnie przelewa się ją na płytkę Petriego lub na rynienkę do liczenia larw,

2) tworzenie próby zbiorczej z mniej niż 100 próbek:

- a) jeżeli jest 15 lub mniej niż 15 pojedynczych próbek, mogą być one dodane do próby zbiorczej i bada się je razem,
 - b) jeżeli bada się więcej niż 15, a mniej niż 100 próbek, objętość płynu wytrawiającego zmniejsza się proporcjonalnie,
- 3) w przypadku pozytywnego lub wątpliwego wyniku badania próby zbiorczej:
- a) dalsze 20 g próbki pobiera się od każdej świni, zgodnie z ust. 2,
 - b) 20 g próbki od każdej świni łączy się i bada metodą określoną w pkt 1 i 2,
 - c) próbki z 20 świń po 5 świń każda bada się w sposób określony w lit. a i b ,
 - d) jeżeli w próbie zbiorczej od 5 świń wykryto włośnię, pobiera się próbki o wadze 20 g, zgodnie z ust. 2.

IV. Metoda mechanicznie wspomaganego wytrawiania próby zbiorczej (technika sedymentacji)

1. Sprzęt i odczynniki:

- 1) nóż i nożyczki,
- 2) tace z ponumerowanymi polami na 50 prób mięsa, po 2 g każda,
- 3) stomacher 3.500 thermomodel,
- 4) plastikowe torebki do stomachera,
- 5) stożkowe rozdzielacze o pojemności 2 l zaopatrzone w teflonowe zatyczki,
- 6) statywy, pierścienie, zaciski,
- 7) sito o otworach 177 mikronów, średnicy zewnętrznej 11 cm i siatka ze stali nierdzewnej,
- 8) lejki o wewnętrznej średnicy nie mniejszej niż 12 cm do stabilizacji sit,
- 9) 100 ml szklane, kalibrowane cylindry,
- 10) 25 ml rozdzielacz,
- 11) zlewki o pojemności 3 l,
- 12) łyżka lub szklany pręt do mieszania roztworu w zlewce,
- 13) plastikowe: strzykawka i wężyk do odsysania,
- 14) miarka o pojemności 6 g,
- 15) termometr o dokładności $\pm 0,5^{\circ}\text{C}$ i o zakresie od 1 do 100°C ,
- 16) elektryczny potrząsacz z odejmowaną głowicą (wibrator),
- 17) minutnik pracujący w przedziałach 1 minuty,
- 18) trichinoskop z poziomym pulpitem lub stereomikroskop z odpowiednim źródłem światła,
- 19) rynienka do liczenia larw wykonana w sposób określony w części III w ust. 1 w pkt 11, jeżeli stosowany jest trichinoskop,
- 20) płytki Petriego o średnicy 9 cm podzielone od spodu na pola badań o wymiarach 10 x 10 mm,
- 21) 17,5% roztwór kwasu solnego,
- 22) pepsyna odpowiadająca wymaganiom określonym w części III w ust.1 w pkt 15,
- 23) 10 l pojemniki do dekontaminacji formaliną sprzętu i pozostałego płynu wytrawiającego,
- 24) waga z dokładnością do 0,1 g.

2. Probki pobiera się w sposób określony w części III w ust. 2.

3. Metoda:

1) sposób wytrawiania:

a) próba zbiorcza ze 100 próbek:

- stomacher powinien być zaopatrzone w podwójną plastikową torebkę i urządzenie do utrzymania temperatury $40-41^{\circ}\text{C}$,
- 1,5 l wody podgrzanej do temperatury $32-35^{\circ}\text{C}$ przelewa się do wewnętrznej torebki plastikowej i następnie wodę podgrzewa się do temperatury $40-41^{\circ}\text{C}$,
- 25 ml 17,5% kwasu solnego dodaje się do wody w stomacherze,

-
- następnie dodaje się 100 próbek o wadze 1 g każda (o temperaturze 25-30°C), pobranych z każdej indywidualnej próby zgodnie z ust. 2,
 - na końcu dodaje się 6 g pepsyny,
 - zawartość stomachera odstawia się na 25 minut,
 - następnie torebkę wyjmuje się ze stomachera, a płyn wytrawiający filtruje się przez sito do 3 l zlewki,
 - plastikową torebkę przepłukuje się 100 ml wody, a następnie przez sito przelewa się ją do filtratu w zlewce,
 - b) próba zbiorcza złożona z mniej niż 100 próbek:
 - stomacher powinien być zaopatrzony w podwójną plastikową torebkę i urządzenie do utrzymania temperatury 40-41°C,
 - płyn wytrawiający sporządza się przez wymieszanie ok. 1,5 l wody, 25 ml 17,5% kwasu solnego i 6 g pepsyny przy zachowaniu temperatury 40-41°C,
 - z płynu wytrawiającego odmierza się 15 ml na 1 g próbki i tę ilość płynu z próbkami 1 g o temperaturze 25-30°C przenosi się do wewnętrznej torebki,
 - wodę o temperaturze 41°C przelewa się do zewnętrznej torebki, tak aby całkowita objętość w obu torebkach wynosiła 1,5 l,
 - zawartość stomachera odstawia się na 25 minut,
 - następnie torebkę wyjmuje się ze stomachera, a płyn wytrawiający filtruje się przez sito do 3 l zlewki,
 - plastikową torebkę przepłukuje się w 100 ml wody, którą następnie przelewa się przez sito do filtratu w zlewce,
 - 2) oddzielanie larw metodą sedymentacji:
 - a) lód o wadze 300-400 g w płatkach, łuskach lub pokruszony dodaje się do płynu wytrawiającego, doprowadzając jego objętość do 2 l, a następnie płyn ten miesza się do rozpuszczenia lodu, przy czym w przypadku mniejszej próby zbiorczej, określonej w pkt 1 w lit. b, ilość lodu odpowiednio zmniejsza się,
 - b) wychłodzony płyn wytrawiający przenosi się do 2 l rozdzielacza, wyposażonego w wibrator,
 - c) sedymentacja trwa 30 minut, przy czym wirowanie odbywa się w sposób przerywany, tj. 1 minuta wirowania i 1 minuta przerwy,
 - d) po 30 minutach wirowania, 60 ml sedymentu przenosi się niezwłocznie do 100 ml kalibrowanego cylindra,
 - e) 60 ml sedymentu odstawia się na co najmniej 10 minut, a następnie supernatant odsysa się, pozostawiając 15 ml do badania na obecność larw,
 - f) do odsysania stosuje się plastikową strzykawkę połączoną z plastikowym przewodem,
 - g) pozostałe 15 ml przelewa się do rynienki do liczenia larw lub dwu płytek Petriego i bada się pod trichinoskopem lub stereomikroskopem,
 - h) płyn wytrawiający bada się niezwłocznie,
 - i) jeżeli płyn wytrawiający jest mętny lub nie został zbadany w czasie 30 minut, po jego sporządzeniu:
 - 60 ml próbkę końcową przelewa się do kalibrowanego cylindra i pozostawia na 10 minut,
 - po upływie 10 minut odsysa się 45 ml supernatantu, a pozostałe 15 ml uzupełnia się wodą do objętości 45 ml,
 - po upływie następnych 10 minut odsysa się 30 ml supernatantu, a pozostałe 15 ml przelewa się na płytkę Petriego lub rynienkę do przeprowadzania badania,
 - j) kalibrowany cylinder przepłukuje się 10 ml wody, którą następnie dodaje się do rynienki lub płytki Petriego,
 - 3) w przypadkach pozytywnych lub wątpliwych wyników, postępuje się w sposób określony w części III w ust. 3 w pkt 3.

V. Metoda mechanicznie wspomaganego wytrawiania próbki zbiorczej (technika izolacji filtrowej)

1. Oprócz sprzętu i odczynników wymienionych w części I V w ust. 1 używa się:

- 1) litowego rozdzielacza (Gelmana) wyposażonego w uchwyt filtru (średnica 45 mm);
- 2) płytek filtrów o średnicy 45 mm każda składających się z okrągłej siatki ze stali nierdzewnej z oczkami o średnicy 35 mikronów;
- 3) dwóch gumowych pierścieni grubości 1 mm, o średnicy zewnętrznej 45 mm i wewnętrznej 38 mm, z umieszczoną pomiędzy nimi okrągłą siatką, umocowaną do nich dwuskładnikowym klejem odpowiednim dla tych materiałów;
- 4) zlewki Erlenmeyera o pojemności 3 l zaopatrzonej w boczny wężyk do odsysania;
- 5) pompy filtrującej;

-
- 6) plastikowych torebek o pojemności co najmniej 80 ml każda;
 - 7) sprzętu do zgrzewania torebek;
 - 8) renniny o mocy 1:1.500 000 jednostek Soxleta na 1 g.

2. Próbkę pobiera się w sposób określony w części III w ust. 2.

3. Metoda:

1) do wytrawiania stosuje się metodę określoną w części IV w ust. 3 w pkt 1;

2) oddzielanie larw przez filtrowanie:

- a) lód o wadze 300-400 g w płatkach, łuskach lub pokruszony dodaje się do płynu wytrawiającego, doprowadzając jego objętość do 2 l, przy czym w przypadku mniejszej próby zbiorczej, ilość lodu odpowiednio zmniejsza się,
 - b) płyn wytrawiający miesza się do czasu rozpuszczenia lodu,
 - c) następnie płyn ten pozostawia się co najmniej na 3 minuty,
 - d) rozdzielacz (Gelmana) zaopatrzony w uchwyt i płytkę filtrującą umieszcza się w zlewce Erlenmeyera połączonej z pompą filtrującą,
 - e) płyn wytrawiający przelewa się do rozdzielacza (Gelmana), a następnie filtruje; pod koniec filtrowania przechodzenie płynu wytrawiającego przez filtr może być wspomagane zasysaniem z pompy filtrującej, przy czym zasysanie przerywa się, zanim filtr stanie się suchy, tj. kiedy 2 do 5 ml płynu pozostaje w rozdzielaczu,
 - f) po zakończeniu filtrowania płynu wytrawiającego dysk, filtru wyjmuje się i umieszcza się w torebce o pojemności 80 ml razem z 15-20 ml roztworu renniny, który sporządza się przez dodanie 2 g renniny do 100 ml wody; filtry nie mogą być używane, jeśli nie są zupełnie czyste, filtrów nie oczyszczonych nie suszy się, oczyszcza się je przez pozostawienie w roztworze renniny na noc; przed użyciem filtry myje się w świeżym roztworze renniny z użyciem stomachera,
 - g) torebkę plastikową zgrzewa się dwukrotnie i umieszcza w stomacherze pomiędzy wewnętrzną i zewnętrzną torebką,
 - h) stomacher pozostawia się na 3 minuty niezależnie od tego, czy pracuje na pełnej, czy niepełnej próbie zbiorczej,
 - i) po 3 minutach torebkę plastikową z dyskiem filtru i roztworem renniny wyjmuje się ze stomachera i otwiera nożyczkami, płyn przelewa się do rynienki do liczenia larw lub płytki Petriego, a torebkę przepłukuje się 5-10 ml wody, którą przelewa się do rynienki do badania pod trichinoskopem lub płytki Petriego do badania pod stereomikroskopem,
 - j) płyn bada się niezwłocznie,
- 3) w przypadku pozytywnych lub wątpliwych wyników postępuje się w sposób określony w części III w ust. 3 w pkt 3.

VI. Metoda wytrawiania próby zbiorczej z zastosowaniem metody magnetycznego mieszania

1. Sprzęt i odczynniki:

- 1) nóż i nożyczki do sporządzania próbek;
- 2) tace z oznaczonymi 50 polami do przetrzymywania próbek o wadze 2 g każda;
- 3) rozdrabniacz mięśni;
- 4) mieszałka magnetyczna, z płytką o temperaturze regulowanej termostatem i pokrytymi teflonem prętami mieszającymi, o długości ok. 5 cm;
- 5) rozdzielacze stożkowe o pojemności 2 l;
- 6) statywy, pierścienie, uchwyty;
- 7) sito o siatce ze stali nierdzewnej z oczkami 177 mikronów o średnicy zewnętrznej 11 cm;
- 8) lejki o średnicy wewnętrznej nie mniejszej niż 12 cm, do umieszczenia sit;
- 9) zlewka o pojemności 3 l;
- 10) kalibrowane cylindry o pojemności ok. 50 ml lub cylindry wirówkowe;
- 11) trichinoskop z poziomym pulpitem lub stereomikroskop z odpowiednim źródłem światła;
- 12) rynienka do liczenia larw, wykonana w sposób określony w części III w ust. 1 w pkt 11, jeżeli stosowany jest trichinoskop;
- 13) płytki Petriego o średnicy 9 cm, podzielone od spodu na pola 10 x 10 mm, jeżeli stosowany jest stereomikroskop;
- 14) folia aluminiowa;
- 15) kwas solny 25%;
- 16) pepsyna odpowiadająca wymaganiom określonym w części III w ust. 1 w pkt 15;
- 17) woda podgrzana do temperatury 46-48°C;
- 18) 10 l pojemniki do dekontaminacji formaliną sprzętu i pozostałego płynu wytrawiającego;
- 19) waga z dokładnością do 0,1 g.

2. Próbkę pobiera się w sposób określony w części III w ust. 2.

3. Metoda:

1) tworzenie próby zbiorczej ze 100 próbek:

a) z pojedynczych 100 próbek, pobiera się próbki o wielkości 1 g rozdrabnia się je w rozdrabniaczu,

b) rozdrobnione mięso przenosi się do 3-litrowej zlewki, dodaje się 10 g pepsyny, 2 l wody podgrzanej do temperatury 46-48°C oraz 16 ml kwasu solnego,

c) w celu oddzielenia przyczepionych skrawków mięśni, wkładkę mieszającą rozdrabniacza niezwłocznie wkłada się do zlewki z płynem wytrawiającym,

d) pręcik mieszający umieszcza się w zlewce, którą przykrywa się folią aluminiową,

f) po umieszczeniu zlewki na podgrzanej płytce grzewczej mieszadła magnetycznego rozpoczyna się proces mieszania, przed jego rozpoczęciem sprawdza się, czy mieszadło utrzymuje stałą temperaturę 44-46°C oraz uzyskuje maksymalne wirowanie płynu,

g) płyn wytrawiający miesza się 30 minut, po czym wyłącza się mieszadło, a płyn przelewa się przez sito do rozdzielacza sedymentacyjnego,

h) płyn w rozdzielaczu odstawia się na 30 minut,

i) po 30 minutach płyn z osadem w ilości 40 ml szybko przelewa się do kalibrowanego cylindra lub cylindra wirówki,

j) próbkę 40 ml pozostawia się na 10 minut, a następnie odsysa się 30 ml supernatantu, pozostawiając 10 ml,

k) pozostałe 10 ml osadu przelewa się do rynienki lub płytki Petriego,

l) następnie cylinder przepłukuje się 10 ml wody, którą dodaje się do rynienki lub płytki Petriego i niezwłocznie bada się pod trichoskopem lub stereomikroskopem,

l) jeżeli badanie nie zostało przeprowadzone w czasie 30 minut supernatant oczyszcza się w sposób następujący:

- końcową próbkę 40 ml przelewa się do kalibrowanego cylindra i pozostawia na 10 minut,

- 30 ml supernatantu usuwa się pozostawiając 10 ml, który uzupełnia się wodą do 40 ml,

- po upływie kolejnych 10 minut 30 ml supernatantu odsysa się pozostawiając 10 ml do badania na płytce Petriego lub

rynience,

- cylinder przepłukuje się 10 ml wody, którą dodaje się do płytki Petriego lub rynienki i poddaje badaniu,

m) jeżeli osad w czasie badania jest mętny, próbkę przelewa się do kalibrowanego cylindra, uzupełnia się do 40 ml wodą; następnie postępuje się w sposób określony w lit. l,

2) próba zbiorcza składająca się z mniej niż 100 próbek:

a) w razie potrzeby nie więcej niż 15 próbek 1-gramowych dodaje się do próby zbiorczej złożonej ze 100 próbek i bada się razem, zgodnie z pkt 1,

b) więcej niż 15 próbek bada się jako oddzielną próbkę zbiorczą,

c) dla prób złożonych z nie więcej niż 50 próbek, objętość płynu wytrawiającego redukuje się do 1 l,

3) w przypadku pozytywnych lub wątpliwych wyników, postępuje się w sposób określony w części III w ust. 3 w pkt 3.

ZAŁĄCZNIK Nr 5

Wzór

Świadectwo zdrowia dla zwierząt przeznaczonych do uboju z konieczności poza rzeźnią

Nr

I. Identyfikacja zwierząt

Gatunek zwierząt

Ilość zwierząt

II. Pochodzenie zwierząt

Adres gospodarstwa

.....
.....

III. Poświadczenie zdrowotność

Data wykonania badania przedubojowego

.....

Stosowane leki, nazwa, okres karencji

.....

Imię i nazwisko lekarza weterynarii zlecającego ubój z konieczności.....

.....

Data uboju z konieczności

Przyczyna uboju z konieczności.....

IV. Przeznaczenie zwierząt po uboju z konieczności

Zwierzęta przewozi się do rzeźni:.....

.....

(podać nazwę i adres)

Środkiem transportu.....

.....

(podać numer rejestracyjny)

.....
(pieczętka i podpis lekarza weterynarii zlecającego ubój z konieczności)

.....

(miejscowość)

.....

(data)

ZAŁĄCZNIK Nr 6

SZCZEGÓŁOWY SPOSÓB OCENY MIĘSA

I. Ocena mięsa bydła, świń, owiec, kóz, zwierząt jednokopytnych oraz jeleni, danieli utrzymywanych w warunkach fermowych

1. Za niezdatne do spożycia uznaje się:

1) mięso, pochodzące od zwierzęcia, u którego stwierdzono jedną z następujących chorób:

a) pryszczycę,

b) pęcherzykowe zapaleniem jamy ustnej,

c) chorobę pęcherzykową świń,

-
- d) księgosusz,
 - e) pomór małych przeżuwaczy,
 - f) zarazę płucną bydła,
 - g) guzowatą chorobę skóry bydła albo kliniczną postać białaczki bydła,
 - h) gorączkę doliny Rift albo gorączką Q,
 - i) chorobę niebieskiego języka,
 - j) ospę owiec i kóz,
 - k) afrykański pomór koni,
 - l) afrykański pomór świń,
 - m) klasyczny pomór świń,
 - n) węglik,
 - o) gąbczastą encefalopatię bydła,
 - p) ogólną actinobacilozę, promienicę, gruźlicę albo uogólnione zapalenie węzłów chłonnych,
 - q) szelestnicę,
 - r) nosaciznę,
 - s) wściekliznę,
 - t) tężec albo botulizm,
 - u) kliniczną postać salmonelozę,
 - v) kliniczną postacię brucelozę,
 - w) różycę świń,
 - x) kliniczną postać leptospirozy świń, bydła, owiec i kóz,
 - y) posocnicę, ropnicę, toksemię albo wiremię,
 - z) włośnicę, sarkocystozę, wgrzybę wywołaną przez *C. cellulosa* lub *C. bovis* (powyżej 10 węgrów w tuszy i narządach)

2) mięso ze zwierząt wykazujących ostre zmiany chorobowe przy zapaleniu oskrzeli i płuc, zapaleniu opłucnej, zapaleniu otrzewnej, zapaleniu macicy, zapaleniu wymienia, zapaleniu stawów, zapaleniu osierdza, zapaleniu jelit oraz zapaleniu mózgu i opon mózgowych, potwierdzone szczegółowym badaniem, a jeżeli to możliwe - uzupełnione badaniem mikrobiologicznym oraz badaniem pozostałości środków farmaceutycznych, przy czym, jeżeli wyniki tych badań będą ujemne, tusza może być uznana za zdatną do spożycia po wcześniejszym usunięciu części niezdatnych do spożycia,

mięso ze zwierząt:

- a) nienarodzonych,
- b) młodych, jeżeli jest zbyt wodniste,
- c) wykazujących objawy wychudzenia lub zaawansowanej anemii,
- d) wykazujących liczne guzy, ropnie lub rany w różnych miejscach tuszy lub narządów wewnętrznych,
- e) które reagowały dodatnio lub wątpliwie w teście na brucelozę, także w przypadku gdy nie zostały stwierdzone zmiany w wymieniu, układzie rozrodczym oraz we krwi,

części tuszy z wylewami krwotocznymi, ograniczonymi ropniami lub zlokalizowanymi zanieczyszczeniami,

narządy wewnętrzne ze zmianami chorobowymi pochodzenia zakaźnego, pasożytniczego lub urazowego,

mięso wykazujące cechy zaparzenia (kwaśna przenikliwa fermentacja),

7) części tuszy i poszczególne narządy wewnętrzne z przynależnymi do nich węzłami chłonnymi, jeżeli zawierają ogniska zapalne serowaciejące lub ropne, przy czym zmiany te nie są uogólnione albo związane z wychudzeniem i znajdują się na powierzchni tuszy, narządu wewnętrznego lub w węźle chłonnym,

8) mięso pochodzące z wycięcia okolicy klucia powstałego w celu wykrwawienia zwierzęcia, po wycięciu okolicy rany,

9) tusze, których narządy wewnętrzne nie zostały poddane badaniu poubojowemu,

10) mięso ze zwierząt, którym podawano substancje niedozwolone, produkty, które mogą spowodować, że mięso będzie szkodliwe dla zdrowia ludzi, substancje przyspieszające dojrzewanie mięsa,

11) mięso zawierające pozostałości substancji dodatkowych dozwolonych, pozostałości środków farmaceutycznych, w tym antybiotyków, pestycydów lub innych substancji szkodliwych dla zdrowia ludzi, w przypadku gdy przekraczają one dozwolony poziom określony odrębnymi przepisami,

12) płuca świń zanieczyszczone treścią pokarmową lub zalane wodą do oparzenia,

13) mięso, które wydziela zapach płciowy, moczowy, rybny, tranowy lub inny spowodowany środkami leczniczymi lub odkazającymi, jeżeli smak lub zapach występuje przy próbie gotowania lub pieczenia wykonanej po upływie 24 godzin od chwili uboju zwierzęcia,

14) mięso wykazujące cechy rozkładu gnilnego,

15) mięso w przypadku stwierdzenia śmierci naturalnej zwierzęcia lub w przypadku uboju upozorowanego albo na skutek dobitcia w agonii,

16) mięso w przypadku wodnicy ogólnej widocznej po upływie 24 godzin od chwili dokonania uboju,

17) mięso w przypadku ogólnej żółtaczkowej widocznej po upływie 24 godzin od chwili dokonania uboju lub jeżeli próba gotowania lub pieczenia mięsa wykonana po upływie tego czasu wykaże odchylenia smaku lub zapachu,

18) narządy wewnętrzne lub części tuszy ze zmianami gruźliczymi, pochodzące od zwierząt, które wykazywały wynik dodatni lub wątpliwy w przeprowadzonej przed ubojem śródskórnej próbie tuberkulinowej, z tym że jeżeli zmiany gruźlicze są stwierdzone wyłącznie w węzłach chłonnych, za niezdatne do spożycia należy uznać narząd lub część tuszy, do których przynależą te węzły chłonne,

19) poszczególne narządy wewnętrzne z przynależnymi do nich węzłami chłonnymi, jeżeli tusza lub narządy wewnętrzne zawierają ogniska zapalne serowaciejące lub ropne, przy czym zmiany te nie są uogólnione albo związane z wychudzeniem i znajdują się na powierzchni tuszy, narządu wewnętrznego lub w węzle chłonnym,

20) wątrobę i nerki zwierząt starszych niż dwa lata, pochodzących z obszarów, w których w wyniku badań kontrolnych stwierdzono ponadnormatywną zawartość metali ciężkich w środowisku,

21) pęcherzyk żółciowy,

22) krew zwierzęcia, którego mięso uznane zostało za niezdatne do spożycia oraz krew zanieczyszczona, krew techniczna,

23) mózg, rdzeń przedłużony i rdzeń kręgowy bydła owiec, kóz,

24) śledzionę bydła, owiec, i kóz

25) mięso mechanicznie oddzielone z kręgosłupa bydła, owiec, kóz,

26) narządy płciowe samic i samców,

27) oczy, chrząstkowe części przewodu usznego zewnętrznego, migdałki, tchawicę,

28) wymię u macior i krów, jeśli nie zdjęte z nich skóry,

29) jelita grube jednokopytnych,

30) nieoczyszczone z treści żołądki, jelita, przełyki i pęcherze moczowe z zawartością moczu,

31) miejsca iniekcji,

32) dolne odcinki kończyn, jeśli nie zdjęte z nich skóry i racic,

33) zbliżowane części tuszy i narządów wewnętrznych po wyleczonych procesach zapalnych lub okaleczeniach.

34) cała sztuka w przypadku dodatniego wyniku badania laboratoryjnego w kierunku gąbczastej encefalopatii bydła (BSE),

35) ocenę określoną w pkt 34 stosuje się odpowiednio do zwierzęcia poddanego ubojowi bezpośrednio przed zwierzęciem, u którego badaniem laboratoryjnym stwierdzono dodatni wynik oraz do dwóch zwierząt ubitych po zwierzęciu z dodatnim wynikiem badania laboratoryjnego,

36) cała sztuka w przypadku, gdy wykonanie badań laboratoryjnych w kierunku gąbczastej encefalopatii bydła (BSE) jest niemożliwe, a zwierzę wykazywało objawy wskazujące na tę chorobę,

37) całą sztukę w przypadku, gdy wykonanie badań laboratoryjnych w kierunku gąbczastej encefalopatii bydła (BSE) jest niemożliwe, a zwierzę nie wykazywało objawów chorobowych wskazujących na tę chorobę, lecz podlegało obowiązkowi badania laboratoryjnego (bydło powyżej 30 miesięcy życia),

38) próbki mięsa pobrane do badania na włośnię.

2. Za warunkowo zdatne do spożycia uznaje się mięso pochodzące:

1) z bydła i świń w przypadku stwierdzenia inwazji wągry Cysticercus cellulosae i Cysticercus bovis w nieznacznym stopniu, tj., do 10 wągry w tuszy, głowie i narządach,

2) z niekastrowanych knurów, obojnaków, wnetrów i późnych kastratów świń,

3) ze zwierząt poddanych ubojowi na podstawie nakazu wydanego przez powiatowego lekarza weterynarii, pochodzących z obszaru, na którym stwierdzono pryszczycę, chorobę pęcherzykową lub klasyczny pomór świń.

3. Jeżeli mięsa warunkowo zdatnego do spożycia nie można poddać zabiegom uzdatniającym, określonym w przepisach odrębnych, ocenia się je i znakuje jako mięso niezdatne do spożycia.

II. Ocena mięsa drobiu

1. Za niezdatne do spożycia uznaje się:

1) mięso, pochodzące od zwierzęcia, u którego stwierdzono jedną z następujących chorób:

a) influencę drobiu (pomór drobiu),

b) rzekomy pomór drobiu,

c) salmonelozę,

d) cholere,

-
- e) ornitozę,
 - f) charłactwo,
 - g) wodobrzusze,
 - h) żółtaczkę,
 - i) aspergilozę,
 - j) toksoplazmozę,
 - k) nowotwory złośliwe,
 - 2) mięso pochodzące od zwierząt, których śmierć nastąpiła z innych przyczyn niż ubój;
 - 3) mięso ogólnie zanieczyszczone;
 - 4) mięso wykazujące:
 - a) rozległe uszkodzenia mechaniczne i krwawe wybroczyny,
 - b) nieprawidłowości dotyczące zapachu, barwy, smaku lub konsystencji,
 - c) zmiany gnilne,
 - d) pasożyty podskórne lub mięśniowe,
 - e) objawy zatrucia,
 - f) białaczkę.
 - 5) części ubitego zwierzęcia, z miejscowymi uszkodzeniami mechanicznymi, niewpływającymi na jakość zdrowotną pozostałej części tuszy;
 - 6) tchawicę, płuca, przełyk, wole, jelito i pęcherzyk żółciowy;
 - 7) mięso zawierające pozostałości substancji biologicznych, chemicznych i leków weterynaryjnych, w przypadku gdy przekraczają dozwolony poziom określony innymi przepisami.
2. Za warunkowo zdatne uznaje się mięso pochodzące:
- 1) ze zwierząt, u których podczas badania poubojowego stwierdzono zmiany wskazujące na salmonelozę, potwierdzone badaniem bakteriologicznym;

III. Króliki i nutrie

Za mięso niezdatne do spożycia uznaje się:

- 1) mięso, jeżeli badanie potwierdzi, że zwierzę, od którego pochodzi, było dotknięte chorobą zakaźną przenoszącą się na ludzi i zwierzęta;
- 2) mięso wykazujące:
 - a) ogniska zapalne lub liczne ropnie,
 - b) pasożyty podskórne lub mięśniowe,
 - c) zmiany wskazujące na zatrucie,
 - d) rozległe uszkodzenia mechaniczne lub krwawe wybroczyny,
 - e) nieprawidłowości dotyczące zapachu, barwy, smaku lub konsystencji,
 - f) zmiany gnilne,
- 3) mięso zawierające pozostałości substancji biologicznych, chemicznych i leków weterynaryjnych, w przypadku gdy przekraczają dozwolony poziom określony innymi przepisami,
- 4) części zwierzęcia poddanego ubojowi, w których stwierdzono miejscowe urazy mechaniczne nie mające wpływu na jakość zdrowotną tuszy.

IV. Mięso zwierząt łownych

Za niezdatne do spożycia uznaje się mięso:

- 1) pochodzące od zwierząt łownych, których zachowanie odbiegało od naturalnego lub pochodzące ze zwierząt z obszarów objętych czasowym zakazem polowań i odłowów zwierząt łownych,
- 2) jeżeli badanie po odstrzeleniu zwierzęcia wykazało:
 - a) obecność włośni,
 - b) że zwierzę, od którego mięso pochodzi, było dotknięte zapaleniem stawów, jąder lub jelit,
 - c) liczne guzy lub ropnie,
 - d) zmiany w wątrobie lub śledzionie,
 - e) obecność ciał obcych w jamach ciała, zwłaszcza w żołądku i jelitach lub w pęcherzu moczowym,
 - f) znaczne ilości gazu w żołądku i jelitach, wraz z odbarwieniem narządów wewnętrznych,

- g) zmiany dotyczące barwy, zapachu, smaku lub konsystencji,
- h) zmiany gnilne,
- i) złamania otwarte, jeśli nie są bezpośrednio związane z polowaniem,
- j) wychudzenie,
- k) ogólny lub umiejscowiony obrzęk,
- l) inne zmiany chorobowe.

ZAŁĄCZNIK Nr 7

WZÓR

DZIENNIK BADANIA PRZEDUBOJOWEGO ZWIERZĄT

Nazwa, weterynaryjny numer identyfikacyjny rzeźni.....

.....

Adres rzeźni

.....

Rozpoczęto dnia

Zakończono dnia

Lp	Data	Godz. ina badania przedubojowego	Nazwa spędu lub miejsca pochodzenia	Nr rejestracyjny i rodzaj środka transportu	Nr świadectwa zdrowia	Gatunek zwierząt	Liczba zwierząt				Nr kojca
							Ogółem	Padłych	Chorych lub podejrzanych o chorobę	zdrowych	
1	2	3	4	5	6	7	9	10	11	12	13

WZÓR
DZIENNIK BADANIA POUBOJOWEGO ZWIERZĄT RZEŻNYCH I ŁOWNYCH

Nazwa, weterynaryjny numer identyfikacyjny rzeźni.....

.....

Adres rzeźni

.....

Rozpoczęto dnia

Zakończono dnia

Lp.	Gatunek zwierząt										Imię nazwisko i adres lub nazwa i siedziba posiadacz a zwierzęcia	Data uboju i badania			
	Jedn okop ytne	Bydło				Owce i kozy		Świnie	Inne gatunki zwierząt ¹						
		w wieku od 24 do 30 miesią cy	w wieku od 12 do 24 miesią cy	w wieku do 12 miesią cy	w wieku po- wyżej 12 miesią cy	w wieku do 12 miesią cy	7		8	9			10	11	12
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

184

¹ Należy wpisać nazwę gatunku badanego zwierzęcia

Ocena mięsa		Badania laboratoryjne				Badania na włośnie			Podpis lekarza weterynarii				
		data	wynik	nr pobranych próbek	data pobrania	wynik badania(słownie)							
Zdatne do spożycia	warunkowo zdatne do spożycia	cała tusza	18	19	20	21	22	Sposób wykorzystania mięsa	30				
		cała tusza	23	24	25	26	27			28			
	pluca									Powód uznania mięsa za niezdatne lub warunkowo zdatne do spożycia	29		
	pluca												
	jelita												
	wątroba												
	inne narządy i części w kg												
	SRM w kg												
	cała tusza											wynik	32
	inne narządy i części w kg												
							data	31					
							wynik	33					
							nr pobranych próbek	34					
							data pobrania	35					
							wynik badania(słownie)	36					

10/20b/esz

185

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie sposobu badania zwierząt rzeźnych i zwierząt łownych jest wykonaniem upoważnienia zawartego w art. 32 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 752 z późn. zm.).

Aktualnie obowiązujące przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 11 grudnia 1998 r. w sprawie sposobu badania zwierząt rzeźnych, badania, oceny i znakowania mięsa, wykorzystania mięsa o ograniczonej przydatności do spożycia, mięsa niezdatnego do spożycia oraz prowadzenia dokumentacji z tym związanej (Dz. U. Nr 154, poz. 1011) nie odpowiada w pełni przepisom znowelizowanej ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej

Zgodnie z przepisami art. 26 ust. 1 i 2 ustawy zwierzęta rzeźne i ich mięso, mięso zwierząt łownych i innych zwierząt przeznaczone do spożycia przez ludzi, objęta są obowiązkiem badania, które należy do zadań powiatowego lekarza weterynarii.

Przepis art. 28 ust. 1 ustawy stanowi, że obowiązkiem badania objęte są przed ubojem - zwierzęta rzeźne, zaś po uboju mięso i narządy wewnętrzne zwierząt rzeźnych z wyjątkiem nieprzeznaczonego do wprowadzenia na rynek mięsa drobiu i królików, a po odstrzeleniu mięso i narządy zwierząt łownych.

Zgodnie z art. 29, ust. 1 ustawy, w zależności od wyniku badania mięsa rozróżnia się i odpowiednio znakuje:

- mięso zdatne do spożycia,
- mięso warunkowo zdatne do spożycia,
- mięso niezdatne do spożycia.

Zmiana terminologii, poprzez zastąpienia określenia „mięso o ograniczonej przydatności” na „mięso warunkowo zdatne” jest zgodne z prawem Unii Europejskiej oraz zaleceniami organizacji międzynarodowych, działających w zakresie rolnictwa i zdrowia publicznego.

Projekt rozporządzenia przewiduje dopuszczenie do ubojowi we własnym gospodarstwie świń, kóz i owiec, z tym że mięso z takiego uboju może zostać wykorzystane wyłącznie na własne potrzeby i podlega ono dodatkowemu oznakowaniu uwzględniono.

Projekt rozporządzenia określa całościowo sposób badania zwierząt rzeźnych i łownych, sposób badania mięsa zwierząt rzeźnych i łownych, ocenę mięsa, znakowanie mięsa po zgadaniu, wykorzystanie mięsa warunkowo zdatnego do spożycia i mięsa niezdatnego do spożycia, prowadzenia dokumentacji. Uwzględnia także regulacje Unii Europejskiej w zakresie, w jakim ustawa o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej daje do tego upoważnienie.

Projekt znowelizowanego rozporządzenia zgodny jest z następującymi Dyrektywami Rady Wspólnot Europejskich:

Nr 64/433 EEC o warunkach sanitarnych przy produkcji i wprowadzaniu na rynek świeżego mięsa,

Nr 71/118 EEC z dnia 15.II.1971 r. dotycząca problemów sanitarnych w dziedzinie handlu świeżym mięsem drobiowym, uaktualniona dyrektywa Nr 92/116,

Nr 495/EEC z dnia 27.XI.1990 r. dotycząca problemów zdrowia publicznego oraz zdrowia zwierząt mających wpływ na produkcję oraz plasowanie na rynku mięsa króliczego oraz mięsa dzikiej zwierzyny hodowlanej przez człowieka.

Nr 92/45/EEC z dnia 16.VI.1992 r. dotycząca zdrowia publicznego i problemów zdrowia zwierząt związanych z ubojem dzikiej zwierzyny łownej oraz umieszczaniem na rynku jej mięsa.

Nr 90/425/EEC z dnia 26.06.1990 r. dotycząca kontroli weterynaryjnych i zootechnicznych stosowanych w handlu wewnątrz Wspólnoty pewnymi żywymi zwierzętami i produktami, z myślą o zakończeniu tworzenia rynku wewnętrznego.

Przy określaniu sposobów badania bydła, świń, owiec, kóz oraz zwierząt jednokopytnych, a także badania mięsa uzyskanego po uboju tych zwierząt wykorzystano przepisy Dyrektywy Nr 64/433/EEC. Postanowienia tej Dyrektywy uwzględniono ponadto przy ustalaniu oceny i znakowania mięsa. Przy ustalaniu sposobu badania drobiu, oceny i znakowania mięsa drobiowego wykorzystano w szczególności postanowienia Dyrektywy Nr 71/118/EEC. Przy ustalaniu sposobu oceny i znakowania mięsa dziczyzny wykorzystano postanowienia Dyrektywy Nr 92/45/EEC. Przy określaniu sposobu prowadzenia dokumentacji związanej z badaniem zwierząt rzeźnych, badaniem, oceną i znakowaniem mięsa oraz wykorzystaniem mięsa warunkowo zdatnego do spożycia i mięsa niezdatnego do spożycia posłużyły przepisy rozdziału VIII załącznika Nr1 do Dyrektywy Nr 64/433/EEC.

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rynek pracy, konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki oraz sytuację i rozwój regionalny. Wydanie rozporządzenia nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa.

Proponuje się, aby rozporządzenie weszło w życie po 14 dniach od dnia ogłoszenia.

Opracowano w Departamencie

Produkcji Zwierzęcej i Weterynarii

za zgodność pod względem
prawnym i redakcyjnym

Akceptował

PROJEKT

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹ z dnia.....2002 r.

w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych wymaganych przy uboju zwierząt rzeźnych oraz rozbiorze i wprowadzaniu na rynek mięsa tych zwierząt.

Na podstawie art. 32 pkt 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 752, z 2001 r. Nr 29, poz. 320, Nr 123, poz. 1350 i Nr 129, poz. 1438 oraz z 2002 r. Nr 112, poz. 976 i Nr....., poz.) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1 Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe warunki weterynaryjne wymagane przy:

- 1) uboju zwierząt rzeźnych,
- 2) rozbiorze, składowaniu i transporcie mięsa zwierząt, o których mowa w pkt 1.

§ 2. Szczegółowe warunki weterynaryjne wymagane przy rozbiorze i przechowywania mięsa przeznaczonego do sprzedaży bezpośredniej regulują przepisy odrębne.

§ 3. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) świeżym mięsie – rozumie się przez to mięso niepoddane procesowi technologicznemu z wyjątkiem chłodzenia lub mrożenia,
- 2) mięsie odmięsnionym mechanicznie - rozumie się przez to mięso otrzymane na drodze mechanicznego oddzielenia tkanek przylegających do kości, z wyjątkiem kości głowy, odcinków dalszych kończyn położonych poniżej stawów nadgarstka i skokowego, kręgosłupa przeżuwaczy i kręgów ogonowych świń; przeznaczone do dalszego przetwórstwa,
- 3) tuszy - rozumie się przez to całe ciało ubitego zwierzęcia po wykrwawieniu, wytrzewieniu oraz usunięciu kończyn w stawie nadgarstkowym i skokowym, ogona i wymienia, a także po oskórowaniu i usunięciu głowy; skórowanie i usuwanie głowy może nie dotyczyć świń,
- 4) tuszce drobiowej – rozumie się przez to mięso drobiowe uzyskane po wykrwawieniu, pozbawieniu piór i wypatroszeniu zwierzęcia,
- 5) zakładzie – rozumie się przez to rzeźnię, zakład rozbioru mięsa, chłodnię składową - funkcjonujące samodzielnie lub w kompleksie,
- 6) środkach transportu – rozumie się przez to część ładunkową samochodów, wagonów kolejowych oraz samolotów, ładownie statków lub kontenery, używane do przewożenia ładunków zwierząt lub środków spożywczych zwierzęcego pochodzenia.
- 7) zakładzie produkującym na rynek krajowy – rozumie się przez to:

- a) rzeźnie, w których dokonuje się uboju nie więcej niż 20 jednostek ubojowych tygodniowo w przypadku uboju koni, bydła, owiec, kóz, świń,
 - b) rzeźnie, w których dokonuje się uboju tygodniowo nie więcej niż 3000 szt. drobiu, królików i nutrii,
 - c) zakłady rozbioru mięsa, w którym tygodniowo dokonuje się rozbioru mięsa, nie więcej niż 5 ton bez kości albo też równoważną ilość mięsa z kością, a nie więcej niż 3 ton w przypadku zakładów rozbioru mięsa drobiowego, króliczego i z nutrii,
 - chłodnie przechowujące wyłącznie opakowane mięso,
- 8) jednostce ubojowej - rozumie się przez to jedną sztukę przeliczeniową według następującej klasyfikacji:
- a) bydło, zwierzęta nieparzystokopytne i cielęta:
 - dorosłe bydło oraz zwierzęta nieparzystokopytne - 1 sztuka przeliczeniowa
 - cielęta - 0,50 dużych sztuk przeliczeniowych
 - b) trzoda chlewna:
 - świnie o wadze powyżej 100 kg - 0,20 sztuk przeliczeniowych
 - świnie od 15 do 100 kg - 0,15 dużych sztuk przeliczeniowych,
 - prosięta poniżej 15 kg wagi - 0,05 dużych sztuk przeliczeniowych.
 - c) inne:
 - owce i kozy - 0,10 dużych sztuk przeliczeniowych,
 - jagnięta, kozłeta - 0,05 dużych sztuk przeliczeniowych;
- 10) rozbiornie mięsa - rozumie się przez to każdy podział tuszy w przypadku drobiu, nutrii i królików, oraz podział na więcej niż 3 części półtuszy innych gatunków zwierząt.

Rozdział 2

Warunki lokalizacyjne i techniczne zakładu

§4.1. Rozmieszczenie budynków, dróg wewnętrznych i ustytuowanie pomieszczeń w zakładzie powinno wykluczać możliwość zanieczyszczenia mięsa i zapewniać utrzymywanie rozdziału stref surowca, półproduktu i wyrobu gotowego.

2. Nawierzchnia dróg wewnętrznych powinna być utwardzona.

3. W pomieszczeniach, w których mięso jest pozyskiwane, poddawane rozbiorowi lub magazynowane oraz w korytarzach, przez które jest transportowane znajdują się:

- 1) wodoodporne posadzki z materiałów nieulegających rozkładowi o konstrukcji ułatwiającej spływanie wody do kanałów ściekowych wyposażonych w kratki i syfony kanalizacyjne zapobiegające wydzielaniu się zapachów, łatwe do mycia i odkażania z zastrzeżeniem ust. 4;
- 2) ściany gładkie z materiałów nienasiąkliwych, nietoksycznych, łatwych do mycia i odkażania, w jasnych kolorach, do wysokości co najmniej:
 - a) 3 metrów - w pomieszczeniu ubojowym,
 - b) do wysokości przechowywanego towaru w chłodni i magazynie,
 - c) 2 metrów - w pozostałych pomieszczeniach,

przy czym styki między ścianami oraz między ścianami i posadzkami, z wyjątkiem pomieszczeń chłodni, mroźni zaokrągla się,

3) drzwi, futryny drzwiowe i okienne wykonane z materiału nieulegającego korozji, łatwo zmywalnego, i nienasiąkliwego, odpornego na uszkodzenia; jeżeli drzwi wykonane są z drewna, obudowuje się je na całej powierzchni,

4) materiały używane do izolacji nieulegające rozkładowi i bezwonne;

5) urządzenia wentylacyjne i urządzenia wyciągowe do pary, wykluczające osadzanie się skroplin,

6) oświetlenie naturalne lub sztuczne niezmiennające kolorów o natężeniu:

a) 540 lx na wszystkich stanowiskach badania poubojowego - mierzonym na powierzchni badanej,

b) 300 lx w pomieszczeniach produkcyjnych - mierzonym na posadzce,

c) 120 lx w pozostałych pomieszczeniach lub miejscach,

przy czym punkty świetlne zabezpiecza się osłonami z bezrozpryskowego materiału,

7) sufity o powierzchni łatwej do oczyszczania i konstrukcji uniemożliwiającej lub utrudniającej gromadzenie się brudu lub pleśni,

8) umywalki w ilości odpowiedniej do liczby pracowników z doprowadzoną bieżącą wodą o temperaturze 35-40°C, zaopatrzone w środki do mycia i odkażania rąk, ręczniki jednorazowego użytku oraz pojemniki na zużyte ręczniki, przy czym krany nie mogą być uruchamiane za pomocą dłoni lub przedramienia,

9) urządzenia do dezynfekcji narzędzi ze stałym przepływem wody o temperaturze co najmniej 82°C, przy czym dopływ wody nie może być regulowany indywidualnie, a przelew wody nie może odbywać się do umywalek,

10) urządzenia zabezpieczające przed gryzoniami, owadami i ptakami.

4. W pomieszczeniach chłodni, mroźni, w których przechowuje się mięso opakowane oraz w pomieszczeniach i w korytarzach, przez które przewozi się mięso świeże podłoga powinna być wodoodporna oraz powinny znajdować się urządzenia do usuwania wody.

§5.1. W zakładzie powinny znajdować się:

1) urządzenia i sprzęt mające bezpośredni kontakt z mięsem, wykonane z materiału odpornego na korozję, łatwego do mycia i odkażania;

2) wodoszczelne pojemniki, nieulegające korozji, z pokrywami i zamknięciami służącymi do przechowywania mięsa nieprzeznaczonego do spożycia lub hermetyczny system pneumatycznego usuwania takiego mięsa;

3) system chłodniczy zapewniający utrzymywanie wewnętrznej temperatury mięsa, o której mowa w § 31 w ust. 1-3;

4) termometry i urządzenia do ciągłej rejestracji temperatury w pomieszczeniach z kontrolowaną temperaturą.

5) wydzielone strefy i urządzenia, uniemożliwiające zanieczyszczenie mięsa podczas załadunku i rozładunku.

§ 6.1 Zakład zapewni:

1) doprowadzenie odpowiedniej ilości zimnej i gorącej wody, dostarczanej pod ciśnieniem, zdolnej do picia, przy czym punkty poboru wody zaopatruje się w zawory przeciwdziałające wstęcznemu zassaniu;

- 2) punkty czerpania wody zdatnej do picia, ponumerowane dla potrzeb zakładowego planu badania wody;
- 3) odpowiednie wyposażenie i urządzenia do przeprowadzania kontroli weterynaryjnych;
- 4) zamknięte pomieszczenie do wyłącznego użytku urzędowego lekarza weterynarii.

2. Przewody doprowadzające wodę do celów technicznych i przeciwpożarowych oznacza się w sposób wyraźny oraz nie mogą one przebiegać przez pomieszczenia produkcyjne i magazynowe.

§7. W zakładzie powinien znajdować się system usuwania odpadów stałych i płynnych, o przepływie ze strefy czystej do brudnej zakładu, przy czym urządzenia, w których używa się wody do celów produkcyjnych lub chłodniczych łączy się bezpośrednio z kanalizacją.

§ 8.1. W zakładzie znajdują się:

- 1) pomieszczenia magazynowe do przechowywania materiałów opakowaniowych;
- 2) szatnie dla personelu, podzielone na część czystą i brudną, z nienasiąkliwymi i łatwymi do mycia posadzkami oraz ścianami, rozdzielone strefą sanitarną wyposażoną w ubikacje, natryski, umywalki; ubikacje nie powinny być połączone bezpośrednio z pomieszczeniami produkcyjnymi;
- 3) pomieszczenie do przechowywania środków myjących, odkażających, oraz środków chemicznych przeciw szkodnikom.

§ 9.1. W zależności od rodzaju prowadzonej produkcji w zakładzie powinny znajdować się myjnie środków transportu zwierząt i mięsa, o konstrukcji zapewniającej mycie i odkażania w temperaturze otoczenia poniżej 0°C, z zastrzeżeniem ust.2.

2. Myjnia środków transportu mięsa może znajdować się poza zakładem, jeżeli spełnia warunki, o których mowa w ust.1.

§ 10. 1. Teren rzeźni powinien być ogrodzony.

2. W rzeźni znajdują się ponadto:

- 1) magazyn żywca wyposażony w urządzenia do pojenia zwierząt, a w przypadku rzeźni, w których przetrzymuje się zwierzęta do następnego cyklu ubojowego także urządzenia do karmienia,
- 2) stanowisko do badania przedubojowego, z oświetleniem o natężeniu 540 lx - mierzonym na poziomie 1 m od posadzki, wyposażone w umywalkę oraz urządzenie do unieruchamiania zwierząt w czasie badania,
- 3) kojce dla zwierząt chorych lub podejrzanych o chorobę, z oddzielnym systemem kanalizacyjnym,
- 4) pomieszczenie do uboju zwierząt, w którym możliwe jest wykonywanie czynności ubojowych i usuwanie odpadów poubojowych w sposób zapewniający zachowanie warunków higienicznych,
- 5) oddzielna linia do uboju świń, jeżeli w rzeźni dokonuje się uboju innych gatunków zwierząt, przy czym nie jest ona wymagana jeżeli:
 - a) ubój świń oraz innych gatunków zwierząt odbywa się w oddzielnych cyklach ubojowych,
 - b) w przypadku, o którym mowa w lit. a, wydziela się miejsce do oparzania, odszczeciniania i opalania, oddalone od linii ubojowej innego gatunku

zwierząt co najmniej o 5 m lub oddziela się je trwałą przegrodą o wysokości co najmniej 3 m,

- 6) stanowiska do badania poubojowego wyposażone w umywalkę oraz sterylizator do narzędzi,
- 7) pomieszczenia jeliciarni do opróżniania przewodu pokarmowego z jego zawartości, przy czym przekazywanie jelit do tego pomieszczenia odbywa się poprzez otwór podawczy,
- 8) pomieszczenie do obróbki żołądków, przedżołądków i jelit, jeżeli takie czynności są w rzeźni wykonywane, a pomieszczenie jeliciarni jest zbyt małych rozmiarów, aby wydzielić niezależną strefę dla czynności, o których mowa w pkt 7,
- 9) pomieszczenie do magazynowania skór, rogów, racic i szczeciny, jeśli nie są one codziennie usuwane z rzeźni,
- 10) pomieszczenie do obróbki narządów wewnętrznych jeżeli nie jest ona wykonywana na linii ubojowej w czasie jego trwania,
- 11) magazyny poubojowe do przetrzymywania mięsa co najmniej z jednodniowego uboju, o konstrukcji wykluczającej kontakt mięsa z posadzką i ścianami,
- 12) oddzielne miejsce do pakowania narządów wewnętrznych,
- 13) chłodzone pomieszczenie lub wydzieloną zamykaną strefę do przetrzymywania mięsa tymczasowo zajętego;
- 14) linia ubojowa wyposażona w urządzenie, które po oszołomieniu umożliwia przeprowadzenie uboju i obróbki poubojowej na zawieszonym zwierzęciu, z wyjątkiem czynności wykrawiania świń i owiec oraz oparzania i odszczeciniania świń, które mogą być wykonywane w pozycji leżącej,
- 15) kolejka do transportu tusz do magazynu poubojowego,
- 16) wydzielona strefa do składowania nawozu, jeżeli jest on przechowywany na terenie rzeźni,
- 17) pomieszczenie do przeprowadzania badania na włośnię, którego warunki określa załącznik nr 1 do rozporządzenia,
- 18) pomieszczenie do wykrawania mięsa z głów przeżuwaczy powyżej 12 miesiąca życia, wyposażone w umywalkę i sterylizator do narzędzi,
- 19) pomieszczenie do magazynowania materiału szczególnego ryzyka, jeżeli w rzeźni wykonywany jest ubój przeżuwaczy,
- 20) pomieszczenie do barwienia materiału szczególnego ryzyka, jeżeli w pomieszczeniu, o którym mowa w pkt. 20 nie jest możliwe wydzielenie strefy do barwienia.

3. Pomieszczenia rzeźni powinny być podzielone na strefy o wysokim i niskim stopniu zagrożenia mikrobiologicznego, przy czym na granicy tych stref instaluje się myjki do butów oraz umywalki, jeżeli mycie butów odbywa się ręcznie.

4. W zakładzie powinny być określone szczegółowe warunki wejścia, przemieszczania się i wyjścia pracowników oraz osób niebędących pracownikami zakładu.

§11. Ubój strusi jest dopuszczalny w rzeźniach prowadzących ubój innych gatunków zwierząt, jeżeli:

- 1) ubój prowadzi się w wydzielonym cyklu ubojowym,
- 2) oszołamiania dokonuje się z zastosowaniem prądu o natężeniu minimum 250 mA, o czasie aplikacji nie mniejszym niż 4-10 sek.; a czas wykrawiania nie przekracza 10-15 min.,

3) schładzanie tuszy do osiągnięcia temperatury 7°C w najgłębszych warstwach mięśni nie przekroczy 24 godz.

§ 12. W rzeźniach drobiu królików i nutrii oprócz wymagań zawartych w § 4- 10 znajdują się ponadto:

- 1) pomieszczenie lub zadaszona powierzchnia, do wyładunku zwierząt i przeprowadzania badania przedubojowego, łatwe do mycia i odkażania, w którym dopuszcza się mycie i dezynfekcję środków transportu oraz klatek transportowych, jeżeli czynności te nie powodują wzajemnego zanieczyszczenia się,
- 2) magazyn żywca w przypadku uboju nutrii i królików,
- 3) sygnalizację wstrzymującą zawieszanie drobiu, królików lub nutrii na linii ubojowej,
- 4) pomieszczenie do uboju, z wydzielonymi strefami do oszołamiania i wykrwawiania oraz oparzania i skubania, przy czym pomieszczenie to oddziela się od pomieszczenia, o którym mowa w pkt 1, automatycznie zamykanymi drzwiami; transport zwierząt odbywa się w pozycji wiszącej, przez otwór w ścianie,
- 5) pomieszczenie do skórowania, wytrzewiania oraz dalszej obróbki, połączone z pomieszczeniem, o którym mowa w pkt 4, otworem podawczym oraz transportu tusz, przy czym stanowisko wytrzewiania oddziela się od pozostałych stanowisk ścianką działową z automatycznie zamykanymi drzwiami,
- 6) pomieszczenie do badania na włośnię, w przypadku uboju nutrii,
- 7) odpowiednią do szybkości przesuwu linii ubojowej, liczbę stanowisk badania poubojowego, wyposażonych w umywalkę, sterylizator do sprzętu oraz urządzenie do zawieszania tusz tymczasowo zajętych,
- 8) pomieszczenia do obróbki i suszenia pierza, lub obróbki i przetrzymywania skór ,
- 9) odpowiednią do wielkości produkcji liczbę pomieszczeń chłodzonych do przechowywania mięsa, z wydzieloną częścią do przechowywania mięsa tymczasowo zajętego,
- 10) pomieszczenie lub wydzieloną strefę do zbierania piór, jeżeli są one odzyskiwane,
- 11) umywalki i toalety dla personelu mającego kontakt z żywymi zwierzętami,
- 12) pomieszczenie lub wydzielone miejsce wyposażone w umywalkę do wykonywania sekcji zwierząt padłych w czasie transportu.

§13. Temperatura wewnętrzna świeżego mięsa podczas przechowywania, rozbioru i transportowania nie może być wyższa od:

- 1) 4°C -dla schłodzonego mięsa drobiowego
- 2) 3°C dla chłodzonych narządów wewnętrznych i mięsa z głów,
- 3) 7°C -dla schłodzonego mięsa innych gatunków zwierząt rzeźnych.

§.14. W zakładzie rozbioru oprócz warunków określonych w § 4 - 10, znajdują się:

- 1) odpowiednie do wielkości prowadzonej produkcji pomieszczenia chłodnicze, zamrażalnicze do przechowywania mięsa, przy czym mięso opakowane nie może być przechowywane z mięsem nieopakowanym;

- 2) pomieszczenie do rozbioru oraz pakowania mięsa w opakowanie jednostkowe, wyposażone w termograf lub termometr umożliwiający automatyczną rejestrację temperatury,
 - 3) chłodzone pomieszczenie lub strefę do pozyskiwania mięsa odmięsnionego mechanicznie,
 - 4) pomieszczenie do pakowania mięsa w opakowania zbiorcze;
 - 5) pomieszczenie do barwienia i do przechowywania materiału szczególnego ryzyka, jeżeli w zakładzie wykonywany jest rozbiór tusz przeżuwaczy zawierających ten materiał z zastrzeżeniem ust.2.
2. Barwienie materiału szczególnego ryzyka jest możliwe w wydzielonej strefie pomieszczenia służącego do przechowywania takiego materiału,
3. W zakładzie rozbioru drobiu powinny znajdować się oddzielne pomieszczenia do patroszenia drobiu, jeżeli stosowane są technologie opóźnionego lub częściowego patroszenia.

Rozdział 6

Warunki organizacyjne i sanitarne zakładu

§ 15. 1. Osoby, których rodzaj pracy wymaga kontaktu z mięsem, powinny używać czystej, w jasnym kolorze, odzieży i obuwia roboczego, fartucha ochronnego oraz nakrycia głowy całkowicie zasłaniającego włosy.

2. Szczegółowe metody i sposób wewnętrznej kontroli jakości zdrowotnej żywności określają odrębne przepisy o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia.
3. Odzież roboczą zmienia się w miarę potrzeb, nie rzadziej niż raz dziennie.
4. Osoby, o których mowa w ust. 1:
 - a) powinny myć ręce za każdym razem gdy wznawiają pracę oraz gdy miały kontakt z chorym zwierzęciem lub mięsem niezdatnym do spożycia,
 - b) nie mogą nosić biżuterii oraz zegarków,
 - c) skaleczenia lub otarcia rąk powinny zabezpieczać wodoodpornym opatrunkiem,
 - d) zgłaszają przypadki zachorowań, które mogą mieć wpływ na zanieczyszczenie **mikrobiologiczne** mięsa.
4. Palenie tytoniu, zucie tytoniu lub gumy, jedzenie i picie dozwolone jest tylko w miejscach wyznaczonych.

§ 16. 1. Pomieszczenia, urządzenia oraz sprzęt, mające kontakt z mięsem, utrzymuje się w warunkach sanitarnych i technicznych wykluczających zanieczyszczenie mięsa.

2. Pomieszczenia, urządzenia oraz sprzęt nie mogą być używane do celów niezgodnych z ich przeznaczeniem.

3. Wprowadzanie na teren rzeźni zwierząt nieprzeznaczonych do uboju jest niedopuszczalne, z wyjątkiem zwierząt pociągowych wykorzystywanych do transportu wewnętrznego.

4. Stosowanie trocin i innych środków przeciwpoślizgowych jest niedopuszczalne.

Rozdział 7

Warunki sanitarne przy uboju zwierząt rzeźnych

§ 17. Zwierzęta wprowadzane do pomieszczeń ubojowych natychmiast poddaje się ubojowi, a wszystkie czynności obróbki poubojowej przeprowadza się w sposób uniemożliwiający zanieczyszczenia mięsa

§ 18. 1. Zwierzęta nie mogą być kierowane do uboju, jeżeli w wyniku badania przedubojowego ustalono, że:

- 1) są one chore lub podejrzane o następujące choroby zakaźne:
 - a) księgosusz,
 - b) nosaciznę,
 - c) węglik,
 - d) szelestnicę,
 - e) wściekliznę,
 - f) gąbczastą encefalopatię bydła,
- 2) wykazują objawy chorobowe lub zaburzenia ogólne, które mogą spowodować, że mięso będzie niezdatne do spożycia przez ludzi,
- 3) istnieje podejrzenie, że podano im substancje mogące spowodować, że mięso będzie szkodliwe dla zdrowia ludzi.

2. Do uboju dopuszcza się wyłącznie zwierzęta czyste, z wyjątkiem przypadków, gdy ubój ma na celu skrócenie cierpień zwierząt, powstałych wskutek wypadku lub nagłej choroby.

3. Zwierzęta poddawane są ubojowi po oszołomieniu, z wyjątkiem uboju dokonywanego w sposób przewidziany przez obrządki religijne.

4. Bydło, owce oraz kozy poddawane ubojowi nie mogą być:

- 1) oszołamiane poprzez wtłaczanie gazu do jamy czaszkowej,
- 2) poddawane ubojowi poprzez zmiżdżenie centralnego układu nerwowego, za pomocą pręta wprowadzanego do jamy czaszkowej.

§ 19. 1. Wykrwawianie powinno być całkowite.

2. Krew przeznaczoną do spożycia przez ludzi pozyskuje się przy użyciu urządzeń o zamkniętym obiegu, eliminującym możliwość jej zanieczyszczenia.

3. Krew, o której mowa w ust. 2, może być mieszana wyłącznie narzędziami przeznaczonymi do tego celu, o powierzchni łatwej do mycia i odkażania.

4. Pojemniki z krwią, o której mowa w ust. 3, powinny być oznaczone i zabezpieczone do czasu zakończenia badania poubojowego, w tym także badania na włośnię.

5. W przypadku, gdy krew jest zbierana od wielu zwierząt do tego samego pojemnika przed ukończeniem badania poubojowego, całą zawartość tego pojemnika uznaje się za niezdatną do spożycia, jeżeli tusza lub narządy wewnętrzne jednego z tych zwierząt oceniono jako niezdatne do spożycia.

§ 20. Na stanowiskach wykrwawiania i wytrzewiania, a dodatkowo na liniach ubojowych koni i bydła, w miejscach odcinania głowy, instaluje się kabiny wyposażone w urządzenia natryskowe do mycia fartuchów i obuwia roboczego, połączone z kanalizacją, przy czym wejście do kabiny nie może być usytuowane na przeciwko linii ubojowej.

§ 21. Ubój sanitarny odbywa się w oddzielnym pomieszczeniu ubojowym lub po zakończeniu uboju zwierząt zdrowych, jeżeli:

- 1) mięso pozyskane z tego uboju zostanie usunięte z pomieszczeń ubojowych,
- 2) po zakończonym uboju, pomieszczenia oraz urządzenia i sprzęt poddaje się myciu i odkażaniu pod nadzorem urzędowego lekarza weterynarii..

§ 22. W rzeźniach wyposażonych w zmechanizowane linie ubojowe:

- 1) szybkość przesuwu taśmy na stanowiskach badania poubojowego powinna umożliwiać wykonanie badania głowy, tuszy, narządów jamy piersiowej i brzusznej,
- 2) konstrukcja linii ubojowej powinna zapewniać pełną synchronizację przesuwu, aby badanie poszczególnych części zwierzęcia, o których mowa w pkt 1, odbywało się jednocześnie,
- 3) stanowiska badania poubojowego oznacza się i wyposaża w umywalkę, środki myjące i odkażające oraz ręczniki jednorazowego użytku,
- 4) stanowiska badania poubojowego wyposaża się w wyłącznik przesuwu taśmy lub przekaźnik tuszy na oddzielny tor do badania szczegółowego,
- 5) odpady poubojowe ze stanowisk obróbki poubojowej, usuwa się w sposób uniemożliwiający zanieczyszczenie mięsa.

§ 23.1 . Zwierzęta po uboju niezwłocznie skóruje się, a ze świń niepoddanych skórowaniu usuwa się szczecinę.

2. Nie skóruje się głów cieląt w przypadku stosowania technologii umożliwiającej pozbawienie sierści skóry głowy.

3. Przy usuwaniu szczeciny dopuszczalne jest stosowanie preparatów chemicznych, pod warunkiem, że po ich zastosowaniu tusze zostaną opłukane wodą zdatną do picia.

4. Przy oparzeniu zanurzeniowym wodę w oparzelniku wymienia się co najmniej raz dziennie.

§ 24. 1. Wytrzewianie zwierząt przeprowadza się niezwłocznie, lecz nie później niż w ciągu 45 minut po oszołomieniu albo nie później niż w ciągu 30 min. po wykrwawieniu w przypadku uboju wykonywanego w sposób określony przez obrządki religijne.

2. Czynności opróżniania i czyszczenia żołądków wykonywane mechanicznie w zamkniętym obiegu, mogą być przeprowadzane w pomieszczeniu ubojowym jeżeli:

- 1) urządzenie do oddzielania jelit od żołądka oraz opróżniania i czyszczenia żołądka wyklucza możliwość zanieczyszczenia mięsa oraz jest oddzielone od linii ubojowej przegrodą o wysokości co najmniej 3 m,
 - 2) urządzenie, o którym mowa w pkt 1, wyposażone jest w wyciąg powietrza, uniemożliwiający przenikanie obcych zapachów do mięsa,
 - 3) wodę zużytą do tych czynności oraz zawartość żołądków usuwa się bezpośrednio do kanalizacji,
 - 4) żołądki natychmiast po oczyszczeniu przekazuje się do magazynu,
 - 5) obróbkę żołądków wykonują osoby nie mające kontaktu z mięsem.
3. Narządy wewnętrzne oddziela się od tuszy lub pozostawia przy niej za pośrednictwem naturalnych połączeń, przy czym narządy oddzielone, znakuje się w sposób umożliwiający ich identyfikację z tuszą.
4. Nerki wyluszcza się z torebki tłuszczowej, a u bydła, świń i zwierząt jednokopytnych usuwa się torebkę otaczającą nerki.
5. Obróbkę poubojową, w tym w szczególności nacięcie powłok brzusznych i wytrzewanie przeprowadza się w sposób wykluczający zanieczyszczanie mięsa i narządów wewnętrznych treścią przewodu pokarmowego, żółcią lub moczem.

§ 25 1. Usuwanie zanieczyszczeń z mięsa odbywa się wyłącznie poprzez wycięcie części, która uległa zanieczyszczeniu.

2. Oczyszczanie mięsa płótnem lub innym materiałem oraz przez zdmuchiwanie powietrzem jest niedopuszczalne.
3. Tusze świń w wieku powyżej 4 tygodni, tusze bydła i koni w wieku powyżej 6 miesięcy oraz tusze owiec i kóz w wieku powyżej 12 miesięcy, przed badaniem poubojowym przepoławia się wzdłuż kręgosłupa.
4. Do czasu zakończenia badania poubojowego, tusze i narządy wewnętrzne pochodzące od różnych zwierząt nie mogą stykać się ze sobą.
5. Tusze i narządy wewnętrzne uznane za niezdatne do spożycia nie mogą stykać się z mięsem zdatnym do spożycia i powinny być usuwane z pomieszczeń ubojowych niezwłocznie po ocenie mięsa.
6. Obróbkę poubojową wykonuje się czystymi i odkażonymi narzędziami.
7. Skórowanie jagniąt i kozłat o wadze do 15 kg jest dopuszczalne za pomocą sprężonego powietrza, jeżeli nie powoduje zanieczyszczania mięsa.

8. Części zwierząt, które stanowią materiał szczególnego ryzyka, po badaniu poubojowym należy:

- 1) oddzielić,
- 2) zabarwić błękitem patentowym w pomieszczeniu do barwienia, o którym mowa w § 10 w ust. 2 w pkt.22,
- 3) przechowywać przed wysyłką w pomieszczeniu do magazynowania, o którym mowa w § 10 w ust. 2 w pkt 21,
- 4) przesłać w odpowiednich pojemnikach do zakładów unieszkodliwiających, wskazanych przez powiatowego lekarza weterynarii.

§ 26. 1. Drob, nutrie oraz króliki dostarczone do hali uboju, natychmiast poddaje się ubojowi.

2. Zwierząt chorych lub podejrzanych o chorobę nie poddaje się ubojowi.
3. Czynności obróbki poubojowej zwierząt o których mowa w ust.1 wykonuje się w sposób uniemożliwiający zanieczyszczanie mięsa.

4 Wykrwawianie przeprowadza się w sposób, nie powodujący zanieczyszczenia krwią innych pomieszczeń znajdujących się poza miejscem uboju.

5. Drób po uboju niezwłocznie odpierza się.

6. W przypadku całkowitego usunięcia narządów wewnętrznych zwierząt, o których mowa w ust. 1, patroszenie przeprowadza się niezwłocznie.

7. Narządy wewnętrzne poddawane badaniu poubojowemu mogą zostać oddzielone od tuszki po uprzednim ich oznaczeniu lub pozostać naturalnie związane z tuszką; narządy pozostające z tuszką po badaniu podlegają wyjęciu z jamy ciała w sposób wykluczający zanieczyszczenie tuszki.

8. Tuszki myje się wyłącznie wodą bieżącą, zdatną do picia.

9. Dzielenie tuszek przed zakończeniem badania poubojowego jest niedopuszczalne.

§ 27.1. Szybkość przesuwu linii ubojowej dostosowuje się odpowiednio, aby wykonywanie badania poubojowego nie powodowało konieczności zatrzymywania linii ubojowej.

2. Stanowisko badania, o którym mowa w ust. 1, wyposaża się w sygnalizację zatrzymującą zawieszanie zwierząt przed stanowiskiem ogłuszania.

§ 28. 1. Po zakończeniu badania poubojowego wszystkie narządy wewnętrzne, z wyjątkiem nerek, niezwłocznie usuwa się z tuszki; narządy jadalne oddziela się od niejadalnych.

2. Narządy wewnętrzne zdatne do spożycia myje się natychmiast w bieżącej wodzie zdatnej do picia i przekazuje do magazynu albo umieszcza wewnątrz tuszek.

3. Usuwanie części niejadalnych zwierząt, o których mowa w § 24 transportem wodnym, odbywa się w kierunku przeciwnym do kierunku przesuwu taśmy ubojowej..

4. Otwieranie żołądków na linii ubojowej jest niedopuszczalne.

§ 29. 1. Tuszki drobiowe po zbadaniu i usunięciu narządów wewnętrznych spłukuje się wodą i schładza do temperatury 4°C dla mięsa chłodzonego i - 12°C dla mięsa zamrożonego .

§ 30. 1. Tuszki drobiowe przed poddaniem ich schłodzeniu poprzez zanurzenie w wodzie lub w wodzie z lodem opłukuje się strumieniem bieżącej wody przy czym minimalna ilość wody do płukania każdej tuszki wynosi:

1) 1,5 l - tuszki o ciężarze do 2,5 kg,

2) 2,5 l- tuszki o ciężarze 2,5-5 kg,

3) 3,5 l- tuszki o ciężarze powyżej 5 kg .

2. Schładzanie tuszek drobiowych, o którym mowa w ust. 1, wykonuje się zgodnie z następującymi warunkami:

1) tuszki powinny przechodzić przez jeden lub więcej zbiorników wody lub wody z lodem ze stałym przepływem wody, przy czym dopuszcza się stosowanie procesu chłodzenia polegającego na mechanicznym mieszaniu tuszek przeciwprądami wody,

2) temperatura wody w zbiorniku lub w zbiornikach, mierzona w miejscu, w którym wpływa do zbiornika, nie może być wyższa niż 16°C , w miejscu, w którym wypływa ze zbiornika nie wyższa niż 4°C,

3) chłodzenie tuszek do temperatury 4°C powinno nastąpić w najkrótszym czasie, a minimalny przepływ wody podczas całego procesu schładzania, o którym mowa w pkt 1, wynosi:

- a) 2,5 l - na tuszkę o ciężarze do 2,5 kg ,
 - b) 4,0 l - na tuszkę o ciężarze 2,5-5 kg ,
 - c) 6,0 l - na tuszkę o ciężarze powyżej 5 kg,
- 4) przy zastosowaniu kilku zbiorników, napływ świeżej wody i odprowadzenie wody zużytej z każdego zbiornika, reguluje się w taki sposób, aby zmniejszał się on stopniowo w kierunku, przesuwania tuszek, przy czym przepływ wody przez ostatni zbiornik jest nie mniejszy niż:
- a) 1,0 l- na każdą tuszkę o wadze do 2,5 kg lub niższej ,
 - b) 1,5 l- na tuszkę o wadze od 2,5 do 5 kg ,
 - c) 2,0 l -na tuszkę o wadze powyżej 5 kg lub wyższej,
- 5) przy dokonywaniu obliczeń ilości wody, o których mowa w pkt 4 i 5, nie uwzględnia się wody wykorzystywanej do pierwszego napełniania zbiorników,
- 6) czas przebywania tuszek w pierwszym zbiorniku nie może przekraczać 30 minut, a w innych zbiornikach lub pozostałej części urządzenia nie dłużej niż jest to niezbędne do osiągnięcia w najgłębszych partiach mięśni tuszki, temperatury nie wyższej niż 4°C,
- 7) każdorazowe zatrzymanie pracy urządzeń, przed ponownym ich włączeniem, wymaga oceny przydatności do spożycia tuszek przez urzędowego lekarza weterynarii, w przeciwnym przypadku uznaje się je jako niezdatne do spożycia,
- 8)urządzenia do schładzania tuszek, codziennie całkowicie opróżniane się, myje i odkażana.

§ 31. 1 Urządzenia do mycia i schładzania tuszek drobiowych , o której mowa w § 31 wyposaża się w aparaturę kontrolującą i rejestrującą:

- 1)ilość wody zużytej do mycia tuszek drobiowych po wytrzewieniu,
- 2)temperaturę wody w segmentach schładzalnika,
- 3)ilość wody zużytej do schładzania tuszek w poszczególnych segmentach schładzalnika,
- 4)liczbę tuszek przekazywanych do schładzalnika.

2. Pomiary określone w ust. 1 rejestruje się automatycznie.

§ 32.1. Proces schładzania zanurzeniowego w wodzie lub w wodzie z lodem podlega bakteriologicznej kontroli.

2. Do badania bakteriologicznego, o którym mowa w ust. 1, pod koniec dnia produkcji pobiera się każdorazowo równocześnie:

- 1) po dwie tuszki drobiowe po ich umyciu, a przed przekazaniem do schładzalnika,
- 2) bezpośrednio po zakończeniu schładzania.

3. Badanie bakteriologiczne wykonuje się podczas uruchamiania linii produkcyjnej, a następnie w regularnych odstępach co 3 miesiące i po każdorazowych zmianach dotyczących technologii uboju.

4. Badanie bakteriologiczne obejmuje:

- 1) ogólną liczbę bakterii tlenowych i względnie tlenowych na powierzchni 1 cm² skóry,

2) liczbę bakterii z grupy Coli na 1 cm² skóry,

5. Proces schładzania tuszek drobiowych w wodzie z lodem powinien spełniać następujące warunki:

- 1) ogólna liczba bakterii tlenowych i względnie tlenowych na powierzchni 1 cm² skóry - nie więcej niż 10⁵,
- 2) liczba pałeczek z grupy Coli na 1 cm² skóry nie więcej niż 7 x 10⁴,

6. Do czasu zakończenia badania poubojowego tuszki i narządy niezbadane nie mogą stykać się ze zbadanymi; usuwanie, porcjowanie, poddawanie dalszej obróbce tuszek i narządów niezbadanych jest niedopuszczalne

7. Tuszki drobiowe i narządy wewnętrzne uznane jako nie nadające się do spożycia przez ludzi nie mogą stykać się z narządami i tuszkami zdatnymi do spożycia.

8. Tuszki, o których mowa w ust. 7, umieszcza się w oddzielnym oznakowanym pojemniku w wydzielonym oznakowanym pomieszczeniu lub w pojemnikach usytuowanych w miejscu uniemożliwiającym ich kontakt z innym mięsem świeżym.

Rozdział 8

Warunki weterynaryjne wymagane przy rozbiórce mięsa

§ 33.1. Podczas rozbioru, temperatura mięsa nie może przekraczać 7°C dla mięsa czerwonego, 4°C dla mięsa drobiowego; temperatura pomieszczenia, w którym dokonuje się rozbioru mięsa nie może być wyższa niż 12°C.

2. Temperatura narządów wewnętrznych oraz mięsa z głów w czasie rozbioru, pakowania i magazynowania nie może być wyższa niż 3°C.

3. Dopuszcza się ze względów technologicznych rozbiór mięsa ciepłego, jeżeli tusze lub półtusze zostaną przetransportowane do pomieszczenia rozbioru w trakcie jednej operacji w pozycji wiszącej.

4. Rozbiór mięsa przeprowadza się w sposób wykluczający jego zanieczyszczenie, przy czym z mięsa powinny być usunięte odłamki kości, skrzepy krwi i widoczne węzły chłonne.

5. Przed rozbiorem świeżego mięsa, sprawdza się w szczególności:

- 1) pochodzenie mięsa;
- 2) znaki weterynaryjne umieszczone na mięsie i dokumentacji jemu towarzyszącej;
- 3) cechy organoleptyczne mięsa;
- 4) prawidłowość obróbki poubojowej mięsa.

6. Przepływ świeżego mięsa z chłodni do pomieszczenia rozbioru następuje stopniowo w miarę dokonywania obróbki mięsa i usuwania do chłodni lub oddziału pakowania mięsa uzyskanego z rozbioru.

7. Bezpośrednio po rozbiórce lub po rozbiórce i po zapakowaniu mięso transportuje się do odpowiednich komór chłodniczych lub zamrażalniczych

8. Mięso z zakładów zakwalifikowanych do produkcji na rynek krajowy, może być poddawane rozbirowi w zakładach rozbioru mięsa zakwalifikowanych do produkcji na rynek Unii Europejskiej lub innych państw w przypadku spełnienia poniższych warunków:

- 1) mięso wprowadzane do zakładu rozbioru podlega ścisłej ewidencji, a w szczególności określenia ilości, oznaczenia oraz umieszczenia w oddzielnym pomieszczeniu,
- 2) obróbkę i rozbiór mięsa o którym mowa w pkt. 1 przeprowadzi się w oddzielnym cyklu lub w innym pomieszczeniu,
- 3) mięso po rozbiorze zostanie w całości skierowane na rynek lokalny,
- 4) kontrole urzędowego lekarza potwierdzają, że wymagania zawarte w pkt 1-3 są przestrzegane.

9. Części zwierząt, które stanowią materiał szczególnego ryzyka oddzielone w trakcie rozbioru, należy:

- 1) zabarwić błękitem patentowym w celu odróżnienia od innych odpadów;
- 2) gromadzić i przechowywać przed wysyłką w chłodzonym pomieszczeniu;
- 3) wysłać do zakładów unieszkodliwiających w pojemnikach przeznaczonych do tego celu.

§ 34. Jeżeli rozbiór mięsa drobiowego, króliczego i mięsa zwierząt dzikich utrzymywanych przez człowieka odbywa się w pomieszczeniach rozbioru mięsa wołowego, wieprzowego, baraniego i koziego oraz zwierząt łownych, czynności te przeprowadza się w oddzielnych cyklach produkcyjnych, rozdzielonych procesem mycia i odkażania.

§ 35. Przepisy rozdziałów 1,2,4-6, 8-11, stosuje się odpowiednio w zakładach, w których odbywa się ponowne składowanie, podział na mniejsze części lub przepakowywanie mięsa.

Rozdział 9

Warunki weterynaryjne wymagane przy pakowaniu mięsa

§ 36. 1. Opakowania powinny spełniać wymagania określone w przepisach o materiałach i wyrobach przeznaczonych do kontaktu z żywnością, a w szczególności:

- 1) nie powodować zmian organoleptycznych mięsa,
 - 2) nie powodować przenikania do mięsa substancji szkodliwych dla zdrowia ludzkiego,
 - 3) zabezpieczać mięso przed zanieczyszczeniem.
2. Opakowania zbiorcze mogą być używane powtórnie, jeżeli:
- 1) są wykonane z materiału odpornego na korozję,
 - 2) przed użyciem zostały dokładnie oczyszczone, umyte i zdezynfekowane.

3. Opakowania jednostkowe dla mięsa i narządów wewnętrznych powinny być przezroczyste i bezbarwne oraz odpowiadać wymaganiom określonym w ust. 1.
4. Mięso przeznaczone do przewożenia podlega opakowaniu jednostkowemu, jeżeli nie może być podwieszane w czasie transportu.
5. Zezwala się na zastosowanie opakowania transportowego jako opakowania jednostkowego jeżeli opakowanie transportowe odpowiada wymaganiom określonym w ust. 1 i 2 i nie wymaga się w tym przypadku, aby były wykonane z materiału przezroczystego i bezbarwnego.
6. Wątroby, nerki i serca opakuje się w opakowania jednostkowe, w przypadku produkcji na rynek Unii Europejskiej.
8. Wymagania, o których mowa w ust.6, nie dotyczą mięsa oraz narządów drobiu, królików i nutrii; mogą one być pakowane w opakowania zbiorcze.
9. Znakowanie opakowań zawierających mięso, regulują przepisy odrębne.

§ 37. 1. Rozbiór, odkostnianie i wykrawanie mięsa oraz umieszczanie mięsa w opakowaniach jednostkowych może odbywać się w jednym pomieszczeniu pod warunkiem:

1) wydzielenia stref dla mięsa nieopakowanego, mięsa opakowanego i opakowań,

2) nie krzyżowania się dróg przepływu mięsa nieopakowanego, mięsa opakowanego i opakowań.

2. Materiały opakowaniowe przetrzymuje się w pomieszczeniach przeznaczonych do tego celu w sposób wykluczający ich zanieczyszczenie oraz bezpośredni kontakt ze ścianami i posadzkami.

3. Niezwłocznie po umieszczeniu mięsa w opakowaniach zbiorczych i po oznakowaniu opakowań, mięso przekazuje się do magazynu chłodniczego lub do zamrażalni.

4. Pracownicy zatrudnieni przy rozbiórce mięsa świeżego nie mogą brać udziału przy pakowaniu mięsa w opakowania zbiorcze i nie mogą mieć kontaktu z tymi opakowaniami.

Rozdział 10

Warunki weterynaryjne wymagane przy składowaniu mięsa

M

§ 38.1. Mięso przeznaczone do zamrażania pochodzi wyłącznie z rzeźni lub zakładu rozbioru mięsa zakwalifikowanego do produkcji na rynek Unii Europejskiej lub innych państw.

2. Zamrażanie świeżego mięsa odbywa się w zakładzie, w którym mięso zostało pozyskane lub w zakładzie w którym dokonano rozbioru mięsa lub w chłodni składowej .

3. Tusze, półtusze, ćwierćtusze oraz elementy przeznaczone do zamrażania, zamraża się niezwłocznie po wychłodzeniu.

4. Mięso zamrożone, po osiągnięciu temperatury -12°C w przypadku mięsa mrożonego lub -18°C - w przypadku mięsa głęboko mrożonego, nie może być składowane i transportowane w temperaturze wyższej od temperatury zamrożenia.

5. Mięso zamrożone znakuje się etykietą, zawierającą dane określające miesiąc i rok jego zamrożenia.

§ 39. 1. Mięsa opakowanego nie przechowuje się w jednym pomieszczeniu z mięsem nieopakowanym.

2. W pomieszczeniach, w których składowane jest mięso, przetrzymywanie innych towarów, szczególnie takich, które mogą powodować zanieczyszczanie lub zmianę cech organoleptycznych mięsa jest niedopuszczalne.

3. Temperatura każdego pomieszczenia, w którym mięso jest składowane podlega ciągłej automatycznej rejestracji.

Rozdział 11

Transport mięsa

§ 40.1. Przewóz mięsa odbywa się środkiem transportu hermetycznie zamykanym, zapewniającym utrzymywanie temperatur, określonych w niniejszym rozporządzeniu dla mięsa chłodzonego i zamrożonego.

2. Powierzchnię wewnętrzną środka transportu, o których mowa w ust. 1, wykonuje się z materiału nierdzewnego, łatwego do mycia i odkażania.

3. Środek transportu do przewozu tusz, półtuszy, półtuszy przeciętych na nie mniej niż 3 części, ćwierćtuszy oraz mięsa świeżego nieopakowanego, wyposaża się w urządzenia nierdzewne do podwieszania mięsa w sposób, nie pozwalający na stykanie się z podłogą.

4. Warunek, o którym mowa w ust. 3, nie dotyczy transportu lotniczego oraz przewozu mięsa mrożonego w opakowaniach.

5. Środki transportu przeznaczone do przewozu mięsa nie mogą być używane do przewozu zwierząt żywych i innych towarów, mogących mieć wpływ na jakość zdrowotną mięsa.

6. Mięsa opakowanego nie przewozi się wraz z mięsem nieopakowanym z zastrzeżeniem ust.7.

7. Przewóz mięsa, o którym mowa w ust. 6, jest możliwy w przypadku zainstalowania w środku transportowym przegrody, rozdzielającej mięso opakowane od nieopakowanego.

8. **Mięso drobiowe, królicze i nutrii może być transportowane wyłącznie po opakowaniu.**

9. Transport mięsa w kontenerach i pojazdach nieoczyszczonych i niepoddanych odkażaniu jest niedopuszczalny.

10. Dopuszcza się transport mięsa bezpośrednio po uboju, jeżeli w ciągu 1 godz. po opuszczeniu rzeźni, mięso zostanie schłodzone w miejscu przeznaczenia i będzie przetrzymywane odpowiednio w temperaturach, określonych w § 11.

Rozdział 12

Warunki dla zakładów produkujących na rynek krajowy

§.41.1. Zakłady produkujące na rynek krajowy oprócz wymagań określonych w § 4 w ust. 1-2, w pomieszczeniach do produkcji, przetwarzania lub przechowywania świeżego mięsa posiadają:

- 1) wodoodporną posadzkę, łatwą do utrzymania w czystości i odkażania, wykonaną z materiałów nieulegających rozkładowi i ułożoną w sposób ułatwiający spływanie wody do kanalizacji wyposażonej w kratki i syfony, zapobiegające przenikaniu obcych zapachów ,
- 2) gładkie, trwałe i nieprzepuszczalne ściany, o jasnej, zmywalnej powierzchni do wysokości co najmniej dwóch metrów,
- 3) drzwi z materiału łatwego do utrzymania w czystości, nieulegającego rozkładowi i bezwonnego,
- 4) nieulegające rozkładowi i bezwonne materiały izolacyjne,
- 5) odpowiednią wentylację i urządzenia wyciągowe zapobiegające skraplaniu się pary na powierzchniach pomieszczeń, urządzeń i sprzętów,
- 6) naturalne lub sztuczne oświetlenie nieznieszkodliwiające barw oświetlanego obiektu,
- 7) odpowiednią w stosunku do wielkości produkcji liczbę urządzeń do:
 - a) mycia i odkażania rąk z bieżącą wodą zimną i gorącą lub wodę o temperaturze 35 – 40° C, przy czym umywalki wyposaża się w środki myjące, odkażające i do suszenia rąk,
 - b) odkażania narzędzi, z dopływem wody o temperaturze co najmniej 82°C, zlokalizowane w miejscu produkcji lub w sąsiednim pomieszczeniu
- 8) odpowiednie zabezpieczenia i procedury chroniące przed szkodnikami,
- 9) narzędzia i urządzenia do pracy, w tym:
 - a) stoły do krojenia, stoły z nakładką do krojenia, pojemniki, piły, taśmy przenośnika – o gładkiej powierzchni, wykonane z materiału odpornego na korozję, łatwego do mycia i dezynfekcji, nie powodującego skażenia mięsa; przy czym stosowanie drewna jest niedozwolone,
 - b) wykonane z materiału nieulegającemu korozji:
 - urządzenia do transportu mięsa,
 - pojemniki do przechowywania mięsa, przy czym pojemniki z mięsem nie mogą stykać się z posadzkami i ścianami,
 - specjalne wodoszczelne pojemniki z pokrywami i zamknięciami, do przechowywania mięsa niezdatnego do spożycia; usuwanie pojemników z pomieszczeń odbywa się po ich napełnieniu lub codziennie po zakończeniu pracy,
- 10) urządzenia chłodnicze zapewniające utrzymanie wewnętrznej temperatury mięsa w wymaganych zakresach, przy czym wodę spod parowników odprowadza się bezpośrednio do kanalizacji,
- 11) wystarczającą ilość zimnej i gorącej wody zdatnej do picia, dostarczanej pod odpowiednim ciśnieniem,

- 12) system usuwania odpadów stałych i płynnych, zapewniający ich przepływ z części czystych do części brudnych zakładu,
- 13) chłodzone pomieszczenie do przechowywania odpadów, jeżeli nie są codziennie usuwane z zakładu,
- 14) co najmniej jedną toaletę spłukiwaną wodą, wyposażoną w umywalkę z bieżącą wodą zimną i gorącą lub wodę o temperaturze 35 – 40° C wyposażoną w środki myjące, odkażające i do suszenia rąk; drzwi toalety nie mogą otwierać się bezpośrednio do pomieszczeń produkcyjnych,

§ 42. 1. Rzeźnie drobiu, królików i nutrii, oprócz wymagań, o których mowa w § 41 posiadają:

- 1) pomieszczenie do uboju odpowiednie do wielkości produkcji, z podziałem na strefę do oszołomiania i wykrwawiania oraz strefę do oparzania, skubania lub skórowania,
- 2) pomieszczenie do patroszenia, odpowiednio oddalone od innych stanowisk pracy albo oddzielonych od nich ścianką działową,
- 3) odpowiednią do wielkości produkcji i gatunku zwierząt, chłodnię, z wydzieloną zamykaną sekcją przeznaczoną dla tusz zatrzymanych lub poddawanych badaniom szczegółowym,
- 4) pomieszczenie dla lekarza weterynarii lub wydzielone miejsce do przechowywania niezbędnego sprzętu i dokumentacji oraz dokonywania badania na włośnię, w przypadku uboju nutrii.

§ 43. 1. Rzeźnie pozostałych gatunków zwierząt, oprócz wymagań, o których mowa w § 41 posiadają:

- 1) magazyn żywca umożliwiający, w razie potrzeby, odpoczynek i pojenie zwierząt,
- 2) odpowiednie do wielkości produkcji, pomieszczenie do uboju, z podziałem na strefę brudną, w której dokonuje się oszołomienia, wykrwawiania, oparzania, odszczeciniania lub skórowania oraz strefę czystą do przeprowadzania pozostałych czynności obróbki poubojowej

- 3) oddzielną linię do uboju świń, jeżeli w rzeźni dokonuje się uboju innych gatunków zwierząt, przy czym nie jest ona wymagana gdy:

a) ubój świń oraz innych gatunków zwierząt odbywa się w różnym czasie,

b). w przypadku, o którym mowa w lit. a, wydziela się miejsce do oparzania, odszczeciniania i opalania, oddalone od linii ubojowej innego gatunku zwierząt co najmniej 5 m lub oddziela się trwałą przegrodą o wysokości co najmniej 3 m,

- 4) w pomieszczeniu ubojowym zmywalne ściany do wysokości przynajmniej trzech metrów lub do sufitu,
 - 5) wyposażenie linii ubojowej zapewniające po oszołomieniu, przeprowadzenie uboju i obróbki poubojowej na zawieszonym zwierzęciu, z wyjątkiem czynności wykrwawiania świń i owiec oraz oparzania i odszczeciniania świń, które mogą być wykonywane na leżącym zwierzęciu,
 - 6) odpowiednia do wielkości produkcji i gatunków ubijanych zwierząt, chłodnię z wydzieloną częścią przeznaczoną do przechowywania tusz tymczasowo zajętych,
 - 7) pomieszczenie do przeprowadzania badania na włośnię oraz pomieszczenie dla lekarza weterynarii lub wydzielone miejsce do przechowywania niezbędnego sprzętu i dokumentacji.
2. Zwierzęta wprowadzone do pomieszczeń ubojowych, po natychmiastowym oszołomieniu poddaje się ubojowi.
 3. Opróżnianie treści żołądków i jelit w pomieszczeniu ubojowym w trakcie trwania uboju jest niedopuszczalne z zastrzeżeniem ust.4.

4. Żołądki i jelita mogą być czyszczone w pomieszczeniu ubojowym wyłącznie po zakończeniu uboju i po usunięciu mięsa do chłodni.
5. Przechowywanie w pomieszczeniu ubojowym skór, rogów, kopyt i szczeciny jest niedopuszczalne.
6. Dopuszcza się składowanie nawozu w wydzielonym miejscu w części brudnej zakładu, jeżeli nie jest codziennie usuwany z terenu rzeźni.

§ 44.1. Zakłady rozbioru mięsa, które w tygodniu dokonują rozbioru nie więcej niż 5 ton mięsa bez kości albo równoważną ilość mięsa z kością, a w przypadku zakładów rozbioru mięsa drobiowego nie więcej niż 3 tony, są zakładami produkującymi mięso na rynek krajowy.

2. Zakłady, o których mowa w ust.1. posiadają:

- a) chłodzone pomieszczenie lub urządzenie chłodnicze do przechowywania mięsa przeznaczonego do rozbioru, zapewniające utrzymywanie temperatur określonych w rozporządzeniu,
- b) pomieszczenie do rozbioru mięsa,
- c) chłodzone pomieszczenie lub urządzenie chłodnicze do przechowywania mięsa z rozbioru, jeśli przetrzymywanie mięsa jest konieczne;

3. W zakładach rozbioru mięsa mają zastosowanie wymagania:

- 1) o których mowa w rozdziale 6,
- 2) o których mowa w rozdziale 8, z wyjątkiem wymogu utrzymania temperatury 12° C w pomieszczeniu rozbioru,
- 3) przechowywania w oddzielnych pomieszczeniach mięsa nieopakowanego i mięsa opakowanego zarówno przed rozbiorem jak i po rozbiore.

§45. 1. Wymagania, o których mowa w § 41 ust.1, pkt. 1-3 odnoszą się do chłodni składowych, przeznaczonych do składowania mięsa pochodzącego wyłącznie z zakładów uprawnionych do produkcji na rynek krajowy, z wyjątkiem wymagania dotyczącego kanalizacji.

2. W chłodniach, o których mowa w ust. 1 przechowuje się wyłącznie mięso opakowane.

Rozdział 13

Przepisy końcowe

§ 46. Traci moc rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 20 stycznia 1999 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych wymaganych przy uboju zwierząt rzeźnych oraz rozbiorze i składowaniu mięsa.

§ 47. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z tym że:

- 1) przepisy § 29 ust 1, w odniesieniu do zakładów, w których w dniu wejścia w życie rozporządzenia prowadzono działalność produkcyjną, wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2003 r.

§ 48. Przepisy, o których mowa w § 40 w ust.1, pkt 3 tracą moc z dniem 1 stycznia 2003 r.

¹ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. Nr 32, poz. 305).

Załączniki do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

z dnia.....(poz.....)

Załącznik nr 1

Warunki, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia oraz sprzęt do przeprowadzania badań w kierunku włośni w rzeźni i przetwórni dziczyzny.

1. Pomieszczenia do przeprowadzania badań w kierunku włośni powinny być położone obok hali ubojowej i posiadać conajmniej:

- a) zamykane, odpowiednio wyposażone pomieszczenie do przygotowywania próbek, z gładkimi i łatwo zmywalnymi ścianami do wysokości minimum 2 m, w jasnym kolorze oraz z urządzeniami do mycia i odkażania rąk,
- b) zaciemnione pomieszczenie odpowiednio wyposażone do przeprowadzania trychinoskopii i badań mikroskopowych.
- c) sprawną wentylację, a w razie konieczności urządzenia klimatyzacyjne zapewniające temperaturę pomieszczenia nie wyższą niż 25 stopni Celsjusza.,
- d) odpowiednie oświetlenie naturalne i sztuczne nie powodujące zmiany kolorów,
- f) myjnię do oczyszczenia i odkażania sprzętu z wodoodporną posadzką, łatwą do mycia i odkażania oraz ścianami gładkimi, jasnymi i zmywalnymi do wysokości minimum 2m.,
- g) przekierowniki, toalety, umywalki z ciepłą i zimną wodą bieżącą, zaopatrzone w środki myjące, odkażające i ręczniki jednorazowego użytku oraz pomieszczenie socjalne,
- h) wodoszczelne, odporne na korozję pojemniki do zbierania próbek po badaniu, z hermetycznie zamykanymi pokrywami, uniemożliwiającymi usunięcie ich zawartości przez osoby nieupoważnione.

2. Trychinoskopy w zakresie konstrukcji i parametrów technicznych spełniają następujące warunki:

- a) prostą obsługę,
- b) wysokie natężenie światła, przy czym dokładne wyniki powinny być uzyskiwane nawet w pomieszczeniu, które nie jest całkowicie zaciemnione, a źródłem światła są żarówki projektora o mocy 100W (12V),
- c) odpowiednie powiększenia:
 - normalne powiększenie robocze - 50 x
 - specjalne powiększenie - 80-100 x dla oceny preparatów, których nie można zidentyfikować przy powiększeniu roboczym,
- d) rozdzielczość- obraz jasny, ostry oraz osiągany przy każdym powiększeniu,
- e) mechanizm przełączania powiększenia z automatycznym dostosowaniem jasności obrazu,
- f) regulację kontrastu, przy czym kondensator wyposaża się w przysłonę irysową o łatwej

-
- obsłudze, umożliwiającą zwiększanie kontrastu podczas precyzyjnego badania przypadków wątpliwych,
 - g) łatwe ogniskowanie;
 - h) automatyczny mechanizm zapewniający jednokierunkowy ruch kompresora;
 - i) ekran projektora o następujących cechach:
 - średnica nie mniejsza niż 54 cm;
 - wysoka zdolność odbiciowa;
 - trwałość;
 - łatwy do czyszczenia i demontażu.

Załącznik nr 2

ŚWIADECTWO ZDROWIA dla mięsa świeżego

.....
(pieczęć organu nadzory)

Nr.....

I. Identyfikacja mięsa

Mięso:.....
(gatunki zwierząt)

Rodzaj rozbioru¹:.....

Rodzaj opakowania:.....

Ilość opakowań:.....

Data zamrożenia:.....

Waga netto:.....

II. Pochodzenie mięsa

Nazwa, siedziba oraz weterynaryjny numer identyfikacyjny rzeźni².....

.....

.....

Nazwa, siedziba oraz weterynaryjny numer identyfikacyjny zakładu rozbioru².....

.....

Nazwa, siedziba oraz weterynaryjny numer identyfikacyjny chłodni składowej².....

.....

III. Miejsce przeznaczenia mięsa

Mięso wysła się

Z:.....

(miejsce załadunku)

do:.....

(miejsce przeznaczenia)

następującymi środkami transportu³:.....

Nazwa i adres wysyłającego:.....

.....

Nazwa i adres odbiorcy:.....

.....

IV. Poświadczenie zdrowotności

Ja, niżej podpisany urzędowy lekarz weterynarii, zaświadczam, że opisane powyżej mięso:

- zostało zbadane i uznane za zdatne do spożycia w dniu².....
- zostało uzyskane z tusz zwierząt uznanych za zdatne do spożycia i poddane rozbiorowi w uprawnionym zakładzie w dniu².....

.....
(miejsowość, data)

.....
(podpis i pieczęć urzędowego
lekarza weterynarii)

(1) Wypełnić odpowiednio: tusza, półtusza, ćwierćtusza, elementy, mięso drobne itp.

(2) Niepotrzebne skreślić

(3) **W przypadku wagonów kolejowych i samochodów ciężarowych należy podać numer rejestracyjny, w przypadku samolotu numer lotu, a w przypadku statków ich nazwę i, jeśli to niezbędne, numer kontenera.**

Załącznik nr 3

.....
(pieczęć organu nadzoru)

ŚWIADECTWO ZDROWIA dla obrotu jelitami naturalnymi w kraju

Nr.....

Ja, niżej podpisany, urzędowy lekarz weterynarii zaświadczam, że:

jelita pozyskane z:
(gatunek zwierząt)

waga netto:

pochodzą ze zwierząt poddanych ubojowi w dniu:

w rzeźni:
(nazwa, adres, numer identyfikacyjny)

i są wywożone do:
(nazwa i adres miejsca przeznaczenia)

data / godzina:

następującym środkiem transportu:
(rodzaj i nr rejestracyjny)

Wymienione wyżej jelita pochodzą ze zwierząt, których mięso w wyniku badania poubojowego zostało uznane za
zdatne do spożycia.

.....
(miejsowość, data)

.....
(podpis i pieczęć urzędowego
lekarza weterynarii)

Załącznik nr 4

ŚWIADECTWO ZDROWIA

dla tuszek drobiu, opóźnionego patroszenia lub dla tuszek kaczek i gęsi hodowanych dla produkcji „foie gras”,
oszołomionych, wykrwawionych i oskubanych na fermie oraz przetransportowanych do zakładu wyposażonego w
specjalne pomieszczenia do patroszenia

Identyfikacja niepatroszonych tuszek

Gatunki:.....

Liczba niepatroszonych tuszek.....

II. Pochodzenie niepatroszonych tuszek

Adres fermy.....

.....
III. Przeznaczenie niepatroszonych tuszek

Niepatroszone tuszki będą transportowane do zakładu rozbioru:

.....
(nazwa i adres miejsca przeznaczenia)

IV. Świadectwo

Ja, niżej podpisany lekarz weterynarii, zaświadczam, że zwierzęta opisane powyżej zostały przebadane przed ubojem
w podanym powyżej gospodarstwie w dniu.....o godzinie.....i uznane za zdrowe.

.....
(miejsowość, data)

.....
(podpis i pieczęć lekarza weterynarii)

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych wymaganych przy uboju zwierząt rzeźnych oraz rozbiorze i wprowadzania na rynek mięsa tych zwierząt z art. 32 pkt 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 roku o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 752, z późn. zm.).

Obowiązujące rozporządzenie nie reguluje zagadnień dotyczących warunków weterynaryjnych w zakresie transportu i składowania mięsa, co wynikało z braku stosownego upoważnienia w ustawie „weterynaryjnej”. Po wejściu w życie w lutym 2002 r. znowelizowanej ustawy „weterynaryjnej” koniecznym było opracowanie rozporządzenia w przedmiotowej sprawie, zgodnie z upoważnieniem ustawowym.

Projekt rozporządzenia reguluje sprawy uboju i rozbioru bydła, świń, owiec, kóz, zwierząt nieparzystokopytnych, kur, indyków, perlic, kaczek i gęsi. Poszczególne rozdziały projektu rozporządzenia omawiają warunki lokalizacyjne i techniczne rzeźni, warunki organizacyjne i sanitarne rzeźni, warunki sanitarne wymagane przy uboju zwierząt rzeźnych i rozbiorze mięsa, warunki pakowania, składowania i transportu mięsa. Poza tym projekt rozporządzenia zawiera przepis dotyczący rzeźni o małej zdolności produkcyjnej jak również uboju drobiu, królików i nutrii.

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rynek pracy, konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki oraz sytuację i rozwój regionalny.

Publikacja rozporządzenia nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa.